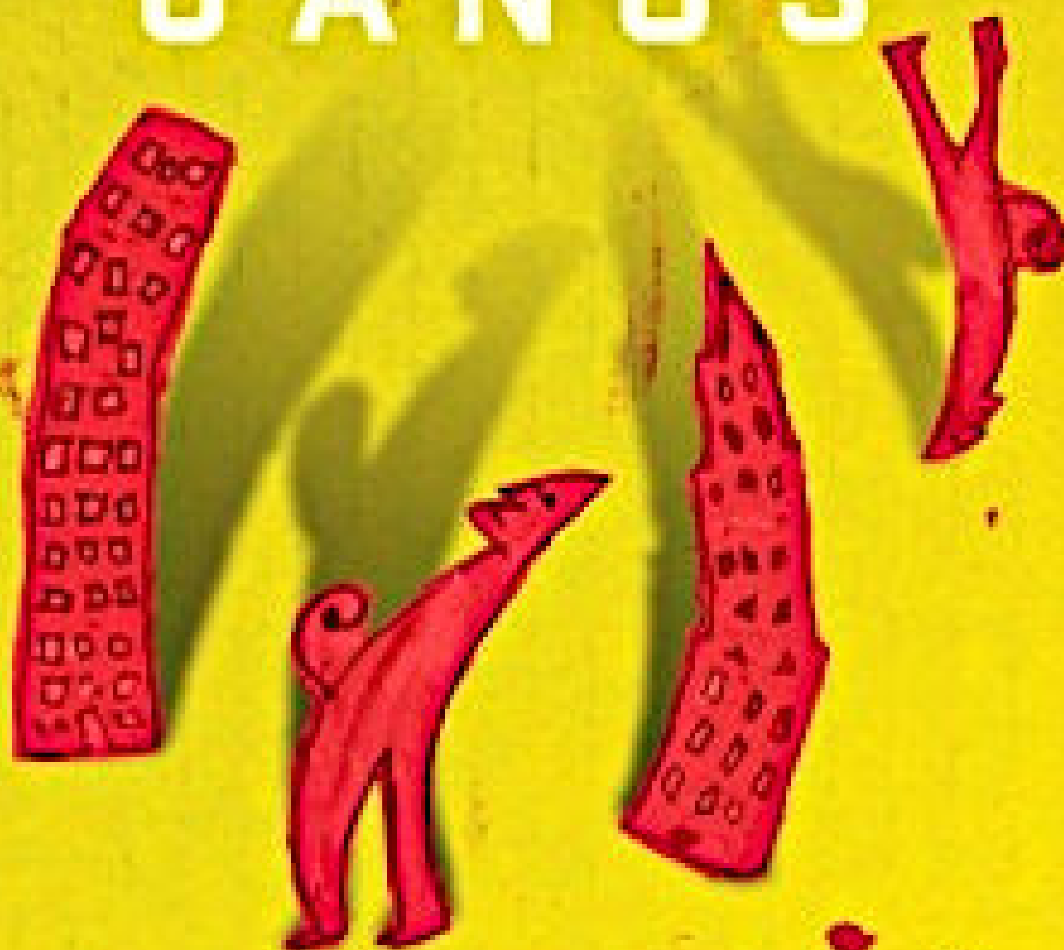
HÁY JÁNOS

A CÉGVEZETŐ

REGÉNY

EURÓPA

HÁY JÁNOS

A CÉGVEZETŐ

REGÉNY

EURÓPA
KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2020

A kötet helyesírása számtalan helyen eltér az akadémiai helyesírástól.

A szerzőtől az Európa Könyvkiadónál megjelent:

A bogyósgyümölcskertész fia

A gyerek

Házasságon innen és túl

Hozott lélek

Kik vagytok ki?

A mélygarázs

Napra jutni

Ne haragudj, véletlen volt

Ország, város, fiú, lány

Otthonunk könyve

Az öregtó felé

Xanadu

Egy életre megpecsételted magad az új nővel. Azt hitted, isten lábát fogod meg, holott épp nem. Azt hitted, senki nem tud veled elbánni, mert átlátsz mindenen, mert te mindig egy lépéssel előbbre tartasz, s mire a többiek odaérnek, a te gondolatod már hetedhét határon túl van, megszerezve magának azt, amit meg akart szerezni. Mindegy, milyen politikai erő kerül hatalomra, te mindig megtalálod a magad helyét, mindig kikaparod azt, ami neked és a gazdasági vállalkozásodnak kell, épp azt a gesztenyét. Senki nem akadályozhatja meg a cég folyamatos növekedését, még te sem, nem beszélve a munkatársakról, akiktől úgy és akkor váltál meg, amikor és ahogyan a cég szükségessé tette. Eddig együtt tudtunk menni, mondtad annak, aki a legelejétől melletted volt és az első lépéseknél elengedhetetlen társad volt, ő hozta például azt a befektetőt, aki lehetővé tette, hogy ez a vállalkozás végre elinduljon, mert alaptőke nélkül nem lehet céget építeni. De mit lehet kezdeni azzal, aki kielégítőnek tartja az aktuális helyzetet, és örökösen azt suttogja a füledbe, sőt mások előtt is mondja, hogy ne kockáztassunk, örüljünk annak, amit elértünk, mert ez nem kevés és bőséges megélhetést biztosít, olyat, amiről korábban, amikor egy állami vállalatnál dolgozott, álmodni sem mert volna. De az, amit csinálunk, nem a megélhetésről szól, mondtad, mire ez a kolléga, hát mi másról. Ennek a kollégának az a más, amit nevezhetnénk lényegnek akár, a vállalkozás saját megélhetési igényen túl való növekedése, nem volt érdekes. Az ilyentől meg kell válni, mert az ilyen kolléga olyan, mint az öngyilkos nyakára kötött súly, csak húzza magával az egész céget a pusztulásba, és te arcrezdülés nélkül tudtad mondani, ez még a régi irodában volt, egy bérelt lakás Lágymányoson, hogy akkor ma délután pakolhatsz, de a cégre vonatkozó dokumentáció ugye marad. Amikor ez a munkatárs azzal jön elő, hogy de hát ezt nem teheted, hisz eddig mindig mindent együtt, és utal arra is, hogy család, akkor azt mondod, hogy ezt nem te teszed, neked az a kötelességed, hogy az amúgy közösen indított vállalkozás akaratát véghez vidd. Korábban a beosztásában és a cégben elfoglalt helyében oly biztos munkatárs összetörve ült azon a széken, amely

az összepakolás idejére még az övé volt, de holnaptól egy másik munkatárs foglalja majd el. Aztán pár óra múlva leszegett tekintettel kotródott ki az irodából, nem köszönt azoknak, akiket nem sokkal ezelőtt szinte a barátainak hitt, úgy gondolta, ők is benne vannak abban, ami most történik vele.

Összetört.

Otthon elmosogatott. Hogyhogy, kérdezte a felesége. Van időm, mondta, mert már nincs állása, és elmesélte az igazságtalan kirúgás történetét, benne a te könyörtelenségedet, hogy épp az az ember, akivel és akiért. A feleség megsajnálta ezt a férfit, s csak este kérdezett rá, hogy meddig lesz ez így, a korábbi munkatárs meg mondta, hogy még nem tudja, de a végkielégítés elég sokáig kitart. A feleség nem szólt semmit, s mikor a férfi közeledett, alvást színlelt, hisz nagyon fáradt volt, mert neki volt munkája, és a mosogatáson kívül minden egyéb dolgot ő csinált a családban. Szóval alvást ő mindig hitelesen tudott színlelni, s egy kis színlelés után már aludt is. A kirúgott munkatárs pedig álmatlan hevert majdnem reggelig, hogy most akkor merre tovább. Néhány órára elaludt, nem a kirúgásról álmodott, hanem egy autóversenyről, bőgtek a fejében a forma egyes gépek, fáradtan kelt ki az ágyból, árnyéka volt csak a kirúgás előtti önmagának. Ez az árnyék csinálta meg a reggeli kávét és szendvicseket a gyerekeknek. Gyorsan kiürült a lakás, mindenki sietett, csak az árnyék maradt ott egyedül, pizsamában.

Nem, te soha nem tévedsz, mindig tudod, mit kell tenni. Amikor veszélyhelyzet volt, minden hitelezővel meg tudtál állapodni, s amikor valami miatt, épp az utolsóval egyezkedtél, az átütemezést akartad fixálni, mégsem sikerült a megállapodás, kiderült, hogy a teljes cég a legfontosabb ingatlanokkal és eszközökkel már régen egy másik cég tulajdonába került, aminek persze titokban te voltál az alapítója, bár a törvények értelmében a papírokon a te neved nem szerepelhetett. Mire a csődbiztos megérkezett, hogy kivegye azt, ami még kivehető, már csak egy raktárhelyiség volt, néhány ócska bútordarabbal. Hát a többi érték, kérdezte a csődbiztos. Ez maradt, mondtad, ebből látszik, hogy ez a vállalkozás tényleg csődben van. A

körmére nézünk ennek a problémának, mondta a csődbiztos, hogy nincs-e itt valami törvénytelenség. De téged nem kell félteni, meg vagy kenve minden hájjal, aztán persze a csődbiztos is meg lett kenve, ha nem is hájjal, hogy ne verje a nyálát, hogy nincs elég bevétele az eljárásból. Mindenki egyszerűen működik, különösképp a csődbiztosok.

Nem, a te agyadon senki nem járhat túl, mert az olyan agy, ezt állítottad magadról, amit korábban már mondtam, hogy olyan agy, ami mindig egy lépéssel előbbre jár. Te olyan vagy a pénzügyek terén, mint egy felfedező, havonta kiáltottad el magad, hogy PÉNZ! Pénz van a láthatáron! És Kolumbusz három hajója, amely háromból legfeljebb kettőnek a nevére emlékszel, vagy csak egyre, amit megénekelt egy diszkózenekar a hetvenes években. A Santa Maria és két, többnyire ismeretlennek tekinthető társa (egyébként a Ninától és a Pintától van szó) máris megközelítette a partokat. Kiirtottad az indiánokat, mert azok olyan hülyék tényleg, hogy nem is kell célozni, eleve a lövedékek elé vetik magukat és a végén csodálkoznak, hogy egy rezervátumban kötnek ki, ahol az államtól kapott alamizsnán tengődhetnek életük végéig, vagy olyan adósság sújtja őket, frankalapú hitel, amit még az unokáik sem tudnak visszafizetni.

Engem senki nem verhet át, gondoltad, én Kolumbusz vagyok, Cortés, aki megdönti az Azték Birodalmat, Pizarro, aki meghódítja az inkákat, holott olyan hülye vagy, hogy a legócskább hazugságoknak is bedőltél, amikor az új nő, így mondtad később, belepecsételte magát a szívedbe, pedig csak megpecsételt egy életre, miként a vágómarhákat pecsételik meg. Bedőltél, hogy nem fekszik le veled, mert ő nem akar egy házasember szeretője lenni, hogy benne van ilyen morális mérleg, ő nem akar egy másik nő életének elveszejtője lenni, ő is nő, és átérzi, hogy mit érezhet az a nő, akivel így bánik el egy szerető. Ha még fontos az a kapcsolat, akkor maradjon, mert a házasság az mindent felülír, ő nem akar elhagyott gyerekeket és elhagyott feleséget maga mögött. Ki tudna jövőt építeni mások fájdalmára, hát ő biztosan nem, mégiscsak van az

emberben egy erkölcsi gát, mondta, mintha bárkinek is az elhagyottak közül az fájna jobban, ha a férfinak szeretője van, és nem az, hogy el lettek hagyva.

Te helyeseltél, hogy ez mennyire így van, és hálás vagy azért, mert ez a pecsét, ami örökre megbélyegzett, így gondolkodik, mert észre sem vetted a csalafintaságot, ha lenne érzésből osztályzat, te még a pótvizsgán se mennél át. De az érzést nem osztályozzák, mert készségtárgy, mint a rajz és az ének, na, azokban sem jeleskedtél, mert az ilyesféle dolgokat már gyerekkorodban is értelmetlennek tartottad, legfeljebb a műgyűjtés, mert abban van egy pénzügyi modell is, mint az ingatlanok esetében, azt kell előre tudni, hogy melyik környék értékelődik fel, és ott vásárolni, a felértékelődés után eladni, a busás hasznot zsebretenni, helyesebben újabb vásárlásokra fordítani. A műtárgy-kereskedelem, az igen, szarérhúgyér venni Munkácsyt és eladni horroráron, de rajzolgatni vagy idióta népdalokat, hogy szánt a babám, csireg-csörög sejhaj a járom, elszolmizálni, hát tényleg mekkora ökörség.

Annyira örülök, hogy ilyen vagy, mondtad, és vágyakozva néztél, amely nézés már idejekorán jelezte, hogy csapdába estél. Valamint, folytatta az erkölcsileg makulátlannak mutatkozó titkárnő, nem akar egy olyan férfiközpontú rendszer szolgálatába állni, ahol a férfiaknak tulajdonképpen mindent szabad, akárcsak minden felelősséget mellőzve egy nőt megcsalni, egy másiknak pedig visszaélni az életével, évekig lekötni, s ellehetetleníteni számára a normális párválasztást. Azt én sem akarnám, mondtad, és mindent elhittél, még a kötőszavakban is igazságot láttál. Valamint, olyan, ahol, tulajdonképpen. Nem néztél rá, hogy hány éves, harmincnégy, és nem kolostorban töltötte az éveit, ott volt már az egyetemen az a játékgyártó, aki kreatív játékokat eszel ki és gyárt, és lepi el ezekkel a játékokkal az igényes nyugati polgárság lakásait. Mert most minden kreatív, ami nem kreatív, az már jobb, ha nem is létezik. Az Európában felnövekvő gyerekek számára már semmi kihívást nem jelent az élet, hisz minden olyan biztonságosan működik. Mikor volt már háború, senki nem is emlékszik. Szóval kénytelenek a nyugati

lakók a játékok terén kitalálni olyan leleményes eszközöket, amelyek megmozgatják a gyerekeik agyát, mert különben biztos, hogy alulmaradnak a mindennapi életbenmaradásért küzdő keleti és közel-keleti lakossággal szemben, s így nem pusztán biológiailag veszíti el Európa a csatát, amit már jó régen elveszített, hanem intellektuálisan is, s végül még az illegális bevándorlást is a valahai bevándorlók leszármazottai fogják ellenőrizni, esetleg kitoloncolják a bevándorlás ellenzőit és az idegen kultúrák ellenségeit ősi lakhelyükről, amely lakhelyet egyébként illegális bevándorlóként foglalták el ezer vagy ezerötszáz éve, lerombolva egy fejlett birodalmat, kitoloncolják őket egy afrikai éhség- vagy háborús övezetbe, hogy ott bizonyítsák be a felsőbbrendűségüket.

A játékgyártónak nagyon ment az üzlet, csak szórakozásból tanított az egyetemen, legalábbis ezt mondta, de valójában azért, hogy új nőket szedjen össze az aktuális tanévhez. És ez neki mindig sikerült, pedig már hatvan volt, de még mindig akadt egy szerencsétlen, majdnem gyerekkorú lány, aki megmentőt látott benne, olyat, aki kiszabadítja a családi terror, s itt különösen az apára gondolt, fogságából, vagy épp megszabadítja az apa hiányából adódó lelki sérüléstől, holott ez a lány is, mint a korábbiak és a későbbiek is, csak egy aktuális díszítmény volt a játékgyáros életén. Milyen öröm élni, mondta a játékgyáros, a Pozsonyi úton mentek, a nap hétágra épp, mintegy visszatükrözve a játékgyáros hangulatát. Ennyire egy húron pendült a mindenséggel. Nagyon szerette a finom ételeket, a jó éttermeket, és úgy evett, olyan kicsattanó gyermeki boldogsággal, amitől még egy indiai éhezőnek is elmegy az étvágya, inkább beáll szerzetesnek Váránasziban és csontsoványan, egy életen át nézi étlen a Gangeszt, hogy miképpen sodorja el az életek maradványait, az elégetett tetemek porát az Indiai-óceán irányába.

Undorító látni az ilyesfajta örömöt, és ha még hozzáteszi magyarázatnak a gyerekkori éhezést, akkor az egésztől tényleg csak hányni lehet. A gyerekei meg is szakították vele a kapcsolatot, s nem azért, mert elbánt az anyjukkal, akit a játékgyáros működése sodort az alkoholizmusba, került-fordult, a rendőrségre kellett menni érte

vagy valamely egészségügyi intézménybe, ahová eszméletét vesztve szállították, tele zúzódásokkal, sokszor letépett ruhában, amiből olyan testrészek is kibuggyantak, amely testrészeket illetéktelen szemek elől épp hogy takarni szereti az ember. Emiatt is megszakíthatták volna vele a kapcsolatot, de valójában nem emiatt szakították meg, mert az ő anyjuk nem lett alkoholista, vagyis alkoholista lett, de nem kóborolt az utcákon, az egy másik anyuka volt, akit végül a gyerekei a lakásában találtak agyonverve, mert a legutóbbi élettársa így gondolta bizonyítani a szerelmét. Az ő anyukájuk otthon ivott, s csak estére részegedett le, s persze nem is lett elhagyva, mert a játékgyáros mindvégig megóvta a házasságát, nem azért, mert szerette ezt a nőt, mert pont nem szerette, hanem a szakításokkor mindig hivatkozási alap volt, hogy nem teheti meg, hogy elhagyja azt a nőt, aki feláldozta érte az életét. És elkezdte ecsetelni, hogy ez a feleség mennyi mindent tett érte, lemondott például, s itt mondott valamit, amiről lemondott, például a külkereskedői karrierről, ami várt volna rá, meg kibírta azt is, amit, és itt mondott valamit, amit kibírt, mondjuk a szegényebb éveket, amikor, most persze furcsa elképzelni, de a játékgyáros is gyakorta volt rosszkedvű és durva a családjával. Merthát azért nekik sem ment mindig ilyen fényesen, volt vagy tíz év, amikor be kellett osztani, meg a hónap végén kölcsönkérni, meg a nyári számlákat őszre napolni. Úgy mondta, olyan sodró lendülettel, ahogyan evett, és még akkor sem hagyta abba, amikor az épp lapátra kerülő szerető könnyek között mondta, hogy nem érdekel a feleséged, minden feleséget utálok, de a tiédet utálom a legjobban. Sírt, mert azt gondolta, hogy ő soha nem lesz feleség, akiért egy férfi dob egy fiatalabb, jó adottságú nőt, holott ő is az lett, s akkor megtudta, milyen érzés egy olyan férfivel együttélni, aki elviszi ugyan nyaralni, de legszívesebben kilökné, mondjuk Velencében, ha épp ott vannak, a vaporettóból a csuklójára lakatolt gurulós bőrönddel együtt. Nem, a gyerekek a jóízű zabálástól irtóztak, így mondták, ez nem evés, ez zabálás, bár ha nem az apjukról lett volna szó, bizonyára nem tartották volna annak, de pont az apjukról volt szó.

Dehát, mondta a játékgyáros az undorodó gyerekeknek mosolyogva, na és ekkor jött a mondat a gyermekkori éhezésről, felsorolva olyan ételeket, amelyeket ma már csak a reform- és környezettudatos táplálkozás elvadult hívei tartanak emberi fogyasztásra alkalmasnak, akik meg vannak győződve arról, hogy a szegénység az egészséges étrend kialakulását hozta a régi korok emberének, nem tömték teli magukat hússal, meg mindenféle olyan táplálékkal, ami tele van káros, szintetikus anyagokkal, ízfokozókkal, mesterséges színezékkel és állagjavítóval, nem, akkor még tudták, mi az, hogy helyes táplálkozás, bár az átlagéletkor, de ezt hiába is mondanánk ellenérvként, mert rögvest előjönnének a csecsemőhalálozással, hogy amiatt volt alacsony, amit már az egészséges táplálkozás sem tudott korrigálni. Az apa elkezdte a dehát gyerekkoromban mondatot, amely mondatot a gyerekei már kívülről tudtak, pedig mindent elkövettek, hogy egy életre kitöröljék az agyukból. Apu, ez már tényleg mindennek a teteje, mondta a fia, visszataszító, amikor egy gazdag vállalkozó a jóllakottságtól kicsattanó arccal arról beszél, micsoda szegénységet kellett megélnie gyerekként, mert zsidók voltak és gettó, egy lakásban nyomorogni megannyi vidéki rokonnal, összebújva éhesen rettegni, hogy egy korabeli rendfenntartó nem rúgja-e rájuk az ajtót, hogy végezzen velük, vagy épp gazdagok, mágnások és arisztokraták voltak, akiket a kommunisták kitelepítettek a Hortobágyra, na és még meghallgatni azt is, hogy ebben a sanyarú helyzetben is mennyire meg tudták őrizni a tartásukat.

Az arisztokraták és a mágnások tartása, annak örökös felemlegetése időnként több nyelven is, az olyan, hogy tényleg úgy érzi magát az ember, hogy már csak az arabok tehetnek rendet ebben a világban, hogy már csak az arabok képesek befogni a pofájukat azoknak, akiknek mindig is jól ment, s ha néha-néha egy kicsit megbotlott az életük, hát azt akkor évszázadokig felpanaszolják, hogy a király elvett tőlük egy várat, pont azt, amit a legjobban szeretett a család, vagy a Tanácsköztársaság alatt a falusiak rájuk gyújtották a kastélyt, még szerencse, hogy épp egy

másikban húzták meg magukat, így aztán csak a cselédség égett meg. S amíg a sanyarú sorsukat ecsetelik, eszükbe sem jutnak azok, akiknek egész életükben a Hortobágyon kell élniük, és már ezer éve ott élnek, már a honfoglaláskor eldőlt a sorsuk, és még ezret fognak ott élni a leszármazottaik, mert a Hortobágyon nincs olyan ingatlan, ami cserearányos lenne egy városi ingatlannal, pláne egy fővárosival, sem pedig olyan tudást nem lehet szerezni, aminek birtokában eséllyel indulhatna egy hortobágyi szegénylegény a budapesti bulvárok világában. A népmesekutatók még azt is kimutatták, hogy a népmesék királyi palotája nem más, mint a nagygazdák háza és udvara, hogy egy igazi szegény, még a mesehősök közül való sem tudott akkorát álmodni, mint a valóban gazdagok élete.

Ha nem vagy vándormadár, akkor a Hortobágyról biztosan nem tudsz elköltözni. A hortobágyiak mindig hortobágyiak maradnak, s ha néha egy vakmerő közülük fellopakodik a fővárosba, azt aztán úgy megalázzák a fővárosi lakosok, hogy egy életen át gyűlöl mindenkit, akivel ezentúl együtt kell élnie, s csak a pillanatot várja, hogy bosszút állhasson a sérelmeiért. Ezért törtet egyre nagyobb befolyás elérésére, hogy majd ezt a befolyást arra használja, hogy megbüntesse azokat, akik megalázták őt, vagy potenciális lehetőségük volt, hogy megalázzák, bár nem tették. Egyáltalán nem gondol arra, hogy azért nem tették, mert nem volt bennük ilyen szándék. Meg van győződve arról, hogy nem volt rá lehetőségük, mert előbb lett befolyásos ez a hortobágyi ember, minthogy megtehették volna. Az új munkatársak felvételekor csak azokat vette számításba, akiknek vidéki felmenőik voltak, a többiek teljesen esélytelenek voltak egy állásinterjún. Oda sem figyelt, miről beszélnek, ha épp bent volt, s nem bízta a vidéki, amúgy kesztölci származású háeresre a feladatot, aki persze egyáltalán nem volt kesztölci, csak a szülei költöztek oda, mikor az egyik rokon ügyvédi segédlettel kiiktatta őket a családi örökségből. Saját erőből nem tudtak megfelelő budai ingatlanhoz hozzájutni, s végül Kesztölc mellett döntöttek, ahol aztán házat építettek, de először egy óriási

kerítést, hogy a később elkészülő ház ablakából ne látszódjon ez a rendkívül jó adottságú és ezeréves történelmi múltra visszatekintő falu, ahol szinte késsel lehet vágni a nyugalmat. Ezt a lányt, egyedüli gyerek volt, arra nevelték, hogy vissza kell jutni a fővárosba, mert a vidék az olyan, hogy vidéken van, akkor is, ha csak húsz vagy harminc kilométerre van Budapesttől. Már a főváros határát elhagyva, akár csak egy lépéssel, minden más, és ők azt a másságot semmiképpen nem szeretnék öregkorukra, épp elég nekik, hogy a buzikat el kell fogadni, meg a cigányokat. Szóval ennek az egyetlen lánynak az a feladata, hogy visszatelepítse a családot, s ezalatt önmagukat értették, a fővárosba.

A játékgyártó csak habzsolt tovább, az a nő pedig, aki most rajtad a pecsét, de akkor még a játékgyártó martaléka volt, mert az idő halad és lejárt az az egy év, ami rá volt szánva a játékgyártó részéről. Ez a nő most álmélkodva hallgatta a fogak őrlésének hangját, a cuppogásokat, nézte azt a felszabadultságot, hogy akár kézzel is beletúrt a tányérba, esetleg az ujjával a szájában matatott és a fogai közül maradékokat bányászott ki, amiket lecuppantott az ujja végéről, és kis rágómozgást követően bejuttatott a nyelőcsőbe. A nő, aki itt még fiatal egyetemista lány, egy vidéki városból származott, olyan családból, akik soha nem jártak étterembe, ha igen, akkor mindig az étlapot lesték feszülten, főként az apa, persze csak az árakat, s nem úgy választottak ételt, hogy ezt a szarvasgombás szűzérmét szívesen megenném, de kár, hogy elfogyott a Wellington-bélszín, hanem hogy mi van a legkisebb ár mellé odaírva. Rántott sajt. Na, az jó lesz a gyerekeknek, ugye, mondta az apa és tényleg jó lett, mert más nem volt ebben az árfekvésben. Aztán még órákkal az ebéd után is arról beszéltek, mármint az apa arról beszélt, hogy ez egy rablás, ami az éttermekben folyik, ha mindezt boltban venné meg, mennyivel olcsóbb lenne, s akkor elmondta, hogy egy közeli helyen most leárazták a trappista sajtot, s ha akkor vett volna, több rántott sajtot ehettek volna, és persze jobbat is, mert mennyivel jobb az, ami otthon készül, mert abban a bundában a sajton kívül benne van a szeretet is, amit az anya érez a gyerekek és a férje iránt, amikor épp panírozza, aztán a forró olajba helyezi a sajtdarabokat.

A lány ott ült ebben a méregdrága étteremben, és nézte, hogy milyen kicsattanó örömmel eszi a férfi az ebédjét vagy épp vacsoráját. Ő csak salátát evett, mert meg volt győződve arról, hogy a férfi nem fogadná el, ha egy pluszdeka megjelenne a csípőjén, s emiatt neki élvezetben inkább csak a férfi élvezete maradt. Ropogtatta a zöldféléket, mert ez egy olyan hely volt, ahová egyenesen a szántóföldről hozták a mezőgazdasági termékeket, annyira frissek voltak, gyakorta repülővel, mert ruccolát például jobb volt egy mediterrán termőföldről szállítani. Néhány törmelék odaragadt a salátástál oldalára, nem tudta a villával felszedni. Ült abban a kicsit savanykás dresszingszagban, nézte a férfit, végre elfogyasztotta az ételt, a szaftot még egy darabka kenyérrel ki is törülte, megteheti, mert elég gazdag ahhoz, hogy bármit megtegyen, s akkor, a kenyérfalat lenyelése után jött elő azzal, hogy ő nem tudja és nem is akarja elhagyni a családját, ugye erre nem is tett utalást korábban. Csak a játékok terén volt kreatív, szakításkor mindig ugyanazt mondta már évek óta, persze mindig másik nőnek, így aztán ez a mondás annak a nőnek egyszeri és megismételhetetlen volt. Mondani kell, mert jön a nyár és nem lehet együtt futtatni a családot meg a nőt. A nyár e téren pihenőévszak. Jó, néha egy-egy régi kapcsolat feltűnik azok közül, akik érzelmileg nem tudtak egy életen át leszakadni a játékgyártóról, mert ez volt az igazi fegyvere, az érzelmi kötés. Bár mindig üres mondatokkal kápráztatta el a hallgatóit, mert a játékgyártáson és az ehhez kapcsolódó üzleti tevékenységen kívül semmihez nem értett, ezt azonban képes volt látványos mondat- és gondolatimitációkba burkolni. A tanítványok le voltak nyűgözve, hatalmas igazságoknak látták a hatalmas semmit. Felfedezték magukban a hiányszorongást, amit az anyjuk nem kielégítő szeretete okozott, s hogy a vágyaik, hogy ezt a hiányszorongást leküzdjék, valójában a lehetséges szabadsága és korlátja is az életüknek. A játékgyáros rendkívüli módon vonzódott az ellentétekhez. Az igazság egyszerre van és nincs, kezdte egyszer az előadását, a szerelem egyszerre kiteljesülés és bezáródás. Amikor egy-egy mondatot igazán jól eltaláltnak vélt, megállt, s mintha ő is elgondolkodna, az arcát kicsit az ablak felé fordította, rézsút

megemelve, ha épp besütött a nap, akkor be is csukta a szemét, kicsit napoztatta a szemhéjait, amit belülről festett aranysárgára a nap. Aztán e termékenynek látszó másodpercek után megszólalt, hát igen, épp ebben rejlik a gondolkodás gátja, és itt nem bírta volna abbahagyni, így hát hozzáfűzte, s persze egyben a szabadsága is. Mert bármiről gondolkodhatunk, ám ez a gondolkodás soha nem juttat bennünket nyugvópontra, mert nyugvópont, mint olyan, tulajdonképpen nincsen. És egy diák sem mert visszakérdezni, hogy tanár úr, a nyugvópont, mint olyan, az milyen? Egy fiú bepróbálkozott egyszer, hogy miképpen lehet valami egyszerre önmaga és önmaga ellentéte, de a többi diák leugatta, hogy mit kötekszik, hány értékes mondat marad ki a mai órából amiatt, mert ő közbeszólt, és felesleges gondolatok felé irányította az előadót, aki erre persze azt mondta, hogy a gondolatok egyszerre feleslegesek, s valójában hasznosak is, csak a hasznosságukat most épp nem látjuk, vagy látjuk, csak nem tudatosul bennünk, s hogy a gondolkodás persze még nem tudás, ahogyan a tudás nem bölcsesség, és a bölcsesség nem szeretet, s a szeretet nem azonosság a léttel. És hogy ebben még Pál apostol is téved, s elmondta, persze hibásan, az ide vonatkozó idézetet, ami mindenkinek már a könyökén jön ki, kivéve, ha a játékgyáros mondja.

Egy-egy régi kötés még feltűnt a játékgyártó életében a nyári hónapok alatt, de azt lehetett működtetni, mert csak alkalmi találkozás volt, két nyaralás között, az Adria és a Balaton között időben félúton. Egy nap, vagy csak egy délután. A régi nők már gyerekek mellől jöttek el, egy csomóan külföldön éltek, oda menekültek az egész életüket meghatározó szerelem elől, amely szerelem mégis mindörökre megmaradt mint emlék és afféle menekülési remény a fejükben, s amikor nyáron hazajöttek, hogy meglátogassák a szüleiket, akik persze boldogok voltak, hogy végre látják az unokákat, és ügyetlen angollal s a *Bóbita* című Weöres Sándor gyerekversgyűjteménnyel próbálták ezalatt a hónap alatt megerősíteni az unokáik szívében a státuszukat, hogy majd amikor nem lesznek, akkor tudjanak arra gondolni, hogy milyen aranyos

nagymamám és nagypapám van Budapesten, meg hogy Bóbita, Bóbita táncol. Mi az a bóbita, kérdezték az anyukájukat, mikor már visszatértek a külföldi lakhelyre, az anya nem tudott válaszolni, azt mondta, egy olyan dolog, ami táncol.

A nagyszülők minden pillanatot szerettek volna az unokákkal tölteni, az anyát szinte teljesen kizárva a gyerekekkel való kapcsolatból. Ennyi azért jár nekik a család nélkül töltött tizenegy hónap után, mert azt azért mégsem nevezhetjük családnak, hogy ingyenes internetes vonalakon társalognak hetente kétszer, s ha a lányuk megunja, akkor csak annyit mond, hogy rossz a kapcsolat és szétnyomja, a gyerekek meg nem akarnak odajönni, mert attól félnek, a nagymama elkezdi énekelni a Bóbitát olyan átszellemült hangon, amilyen hangot csak az ijesztő filmekben lehet hallani, nem azokban, ahol halomra lövik a nindzsákat, borgokat és klingonokat, mert ott rendes harc folyik, hanem a szellemesekben, ahol suttognak éjszaka a falak meg a bútorok. Ilyennek képzelték el a cukrosnénik hangját, mert abban a skandináv országban, ahol ők éltek, már vannak cukrosnénik is, sőt főleg azok vannak, olyan magas szintre jutott a nemekről való gondolkodás.

Ez az egy hónap minden nyáron bizonyította a lányuknak, hogy de jó, hogy nyugatra szökött, a szüleit egy éven át nem lehetne kibírni, még mindig olyanok, mint voltak gyerekkorában, hogy tényleg teljesen leuralják minden idejét, örökösen jótanácsokkal látják el, s hiába mondja, hogy anyu, apu, az év maradék tizenegy hónapját is leélem valahogy. De hogy, mondja erre az apja, s nem restelli kifejteni, hogy valójában csak az az egy hónap érvényes hónap az évből, amit itthon tölt, a többi egy káosz, mert az ő lányuk mindig is alkalmatlan volt mindenfajta otthonépítésre. Úristen, mi lehet ott, s hogy kész csoda, hogy ezt a férje egyáltalán kibírja. Nem is sejtették, hogy már régen nem bírja, s iszonyodik a nőtől, akivel képtelen együtt tölteni intim időt, mert örökösen arra gondol, hogy azzal a kezével nyúl hozzá, amivel a kutyáit simogatja, mert kutyái is voltak a hazáját a szülei miatt elhagyó nőnek, amely kutyák, a férfi megnevezésében dögök, nemcsak büdösek, de hangosak is voltak,

telejárták a lakást olyan lábakkal, amelyekkel korábban más kutyák ürülékében tapostak. Nem, ő ilyen körülmények között képtelen az intimitásra, mondta, értve alatta a testi kapcsolatot.

Persze azt elfelejtette mondani, hogy valójában ez a probléma, ami egy harmincas férfinak mégiscsak probléma, meg lett már oldva egy lengyel felszolgálóval a kávézóból, akivel már csak a nyelvi nehézségek miatt sem lehet túl sokat beszélgetni, s emiatt még nagyobb tér nyílt a testi közösségvállalás számára. A lengyelek nagyon odaadó nők, gondolta ez a férj hazafelé menet a lengyel nőtől, aki valójában ukrán volt, s emiatt volt odaadó, mert a lengyel nők épp nem odaadóak, legfeljebb akkor, ha mindig az történik, amit ők akarnak. A férfi még akkor is az együtt töltött órák történéseit lajstromozta, amikor a kutyákat arrébb rugdosva bement a lakásba. Érdekes, még két óra se volt, és mennyi minden történt, hogy hogy is van ez az időmúlás, hogy tulajdonképpen ez az, amiről Einstein beszélt, hogy relatív. Szerinted, kérdezte a feleségét, az idő egyénileg múlik? Mi van? Hogy nem az évek száma fontos, hanem hogy belül mi zajlik? Ez mit jelent, kérdezte a feleség, aki a budapesti nagyszülők szempontjából lány, hogy összejöttél egy kamaszlánnyal? Nem, mondta a férfi, én egy kamaszlánnyal soha nem tudnék, s tényleg igazat mondott, mert a lengyel, valójában ukrán pincérnő már elmúlt húsz, és életkoránál érettebb is volt. Ez is azt bizonyítja, gondolta a férfi, hogy az idő tényleg viszonylagos, aztán a házasságára gondolt, amit örökéletre kötött, de rájött, az is viszonylagos, s hogy nincs értelme semmihez sem ragaszkodni, ha minden viszonylagos. Mekkora fej volt ez az Einstein, mondta, s el is határozta, hogy elolvassa tőle a *How I See the World* című könyvet, mert abban, gondolta, nincsenek képletek, szóval meg lehet érteni.

Nem kéne az életemben vájkálnotok, mondta a lány a felpaprikázott apának és anyának, pláne hogy milyen a házasságom, és különben miért, a tiétek milyen volt. Mi leéltünk együtt egy életet, mondta az anya, és most még jobban szeretjük egymást, mint régen. Tényleg, az anyád, mondta az apa, hozzád képest, hát szinte rendmániás és még így is vannak problémáim, azért néha csak

kifogyok alsógatyából. Hagyjuk, apu, mondta a lány, nem vagyok már gyerek. Hiába menekülsz el, mondta az anya, amikor a nő végül azt mondta, hogy ő inkább elmegy most, és itthagyja a gyerekeket. A gyerekek nem merték mondani, hogy mami, vigyél magaddal minket is, féltek, hogy megharagudnak rájuk a nagyszülők és még több érthetetlen verset olvasnak fel nekik bosszúból. Hiába menekülsz, mert ez akkor is így van, mondta az anya, és örült, hogy megint egyedül maradnak a gyerekekkel, s átélhetik, hogy ők a szülei ezeknek a kicsi és aranyos lényeknek, s később, a lány távozása után úgy mentek le a játszótérre, mintha apa és anya volnának. Biztonságos és kreatív játszótér volt, apa és anya, és ők tényleg azok voltak, csak épp nem ezeké a gyerekeké.

A nő rohant a volt szeretőhöz, hogy kiheverje néhány alkalom során a férjétől elszenvedett fájdalmakat és sérelmeket, mert azt azért csak sejtette, hogy egy harmincas éveiben levő férfi valahol ki kell élje a szexuális vágyát, s ha ez nem otthon van, akkor kizárásos alapon csakis máshol lehet. Rohant a játékgyároshoz, akinek egyébként volt némi köze a biztonságos és kreatív játszótérhez, ahová a nagyszülők a gyerekeket vitték, ötletgazda volt és tanácsadó egy bizonyos összegért, mert ugye, ki dolgozik manapság ingyen. A szülei elől menekülő kétgyerekes anya lelkesen vetette magát a karjai közé, into your arms, oh Lord, és nem vette észre, hogy ez a szerető kedvetlenül vonja be az ágyba, amikor a ruhákat magáról már ledobálta. A játékgyáros férfiként nem tudott úgy működni, mint működött tíz vagy húsz éve, de nem számít, mert a nők mindent elfogadnak szerelemből, még azt is, ami valójában elfogadhatatlan.

Egymás mellett feküdtek meztelenül, a férfi simogatta a nőt, mert a keze még a régi volt, bár néha a rossz tartástól be szokott a nyaka állni, de attól csak vezetni nem tud, a nő még jöhet. Simogatta, és arra gondolt, hogy milyen jó, hogy a simogatás is elég, már ereje sem volna teljes testmozgással végigcsinálni. A fizikai erőfeszítés nyomása alóli felszabadulás mégis vitt némi örömet a férfi működésébe. Ezt a nő persze félreértette, a valahai szerelem

maradványának érezte, hogy biztos jöttek más nők is, de a játékgyárosnak mégiscsak ő volt az igazi. A férfi érezte, hogy a végéhez közelednek, egyre lelkesebben simogatott és simogatás közben önkéntelen megerősítette egy újabb évre a kötést. Olyan a kezed, hogy nincs ilyen keze senkinek, mondta a nő, ne hagyd abba, most ne. A férfi nem hagyta abba, egyre vaskosabbra simogatta a köteléket.

Hálózata volt érzelmi alapon szerte Magyarországon és szerte a világban. E hálózat újabb tagja épp az a nő lett, aki később rajtad ragadt, mint pecsét, de nyárra nem maradhatott rajta a játékgyártón, egyszerűen praktikus okokból. Megtörülte a száját, még egy-két morzsalékot összevakart a nyelvével a szájöblökből, azt is lelkes örömmel lenyelte, s akkor fogott bele a korábban már említett, a családomat elhagyni nem fogom mondatba, ami korántsem volt szellemes, de annál inkább fájdalmas a lány számára. Aztán, hogy mégis valami érdekességgel megfűszerezze a mondandóját, kibökte, amit ezekben a nyomasztó percekben mindig szokott, hogy akkor vége a terülj-terülj asztalkámnak, most jöhet a borulj-borulj asztalkám. Ezzel a vicces szójátékkal egyáltalán nem a feszültséget akarta oldani, ez volt neki a belső biztatás, hogy tényleg megtegye, amit amúgy minden biztatás nélkül is megtett volna, valamint ezekkel a játékos mondatokkal szerette volna bizonyítani, hogy nem véletlen lett játékgyártó, nem véletlenül tudott betörni a nyugati piacra, amúgy oktatóként is. Tulajdonképpen kiterjeszthette volna a kapcsolatrendszerét az ottani diákokra is, de egy barátja felhívta rá a figyelmét, hogy ha ott, mondjuk egy amszterdami vagy bostoni egyetemen egyszer felnyomják, és a nyugati diákok rendkívül öntudatosak, akkor lehet, hogy nemcsak oktatóként tiltják ki a civilizált világból, hanem a termékei forgalmazását is felfüggesztik. Maradt a hazai alapokra épülő kapcsolatrendszer, de hát végülis ez is nemzetközi lett az elvándorolt tanítványai és volt szeretői révén, s mégiscsak egyszerűbb magyarul elmondani az ágyban, hogy mi mindennel tudja pótolni a testi hiányosságait.

A játékgyártó ügyetlen és visszataszító mondatokkal tette ki a nőt az életéből, mely mondatok ebben a helyzetben nem tűntek

ügyetlennek és visszataszítónak, csak kegyetlenül fájdalmasaknak, s ezen a neked is így lesz jó, meg kereshetsz magadnak egy olyat, akivel tényleg a nulláról tudod elkezdeni, mert biztos lesz olyan, mindenkinek jön olyan az életében, meg te tényleg jobbat érdemelsz, ezek a mondatok egyáltalán nem segítettek. De én veled, mondta a lány, s közben csorogtak a könnyei, rá a salátamaradékra. Akkor a férfi megsimogatta és biztosította róla, hogy szereti és örökre szeretni fogja, de tényleg nem lehet, mert ő nem tud változtatni a helyzetén, s hogy ő a valódi vesztes ebben a történetben, azzal, hogy ő mondja ki, természetesen a lány védelmében, a nemet. És ez nem azt jelenti, hogy őt ez nem küldené teljesen padlóra. Épp ellenkezőleg, őt még jobban, mert már hol is tart az időben. Szóval persze, jól néz ki, de hát az életkor mégiscsak tény, s mikor lesz neki olyan csodálatos, ezt a szót használta, amely szó még visszataszítóbbá tette az eseményt, ha valaki kívülről látta volna, hogy ilyen csodálatos nőt nem fog soha az életben találni többet. De kívülről nem látta senki, s ahogy lenni szokott, a lány elhitte a férfi fájdalmát, és elkezdte sajnálni, egészen sokáig sajnálta, és kérte, hogy legalább néha írd meg, hogy mi van veled, mert szeretném tudni, meg én ott leszek, ha mégis tudnál változtatni, gyere. Megírom, mondta a játékgyártó, de soha nem írta meg, mert nyár után az új egyetemi év meghozta az újabb kapcsolatot, s mikor ezt az elhagyott lány észrevette, mert hát a vak is látja, amikor ez a tanár végigmegy a folyosón egy elsős andragógia szakos hallgatóval, hogy mi a dörgés. Szóval meglátta, és megesküdött, hogy megtorolja, nem a játékgyártón, mert rajta konkrétan nem tudta már, hanem általában a férfiakon ezt a csalódást. Többet senki nem fogja kihasználni az érzelmeit és a testét, amely testre most úgy nézett, ahogyan egy koszos rongyra néz az ember. Ki emeli fel ezt a testet, kinek a kezében fog felfényleni az, amivel most még a konyhakövet sem volna gusztusa feltörölni.

Évek teltek, és megpróbált elégtételt venni számtalan férfin, aki feltűnt az életében, de amikor előállt például ezzel az erkölcsi

dumával, ami egyáltalán nem passzolt hozzá, sem a jelleméhez, de még a ruházatához sem, hogy én veled csak akkor, ha már szakítottál a feleségeddel, mert szerintem az nem tisztességes, hogy velem és közben otthon is, meg amúgy nem is tudnék, ha az jutna eszembe, hogy te egy másik napon, vagy épp azon, amikor velem is voltál, leszel otthon azzal a nővel, aki úgymond adottságként eleve ott van, és jogot formálhat bármire, például a testi együttlétre is. Na, ilyenkor a legtöbb férfi azonnal nyúlcipőt vesz, sértődötten vagy épp kedvességet erőltetve elköszön, és soha többet vissza nem jön. Mert miért is maradna, amikor pont azt nem kapja meg, amiért belement ebbe a kapcsolatba, s hogy minden óra, amit a nő megszelídítésére fordított, már eddig is kidobott időnek számított és hát neki azért nincs annyi kidobható órája. Hetvenkét óra szabadidő jár az embernek, nyolc óra munkanapokon, tizenhat munkaszüneti napokon, de abba bele kell férnie az evésnek is, meg a mosakodásnak, meg hogy a családi ház miatt kiköltöztek egy budapestkörnyéki faluba, és persze olyan szar a közlekedés, hogy másfél óra oda, másfél vissza, ha hétvégén nem mennek be, akkor ez tizenöt óra, de persze hétvégén is bemennek, délelőtt a gyerekek miatt, mert hol a francba lenne gyerekkoncert, ha nem Budapesten, este meg azért, mert nekik is kell egy kis kikapcsolódás. És most ebből a szűkös időből erre a reménytelen nőre is mennyit elpazarolt.

Haragudott magára ez a morálisan megrendszabályozott férfi, hogy a munkahelyen nem egy másik nővel kezdett, vagy épp azon a szórakozóhelyen miért pont ezt a nőt szólította le, amikor volt ott egy, sőt több másik is, akivel zökkenőmentesen működött volna minden. Nem, a legtöbb férfi, amikor ez a mondat elhangzott, legfeljebb még azzal próbálkozik, hogy esetleg egy utcai ölelkezéssel a testet úgy fel tudja lobbantani, hogy leomlanak Jerikó falai, amennyiben Jerikónak nevezhető az új nő, és a zsidók pusztában való vándorlásának a házassága. És már tényleg majdnem úgy nézett ki, mert látszott, hogy a nő benne van a dologban, legalábbis a teste ezt a választ adta a kérdésre, hogy ugye, akarod? Akarom, mondta a test. Ha akarod, mondta a másik test, akkor olyat fogok csinálni, hogy minden lélek lesz, érted? Értem, mondta a nő teste, s hogy milyen különleges, hogy a test átlényegül lélekké, hogy ilyet

tényleg csak Jézus tudott csinálni. Á, mondja erre a férfi teste, régen mindenki tudott, csak a szerzetesek miatt már alig tudja valaki, mert a szerzetesek olyanok voltak, hogy nekik nem lehetett szexelni, és ezért kitalálták, hogy a test az külön van, szóval abban nincsen lélek, csak azért, hogy másoknak is rossz legyen az, ami különben automatikusan jó, és úgy jó, hogy semmi más nem kell hozzá, csak két ember. Tényleg, csodálkozott a nő teste, azt hittem, a szerzetesek jófejek. Persze jófejek is, mert termesztettek a kolostorokban mindenféle gyógynövényeket, meg másoltak kódexeket, főztek pálinkát, elterjesztették Oroszországban a vodkát, de a fő tevékenységük mégis az volt, hogy lélektelenítsék a testet és összekenjék bűnökkel a szexet. Fú, mondta a nő teste, ezt nem gondoltam volna, hogy ilyen önző okokból képesek voltak ennyit ártani az emberiségnek. Pedig tényleg ők csinálták, mondta a férfi teste, holott a test a lelke mindennek, szóval az egész egy nagyon mély spirituális élmény, olyan, mintha feloldódnál anyád méhében, ezt Jézus is megmondhatná, hogy így van, vagyis meg is mondta, mert benne van az evangéliumokban, az utolsó vacsora tulajdonképpen épp erről szól, hogy megeszik Jézus testét és megisszák a vérét. Fú, tényleg, mondta a nő teste.

A férfi ezekből a gondolatokból, amit a teste mondott hangtalanul a nő testének, szóban párat meg is osztott a nővel, mert a cél elérése szempontjából rendkívül hasznosnak vélte, meg tudta, a nők szeretik, ha a férfi beszél. De hiábavaló volt az igyekezete, a nő nem kívánt ezen a spirituális úton továbblépni, egy határon megállt, s megint behozta az erkölcsi aggályait, amely aggályoknak persze semmi köze nincs a léthez, mert olyan, hogy erkölcs, nincs, csak olyan van, hogy valami lehetővé teszi-e az életet vagy nem, s ezek az erkölcsök itt a férfi számára ezt nem tették lehetővé, mert ezek épp a nő életakaratát voltak hivatva szolgálni. Még véletlenül se higgyük ezt az egészet tisztasági szándéknak vagy fogadalomnak. Senki nem tiszta, vagy épp mindenki az, mert ilyen, hogy tisztaság nincs, ez is csak egy fogalom, amit az életakarat becsomagolására találtak ki az emberek, mint minden erkölcsi törvényt. Nem úgy van, hogy

genetikusan a szívünkben van egy kőtábla a tízparancsolattal. A tízparancsolat épp az a tíz szabály, amit senki nem tart be. Hogy ne paráználkodj, hát ki nem paráználkodik, nem, a katolikus papok is, azok pláne, mert azok csak paráználkodni tudnak, mert más nincs megengedve. Meg a leghülyébb férfiak is, akik ráadásul még szarul is néznek ki, végül ők is a paráználkodás horgára akadnak, mert egy mellettük dolgozó munkatársnő, aki megszokta, hogy hülyék, meg rondák, s persze más férfi nem volt a láthatáron, ezért aztán ezzel a férfival keres titkos izgalmat az életébe, hogy megőrizze a teljesen kiüresedett házasságát, neki küldözget munkába indulva már a villamosról esemest, hogy már csak öt perc, és újra együtt leszünk. A hűséges feleségek, hát azok aztán minden pillanatban, ők tehetik meg a leginkább, mert hűségesnek tartják őket. Vagy hogy ne ölj, hát dehogynem! A történelem során minden társadalom vezérei örökösen abban mesterkednek, hogy olyan helyzeteket hozzanak létre, amikor az embereknek megengedett a gyilkolás. Az öngyilkos merénylőktől a honvédő hadseregek katonáin át a népirtókig mindenki gyilkos, ráadásul mindig valami magasztos erkölcsi elv nevében ölnek. Persze ez az elv csak látszólag érdekli őket, valójában kizárólag a gyilkolás fontos nekik.

Szóval nem, gondolta a férfi, és visszahúzta a kezét a nő ruhája alól. Nem akarta látványosan csinálni, de egy férfi nem tud ilyet nem látványosan csinálni. A nő rögvest látta, miről van szó, ha nem adja oda magát, akkor elveszti ezt a férfit, és igaza lett. Ez a férfi már másnap, mert volt még egy megbeszélt találka, ridegen beszélt vele, mintha korábban nem a nadrágjában és a szájában matatott volna. Aztán két nap múlva már fel sem vette a telefont, az esemesekre meg nem válaszolt, mert senki nem akar egy előre tudhatóan eredménytelen kapcsolatra időt pazarolni, az sem, aki nem költözött ki az agglomerációba, s relatíve több ideje maradt házasságon kívüli kapcsolatokra.

Volt, aki már a második találkára se ment el. A nő ott ácsorgott, mondjuk a Március 15. téren a régi római romok fölött sétálgatva, s tök zavarba jött, amikor összefutott egy régi ismerőssel, hogy hát te

vársz valakit? Á, nem, mondta a nő, csak hallottam, hogy vannak itt ezek az őrtoronymaradványok, és gondoltam, ha már erre járok, megnézem, meg a Belvárosi templom alatt is feltártak valamit, azt hiszem, Mithrász-szentélyt. Tényleg, kérdezett vissza az ismerős, nem gondoltam volna, hogy ennyire érdekel Pannónia története. Pedig nagyon, mondta a nő, és kicsit zavarba jött, hogy mivel indokolja ezt a teljességgel indokolatlan érdeklődést, mert még ha az Aquincumi Múzeumban a víziorgona iránt érdeklődne, azt valahogy el lehetne hinni, de szar falmaradványok iránt, ez teljességgel hihetetlen volt. Szóval mondta, az a helyzet, hogy az én családom már itt élt a honfoglaláskor is, mert rómaiak voltak. Fú, tényleg, mondta az ismerős, akinek viszont a családja alig százéves magyarországi múltra tud visszatekinteni, akkor helló, köszönt el, és magában persze nem azt gondolta, hogy milyen különleges, ha valakinek a családja már a római korban is itt élt, és mondjuk Quirinnek hívták vagy Flaccusnak, Graccusnak, nem, erre nem gondolt, mert bár nem jutott eszébe a nő neve, de arra emlékezett, hogy olyan név, ami rajta van az öt leggyakoribb magyar családnevet tartalmazó listán, szóval vagy Nagy, vagy Kovács, vagy Szabó, vagy Horváth, vagy Tóth. Ez az ismerős arra gondolt, ami valójában is történt, hogy ezt a csajt jól átbaszta egy faszi. Á, egy férfit sem lehet beetetni ezzel az erkölcsi dumával, vagyis egyet igen, s tulajdonképpen annyi elég is. Az egy, ha bejön, akkor az száz százalék, csak addig van statisztikai átlag, amíg nem jön be. Mint a ráknál mondjuk, vagy hogy hány százalékban születhet sérült gyereked. Ha már ott az a betegség vagy az a sérült gyerek, akkor az az érintetteknek immáron a teljes valóság.

Te voltál egyedül olyan ostoba, aki beszopta ezt a hülye dumát. Csak te voltál, aki megértette a lány nemlétező erkölcsi aggályait. Azt hitted magadról, hogy ravasz vagy, olyan, aki minden üzletet remekül lebonyolít, de nem. Egy buta, vagy inkább úgy mondanám, nem túl okos lány, aki végül diplomát sem szerzett, mert a játékgyáros miatt otthagyta az egyetemet, legalábbis ezt mondta, de valójában utált tanulni, csak egyszerűbb volt másra fogni a döntését

és mást hibáztatni amiatt a döntés miatt, amit végülis a saját képességét és tényleges érdeklődését belátandó kellett meghoznia. Ez a nem túl okos lány túljárt az eszeden. Te elhitted, amit mondott, annyira hitelesen képviselte, mert hiteles is volt, nem a morális része, hanem hogy nem akar provizórikus epizód lenni egy házasember életében, és te hazamentél, hogy tegyél valamit, mert mondta a nő, hogy nagyon szeret, ezt a mondatot aztán tovább fokozta, mint oly sokszor már eddig is, hogy még senkit nem szeretett így. És te ezt is elhitted, hogy te vagy az a kiválasztott, akit valaki ennyire tud szeretni, mert mindenki kiválasztott akar lenni, nem csak a zsidók meg a különböző szekták fanatikus hívei.

Még soha senkit nem szerettem így, mondta, s ha ezt az apró részletkérdést, közben megsimogatta a kezed fejét gyengéden, ahogy, legalábbis úgy gondoltad akkor, még senki nem simogatott meg, ha azt az apró részletkérdést, hogy feleség, elrendezik, akkor örökre a férfié, vagyis a tiéd lesz. Amit ő, mármint a nő is hőn akar. Nem is akar ennél jobban semmit, minden egyéb, amit akart, az ehhez képest mellékesnek látszik. Meg hogy érdemes volt eddig várni és megóvni magát más férfiaktól, hogy ez a férfi legyen az övé. És itt nem is hazudott, mert tényleg élére állította a dolgokat, mert nem akart tovább csetleni-botlani a párkeresők seregében, amely seregben oly könnyen veszíti el az ember a jövőbe vetett hitét. Pontosan látta, ha ez most nem jön össze, milyen lépések vannak előtte, s hogy ezek a lépések miképpen fogják amortizálni az öntudatát, s ez az öntudatvesztés és az eltelő idő miképpen rontja le, egyre lejjebb a testét, egyre lejjebb és lejjebb lévő férfiak irányába, míg a végén úgy jár, hogy egy teljesen reménytelen férfitól lesz gyereke, vagy még az sem, nevelheti egy otthonról kitett férfi gyerekét vagy gyerekeit, adott esetben rossz körülmények között, mert az a férfi nem éppen sikeresen vált el a feleségétől, ha éppen lehet olyan, hogy sikeres válás.

Azokat a más nőtől származó gyerekeket kell majd a barátnői előtt a gyerekeimnek neveznie. A barátnők pedig, amikor elmegy a kávézóból, azt mondják, tényleg azt hiszi, hogy azok a gyerekek, akikhez tulajdonképpen semmi köze, valójában az övéi. Á, nem,

mondja a másik barátnő, csak ebbe menekül, mert más nincs, mármint sajátja nincs, mert valahol rohadtul elcseszte. Ki gondolta volna, s akkor kimondják a nevét, hogy épp ő fog így járni. A mi életünk mégiscsak, mégha a házasság, hát finoman szólva, nem százas, de legalább ott vannak a gyerekek. Pedig a gimiben tényleg ő vitte a prímet. Biztos rossz szép lánynak lenni, mert nem vagy hálás azért, hogy végre valaki választott, mert azt hitted, te vagy az, aki választ. Holott, mondta a másik nő, egy férfi sem akar olyan nőt, aki túl jól néz ki. Ki akarna egy ekkora kockázatot bevállalni az életében. Összenevettek, mert a saját életükből tudták, hogy nincs olyan nő, aki nem jelent kockázatot.

Élére volt akkor abban a nőben állítva az, ami téged is élére állított, hogy dönts. Adj, király, katonát, kiabált benned egy valahai emlék még az alsóból, valahonnét a Felső-Diana udvaráról. Nem adok. Ha nem adsz, szakítok.

És te gyötrődtél napokon át, és nem mertél előállni a feleségednél a szakítással. Ezerszer végiggondoltad, és minden hajnalban ezt játszottad fejben, hogy megmondod, mert már nem bírtál a feszültségtől végigaludni egy éjszakát sem. Újra és újra felvázoltad, ahogyan a gazdasági terveket készítetted, milyen következményei lehetnek egy ilyen döntésnek. Lapátra tesz a feleséged, de ott vár a másik nő. Nem tesz lapátra, és visszatart a szakítástól, akkor a másik nő nem vár meg. Lapátra tesz, és a másik nő sem vár meg. Lépni kell, gondoltad, de olyan gyáva vagy, hogy képtelen vagy magadtól egy döntést meghozni, s ha netán meghozod, nem mersz azzal a döntéssel előállni. Hiába készítettél minden hajnalban számvetést, a céges tapasztalat otthoni viszonyok között nem működött. Ehhez is a feleséged kellett, aki rákérdezett, hogy mi van veled, s te mondtad, hogy semmi, csak sok a gond, épp autóban ültetek. A munkahelyen, kérdezte a feleség. Hát igen, ott, mondtad, bár a munkahelyen nem volt semmi gond, hacsak azt nem vesszük, hogy ez a nő épp a munkahelyeden dolgozott titkárnőként.

Annyira közhelyes minden ebben a történetben, hogy a haverjaidnak el sem merted mesélni, hogy a saját titkárnőddel. Ez olyan, amit már a kabaréban sem lehet mókásan előadni, mert ha meglátsz egy olyan jelenetet, ahol idősebb férfi ül az íróasztal mellett és bejön egy látványos nő, akit épp a minap alkalmazott ez a komoly, íróasztalos férfi titkárnőként, na, akkor azonnal elkapcsolsz onnan, mert pontosan tudod, egy unalmas jelenet következik arról, hogy miképpen akarja a főnök megdugni a titkárnőt, a titkárnő pedig szétdúlni a házasságot, egy sikeres, polgári életet, végül aztán még benyit a feleség is, aki persze öreg, meg kövér, mintha ez lenne a feleség attribútuma, és ez az előnytelen kinézetű nő azt mondja a titkárnőnek, hogy csinálhatsz bármit, cicuska, akkor is én vagyok a Wágnerné, mert Wágnernek hívták az íróasztalos férfit. Hát igen, olyan életúton indultál el, ami már a kabaré szintjén sem artikulálható, mert annyira unalmas és érdektelen.

A barátaidnak azt mondtad, hogy egy raktáráruház parkolójában futottatok össze, oda kellett menned, mert szükség volt egy kerti szerszámra, mondjuk sövényvágóra, hogy a túlnőtt kerítéssövényt visszavágd, mert úgy nő az a kurva sövény, hogy tényleg, mondtad, mert nem tudtad mihez hasonlítani. Mint a gomba, merült fel benned, de hogyan lehetne egy sövényt gombához hasonlítani. Éppen azt a rohadt nehéz sövényvágót cipelted, mert persze nem a drága, könnyű és jól működőt vetted meg. Képtelen voltál pénzt kiadni egy minőségi szerszámra, ami pont úgy néz ki, mint a budget kiszerelésű, csak háromszor annyiba kerül. Te egy olcsó és nehéz szerszámot vittél a kezedben, amivel kínszenvedés lesz majd sövényt vágni, létrán ágaskodva, ráadásul egy szintén rossz minőségű létrán ágaskodva lemetszeni a kiálló ágakat, s persze két vagy három alkalomnál többet nem is bír, ezért kétévente újat kell venned, s valójában hamar meghaladod a drága és jó minőségű eszköz árát. Mindezt te is tudtad, mégsem voltál képes átlépni a saját árnyékodat. Mert mindenki a saját árnyékából nézi a világot, ott húzza meg magát, amikor tűző napon vásárol.

Szóval mentél, ahogy az ember megy, semmit nem árult el rólad a nyomott áron vásárolt sövényvágó, gondoltad később és

magyaráztad a barátaidnak, kihangsúlyozva ezzel, hogy az anyagi helyzeted nem játszott szerepet a történetben, mentél, és akkor ott menés közben a nő segítséget kért, hogy kiálljon, mert valaki beszorította a kocsiját, úgy parkolt, hogy alig volt hely kiállni, mert persze néhányan úgy parkolnak, hogy egyáltalán nem figyelnek a másikra, mondta a nő. Ez egy ilyen ország, mondtad a barátaidnak előadott mesében a nőnek, hogy mindenki rohadt önző, ezt hozta a rendszerváltás. Én nem tudom, mi volt előtte, mondta a nő, én akkor még nem éltem vagy hát alig. Na, mondtad a kitalált mesében, akkor én rájöttem, hogy nem csak jól néz ki, de nagyon fiatal is. Kapóra jött, mondtad akkor, és nagyon szerencsés mesehősnek gondoltad magad, a barátaidhoz képest kiváltképp, hiszen ez nem velük történt meg, hanem veled.

Persze tényleg volt egy ilyen esemény egyszer. Nem vetted észre, hogy a barátok illedelmesen hallgatnak, mert mindenki tudja, hogy ilyet egy nő csak azért csinál, hogy felszedjen egy férfit vagy éreztesse vele, hogy az a férfi milyen ügyes, és nélküle tényleg megállna a világ kereke, legalábbis a nő számára. Valójában a nő maga állt be úgy, hogy nehéz legyen kiállni, maga módolta ki az egészet még jóval a férfival való találkozás előtt, ott sétálgatott a parkolóban, hogy mikor lát meg egy olyan férfit, akit érdemes volna nyakoncsípni, olyat, aki egy drága kocsi felé közeledik éppen, látja, a távirányítóval melyiket nyitja ki. Hoppá, mondja, megjött az emberem, és előállt a beszorult autó meséjével.

Ez az ismerkedési történet éppolyan nevetséges volt, mint a titkárnős, de te azt hitted, nagyon eredeti, mert soha nem tudtál semmi eredetit kigondolni, csak olyat, amit már valahol hallottál. Az úgymond eredeti forrásra már nem emlékeztél, hogy épp egy a barátaid közül mesélte nem is olyan régen, pont azon a helyen, ahol most is ültetek, elég öregek vagytok már, hogy változtassátok a találkák helyét és idejét, túl strapás hozzászokni az újhoz, megjegyezni, hogy hová kell menni és mikor, ha épp máshová és másmikor. Ő, mármint ez a barát, akinek majdnem olyan jól ment, mint neked, bár nem vállalkozásban volt érintve, hanem a

közigazgatásban, de hát ha ügyes vagy, a közigben is van pénz, mondta, hogy így járt egy parkolóban, és tudta, hogy van ez a módszer, úgyhogy csak fogta és felszedte a nőt, megdugta párszor, és lelépett. Végülis nem az ő búráját baszták át, nem igaz, pont azt kapta a nő, amit kapnia kellett. A haverok meg nevettek, gondolták, ezt majd ők is kipróbálják, mert nekik is kellene néha egy külső vincseszter. Így mondták, és ezen megint nevettek. Persze a többségnek nem volt olyan kocsija, ami a célnak megfelelt volna, úgyhogy maradtak az álmodozás terepén, amúgyis annyit ittak minden este, hogy épp elég valóság volt nekik az álom az ágybacipelt szeretőkről. Még jobb is volt, mert olyan volt az a nő, amilyet leginkább akartak, és nem kellett fárasztó testmozgást végezni, nyugodtan belealudhattak a szexbe, senki nem kérte rajtuk számon az élmény elmaradását, hogy fejezd már be, ha elkezdted, pluszban nem kellett egy hónapig görcsölni, hogy nem tűnik-e fel a nő, hogy rohadtul teherbeesett, és vagy egy életen át fizetheted a gyerektartást, meg szétbassza a házasságodat, vagy most leteszel egy nagyobb összeget, és akkor elveteti.

Szóval így találkoztál a nővel, mondtad, hogy így találkoztunk, és innét aztán nagyon gyorsan zajlottak az események, mert tényleg van olyan, hogy szerelem első látásra. Főleg, ha már régen nem dugtál, mondta az egyik barát. A többiek röhögtek, nehéz volt folytatnod az érzelmileg máshová pozicionált történetet, de folytattad, mert hittél abban, hogy éreztetni tudod velük, hogy milyen mély érzelmek lobbantak fel benned.

Mivel foglalkozol, kérdezted egyszer a nőt, mesélted a barátaidnak, s ő meg mondta, hogy most épp váltásban van, eddig egy multinál volt, energiaügyek, rohadt unalmas, ki a francot érdekel egy erőmű vagy egy napkollektor, meg a munkatársak is tök bunkók voltak, otthagytam őket. Valójában persze kénytelen volt otthagyni azt a helyet, mert ott volt az az eset, amikor az a magas szinten dolgozó munkatárs nem fogadta el az erkölcsi elvekre való hivatkozást, szóval mennie kellett. Amikor ezt, helyesebben az unalmas munkáról szóló történetet végigmondta a lány, te akkor

ajánlottad fel, hogy lehetne nálad asszisztens. És erre a nő vállalkozott is. Te örültél, hogy végre visszakanyarodtál az igazsághoz. Nagyon jó, hogy ilyen közel van, mondtad. A többiek hallgattak, nem mondtak olyat, hogy beeresztetted a farkast a bárányok közé, vagy inkább a rókát a tyúkok közé, mert ez a hasonlat adekvátabb, hisz később is visszatér a regényben, utalva a róka színére, hogy vörös.

Ott ültetek az autóban a feleségeddel, bérelt helye volt melletted, s ez a hely persze minden újabb autó esetében átöröklődött. Egyre jobb minőségű székekbe zuhant az egyre terebélyesedő múlt. Ott ültetek, épp indulni akartatok valahová, vártátok, hogy a távirányítóval beindított elektromos szerkezet kinyissa a kaput, mondjuk a Fesztiválzenekar koncertjére a Müpába, Mahler-szimfónia, majd ott kiderül, hogy melyik, lehet, hogy több is, mert kell szünet, hogy egy pohár italt kortyolgatva az ismerős házaspárokkal elbeszélgessetek arról, hogy azért Mahler mégiscsak más, és ez a zenekar is világhírű, s milyen szerencse, hogy ezt ilyen olcsón meg lehet hallgatni, ha például mindez Zürichben lenne, s akkor szóba került a zürichi operajegyárak mellett az ottani ingatlanpiac, hogy olyan négyzetméterárak mellett még egy budapesti koncertjegyet sem lehetne finanszírozni. Egyébként a kilencedik volt, amiről minden zenész tudja, hogy határ, aki azon túl akar lépni, annak távoznia kell, ahogy Schönberg mondta és ahogy Mahler végül távozott is, nem kevés fájdalmat és dögnehéz súlyokat cipelve a szívében, mert időnként az első feleségek is megkeserítik az életet, meg persze a sors is, és nem mindenki Jób, aki a hamuban fetrengve is boldog, hogy hisz. Bár te ezt a könyvet sem olvastad a Bibliából, ahogyan a többit sem, de tudtad, mit jelent, ha gyereket temet el egy apa vagy anya, mert egy barátodnak meghalt a fia, hogy nincs ennél nagyobb csapás, belenéztél a barátod szemébe, és láttad, porrá volt törve a pupillája, így fogalmaztál, amikor elmesélted a barátoddal való találkozást, ez még jóval azelőtt volt, hogy beálltál a feleségeddel a kapuval szemben, de csak később lesz róla szó bővebben, ha még akkor emlékezni fogok rá, hogy szóba akartam hozni, s a felejtés olyan, hogy hiába volt megígérve, s az ígéret, ha

meg van tartva, akkor jó, de nem lehet olyat megtartani, amiről már nem tudjuk, hogy meg volt ígérve, mert elfelejtettük.

A kapu kinyílt, elindultál, levegő lökődött be, talán a léghűtés mozgatta meg a műszerfalon a port meg az odadobott papírdarabot, te meg nem mondtál semmit, amikor a parkolócédula lesodródott épp a feleséged ölébe, mert olyan zsugori vagy, hogy nem akarsz mobillal parkolni, mert sajnálod az esemesköltséget. Kiszámoltad, hogy úgy olcsóbb, ha belövöd pontosan az időt. Hiába kerested meg a többszörösét annak, ami a mindennapi életedhez kellett, egyszer már a náladnál rosszabb anyagi körülmények között élő barátaidnak majdnem el is mondtad, hogy tulajdonképpen te már egy újabb életre is megteremtetted az anyagi hátteret, még nyolcvan évre mondjuk, persze luxusszinten. De nem mondtad, mert rájöttél, hogy ez rosszuleshet azoknak, akiknek egy életre sem elég a pénzük, s amikor fizettetek, akkurátusan kiszámoltad a rád eső részt, pusztán csak azért, hogy ne hozd zavarba a valahai barátokat, hogy te az egészet gond nélkül kipengethetted volna. Pedig a valahai barátok egyáltalán nem sértődtek volna meg, sőt inkább ezt a módot tartották furcsának, hogy legalább a fizetéssel miért nem akarod kicsit oldani a köztetek lévő vagyoni különbséget, amiről egyáltalán nem ezek a barátok tehetnek, hanem a társadalmi értékrend torzulása, hogy csak olyan dolgokkal lehet pénzt keresni, amelyek igazából értéktelenek, mint például az ingatlanspekuláció.

Képtelen voltál felszámolni magadban az elemi zsugoriságot, hogy amire nem kötelező, arra nem adsz ki pénzt, s amit lehet olcsóbban venni, azt nem veszed meg drágán, és itt nem csak a fillérekért vesztegetett kerti gépekre gondoltál, hanem például a kávéra is, amit inkább megiszol otthon egy szar kotyogóból lefőzve, mint egy kávézóban, legfeljebb akkor teszel másképp, ha épp ott van az üzleti megbeszélés, s így a kávé ára belekalkulálható a megkötendő szerződés összegébe. Mindezt te természetesen puritán életmódnak értelmezted. Időnként, ha a családodban valaki feleslegesen költött, mármint szerinted feleslegesen, mert a tavalyi kabát is jó még idén télen, képes voltál órákon át a puritán erkölcsökről hangzatos

mondatokat zengedezni, még Max Weber *Protestáns etiká*ját is szóbahoztad, pedig nem is olvastad, csak a címét hallottad, de neked már az is elég volt, hogy azonosságot vállalj vele és azokkal a holland kereskedőkkel, akik hát egy petákot sem költenének a saját jólétükre, amikor például Rembrandtot vettek, csak üzleti alapon tették, mert az épp megszorult mester nyomott áron vesztegette a később aranyat érő képeket. Csak úgy dőlt belőled az erkölcsi handabanda, holott csak a pénzt sajnáltad, amit a szerinted felesleges, ráadásul túlárazott használati tárgyra költött az a családtag.

Ezen a parkolócédulán volt egy olyan helyszín, amiről a feleséged nem értette, mit kerestél ott, úgyhogy rákérdezett, hogy mit kerestél ott. Hol, kérdeztél vissza, mintha fogalmad sem lenne arról, hogy miképpen került oda az autód, hogy talán a szél sodorta oda. A feleséged megismételte a helyszínt. Hát ott aztán én biztosan nem jártam, mondtad, és nyomatékul hozzátetted, hogy talán soha életedben nem, mert aki Budán él, az Pestre csak vészhelyzetben téved, például ha úgy éri baleset, hogy egy pesti kórházba szállítja a mentő, mert épp az a kórház ügyeletes. De mégis mit, kérdezte újra a feleség. Nem emlékszem, mondtad, én voltam ott, kérdezted magadtól is, mire a nő mondta, hogy nem is rövid időt. Te meg úgy tettél, hogy ezt már tényleg nem érted, a helyszínt sem, de a hosszú időt végképp nem, mert hogyan is tölthet ott el az ember hosszú időt, ahol tulajdonképpen nincs is ott. Amúgy az is látszik a parkolócéduláról, hogy mennyit, kérdezted, mert kicsit idegesítő volt számodra, hogy egy ilyen kis cetli mennyi mindent képes elárulni az életedről, hogy akkor a parkolóórák is benne vannak abban a megfigyelőrendszerben, amely rendszert az állampolgárok nyomonkövetésére hoztak létre a modern államok. Mindent megfigyelnek, gondoltad, még azt is, hogy turkálod az orrodat, mert a mobilokba és a laptopokba is be van építve egy titkos kamera, az utcákon elhelyezett figyelőrendszerekről már nem is beszélve. Szóval a várakozási idő is rajta van? Igen, mondta a feleség, bár valójában nem ellenőrizte, csak azért mondta, hogy végre kiugrassza

a nyulat a bokorból, mert egy ideje már érezte, hogy valami mocorog abban a bokorban. A nyúl itt ugye, nem egy aranyos állatkát jelent a meséből, hanem az információt, ami adott esetben egy egész életet tönkretesz, ahogyan persze a mesebeli nyúl is tönkretette a róka életét a *Rémusz bácsi meséi*ben.

Ez a legkézenfekvőbb női taktika az információgyűjtésre, hogy úgy tesznek, mintha sokkal többet tudnának, mint amennyit tudnak. És akkor a férfi hajlamos arra, hogy na, ha már úgyis tudja, akkor tisztességesebb előállni az igazsággal, amúgyis elege van már a hazudozásból. Ő egy őszinte ember, akit csak ez a hülye szerelmi ügy kényszerített arra, hogy ne mondjon igazat. Mondjuk hazudni azért nem szokott, legfeljebb elhallgat vagy inkább nem közöl felesleges információkat. Mert egy feleségnek mért lenne érdekes, hogy azt az időt, amit a szeretővel töltött, egy szeretővel töltötte vagy egy üzletfelével, amikor épp abban az időben jár haza, mint korábban, amikor még nem volt szeretője, csak üzletfele. Szóval ez a szeretődolog egyáltalán nem érinti a feleség életét, sem pedig a házasságukat, de bizonyos szempontból, főleg amikor kiderül a turpisság, az elhallgatás is hazugságnak bizonyul. Mostmár mindegy, gondolja ilyenkor a férfi, úgyis tud mindent, és kitálal a történtekkel, s persze piszkosul meglepődik, amikor kiderül, hogy a nő valójában semmit nem tudott, és a most megszerzett konkrét tudástól teljesen kikészül, elvörösödik, alig kap levegőt. Én ebbe belehalok, mondja, meg hogy nem értem, ezt egyszerűen nem értem, ez hogy történhetett meg és miért. Kiabál meg sír, hol ütni akarja a férfit, hol magához ölelni, messziről nézve egészen mókás a jelenet, de a szereplők épp nem messzi vannak, hanem a lehető legközelebb, s onnét azt látják, hogy az egész addigi életük egy másodperc alatt romokban hever.

Biztos emlékszel, ha már ennyit ott voltál, soha nem szoktál arra menni, mondta a feleség. A férfi, aki ez esetben te voltál, ahelyett, hogy azt mondta volna, hogy egy új ingatlanajánlatot kaptam, s azt néztem meg, merthogy ingatlanokkal kereskedett, szóval végülis

bárhol lehetett volna a városban, rögvest előállt az igazsággal, hogy…

Megnevezted a nőt, aki most a te pecséted, ekkor még úgy gondoltad a szíveden, hogy ővele találkoztál, és hirtelen kiömlött belőled, hogy szerelmes vagy bele, s hogy mennyire megváltozott benned minden, és hogy csak azzal a nővel tudod elképzelni az életedet, s ezennel be is jelented a költözést és a válást. Egy parkolás, mondjuk úgy, hogy tulajdonképpen ártatlan parkolás okán végülis lapátra tetted az egész addigi életedet, és elszalasztottál egy remek koncertet a Müpában. Mert mindent beszoptál, amit az aktuális titkárnő mondott, s már annyira ki voltál éhezve rá, helyesebben egy bármilyen nőre, aki ez esetben konkrétan épp az a nő volt, hogy nem vetted észre, milyen játszmába keveredtél. Hogy például, ha majd ezt a történetet az a nő a barátnőinek elmeséli, miként fog hangzani. Abban a történetben te nem leszel egy nagy hős, aki végre megvívta a szerelemért való csatát, ráadásul becsületes keretek között. Abban a történetben te egy idétlen mesealak leszel, aki egy lovat vitt a vásárba, de végül egy tyúkkal vagy egy tojással tért haza. Igen, te vagy az a mesehős, aki elveszítette mindenét egy egyszerű, mondhatni, primitív szerencsejátékon, amit te szerelemnek nevezel a feleséged előtt, s nem veszed észre, hogy semmivel sem különb a legaljasabb pénznyelő automatáknál, amelyek még akkor is beígérnek egy lehetőséget, amikor már mindenedet elvesztetted, a munkanélküli-segélyedet vagy épp a közmunkából származó bevételedet.

Most még, amely évekre gondolok, amely éveken azóta már régen túljutottál, azt hiszed, hogy jól jártál, mert megkaptad a nőt, akire annyira vágytál. Ekkor még nem gondoltál rá, hogy amikor szóba került a gyerek, csak úgy mellékesen, valaki más kapcsán, azt mondtad, én gyereket, hát azt biztosan nem, mert már van kettő, s a nő erre rábólintott. Nem gondoltad, hogy ennek a bólintásnak nincs kötelező érvénye, mert az ő akarata igenis diktál belülről, hogy neki a gyerek kell, meg a házasság kell, meg az együttélés kell, amely együttélés rendjét természetesen a nő elvárásai szerint kell

kialakítani. És te már túlkoros vagy az újabb alkalmazkodáshoz is, meg a gyerekhez is. De erre akkor még nem gondolsz, pedig a számítógépeden is egy ezeréves operációs rendszer fut, abban érzed otthonosan magad és a mindennapjaid is ilyen ezeréves operációs rendszer szerint zajlanak, aminek a leváltása, finoman szólva nem zökkenőmentes folyamat. De a gyerek még messze van, úgyhogy még évekig nem veszed észre, hogy merrefelé halad az életed. Szerencsésnek tartod magad, aki épp nyerő szériában van, mert megkaptad azt, amire vágytál, és nem keseredtél el attól, hogy elveszítetted a családodat, hogy lelkileg összeomlott az az ember, akivel együtt építettétek fel az életeteket, valamint a céget. Nem esel kétségbe attól, hogy a gyerekeid megutáltak vagy legalábbis úgy viselkedtek veled, mintha megutáltak volna amiatt, hogy tönkretetted az anyjukat és a valahai családot, aminek a működésében, igaz, már alig-alig vettél részt aktívan, de ők még emlékeztek arra az időre, amikor ez a két kisgyerek volt számodra is a birodalom. És ettől az időtől, az anyjuk és az eredeti család tönkretételének idejétől kutyába se vesznek. Az új nőddel, a te életed úgymond megmentőjével, nem akarnak találkozni. Az a nő, így nevezik, ha megnevezik. Őt még náladnál is jobban gyűlölik, akkor is gyűlölnék, ha más lenne, de pont nem más, ilyen. Abba a lakásba, ami jelenleg az otthonod, amiről jelen körülmények között te is azt hiszed, hogy az otthonod, még véletlenül sem akarnak belépni. Nem szeretnének azon a járólapon lépkedni, amin az a nő is lépked, abból a pohárból inni, amiből ő is iszik vagy a rokonai. Ha találkozol velük, vendéglőbe mentek, s amint megebédelnek, felállnak és elmennek, még a lányod sem ad puszit, csak azt mondja, helló. Te pedig ott maradsz a fizetéssel, s nem veszed észre, hogy nem csak a két gyerekedet vesztetted el, meg a feleségedet, hanem az életed alapjait, azt a biztos pontot, ahol álltál, ahonnét megrajzolódott számodra a világ, még az a nő is, aki miatt mindezt elveszítetted. A te világodnak már nincs centruma, egy Naprendszer Nap nélkül, összevissza bolyongó égitestekkel, amely bolyongás magában rejti az összeütközés lehetőségét.

Hiába kérkedsz, hogy neked milyen fergetegesen jó az életed, hogy most annyit dugsz, amennyit még soha életedben nem dugtál, s nem is tudtad, hogy ilyen a szexuális közösség, mert a feleségeddel

ez a közösség valójában soha nem képződött meg, biztos, mert túl fiatalon kerültetek össze, s te nem tudtál olyan erőteljes férfinak látszani, mint az új nő számára, mint egy görög hős, nevettél egyszer, Héraklész, olvastál róla, mindig szeretted a görögöket, de nem emlékeztél rá, hogy nemcsak hidrával, vadkannal és bikával kell megküzdened, hanem egyszer még ki kell takarítani Augeiasz istállóját, amely teleganajozott istálló nem más, mint a te életed, és nem lesz rá elég egy nap, egy élet kéne, de már nincs.

Olyan volt neked ezzel a nővel, mint a kamaszoknak az üvöltő zene, hogy amit addig hallottak, mondjuk egy Kaláka-koncerten gyerekkorukban, hogy Bőrönd Ödön, Bőrönd Ödön, miért is ülsz itt a Köröndön feketeszín bőröndödön, azt tulajdonképpen ma már nem hallják. Üvöltött, üvöltött a füledbe az új nő, hogy még, meg még, meg annyiszor akarom, ahányszor te is akarod. Olyan voltál, mint egy ismeretterjesztő filmben az oroszlán, a szavannák királya. Peckesen járkáltál le s föl a tikkasztó melegben. Hányszor csináltuk ezen a héten, kérdezed, mire az új nő azt mondja, attól függ, egy alkalmat hánynak számolunk. Hánynak? Ötnek, mondta a nő. Legközelebb hat lesz, mondta a férfi, mert a céges tapasztalata szerint nincs működés növekedés nélkül.

Most neked nagyon jó az életed, erősíted meg minden alkalommal a barátaid előtt, holott egy életre, mármint a maradékra végleg elvesztetted az otthonosságot, s kicsúszott a kezed közül az az akarat, amelyet követned kellene, s a helyében megjelent egy tőled idegen élet akarata. Hiába vásárolsz az új feleségednek s persze magadnak a közös élethez pazar lakást, mert van miből, s ott kezdheted vele, ahová a másikkal, a régivel eljutottatok, nem kell leélni azt a szakaszt, ami csak nehézségekkel volt tele. Rögvest kezdhetjük ott, ahol már eleve jó, pedig a leghülyébb ember is tudja, az is, akire csak a malterosvödröt lehet rábízni egy építkezésen, hogy nem lehet a dolgokat a végén kezdeni. A kezdés minden esetben kezdés. Itt, ebben a nehézségeket látszatra kihagyó életben is elkezdődött valami, ami persze éppannyira tele lett nehézségekkel, mint az előző esetben, csak a nehézségek nem olyan természetűek

voltak, hogy miként törünk ki egy kislakásból egy élhető méretűbe úgy, hogy kitörés közben ne kaszaboljanak le a bankok és egyéb hitelintézetek. Hogy ne járjunk úgy, mint Zrínyi Szigetvárnál, hogy végül vérfolyam lett a korábbi várvédő hősökből, s a török bankárok csak annyit mondtak, sajnáljuk, nem tehettünk mást, s az már csak a sors fintora, hogy ez a török bank tulajdonképpen már a szigeti hős halála előtt bedőlt, s a kitörők vesztét az okozta, hogy a tőzsdén még nem terjedt el a csőd híre. Zrínyi egy nappal élte túl Szulejmánt, de most mindketten ott hevernek a szigeti várnál, s hiába emlékezünk rájuk, hogy voltak, sőt hogy hősök voltak, valódi lényegük az, hogy már nem élnek. Ezt a bukást kell elkerülni, mondtad akkor a feleségednek, s mivel közös akarat volt bennetek, el tudtátok kerülni a pusztulást.

Nem, az otthon lenni érzését jobb, ha kitörlöd a fejedből, hiába veszel később magadnak bármit, lakhatást egy jelentős nyugat-európai városban, nyaralási lehetőséget egy saját vízparti ingatlanban a Balatonnál vagy az Adrián, netán egy tengerközeli francia kisvárosban, vagy hegyi lakot Sils Mariában a Silsersee partján, te a maradék életedre már vándor maradsz, olyan, aki sehol nincs otthon, aki csak árnyéka valahai önmagának, aki hiába jelenik meg a pazar ingatlanokban, a teste nem látszik, a szaga nem érzik, mert valójában nem vagy már ott, mert nem vagy már sehol. Soha nem tudsz majd megnyugodni, nem lesz, aki a kórházban melletted van, nem siratnak el, ahogy elsiratják azokat, akiket szeretnek. Te úgy fogsz meghalni, ahogyan azok halnak, akik az utcáról kerülnek rögvest az intenzívre, és közpénzből kaparják el őket, s a temetésükről a gyerekeik csak hetekkel később értesülnek. Hiába mondod, hogy mindenki egyedül hal meg, te is tudod, csak azért mondod, mert melletted nem lesz senki, csak az a szörnyű, csontos alak fogja majd a kezed, hogy kirángasson a kórházi ágyból, végigutazza veled az életben tett bűneidet, hogy mikor, kit nem szerettél, s végül betuszkoljon egy vaksötét alagútba, aminek nincs fényárban úszó kijárata, ahonnét a te rokonaid és szeretteid kiabálnak, hogy gyere, szerelmem, édes testvérkém, gyere, kisfiam,

szemem fénye, nem leszel egyedül, az én szívem fog melegíteni, ha ideérsz, nem lesz baj, úgy élünk itt, mint éltünk, mikor együtt voltunk. Nem, téged nem hív senki, nincs ott az anyád, mert a túlvilági szolgák nem engedték oda fáklyával, hogy jelezze az utadat, csak azt érzed, hogy merülsz bele a sötétbe, egyre inkább megéled, hogy nincs semmi, mert arra szolgál az agy kihasználatlan kétharmada, hogy meghalj. Erre szolgál az a hatalmas fel nem használt agyrész. Abban a pár percben míg elkotródsz a testedből, megteremtődik a lélek felkészülése a pusztulásra, s van, akit fény hívogat és megnyugszik az utolsó percekben, és olyan zene szól, mintha tényleg a csillagok vagy az angyalok zenélnének, s van, te ezek közé tartozol, hogy az utolsó percekben, amikor már a tested fájdalmát nem érzed, úgy fáj a lelked, hogy nem is gondoltad volna, létezik ilyen csontokig ható fájdalom, holott már nem is érezted, hogy vannak csontjaid.

Hát nem fogtad meg az isten lábát, mert az istennek nincs lába, istennek nincs semmije, mert isten nincs. Évezredeken át építgettük, hogy legyen, hogy legyen a mindenségnek meleg öle, amibe bemenekülhetünk, ha nagyon fáj, ha elborít a rettegés, aztán néhány száz év elég volt, hogy megbizonyosodjunk róla: nincs. Ahol valaha volt, mára már összenőtt a növényzet, mintha soha nem élt volna ott senki, ahogyan a tanyák omlanak össze az Alföldön, hogy először csak az öreg bácsi, aztán a néni tűnik el, később az épület, kis domb marad utána. Élt egy ideig még egy ember valamelyik másik tanyán vagy a tanyák közelében lévő településen, aki emlékezett rá, hogy az a dombocska, az volt a Sanyi bácsiék tanyája, amíg meg nem támadta őket egy csavargó banda, legalábbis így tudta, bár azok pont nem a Sanyi bácsiék voltak, hanem a Pista bácsiék. Vizet kérni jöttek, s míg a két öreg vizet húzott a kútból, addig az egyik a csapatból belopakodott a házba, hogy pénz után kutasson, s ha volt valami megtakarítás, azt ott meg is találhatta, mert a tanyasi emberek soha nem bíztak a pénzintézetekben, csak a dugihelyekben a házban, a kimosott alsóruhák alá, a gerenda mögé, ha épp gerendás volt a ház. Amíg ez a bandatag a pénzt kereste, kint a bácsi megkérdezte, hogy nem hárman voltak-e. A kinti kettő közül

az egyik mondta, hogy elment pisálni. Aztán a bácsi kicsit később mondta, hogy de hosszan pisál, és ugye, nem a házba ment be, hogy a megtakarításunkat, a temetésre félrerakosgatott pénzeket ellopja. Minket ezzel vádolni, mondta a kútnál álló férfi, ez azért sértés, talán cigánynak látszunk, azért? Nem tudom, mért, cigányok, kérdezte a bácsi. Azt végképp nem bírom, ha ilyen vádak, hogy tolvajok és cigányok, mondta a kintmaradtak közül az egyik, s a másiknak már emelkedett is a keze, és végül mire a harmadik kijött a pénzzel, addigra a két öreg már ott hevert a lelkét kilehelve, azt a lelket, ami tulajdonképpen az egyszerű nép maradék lelke volt, amiből korábban népdalok születtek, most viszont, a halál pillanatában csak apró nyögések törtek fel.

Lezajlott akkor egy szokványos beszélgetés a bűnözők között, hogy mi a faszt csináltál, arról nem volt szó, hogy gyilkosság, mire a másik, hogy bocs, eljárt a kezem, nem bírom, ha az anyámat szidják, meg ha lecigányoznak. Mért, cigány vagy, nem? Jó, de én nem vagyok olyan cigány, én rendesen dolgozok, meg van szakmám. Hol a faszban dolgozol? Mert nem adnak munkát, mert cigány vagyok. Nekik nehézgépkezelőből se jó, ha valaki cigány. Az útépítéseknél mindenki cigány. Jó, hagyjuk, ideges lettem, és annak ez lett a következménye, érted, nem vagyok lelkileg stabil, otthagyott az asszony, te nem tudod, az milyen, a gyerekeket nem láttam éveken át. Mert börtönben voltál. Ráadásul még a börtön is, nem lehet csodálni, hogy kivannak az idegeim. A börtönben is kezeltek. Ki kezelt? A börtönpszichológus, aki mondta is, hogy nagyon érti, hogy oka van annak, ami velem történt. Ki az isten megy pszichológusnak a börtönbe? Korábban fegyőr volt, csak beiratkozott levelezőre, mesélte a gyilkos. Na, húzzunk a faszba, mondta az, aki megszerezte a pénzt, itt a lóvé. Csak ennyi? Ahhoz képest nem kevés. Mihez képest? Mindegy. Bedobták a nénit meg a bácsit a kútba, és visszaszálltak a kocsiba. Katalinka, szállj el, jönnek a cigányok, sós kútba tesznek, onnan ki se vesznek. Ezt most mért mondod? Nem tudom, mondta az, aki vezetett és ezt a dolgot mondta, csak úgy eszembe jutott. Emlékszem, még gyerekkoromban. Arra jobb nem emlékezni, mondta az, akinek rosszak voltak az idegei és emiatt

gyilkos lett. Mindenkinek volt benne jó is. Nem, mondta a rosszidegű, az enyémben nem volt, azért is vagyok ilyen, mondta a börtönpszichológus, hogy akkor dőlt el a sorsom. Hány éves voltál? Nem tudom, arra nem emlékszem, csak arra, hogy rossz volt nagyon, s ez a rossz már akkor eldöntötte, hogy merre halad majd az életem. Mindig lehet másképp, mondta, aki vezetett. Ezt pont te mondod tizenöt év fegyház után? Jó, hagyjuk, figyelnem kell az útra, tizenöt éve nem vezettem. Különben, börtön. Mi az, hogy börtön? Hogy nem fegyház volt. Az ugyanaz. Nem, az pont más.

Ott volt a Sanyi bácsiék háza, az a domb, nem, inkább az a domb volt, mutatott egy másik dombra, de ez a közeli lakos legalább arra emlékezett, hogy domb és Sanyi bácsi, meg ház, de hogy hol volt, azt már ő is csak hibásan tudta. Végül ez a hibás emlékezetű szemtanú is meghalt, s amikor a traktor kereke egy szántás alkalmával belezöttyent egy gödörbe, a traktorista káromkodott, hogy mi a kurvaisten van itt, de nem tudott ennél a mi a kurvaistennél továbbmenni, holott nem, ott isten nem volt, de még kurvaisten sem, hanem a valahai kút, amely kút végülis a néni és a bácsi sírhelye is volt, ahol még mindig jobban süppedt a talaj, mint másutt. A továbbjutáshoz végül ki kellett hívni egy másik gépet. Nem láttad, hogy lyuk, kérdezte a másik traktor vezetője, mikor kötözte a vontatókötelet, most miattad le kellett kapcsolnom a pótkocsit, tele gabonával. Nem látszott, mondta a besüllyedt traktorból a másik, de ezt a vontató traktor vezetője már nem hallotta, mert kurva hangos volt a motor, visszaült a traktorba, és gázt adott. Ekkor még feltűnt a valahai tanya helye, de már nem lehetett tudni róla, hogy ez a valahai tanya volt, a következő évben szántáskor már simán átment rajta a traktor, egy kis mélyedés volt csak, amilyen mélyedésekkel tele van a határ.

Nem fogtad meg az isten lábát, csak egy nő combját markoltad, és csúsztattad a kezed egyre puhább részek felé, mert a kéz engedve volt, és mennél közelebb jutottál, mennél jobban érezted, hogy a kezed is átnedvesedik, annál jobban remegtél a vágytól, hogy beléhatolhass. A nő pontosan tudta ezt, tudta, hogy mit érzel, és

elérte, hogy változtass az életeden, mert minden nő tudja, hogy ez az egyedüli út, amivel egy férfire hatni lehet, a farka. A legokosabb férfiak is ilyenek, amikor a vágy lobogni kezd bennük, minden hülyeséget megtesznek, csak hogy sikerüljön a kielégülés. Képesek a legidiótább indokokkal eljönni a munkahelyükről, hogy postára megyek, aztán két óra múlva, mikor visszaérnek, ilyen sokáig tartott, ezt kérdezik a munkatársak, s persze a felettesek is. Hosszú volt a sor, mondják, s közben bűzlenek az aktuális nő szagától. Vagy hogy ma el kell mennem a nagymama temetésére, kedvenc nagymamám volt, majdnem annyit jelentett, mint az anyám, néha többet is, mert elvárások nélkül tudott szeretni, csak azért, mert vagyok. És milyen rossz egy olyan anya árnyékában élni, aki csak követel, és nem mutat ki szeretetet, olyanokat mond, hogy lehajtott fejjel megyek az utcán miattad, s ha nem lett volna ez a nagymama, akkor biztosan lelki sérült lesz belőle, aki szinte már gyerekként belebonyolódik egy életút-terápiába, ami azt jelenti, hogy egy életen át fizetheti a kezeléseket. És ez a kezelés az aktuális pszichológus halála után is folytatódik, mert olyan végrendeletet írt, hogy ráhagyta a betegeket a tanítványaira. Neki ez a nagymama tényleg sokat jelentett, és soha nem gondolta volna, hogy a szeretet effektíve átváltható pénzre, mert a terápia költségeit mégiscsak emiatt tudta megtakarítani. Szóval ezt a temetést nem hagyhatom ki, mondta, aztán persze a nagymama halálára való hivatkozással ez a férfi egy albérletben hentereg egy fiatal nővel. Úgy csinál, mintha ez az egy óra olyan volna, hogy közös élet, mert az időérzet tényleg viszonylagos, ahogy erre a játékgyáros valahai szeretőjének a férje is rájött, amikor hazafelé baktatott a lengyel, helyesebben ukrán felszolgálólánytól. Ebbe az órába, magyarázta az albérleti ágyon, még több is fér, mint más kapcsolatokban egy egész napba, mert ennek minden perce minőségi idő. Bármit képes színlelni, amíg nem elégül ki, csak utána nehéz kitolni az időt, hogy legalább a temetés végéig úgymond a nő mellett maradjon, mert ettől fogva ez a mellettemaradás teljesen okafogyottá vált, s nem győzi számolgatni a temető és a munkahely közötti utat, talán, ha azt mondja, hogy taxival ment, akkor az a legrövidebb, és esetleg már indulhat is

vissza, persze épp nem taxival. A kielégüléshez vezető idő alatt, ha kell, gyereket ígérnek, nem is egyet, rögtön kettőt, persze egy kisfiút meg egy kislányt, a kisfiú rám fog hasonlítani, a kislány meg rád, mondja a férfi. Vagy még inkább így mondja, olyan szép lesz, mint te, s megnevezi a gyerekek hajszínét is, majd tovább ígérget, ahogy egyre vadabbul tombol a vágy, együttélést, lakást, autót, ékszereket. És elválsz miattam, veti közbe a nő. Ja, persze, azt csak azért nem mondtam, mert ilyenkor mindig elfelejtem, hogy házas vagyok, annyira mindent felfüggeszt bennem a szerelem. És bármennyire is közhelyesek ezek a mondatok, a vágy miatt olyan hitelesen vannak mondva, hogy a nő képes elhinni, akár sokadjára is, minden szeretkezés alkalmával.

Amikor ezek a férfiak a kielégülést követően visszanéznek az ígérgetés perceire, akkor látják, hogy mekkora marhák voltak, s rögvest azt latolgatják, hogy mit kötelező megvalósítani abból, amit beígértek a nőnek. Talán elég egy párizsi út, az mondjuk nem is volt ígérve, de néhány nap a francia fővárosban, múzeumok, hangulatos kávézók, marha drága minden, de annál mégis olcsóbb, mint egy gyerek, a válásról már nem is beszélve. Aztán otthon a négynapnyi dugás után kimerülve szabadkozni a feleségnek, hogy majd holnap, hisz ezek az üzleti tárgyalások nagyon nehezek voltak, mert hivatalosan üzleti úton volt, vagy Heidegger-konferencián, ha épp tudós volt és nem üzletember, mert a franciák is nagyon érdeklődnek a német filozófus iránt, bár legtöbbször csak azt akarják kikutatni, hogy mennyire volt náci, vagy mások, mert mégiscsak a szerelem fővárosában vagyunk, arra kíváncsiak, hogy mit csinált Hannah Arendttel, az ő tanítványával, s hogy ehhez a náci múlthoz hogyan is viszonyul ez a szerelmi kapcsolat egy zsidó nővel. Egy fiatal francia genderkutató egész tanulmányt írt arról, hogy Hannah Arendt volt Heidegger számára a lét (Sein), a felesége, Thea Elfride Petri, aki amúgy csak névrokona az ismert magyar költőnek, meg az idő (Zeit), s mindez mutatja, hogy tulajdonképpen ez a két nő írta a híres nagy kötetet, a *Lét és idő*t (*Sein und Zeit,* 1927), amiből a nagy gondolkodónak, mint látható, csak az *és* (und)

jutott. Aztán az említett tanulmány külön fejezetben foglalkozik, azzal, hogy az *Insein* (bennelét) fogalma Heideggernél tulajdonképpen a közösülés szinonimája, csupán a katolikus neveltetés miatt kellett ilyen körmönfontan fogalmaznia. Vagy mert épp elég nagy gond volt, hogy a tanítványai után koslatott, a felesége is közülük került ki, meg a szeretője, helyesebben a szeretői is. Szóval egy ilyen tanári magatartás mellé már nem párosítható egy ennél nyitottabb fogalmazás.

Fárasztóak ezek a hivatalos utak, mondta a férfi a feleségének, meg idegen nyelven mégiscsak kimerül az ember, és még azt is idegen nyelven kell mondania, hogy I'm exhausted, I would like to go to the hotelroom and I want to call my wife. Nem is hívtál fel, mondta a feleség. Hát persze hogy nem, de kellett valamit mondani, hogy mért nem folytatom velük tovább. Ráadásul a franciák olyan partnerek, hogy örökösen inni akarnak, már délben, ebédkor is, ő meg nem bírja, de az üzlet kedvéért mégis felhagyott az egészséges életmóddal. Kicsit aggódik is, mert nem tudja, mennyit csökkentett ezzel az egészséges életmóddal elérhető élethosszon. Különben, mert olyan szemét ez az ember, még azt is elmeséli a feleségének, hogy azt hallotta, azért hasznos a kutyák ivartalanítása, mert meghosszabbodik az életkor, mert a szeretkezésekkor kiadott energia annyira megterheli a szervezetet, hogy így biztosítva van a rövidebb élet, persze csak a hímeknél, s hogy azért van annyi özvegy nő, mert a férfiak korábban halnak a szex miatt. Nem az ivás miatt, kérdezte a feleség, s elhessegette a gondolatot, hogy a legjobb volna ennek a férfinak letépni a tökeit, de most megijedt, hogy akkor tovább él, és annyira megalázottnak érezte magát, hogy ilyen egyszerűen el lett utasítva, hogy nem akarta a férfi hosszú életét elősegíteni.

Nem az ivás miatt, kérdezte. Nem, mondja ez a férfi, az ivás tulajdonképpen még hasznos is lehet, legalábbis van ilyen elmélet, hogy tágítja az ereket, s épp olyan arányban segíti elő az agy oxigénellátását, amilyen arányban fogyasztja az agysejteket, bár én ezzel azért nem értek egyet, folytatta a férfi, ő éppen ezért nem iszik,

meg pontosan tudja, hogy az alkohol hasznosságáról többnyire gyakorló alkoholisták számolnak be, akik így akarják hitelesíteni a testük rombolását. Pedig az mindenkinek a feladata, hogy óvja a szervezetét, ő például még pluszban rengeteg életminőséget javító gyógyászati terméket fogyaszt, mert nem fogja hagyni, hogy csak úgy elpusztuljon, mint azok a hülyék, akik halálra vedelik magukat, az agysejtjeik megfeleződnek, s így hoznak felelős döntéseket. És akkor még csodálkozunk, hogy ilyen a világ? 1,7-es meg 2,4-es légalkoholszinttel (ami, ugye, véralkoholszinten épp a duplája) másokról dönteni. Nagy hiba, hogy csak a közlekedésben használnak szondát, minden döntéshozatal előtt meg kéne fújatni a döntéshozót, s ha ittas, el kéne tiltani évekre a döntéshozástól, s csak egy döntéshozatali utánképzéssel kerülhetnének vissza a döntéshozásba. Rettenetesen felelőtlenek az emberek, mondta, és elmesélte az egyik barátját, hogy minden este két üveg bort iszik meg, érted! És nem is tartja soknak. Odamegy a kamrába, kiemeli az üveget, s mire a konyhapulthoz ér, az egyik üveg már el is fogyott, annyira ki van éhezve rá, teljesen lerongyolja az idegrendszerét, s nem csoda, hogy már üzletileg is mennyi hibás döntést hoz, vagy ha épp kutató ez a két ember, az, aki épp mesél a feleségének, és az, akiről mesél, akkor, hogy milyen idióta tanulmányt írt, *A semmi, mint többistenhit a modern filozófiai gondolkodásban különös tekintettel Heideggerre*. Az elutasított feleséget különben megérintette a tanulmány címe, az ágyban, amíg a Párizsban kielégített férfi mélyen aludt, erről gondolkodott, hogy például így ő is el tudja a semmit képzelni, s ilyen úton még a végtelent is meg tudná érteni, s hogy olyan a többistenhit, mint a többgyerekes család, végülis a szülők tudnak ugyanúgy szeretni minden gyereket. Aztán arra gondolt, hogy az elmaradt együttlét is semmi. *A semmi mint szexuális hiány a mindennapi életben*. Erről lehetne egy cikket írni, gondolta, és felhúzta az egyik lábát, aztán az ágyékához csúsztatta a kezét. A semmi mint többgyerekes család, ez villant be, aztán már csak a melegben fürdő puha ujjakra gondolt.

Ez a barát, aki tönkrement, vagyis akit tönkrement emberként emlegetett a feleségét elutasító férfi, valamint a barátai, különben épp te voltál az, de nem hallottad, hogy a barátok miképpen beszélnek rólad, mert persze a hátad mögött beszéltek, és nevettek az örömtől, hogy épp te mész tönkre és nem ők, bár a két üveg bor nem volt igaz, az egy harmadik barátra vonatkozott, aki már nem járt közéjük, mert otthon, magányosan szeretett inni, és egyáltalán nem tekintette tönkremenetelnek az alkoholizmusát, inkább áldozathozatalnak azokért, akik nem élik át az emberi lét esendőségét, ő írta különben *A semmi mint többistenhit*et. Róla szól, mondta, mikor még eljárt a barátokhoz, meg ugyanmár csak részlegesen, de bejárt a munkahelyére is, hogy róla szól Tarkovszkij *Áldozathozatal (Offret)* című filmje. Mondhatta, mert senki nem ismerte ezt a filmet, meg a rendezőt se, de még így is, hogy semmit nem tudtak erről a filmről, vagy épp ezért, azt gondolták, hogy annyira meghülyült ez a barát, hogy azt hiszi, valaki forgatott róla egy filmet. Valami orosz. De hát, mondták a barátok rólad, nem arról, akiről filmet forgattak, rólad nem forgattak filmet, legfeljebb néhány kis videót csinált a titkárnő mobillal, hogy ha kell, ezt is be tudja dobni egy esetleges vitás helyzetben, de te olyan simán hajtottad végre a tervet, hogy erre végül nem volt szükség, így aztán soha nem derült ki, hogy milyen alattomos gondolatokat forgatott magában ez a leendő második feleség. Meg is érdemled a tönkremenést, mondták a barátok, mert milyen életmódot követsz, vagy ne is nevezzük életmódnak azt a sodródást, ami felé az új nő sodor. Mert sodort, és te sodródtál, amit néha magad és mások előtt is úgy indokoltál, hogy logikus, ami történik, mert más nem történhet, csak az, ami történik.

A Párizsból hazaérkezett férfi annak tudatában aludt el, és hevert a legmélyebb álomban éppen, hogy ő mégiscsak egészségesen él, van neki heti teniszpartnere, nyáron az Adriára utazik, sóval telített levegőt szív az isztriai partszakaszon és naponta kétszer úszik, télen pedig egy dél-ázsiai szigetre, esetleg egy vietnámi nyaralóhelyre, hogy az egészséges környezet hatásait még télen is magáénak

tudhassa. Mert Sa Pában, Észak-Vietnámban például annyi az oxigén az esőerdőkben, hogy az egyszerű levegővételtől, csak hogy lélegzik, már attól úgymond átesik egy terápián, ami mondhatni ingyen van, mert az utazás költségeit nem a terápiára számolta, hanem a látványosságok megismerésére. Persze a gyógyhatású szereket oda is viszi magával, mert azt még egy ilyen egészségügyileg kedvező környezetben sem lehet szüneteltetni.

Nagyon örült, ha valaki, mondjuk a piacon, mert piacon vásárolt, helyesebben biopiacon, azt mondta az eladók közül, hogy az lehetetlen, hogy maga már elmúlt ötven. Nagyon büszke volt, holott az eladó csak azért dicsérte meg, mert látta benne, mint vásárlóban, a lehetőséget. És igaza lett, mert a férfi mindig odajárt ezentúl, otthon kicsinosította magát, megfürdette az arcát egy algatápoldattal, ami köztudomásúan eltünteti a ráncokat, és nem olyan, mint a tucatkenőcsök, amelyek ideig-óráig hatnak, aztán alig telik el pár év, és egy éjszaka alatt hat évet öregedik az arcbőr, bekapdosta a reggeli regenerálókat, aztán elindult.

Az árus egyébként egy nála fiatalabb nő volt, aki sajnos idősebbnek látszott, mert vidéken a jó levegő, ezt mindenki tudja, tönkreteszi az ember bőrét, főként a vidéki emberek bőrét, akik nem kerékpártúrára járnak oda vagy kitelepítésre, mint az ülőmunkát végző városi lakosság vagy valaha az arisztokraták, hanem örökösen ott élnek. Ez a férfi magánál minimum néhány évvel öregebbnek látta ezt a nőt, bár otthon, a faluban a férfiak épp szép, viszonylag fiatal nőnek nézték, és majdnem mindenki meg akarta szerezni magának. De ez végül csak a körzeti orvosnak sikerült, aki a morfium mellett abban talált örömet ezen az istentől elzárt településen, ahol az a legnagyobb hír, hogy megjöttek a fecskék, ősszel meg hogy elmentek a fecskék, de a Csehov-darabból ismert három nővér (Bodnár Erika, Básti Juli és Szirtes Ági) még mindig itt él, és az istennek nem tudnak vonatjegyet venni Budapestre, Moszkváról meg még csak álmodozni sem mernek. Szóval abban lelte örömét, hogy a pácienseket elcsábítsa. Aztán néha rajtavesztett, mert rajta maradtak a nők, s immáron három alomból van neki hét gyereke, messze túlteljesítette így a magyar átlagot, bár a nők közül

a többség csak az átlagot hozta, a két gyereket, nem is lehet tudni, hogy akkor ez statisztikailag hogy is néz ki. Hogy ami a férfinél túlteljesítés, ha a nőket is beleszámoljuk, akkor az tulajdonképpen átlagos szaporulat vagy talán még átlag alatti? Ilyen a statisztika, nem egy objektív tudomány. Bármilyen eredményt ki lehet hozni, a dolog csak attól függ, hogy milyen tényezőket veszünk számításba és melyeket tekintünk mellékesnek. S ezzel végülis könnyedén túljárhatunk a statisztikai számokat szemlélő eszén. A szám az objektív, senki nem mer azzal előhozakodni, hogy egy szám az szubjektív dolog, mint a türkizkék, hogy van, akinek az türkizzöld, ha a szám is ilyen bizonytalan tényező lenne, hogy a kétszerkettő kicsit négy egész egy, vagy épp három egész kilenc, akkor tényleg vége van a logikus gondolkodásnak. Mindenesetre az orvos meg volt győződve arról, hogy ő valójában egy olyan genetikai épület, amit érdemes sokszorosítani, egy tenyészmén, még akkor is, ha ő, bármennyire is kivetkezik a morfium hatására magából, mégiscsak ember.

Milyen jó lehet tenyészménnek lenni, gondolta, s hogy ha állat lenne, különösen, ha ló, szívesen lenne tenyészmén, mert nem állatorvos volt, s csak annyit tudott a tenyészménekről, hogy lehet szexelni a kancákkal, ahogyan a jobban kinéző betegekkel, de a tenyészméneknek kockázatmentesen. Eszébe jutott, hogy mondták régen, az egyik lipicainak például Mária Terézia is bejött, aztán azon gondolkodott, hogy egy ilyen közösülés után képes-e egy nő még rendesen egy emberrel együttlenni, mármint a hímtag méretkülönbsége miatt. De valójában nem érdekes, hogy mit gondolt ez az orvos, ő egyedül a biopiacon árusító nő szempontjából érdekes, márminthogy neki bejött ez a nő, aki a férfinak, aki erre a piacra járt vásárolni egészségügyi és öntudati okokból, idősnek számított.

Amikor az árus férje számára kiderült a történet, ez feltehetőleg épp az a traktorvezető volt, aki lecsatolta a gabonával teli pótkocsit, hogy kihúzza a póruljárt társát a gödörből, szóval mikor ez a férj megtudta, akkor elment az orvoshoz, hogy beteg. Az orvos meg nem

gyanított semmit, úgy tudta, az ő kalandjairól senki nem tud, holott tudott, méghozzá mindenki, az egész falu, s bár egy ideig tagadták a férj előtt, de hát hiába vezetett traktort és használt rettenetesen hangos erőgépeket, ő sem volt teljesen süket. De az orvos meg volt győződve a maga igazáról, hogy innét a rendelőből meg az orvosi lakásból semmi nem szüremkedhet ki, mert a tudatmódosító szerek, amelyeket a falusi lét ellen szedett, s a fájdalom miatt, hogy budapesti létére épp itt kell tenyészménnek lennie, az orvosban eltompította a veszélyérzetet. Számtalan együttlétre meg egyáltalán nem is emlékezett, néha azt sem tudta, volt-e vele nő, s arra végképp nem emlékezett, hogy elélvezett-e. De kell-e emlékezni, kérdezte egyszer magától, nem elég, hogy akkor abban a pillanatban megélte, hogy jó? Túl van ez az emlékezet favorizálva, gondolta, fontosabb a felejtés, de valahol mégis nyomasztotta, hogy semmit nem tud arról, milyen fantasztikus teljesítményt nyújtott éjszakánként, és még akkor sem ugrott be, mikor valamelyik nő a rendelésen elkottyintotta, hogy dokikám, azért a nyelve aranyat ér.

A férfi belépett a rendelőbe. Mi a gond, gazduram, kedélyeskedett a bioőstermelővel az orvos. Van valami a szívemmel, mondta az őstermelő. Ez nagyon romantikus, gazduram. Nem annyira, doktor úr. Akkor maradjunk a tudomány talaján, meghallgatjuk, gazduram. A szándék megvolt az orvosban, hogy meghallgassa, de végül nem hallgatta meg, mert míg a sztetoszkópot helyezgette a fülébe, s megemelte a sztetoszkóp szívre helyezendő végét, kicsit hasonlított a pravoszláv ikonokon megfestett, mindenek fölött uralkodó Istenhez, ebben a felemelt kezű pillanatban az őstermelő traktorista csavarhúzóval átszúrta a felé forduló orvos szívét. Csavarhúzós gyilkosság néven híresült el az eset, s a férfi, bár a bíró mélyen egyetértett a cselekedettel, nem tehette meg, hogy jogos okból elkövetett gyilkosságnak nyilvánítsa, így a férfi végül életfogytiglant kapott. Állítólag a bíró könnyes szemmel kért tőle bocsánatot az ítélet miatt, egyesek azt is látni vélték, hogy megölelte a törvény szerint bűnözőnek számító férfit. Mindenki tudta, miért. Az igazságszolgáltatásban nincsenek titkok. A bíró életében is feltűnt

egy ilyen körzeti orvos, csak nem körzeti orvos volt, hanem, úgymond körzeti ügyvéd, aki bűnözőket mosdat ki a bűneikből. Az igazságszolgáltatás berkein belül mindenki tudja, hogy mi történt, mármint a körzeti ügyvéd és a bíró felesége között, s hogy a traktoros végülis a bíró helyett is, akit kötött a bírói eskü, igazságot szolgáltatott.

Az orvos után megmaradt rengeteg feleségek meg az államhoz fordultak árvasági segélyért, az ügyintéző csak úgy kapkodta a fejét, hogy egy apa halála milyen sokba kerül az államnak. Persze arra nem gondolt, hogy az életfogytiglanra ítélt traktoros költségei tovább növelik a számlát, amely számlát a szabadulás napjával nem lehet lezártnak tekinteni, hisz a különböző kedvezmények miatt tíz év után szabadlábra helyezett rab már nem tud beilleszkedni a társadalomba, a valahai falujába sem tud visszaköltözni, idegen helyre kell mennie, ahol idénymunkából keresi meg a napi alkohol árát, aminek következtében hamarosan méregdrága orvosi kezelés alá kell venni, rák, és horribilis összegért hosszabbították meg fél évvel az alkoholfogyasztási időtartamot. A gazdaságot a házasságtörő asszony végül feladta, a gyerekekkel elköltözött, s többet nem járt a biopiacra sem árulni, de erről már az a férfi, aki Párizsból jött haza és mindent megtett az egészségéért, még a feleségével való szexről is lemondott, váratlanul egy tüdőszűrés alkalmával, de nem is érdemes továbbmondani, hiszen ezt a történetet innét már mindenki ismeri, bár itt is történhetett volna másképp, hogy például amikor felnyitják, kiveszik a daganatot, nem zárják vissza a testet, hogy nem műthető.

A férfi úgy gondolta, hogy ez mélyen igazságtalan, mert nem ő lett volna a soros, hanem, és akkor megnevezte a cégvezetőt, aki te voltál, hogy például neked előbb kellene meghalnod, mert te megérdemled, mert csak az ingatlanaiddal törődsz, hogy milyen folyamatok zajlanak a testedben, azt le se szarod. De a sors úgy döntött, hogy hiába rombolod a szervezeted, a sors nem könyörül rajtad, minden percét végig kell élned annak az életnek, amit elcsesztél egy életre. A Párizsból hazatérő férfi halt meg, aki

furcsamód ez alatt az utolsó év alatt elkezdett hinni istenben, mert meg volt róla győződve, hogy a természet önmagában nem lehet ilyen szemét, kell hogy legyen ott egy túlvilági akarat, ami az ő sorsáról döntött. Az isten az, s eszébe jutottak azok az ószövetségi történetek, amikor ez a könyörtelen isten szívfájdalom nélkül leszámolt mindenkivel, aki neki nem tetszett, s hogy még egy kisgyereket is kivégeztetett volna az apjával. Egyáltalán, hogy jutott eszébe ilyen szemétség, gondolta, gyerekkora óta irtózott ettől a történettől, amely történet hozzájárult, hogy az apjára mint lehetséges gyilkosra nézzen, akit csak a törvények tartanak vissza attól, hogy kivégezze a feleségét és a gyerekeit.

A Párizsból visszajött férfi, egy a cégvezetők közül, a sorsát istenbizonyítéknak tekintette, mert nem talált más magyarázatot arra, ami történt, hogy a betegség detektálását követően egy évre meghalt, s ha épp nem cégvezető volt, hanem kutató, már nem jutott ideje arra, hogy megírja *A semmi mint egyistenhit különös tekintettel Heideggerre* című tanulmányát, amely tanulmányát, főként a morfiumos fájdalomcsillapítás időszakában, már látta is kinyomtatva. Fejezeteket tudott belőle felolvasni a feleségének, akiről azt hitte, hogy ott van, de csak ritkán volt ott, most ő utasította el azt, aki annyiszor elutasította, aki most épp a halálán volt.

Persze amíg ez a haláleset bekövetkezett, számtalanszor tett meggondolatlan ígéreteket azoknak a nőknek, akiket a felesége mellé még beválasztott, hiánypótlás céljából, ahogy ő fogalmazott, s ez mégsem egy erkölcsi ítélet alá eső cselekedet, mit csináljon, ha neki tényleg ebből nincs elég otthon, holott épp ő mondott oly sokszor nemet az asszonynak, épp azért, mert már máshol megkapta azt, amit az asszony otthon szeretett volna tőle megkapni. Nem lehetett eldönteni, hogy mi volt előbb, a tyúk vagy a tojás, a testi hiány vagy a szeretők. Talán ha ez a betegség nem következik be, szét is hullhatott volna a házassága, egy óvatlanul elcsípett esemes következtében, vagy mert a feleség egy kipát talál a családi autó kesztyűtartójában. Te, ez az autóból esett ki, vagy mi ez, valami alkatrész vagy törlőrongy? S akkor elő kell állni a tényekkel, hogy

egy zsidó lánnyal kavar, és nem tud bizonyos rendezvényekre elmenni, ha nincs nála ez a fejtakaró. De ez nem következett be, mert például a kipás eset a halála után történt volna meg, ha nem hal meg, de végül a halála miatt, hogy belé már nem szerethetett ez a zsidó nő, egy másik férfival kellett megtörténnie, és egy másik feleséggel, az a házasság jól szét is esett, így az ő felesége nem megalázott nőként állt a koporsó mellett, hanem őszinte, a férjét teljes szívvel gyászoló emberként, hisz nem manifesztálódott a férfi cselekedete, s amíg nincs valami kimondva, hiába tudunk róla, az a valami nincsen. Főleg, ha a halál is belekeveredik a történetbe, akkor minden meg van bocsátva, s a férfi visszahelyeződik arra a kiemelt helyre, ahol különben soha vagy csak nagyon régen volt a nő számára.

Az őszintén gyászoló feleség csak egy évvel később érezte meg, hogy a férje halálával mekkora kő gördült le róla, annyira hozzá volt szokva, hogy ennek a férfinek az akarata szerint él, hogy észre sem vette, hogy lehetne másképp is, és neki éppen ez a másképp fekszik. Egy év elteltével egyre többször volt jó hangulat a családban. A gyerekek, akik lassan az önálló életre készültek, nem győztek viccelődni az anyával, aki különben eladta a céget, s a befolyt összeget egyszerű, kockázatmentes befektetésekbe rakta, lakásokba például, s látszott, hogy az a pénz elég is lesz neki élete végéig, és arra is, hogy a gyerekek elkezdhessék az önálló életet. Tulajdonképpen mindenki jól járt a Párizsból hazatérő férfi halálával, főleg mert nem Heidegger-kutató volt, hanem gazdag vállalkozó, de ezt ő már nem tudhatta meg, mert legnagyobb meglepetésére a halálon túl nem élt senki, se jó-, de még egy rosszakaratú isten sem.

Nem, nem fogtad meg az isten lábát, csak a nőét, egyre feljebb, amikor végre elváltál, legfölülre jutottál. Milyen szép bőre volt, milyen sima és puha, már régen éreztél ilyen bőrt a tenyered alatt, a kezed belemerítkezett a nedvességbe, nem akartad túl gyorsan, bár annyit várakoztál, hogy valójában minden tartózkodó másodperc évezredeknek tűnt. Egyre forróbb volt, ahol épp a kezed volt, mintha

lángolt volna, s te is lobogtál, forró láva ömlött rád, s ahogyan a kőzetek, úgy olvadtál bele. Csak fogtad a nő lábát istené helyett, de még nem tudtad, milyen út vár rád, mert a nő még olyan volt, mint a kezesbárány, a búsuló juhász egyetlen öröme a furulyáján túl, nem lehetett másmilyen, hisz nem végezte még be a feladatát. Kutya volt, aki nyalogatja a kenyéradó gazda kezét, Brutus volt, és még szüksége volt Caesar támogatására, török vendégmunkás volt 1958-ban Münchenben, és hálás volt, hogy a nyomor helyett német seggek által összeszart vécét és összehugyozott utcát pucolhatott. A kölni terrortámadás és a gyerek még hátravolt

Neked tetszett ez az élet. Ha így haladunk a dicséretek terén, gondoltad, egyszerűen kedvtelésből elfoglalod Galliát, aztán átléped a Rubicont, s a gall kakas után végzel a római kakaskodókkal is. Mondtad is ennek a korábbi titkárnőnek, mostani testőrnek, tulajdonképpen az volt a legrosszabb a házasságodban, hogy az a nő, aki volt neked, soha nem dicsért, vagy nem mondott semmit, vagy csak rosszat, a hasamról, mondtad, arról a hasról, amiről az új nő azt mondja, de szép a tested, arról a hasról azt mondta, nagy, majd kipukkad, s hogy mért nem tesz ellene valamit, mégsem annyira öreg, hogy így kelljen kinéznie. Mint egy kacsa, mondta, és ezt mások is hallották, mert egy zsúfolt balatoni strandon volt, egész Budapest ott volt, mert ki maradna ilyenkor a fővárosban, egy ennyire forró júliusi napon. Na jó, a turisták, de hát nekik az a dolguk, hogy az egyre divatosabbá váló főváros izzó utcáin kóboroljanak, s még azt sem tudják megkérdezni, hogy merre van a Halászbástya, mert néhány alkoholistát leszámítva nincs helyi lakos az utcákon. Mint egy kacsa, mondta a férfi, hogy ezt mondta a felesége. És a strandon akkor ott volt egy író, mert ez egy olyan strandon volt, ami mellett egy alkotóház is működik, konkrétan a szigligeti strand, fürtökben lógnak a parton az írók, s az egyik ezt hallotta, és rögvest meg is írta a *Kacsa* című novelláját, ami pár nap múlva, még haza se jöttek a Balatonról, megjelent egy nagypéldányszámú napilapban, és ennek a napilapnak az olvasóközönsége egy héten át rajta nevetett még a Balaton-parton is.

Legalábbis ő úgy érezte, holott a legtöbb korban hozzá közelálló, sőt jóval fiatalabb férfi, köztük az írók is beazonosíthatók voltak a Kacsa nevű címszereplővel.

Arról persze nem beszélt ez a volt feleség, folytatta a volt feleség volt férje, amit tett ez a férfi, hogy mekkora utat járt be épp a házasságában eltöltött évtizedek alatt, hogy mekkora a birodalom, s hogy megtanult üzleti szinten angolul, és még síelni is, mert az is része az üzleti életnek. Amit tett, az vagy semmilyen volt neki, vagy inkább rossz. Mindig csak a negatív dolgok, pedig én mindent azért csináltam, hogy bizonyítsak, mondta a férfi, aki te voltál, a régi felesége kapcsán ennek az egyelőre kezesbáránynak. Mért nem lehetett azt mondani, hogy de jó vagy, meg mennyire jól csinálom, meg hogy annak ellenére, hogy hány éves, mégiscsak jól néz ki, amit az is bizonyít, hogy ez a kezesbárány őt választotta. Az új nő ilyenkor még kezesebb lett, mint volt azelőtt, és te mondtad is neki, hogy báránykám, amit ma már nem tudsz elképzelni, hogyan történhetett meg, mert olyan sokminden jellemző erre a nőre, de az, hogy bárányka legyen, az biztosan nem. Előbb válhattak volna Szodoma és Gomora lakói vagy Lót felesége kezesbáránnyá, mint ez a nő. Nem is értetted, hogy lehetett ennyire másnak látni, és eszedbe jutott az a kutya, amelyiket mindig megsimogattál iskolábamenet kerítésen keresztül, s hogy az egyik nap szó nélkül, helyesebben ugatás nélkül mélyen beleharapott a karodba, ömlött a vér, mégsem a harapás fájt. Egy seb bármennyire mély, nem tudhat annyira fájni, mint annak a kisgyereknek fájt, aki te voltál régen, a harapás. Az fájt, hogy ez megtörténhetett, hogy ez a kutya, akit titokban a te kutyuskádnak neveztél, s a társadnak láttad, mondjuk a legközelebbi barátodnak, akinek elmondhattad, hogy miért nincs ma kedved iskolába menni, hogy nem szeret a tanítónéni, s hogy van egy olyan gyerek, aki szünetben fellök és még beléd is rúg, de úgy, hogy a felügyeletetekre kirendelt tanár ne lássa, és nem is látta, mert unottan sétált az udvar másik, csendesebb szegletében, elege volt a gyerekekből, s ha tehette, távoltartotta magát tőlük, ez a kutya így

visszaélt a szereteteddel. Majd én dicsérlek, mondta a kezesbárány, többé semmi nem fog ártani és pusztítani a mi szerelmünk hegyén.

Minden cégvezető, mondta egy ezzel foglalkozó, ám a tanulmányát megjelentetni nem tudó szociológus, mert a tanulmány alapvető gazdasági érdekeket sértett, és a gazdaság határoz meg mindent a világban, minden cégvezető, aki második választás elé kerül, szinte kivétel nélkül buta nőt választ. Butát, és olyat, aki külsőleg hozza az elvárt minőséget, megfelelő méretű mell (91), üres tekintet és babaszerű arc, 0,7-es derék-csípő arány. Ebben a közegben már senki nem kockáztat, senki nem próbálkozik ismeretlen márkákkal, még cipőben sem. Bár a legbutább nőket a bankvezetők választják, a cégvezetők csak utánuk jönnek, de azért a cégvezetők női sem okosabbak annyival, hogy ne éreznék jól magukat a bankvezetők feleségeivel. Ezt a *Milliomos feleségek* vagy más hasonló című sorozatból minden néző megtudhatja. Együtt járnak vásárolni, együtt járnak kozmetikushoz, mindenhová, ahová körömcipővel el lehet jutni. A butanő választása mondhatni törvény, mert annyira nem érzékelnek ezek a gazdaságilag magasan értékelt férfiak semmit a világból, csak a külsőt, s ez a külsődleges érzékelés és választás ki is elégíti őket. Nem baj, hogy örökösen visszakérdez mindenre, mert elsőre nem tudja megfejteni a legegyszerűbb mondatok jelentését sem, de jól néz ki. Valójában nem társra van szükségük, hanem egy díszre maguk mellett, ahogyan karórát vásárolnak vagy autót. Az új nők pedig betöltik a feladatukat, ha bármi elváltozást érzékelnek, akkor máris jöhet a külső beavatkozás, hogy helyreálljon a tökéletes testi harmónia, amely harmóniát végül mégiscsak összetöri az idő, s az elöregedett arcból előcsücsörítő száj, amit a modern plasztikai beavatkozásnak lehet köszönni, szinte ijesztő félelemmel tölti el azokat, akik először néznek erre a nőre, miként a megöregedett testből vonatütközőként előremeredő mellek. De a cégvezetők és a banki szakemberek ezt már nem látják, mert ők is beleöregedtek ennek a nőnek a nézésébe, már elég öregnek gondolják magukat ahhoz, hogy ne változtassanak, s ne akarjanak valami mást, mert épp ennek a nőnek a kapcsán tapasztalták meg, hogy nincsen más, habár felül a gálya, s alul a víznek árja, azért az idő az úr. Szomorúan néznek a megtörtént

időre, a régivé lett új feleségre például, az elavult üzleti módszereikre, az új és általuk már nem használt digitális technológiákra, a megkopott és kicsit döcögő nyelvtudásukra, a lassan felnövekvő második alom gyerekre, akikkel már nem egyszerűen nehezen, hanem egyáltalán nem értenek szót. Olyan szánakozva néznek ezek a gyerekek rájuk, hogy mit akarhat ez a nagyapó még az élettől, és nem büszkék, hogy íme, ez az én atyám, akitől lettem. Nem, ennek az atyának soha nem helyezték a kezébe a lelküket, s nem mondták, olyan erős a te kezed, hát emelj fel a felhők magasába. Persze pénzt kérni tőle még álmukban sem felejtenek el. Ők nem tehetnek róla, hogy a papa öreg, aki fickós volt hatvanévesen, az legyen fickós hetvenötévesen is, és ne húzza le az életüket a saját öregsége bugyrába. Az öreg apák is úgy nézik ezeknek a gyerekeknek a felnövekedését, mintha egy ismeretterjesztő csatornán látnának egy, *Az ember fejlődése a spermiumtól a felnőttkorig* című sorozatot, és őszintén elcsodálkoznak, amikor valamelyik szereplő megérinti a vállukat, hogy húszezer kell, apu, mert

De egyelőre virágoznak a második nők, itt-ott művirágokkal, de azok is át vannak szagosítva a legdrágább szerekkel. Ez a művirágzás egyébként, ahogyan a gazdasági visszaélések az ügyvédeket, különösképpen a sztárügyvédeket, a plasztikai sebészeket is a cégvezetők anyagi szintjére emelte. Egy-egy rendezvényen ott voltak ezek az úgymond mellékszereplők is, akik valahol mégis főszereplők voltak, mert ők látták igazából, hogy mi rejlik az új nők ruhája alatt, hogy miből mi lett, s hogy a könyvelésben és a különféle szerződésekben hol van a törvényesség látszatát fenntartó cikkely. Persze csak a második nők lehetnek buták, az elsők nem, mert hogyan is lehetett volna egy céget felépíteni egy buta nő mellett vagy banki karriert befutni.

Hát sehogy.

Úgyhogy a te választásod, amit különleges, egyedi és minden addigi bajodat elsöprő választásnak gondoltál, valójában egy, a saját társadalmi közegedben szokványos választás volt. Ez különleges, magyaráztad a barátaidnak, akik sajnos már akkora távolságból

látták az életedet, hogy ha tényleg valami különleges történt volna veled, azt is szokványosnak gondolnák, nem még ezt a tipikus, öregedő cégvezetői választást, pláne az általad felvázolt raktáráruházi parkolóban lezajlott ismerkedés tükrében. Különbenis, mit kerestél ott, kérdezhettek volna vissza, ha nem tudták volna, hogy egy szó sem igaz a történetből, mit kerestél ott, ekkora autóval gazdaságos vásárlásra indulni mégiscsak meghökkentő, mert nem emlékeztek a sövénynyíróra, amit az általad mesélt történet szerint vettél. Egyébként tényleg vettél, ahogyan más alkalommal vettél flexet és gyalugépet és sarokcsiszolót és ütvefúrót hasonló árfekvésen. Ilyen áron jó, ha van az embernek néhány korszerű szerszáma. Akkor is megéri, ha soha nem fogod használni.

Különleges, mondtad, mert olyannyira a saját életünk árnyékában élünk, hogy még véletlenül sem látjuk, akárcsak egy lépés távolságból sem, hogy mi zajlik velünk. Hogy nem pusztán a titkárnő választása, bármilyen nő választása sem különleges. Az őskeresztények nem hittek olyan mélyen Krisztusban, ahogyan egy cégvezető hisz abban, hogy az élete egyedi és autentikus, és semmit nem lát abból, hogy a másiké is éppolyan vagy majdnem olyan, tehát az egyediség csak az önmagunktól való elragadtatás terméke, s még véletlen sem a valóság. A valóság az, hogy szokványos rendben, társadalmi hovatartozásunk rendjében zajlik az életünk, még az aktuális kormányzatról vagy a nyaralási lehetőségekről sem vélekedünk másképpen, csak úgy, ahogyan a mi törzsünkhöz tartozó vélekedik. Mert törzsi viszonyok között élünk, csak ott érezzük jól magunkat, ahol a saját fajtánk van. Egy-egy új ismeretségkor néhány kérdéssel feltérképezzük a másik törzsi hovatartozását (milyen rádiót hallgatsz, milyen tévét nézel és ott voltál-e azon a tüntetésen, jártál-e Kolozsváron), s csak akkor engedjük magunkhoz közelebb, ha velünk azonos törzshöz tartozik. Ki akarná, hogy egy sziú integrálódjon a dakoták világába. Egy potenciális ügynök, aki egy ártatlannak látszó pillanatban elárul az ellenséges törzsnek, netán a fehér betolakodóknak, vagy csak a megszokottól elütő

magatartásával folyamatosan bomlasztja a törzsi szokásokat és erkölcsöket.

A törzs sikeres vezetői mögé felsorakoznak a sikertelen közemberek, akik azt várják, hogy az ő törzsi vezetőik a megszerzett hatalomból vagy a vagyonból, amit leggyakrabban, finoman szólva, nem becsületes úton szereztek, de ez senkit nem érdekel, mert a törzsön belüli tolvaj fel van mentve a törvényi szabályozások alól. Ő a törzsnek lop, s a közösség érdekében elkövetett lopás tulajdonképpen hőstett. Olyanok ők a törzs szemében, amilyen Robin Hood volt Nottinghamshire megye szegényeinek. Ám ezek a hősök, a tolvajok fejedelmei egyre csak szaporodó elfoglaltságaik közepette megfeledkeznek a törzs rászorultjairól, akik a morális alapot jelentették a gyarapodásukhoz, s ha kell, szövetséget kötnek a másik törzs épp hatalmon lévő rablóival, s kiköltöznek a sherwoodi erdőből a leglátványosabb palotákba. Odaszállítják maguknak azt a különleges választásnak tekintett nőt, hogy legyen beszélgetőtársa a szomszéd palota úrnőjének, s ott beszélgetnek ezek az új feleségek látástól vakulásig, némi vásárlást beiktatva, az amerikai sorozatokból tudják, ha jókedvűek akarnak lenni, akkor táskát vagy cipőt kell venni, ott múlatják naphosszat az időt a várúr kontójára, míg a várúr, közösen a többi rablóval, beszerzőkörútra megy.

A pecsét a különlegesnek tekintett választás pillanatától örökre rajtad marad, mert ahogyan a párduc nem tudja a foltját megváltoztatni, úgy te sem tudod tisztára mosni magad, bár nem vagy párduc, csak olyan, akit megpecsételtek, ahogyan a vágóhídra szánt állatokat, de neked nem csak a bőrödbe égett bele, hanem az idegrendszeredbe és minden belső szervedbe, a szíved maradékán is ott volt, de nem úgy, mint korábban hitted. Ez nem egy fényes pecsét, amiből ékkövek ragyognak elő, hanem egy gennyedző, égett seb, amit még a kutyák sem nyaldosnak meg. És a májadban is, az epédben, a vesédben, még a belekben is ott volt az égetett seb, a pecsét. De most még nem érzed az égett hús szagát, még nem jelenik meg álmodban az elhagyott nő éppolyan alakban, mint mikor megszeretted, talán a gimnázium lépcsőjén.

Egy budai gimnázium volt. Nem az Arany János. Oda egy másik férfi járt, akiről nem akarok írni, mert olyan szerencsétlen és olyan jelentéktelen a sorsa, hogy nem bírna el egy ilyen sors ekkora mennyiségű szöveget. Az, aki odajárt, látom, épp takarít, azt hiszi, ha feltörli a konyhát, a világ is kicsit tisztább lesz, meg hullajtja rá a könnyét a nedves konyhakőre. Nevetségesen néz ki, hogy is lehetne egy ilyen emberről egy főhőst megmintázni, ráadásul a világ sem lesz tisztább, mert homályos a tekintete a sírástól, és nem látja, hogy mekkora foltokat hagy ki felmosás közben.

Nem, akiről én írok, az egy másik budai gimnáziumba járt, és nem meghalt a felesége, hanem ő hagyta el a titkárnőért, s most még nem is ott tart az életében, hogy azt álmodja, összetalálkozik az elhagyott feleségével, még régen, talán a gimnázium lépcsőjén, néhány lépcsőfok vezet fel az utcáról, és azt mondja neki, hogy ugye, újrakezdhetjük, mire az a nő azt mondaná, hogy igen vagy nem, különben nemet mondott volna az álmodban, ha nem ébredsz fel, mielőtt válaszolhatott volna, s nem szembesülsz azzal, hogy az a valahai feleség már nincs. Nem, erről még most nem álmodsz, most még azt hiszed magadról, hogy szerencsés vagy, szerencsésebb másoknál, akik kitartanak az induló nők mellett, akik, mi tagadás, hát úgy néznek ki, vagy kérdésben megfogalmazva: hogy néznek ki? Most még a titkárnő épp a kezesbárányod, s egy csomó olyan testi élményben van részed, amit eddig csak a pornóoldalakról ismertél, s azt hitted, olyat rendes nők, feleségstátuszban lévő rendes nők, még ezt is hozzáfűzted, amikor nyálcsorgatva bámultad a filmeket, nem csinálnak, s persze átkozod a múltat, hogy neked akkor mért nem jutott ilyen nő, amikor még tomboltak benned a vágyak, ráadásul abban az időben még pornóoldalak sem voltak, kész tortúra volt egy magazint beszerezni. Miért kellett évtizedeken át olyan testi működést elfogadnod, amit a feleséged engedett, holott te annyira vágytad az együttlétet, hogy bármiben benne lettél volna, de ez a bármi nem lett felajánlva, és nem lehetett kikövetelni sem, mert a veled élő nő csak azt mondta, hogy mért csinálnánk azt a bármit,

amikor így is jó. És nem mertél ellentmondani, hogy így nem jó, annyira féltél, hogy akkor azt a kicsi jót is elveszíted.

Most persze hiába minden attrakció, hiába mindent lehet, valójában már korántsem tud akkora élmény lenni, hiszen a belőled fakadó akarat már nem olyan, mint régen, mint amikor egész nap a strandon voltál a volt, helyesebben akkor még aktuális feleségeddel, és nézted ezt a feleséget fürdőruhában, és arra gondoltál, hogy legyen már este, amikor a gyerekek elalszanak a sátorban, akkor még csak sátorszinten tudtátok megszervezni a nyaralást, és összefekhetsz vele. Olyan érzésed volt, ha ez nem történik meg, te biztosan belehalsz, annyira lobogott benned a vágy, hogy a szemed szinte tüzet hányt, mintha szívtál volna valamit. De nem, csak a feleséged napszagú és napszínű testét szívtad be órákon át, ahogy fürdőruhában játszott a gyerekekkel, s hajlongott előtted a legszebb részeit az arcod előtt forgatva, itt-ott a bőrére száradva sófoltok, hogy lenyalnád, erre gondoltál, pedig pont vén kecske még nem voltál, s még akkor is, amikor otthon tengeri sóval sóztad meg a levest, mert a tengeri só nagyon egészséges, s a nyári emlékek miatt a legjobb dologra hívja fel a figyelmet, a feleségeddel való testi együttlétre. És ez akkor is így van, gondoltad, ha valakinek csúnya felesége van, mert akkor a mások szép feleségei tüzelik fel benne a vágyat, vagy a parti homokon csapatostul heverő fiatal lányok látványa. Az a férfi ugyanúgy azt akarja este, hogy együtt legyen ezzel a szerinted különben rossz adottságú nővel, mert neki ilyen jutott, neki ezzel kellett együttlennie, vagy épp ilyet választott, mert benne volt, hogy nem bírja ki idegekkel, hogy egy olyan nővel éljen együtt, aki állandó veszélyzóna, hogy azon kelljen izgulni, egyszercsak azt mondja, került valaki más, és lapátra teszi őt, ő meg belebolondul a veszteségbe. Nem, ezt a feszültséget nem engedheti meg magának, mégiscsak életet kell építeni, lakás, gyerekek, ilyesmi, és választott inkább egy olyan nőt, aki rajta kívül senkinek sem kellett. Biztonságos élet, ez volt a célja, s meglepődött, amikor ez a nő

A rossz adottságú lány vegyészetet tanult a Budapesti Műszaki Egyetemen, ami nemzetközi hírű egyetem volt, még vegyészet terén is, s persze alig járt oda lány, mondjuk több, mint a mezőgazdasági gépészeti karra, ami amúgy pont olyan elismert nemzetközileg, mint a vegyészeti és más karok, az építészeket hagyjuk ki, mert az teljesen különálló dolog, egyetem az egyetemben, nehéz elképzelni, vagyis legfeljebb valamely meghökkentő esetben, esetleg fogadásból lehet elképzelni, hogy egy építészhallgató beleszeressen egy vegyészhallgató lányba, de még egy biomérnök-hallgatóba sem, pedig az nagyon korszerűen hangzik. Szóval alig volt az évfolyamon lány, s aki volt, hát éppolyan volt, mint ez a lány, aki kicsit az anyukája romantikus elképzeléseit átvéve, aki viszont a nővérét követte ebben, valahol leragadt gondolkodásban és ruházkodásban Woodstocknál. Az anya nővérét követő anyát követő vegyészhallgatólány megtanulta, hogy lehet gitáron dalokat kísérni a lehető legkevesebb akkord felhasználásával, csak moll és dúr, a szeptimeket eleve kihagyta, tele volt háborúellenes szlogenekkel, hogy No more war, meg Hey, hey LBJ, How many kids did you kill today?, ilyenekkel, amely szlogenek már a szociológia vagy pszichológia szakos hallgatók körében sem voltak népszerűek, meghát már régen nem volt háború Vietnámban, ráadásul össze is cimbiztek az amcsikkal, annyira félnek a kínai sárkányoktól, akik egy lehelettel képesek szénné égetni százmillió vietnámit. Szóval elénekelni egy Neil Young-számot gitárkísérettel, a *Four Dead in Ohió*t, vagy John Lennontól, hogy All we are saying is give peace a chance, finoman szólva elég népszerűtlen volt, de fokozott kudarccal járt, ha mondjuk Donovantól a *Universal Soldier*t is elővette a gitáros. Ha egy ilyen dalt átszellemült arccal elénekelt a lány, mert arra gondolt, hogy azért más helyeken még mindig dúl a háború, például Afrika számtalan országában, és Amerika azokban a háborúkban is meglehetősen ludas, szóval ez a Donovan-szám tényleg univerzális. Ha egy ilyenbe belefogott, hogy He’s five feet-two, and he’s six feet-four, He fights with missiles and with spears, hát csak a nagyon furcsa fiúk maradtak mellette, akikben legfeljebb egy kudarcos jövőt láthatott az ember, egy bukott életet tele szenvedéssel és sérült, idegbeteg gyerekekkel. S persze bármennyire is olyan szak ez, ahol a mesterséges idő-visszafordító kenőcsök gyártására is felkészítik a tanulókat, ez a krémekben rejlő lehetőség

a lányt egyáltalán nem érdekelte, inkább vonzódott a műtrágyagyártáshoz, erre is szakosodott, így is helyezkedett el Budapesten. A férfi elégedett volt a lány állásával, úgy érezte, a műtrágyagyár tovább fokozza a házassága biztonságát, elég csak arra a szagra gondolni, ami beleivódik az ember bőrébe, s mondhatni szinte ördögűző hatása van, márha a csábítókat ördögnek képzeljük el. Egyszer azonban mégis

Egyszer ezt a lányt, aki már régen nem volt lány, a gyerekek tíz év körül voltak, mert annak rendje és módja szerint születtek gyerekek is, két kislány, akik sajnos épp a lányra hasonlítottak. Az apa örökösen ezen gondolkodott, hogy a nemzés során hová tűntek az ő génjei, amely géneket persze rendkívül jó adottságúnak gondolt, s hogy milyen kibaszás ez az élettől, hogy az előnytelen gének ennyivel életerősebbek, mint az előnyösek, s hogy nem úgy alakul-e a világ, hogy mindig a rossz az életerősebb? Hogy a környezetszennyezés miatt például az aranyos állatok kihalnak, az undorítóak, mint a büdös bogarak például, a poloskák meg a patkányok túlszaporodnak. S hogy az emberi géneknél is épp ez a folyamat zajlik le, nem is merte elképzelni, milyen lesz száz év múlva külsőleg az emberiség, köztük az ő unokái és dédunokái. Mekkora faszság ez a törzsfejlődés, mondta egy sörözőben, miért akarna egy hal mondjuk madár lenni, amikor épp ott érzi jól magát, ahol van, s aztán, mikor a barátai helyeseltek, rátért az akkorra már alaposan kigondolt génelméletére, hogy a rossz gének a szaporodás során legyőzik a jó géneket, amit egyébként az ázsiai és afrikai bevándorlással is, mint láttató példával, megerősített, hogy ez olyan, mint amikor a harmadik világ, mert túlszaporodtak, legyőzi Európát, csak a géneknél ez még aljasabb folyamat, mert szinte észrevétlen zajlik. Nézte ez az apa a gyerekeit, a barbárság kora következik, gondolta, amely korba az ő gyerekei zökkenőmentesen be tudnak majd illeszkedni, mert úgy néznek ki, de nem érdekes, hogy ez az apa mit gondolt, hogy eleve rossz minősítést, ám győztes szerepkört ad a bevándorlóknak és az előnytelen tulajdonságot hordozó géneknek, mert nem emiatt került bele a történetbe, hanem a felesége miatt, aki viszont a strand miatt, ahol te vágyakoztál a feleséged után. Szóval a férj a felesége miatt szerepel a történetben,

akit biztonsági okokból választott, elindítva ezzel a rossz gének diadalútját az ő leszármazottaiban. Egyszer aztán, hogy ne hagyjuk félbe a történetet

Ezt az anyukát egy vidéki vegyi gyárba küldték ideiglenesen, mert ott is szükség volt olyan tudásra, mint az övé. A műtrágyák iránti rajongás, ami tényleg mutatja, hogy az emberi akarat a föld tápanyagtartalmát meghazudtolva képes nagyobb terméshozamot, s persze egyenként is méretében nagyobb termést produkálni, mondjuk nagyobb almát és a régi almák méretéhez közelítő cseresznyét. Ez a természetvédelem reneszánsza miatt amúgy abszolút divatjamúlt technológia iránti rajongás és a ráfordított sokezernyi munkaóra, állítólag tízezer munkaóra a fordulópont, ha ennyit beleteszel bármilyen szakmába, automatikusan kiváló leszel, akár lehetsz híres festő is, íróról nem is beszélve, abba ezer órát is elég beletenni, vagy még annyit se, írni mindenki tud.

A lényeg, hogy a fiatal anya a legjobbak közé emelkedett a műtrágyavegyészet területén. Vidékre küldték, talán mert a vidéki cég vezetője barátságban volt a budapesti cég vezetőjével, aki az összeomló vegyipar romjain újraépítette a céget, ahogyan a veszprémi kolléga is, mert vidék alatt itt konkrétan ezt a várost értjük, akivel együtt dolgoztak, először mint fiatal KISZ-es agitátorok, majd később mint reformkommunista pártmunkások, talán emiatt ezek az ifjúkori kapcsolatok soha nem szakadtak meg, még akkor sem, ha más és más politikai szerveződés környékén tűnt fel a valahai harcostárs. Néhány sör után együtt tudtak emlékezni azokra a KISZ-es lengyel utakra, amikor gyenge orosztudással sikerült mégis az ifjú lengyel elvtársakkal és elvtársnőkkel összehangolni a fennálló rendszer jótéteményeit leginkább bizonyító testi együttlétet. Az egyik magyar fiúnak például, akinek nyelvérzéke jószerével nem volt, még az is csodaszámba ment, hogy megtanult gyerekkorában magyarul. Ez a nyelvi készségek híján lévő fiú nagyon szerette a rajzfilmeket, s még neki is egy Malgozsáta nevű lány ezzel a szovjet rajzfilmekből vett mondattal, hogy Nu págágyí, bejött. Ahányszor felkiáltott, ez egy faházas hely volt Częstochowa

közelében, mert bármennyire is ellentmondásos és a tudományos materializmussal össze nem egyeztethető, de valahogy mindig ilyen búcsújáró helyek mellett találtak tömegszállást, mert persze, ha épp nem volt búcsú, akkor ezek üresek voltak, szóval felkiáltott, hogy Nu págágyí, és Malgozsáta nagyot nevetett, aztán márcsak ütemes mozgáshangok voltak hallhatók a korábban imákkal tapétázott szobából. Nu págágyí, hangzott megint, s az ifjú lengyel és magyar harcosok mutogatták egymásnak a kezükkel, ami még az agyuknál is jobban tudott oroszul, hogy a Gyuri megint baszik. Aztán raktak, vagy már égett, erre nem emlékeztek, mert olyan mennyiségű volt a vodka, akkor ott, a tűz mellett elkezdték feltérképezni a közös dalkincset, és egy elgété dal *(Ringasd el magad)* szlávosított változata mellett végülis a *Tanceväla répka sz mákom*nál kötöttek ki, ezt énekelték ezerszer is, s a versszakok között időnként felcsendült a nu págágyí, a Gyuri szólama is.

Néhány hét, mondta a műtrágyavegyésznő a férfinak, aki a férje volt, és hétvégén amúgy is itthon leszek, már pénteken, és csak hétfő reggel megyek vissza. Ebben a vidéki gyárban, aminek olyan egyszerű, vegyipari szempontból könnyen értelmezhető neve volt, hogy például Nitrokémia, a nő találkozott egy hasonlóan vegyszerillatú férfival, és hát mondhatni azonnal beindult a kémia, ami egy vegyi üzemben persze magától értetődő. És ez a rossz adottságúnak tartott nő végülis elköltözött abba a vidéki városba, tényleg Veszprém volt különben, de ezt már korábban is írtam, mert rájött, ő mindig is ilyen vidéki városban szeretett volna lakni. Szerette, hogy kevesen vannak az utcán, meg minden közel van, nem megy rá egy nap, ha például szeretne lovagolni menni, mert nagyon közel volt egy lovarda. Mondjuk ő nem szeretett volna lovagolni, de az ember csak számontartja, milyen lehetőséget kínál a lakókörnyezete, még akkor is, ha ezzel a lehetőséggel nem kíván élni. Meg mégiscsak volt ott egy férfi, aki nem biztonsági okokból választotta, hanem mert tényleg szerette.

Boldogan élt ott, szült még egy gyereket, a három gyerekkel, akik közül kettő megsínylette, hogy apa nélkül nőtt fel, egy olyan

gyógyszerszagú nevelőapa mellett, akit valójában első perctől kezdve utáltak, ahogyan utálták Veszprémet is. Egyáltalán nem lepődtek meg, ha híre ment annak, hogy a veszprémi viaduktról valaki levetette magát, még akkor sem, ha az a valaki egy velük egykorú gimnazista volt. Veszprém ezt váltja ki az emberekből, mondogatták az aktuális haláleset hírére, és arra törekedtek, hogy minél előbb eljöhessenek onnét, mielőtt esetleg velük is valami ehhez hasonló végzetes katasztrófa történik. Mivel nem volt hová menni, hisz az elhagyott apa ugyan újraépítette anyagilag is megroppan életét, de az újjáépítésnek az is része volt, hogy lett ott is egy új nő, immáron olyan, aki jól néz ki, mert a korábbi gondolata a csúnya nő kapcsán kudarcot vallott, s úgy volt vele, hogy akkor inkább legyen olyan, aki jól néz ki, azért sem kell kevésbé izgulni, mint egy rondáért. Ez különben az a nő volt, aki a Március 15. téren várakozott, és azt hazudta az arra járó ismerősének, hogy csak a romokat nézegeti, s igaz, az a találka nem jött be, de később lett egy újabb ezzel az elhagyott, kétgyerekes férfivel, és ez összejött. Aztán lettek ott gyerekek is, ráadásul szép gyerekek, akik mellett a korábbiak, hát szó mi szó, még előnytelenebbnek látszottak. Ezek a csúnya gyerekek nem tudtak, de nem is akartak, amúgy a nemakarás vagy épp az akarás valójában a nemtudásnak vagy a társadalmi kényszernek az álcája, hogy személyes döntésként tüntessen fel olyan dolgokat, amely dolgokról persze épp az adott személy nem tud dönteni, maradjunk annál, hogy nem akartak a szép és aranyos kicsik közé integrálódni, úgyhogy egy nagy levegővétellel Anglia mellett döntöttek, ahol olyan rossz külső adottságú emberek élnek, hogy ők abban a közegben a szépek közé számítottak. Egy ideig úgy gondolták, itt aztán megtalálják a párjukat, de nem találták meg, mert mégsem voltak angolok, ezért az angoloknak nem kellettek, az arabok meg, na, arról ne is beszéljünk, azok csak dugni akartak velük, de feleségnek egy olyan nőt akartak, akit csak a házasságuk éjjelén bonthattak ki, aztán amikor megvolt az együttlét, akkor visszacsomagolták, s csak szükség esetén vették újra elő. Minden férfi a kempingben szikrázó szemmel várja az estét. A legnagyobb geciség ilyenkor elutasítani ezt a vágyat, mondta a férfi, amikor

elutasították. Kínzás, családon belüli erőszak. A nő mégis elutasította, másodszorra is, és következő napon is, mert szorongott, hogy csak egy sátorlap választja el a gyerekektől, és meghallják és valami elromlik bennük, pont az, ami különben annyira jó, de most mégsem vihető érvényre. Ennek következtében persze úgy megkínozta a férfit két hét nyaralás alatt, hogy az a nyomorult már hazavezetni is alig bírt. Még el sem érték a magyar határt, már hallucinált, azt látta, hogy hatalmas óriások jönnek le az égből, és felkapják a kocsit, s hogy tud az autója, mint egy rossz amerikai sorozatban látta, a gyerekekkel nézte hétvégenként, repülni. Utolsó pillanatban kapott észbe, s leállt a

Hol lehetne máshol leállni, a leállósávban.

Mi van, kérdezte a nő, semmi, mondta a férfi, csak az elmaradt intimitás miatt, így mondta, nehogy a gyerekek, akik épp aludtak, megértsék, miről van szó, nem mondhatta, hogy két hete nem basztál velem, hogy gondolod, hogy képes vagyok nyolcszáz kilométert ilyen állapotban levezetni, amikor totál kivannak az idegeim. Nem, ezt nem mondta, csak hogy az elmaradt intimitás miatt látomásaim vannak, hogy óriások jönnek le az égből. Mi van, kérdezte a nő, te tényleg mindent arra fogsz, amikor mindennap leittad magad? Az csak azért volt, hogy el tudjak aludni, mondta a férfi, és különben is a vízben kiázott, meg nyaraltunk, nem? A nő nem mondta, hogy gondolkodtál azon, hogy hová vezet ez, ráadásul már a gyerekek is látják, otthon is, amikor a hűtőből előveszed az üveget, ők se hülyék, tudják már, mit csinálsz. Erre gondolt a nő, miközben megsimogatta a férfit, és azt mondta, pihenj egy kicsit. Állt az út szélén, hogy legalább annyira megnyugodjon, hogy újra el tudjon indulni és képes legyen hazavezetni.

Ha most azt mondaná a felesége, gondolta, most a simogatás és a pihenj kicsit után, hogy nem baj, majd ma, ha hazaérünk, akkor bepótoljuk, igaz, neki az volt a véleménye, hogy ami elmúlt, az elmúlt, azt nem lehet pótolni, legfeljebb az elkövetkező időt lehet másképp csinálni. Ha azt mondaná, akkor mégis, de ezt a felesége nem mondta, az óriásoknak maguktól kell eltűnniük, és el is tűntek.

Öt perc alvás után már csak a naptól halványan megvilágított eget látta, jött föl rendületlen. A mindenség működik. Beindította az autót, milyen jó lehetett akkor élni, gondolta, amikor az égen aranyszín angyalok cikáztak, s nem ijesztő, kikanyarodott a leállósávról, nem mondta ki az óriás szót többes számban.

Ezt csinálni a tenger mellett egy nőnek, családon belüli erőszak, bár megtette párszor, hogy a közös vécében könnyített magán, visszataszító körülmények között, ám ez a könnyítés nem tartott ki egy-két órán túl, hisz a másik testtel való összeforrás eseménye elmaradt, és a vágy csak a legprimitívebb, mondjuk úgy, felületi szinten elégült ki, tele szégyenérzettel, hogy ő ezt ilyen körülmények között véghezvitte. Amikor aztán egyszer szóvá tette, akkor már nyaralás után voltak, hogy ez a testi dolog hogyan is áll, akkor a feleség elcsodálkozott, hogy ő úgy gondolta, ez éppen felívelőben van közöttük. A férfi bambán nézett a nőre, s nem értette, hogy egy dolgot, amit mindketten átélnek, hogy lehet ennyire kétféleképpen értelmezni. Aztán arra gondolt, amire te is gondoltál, ha ez a férfi nem épp te voltál, mert ha ez a férfi is te vagy, akkor felesleges a megkülönböztetés, de ki tudná eldönteni, hogy ki vagy te, hiszen annyira hasonlít mindenki mindenkire, minden sors az adott törzsszövetség tagjainak a sorsára, amely törzsszövetség néha kislétszámú, de időnként képes egészen nagy halmazokat is képezni, amely halmazba a házasságban élő férfiak összessége kerül, azok a férfiak is itt vannak, akik más törzsszövetségi csoportosításba veled egyáltalán nem kerülhetnének, mert olyan pártra szavaznak vagy épp olyan eszmét képviselnek, olyan rádiót hallgatnak és olyan hírportált olvasnak, olyan szokások rabjai, olyan ételeket fogyasztanak, amelyek a velük szembenálló, mondjuk épp a te szövetséged részéről nem elfogadhatók, de mint házasságban élők lényegileg azonosak, kivéve, ha aszexuálisak, és pont örülnek a testi együttlét megvonásának, vagy olyan melegek, akik csak alibiből házasodtak, hogy mindenkivel elhitessék azt, ami köszönőviszonyban sincs a valósággal, persze ők is sóvárogtak nyaralás közben, csak nem a feleségük, hanem a fiatal, jótestű

férfiak után, s irigyelték azokat a társaikat, akik férfipartnerükkel mertek mutatkozni egy népes nyaralóhelyen, néha még csókolóztak is napozótörülközőn heverészve a strandon, amire a felesége azt mondta, hát ez azért már tényleg túlzás, mert fogalma sem volt arról, hogy az ő férje a látott eseményben mélyen érintett, ráadásul ennek következtében mondhatni időtlen idők óta nem jutott neki megfelelő szexhez, ez azért már tényleg túlzás, mondta, kéne nekik szólni, hogy gyerekek is vannak itt, a férfi meg olyan mély vágyat élt meg, hogy alig bírta leviselkedni a nő előtt a jelenetet. Túlzás, túlzás, mondta, de a fürdőnadrágja mindent elárult.

Azt gondolta ez a férfi, aki feltételezhetjük, hogy épp te voltál, hogy tulajdonképpen ez a testi megvonás egy ösztön által vezérelt cselekedet, amelynek révén a nők benne tartanak a házasság történetében egy evidens célzatosságot, hogy a férfi ne szűnjön meg sóvárogni utánuk, hogy mindig vágyakozzon arra az időre, amikor végre felszámolódik ez a blokád, és minden korlátozás nélkül egymásba olvadhatnak. Mert nem lehet úgy élni, hogy nincsenek céljaid. Az idő, amelyik rendíthetetlen járja a testet és a lelket szétrontó útját, csak úgy elviselhető, ha ezzel a folyamattal szemben megfogalmazódik valami cél. S mióta atomjaira hullottak a régi nagy ígéretek, mondjuk a feltámadás, hogy azért él egy nemzedék a földön, hogy átadva a stafétát a következő nemzedéknek ő is részese legyen annak a végső megváltásnak, ami minden valaha volt embert kiszabadít a sírok fogságából a végítélet napján. Mióta nincsenek ilyen kozmikus méretű célok, az ember olyanban reménykedhet csak, hogy lesz az az idő, amikor a feleségével akkor dug, amikor csak akar vagy hogy a cége kikerül a tőzsdére. Netán ez a kettő egyszerre valósul meg. Persze, gondoltad az ágyékodat markolva a sátorban, a megvalósulás egyben meg is szünteti a célt, de végül rájöttél, hogy ez csak a cég esetében van így, mert a test hamarosan újratermeli a kioltott vágyat. Szóval a test a motorja mindennek, a test által történik meg minden jó és minden rossz, mindaz, ami valójában az élet.

Nem, már nem voltál olyan, akiben a testi vágy lavinaként takar be minden érzéket, hiába a sok-sok attrakció, ez a vágy már nem volt az a vágy, és néha úgy megpihentél volna, mint egy munkaszolgálatos, akit német katonák hajtanak megállás nélkül keresztül az országon, ütlegelve, a gyengébbeket puskavégre kapva. Néha arra gondoltál, hogy mért nem lehet úgy csinálni, olyan egyszerűen, mint amikor otthon csináltad a feleségeddel, hogy megsimogatod, bedugod, és kész, már jó is, még a végén megcsókoljátok egymást és alszotok, ahogyan a jóllakott állatok alszanak, néha álmotokban egymáshoz bújtok, átviszitek azt a meleget a másikhoz, amit a ti testetek termelt. Ember teste, ember melege, ámen.

De akkor még azt hitted, nagymenő vagy, mert hol van az apád hozzád képest, persze már sehol nem volt, mert régen öngyilkos lett. Mert olyan volt, hogy neki még volt egy szikrányi lelkiismerete, és a hatvanas években végzett magával a szolgálati pisztolyával, amit nem kellett leadnia vagy jogtalanul megtartott, holott már régen egy húsipari vállalat igazgatója volt. A katonapolitikai osztályon kezdte a háború után, aztán átkerült a később más neveken megszervezett állami erőszakszervezetekhez. Ellenségnek nevezett, többnyire ártatlan embereket kínoztak, akikben a régi rendszer híveit vélték felfedezni és az új rend ellenségeit. Meg kell tisztítani a társadalmat az ártalmas egyedektől, mert azután, ami a háború alatt történt, másképp nem lehet újra országot építeni. Több szinten szervezték meg a büntetést, a legférgesebb és a legférgesebbnek vélt egyedektől kivégzés útján szabadultak meg, ezeket követték azok, akiket megkínoztak, akik így gyakorta az előző csoport tagjainak sorsára jutottak, aztán voltak a lakásukból és a munkahelyükről elűzöttek. Az sem számított, hogy a megüresedett munkahelyekre az adott feladathoz egyáltalán nem értő munkavállalók kerültek. A tisztaság a fontos, mondogatták, a tudást, a szakértelmet meg lehet szerezni, de ki tudna tisztára mosdatni egy szerecsent. Azt az országot, amelyik nem tündököl a tisztaságnak fénylő ormán, bizony a sors örökre megbünteti. És már épp elég volt a büntetésből, nem kell a nyakunkra még egy Mohács.

Néha ez az apa, akkor is, amikor már tiszt volt, odament a kikötözött áldozathoz, és saját kezével ütlegelte, csorgott a vér az áldozat meztelen testén, hogy vallja be, összeesküvésre készültek a barátaival, hogy azért találkoztak ezzel a horthysta branccsal, utalt itt a valahai tiszttársakra, akik egykor együtt jártak a Ludovikára, s persze már régen ki voltak ebrudalva a katonaság kötelékéből, és a legprimitívebb munkákat végezték, amely munkákból megélni még egyedül sem, de családostul végképp nem lehetett. Miért találkoztatok, mire készültök, mondta, helyesebben inkább üvöltötte ez az apa, aki ekkor még nem volt apa, és ütött, holott csak kártyázni jártak össze ezek a valahai bajtársak, jelenlegi éjjeliőrök, raktárosok és segédmunkások, akik átélték és túlélték a háborús szenvedéseket, hogy a megmaradó életük újabb lehetőséget biztosítson a szenvedésre.

Miért? Kártyázni. Üt. Kártyázni. Üt. Kártyázni. Üt.

Véres volt a föld. És már olvasni is unod, amikor előkerült a gumibot, és ő még mindig ütött, hatalmasakat, az ellenség nyakára, és recsegtek ott a porcok, végül kilyukadt a férfi légcsöve, de megmenekült. Nem tudta elmondani, hogy mi történt vele, a lyukas légcsövön át elcsorgott a levegő, és nem képződtek meg a szavak. Egy lyukon át kifújt testmeleg levegő volt az ő szenvedése. És lyukas nyakkal még jobban gyűlölte a rendszert, mint gyűlölte akkor, amikor kártyázni gyűltek össze a bajtársakkal, és nem mondtak mást egymásnak, csak hogy treff király vagy kőr dáma. De a szabadulást követően már a kártyalapok sem kellettek az épp kiépülő hatalom gyűlöletéhez.

Aztán amikor az ország keretrendszere megváltozott, és a szigorú, diktatórikus rendet egy szelídebb, ám változatlanul diktatórikus berendezkedés váltotta fel, akkor került ez az apa az élelmiszeriparba. Hiába menekítették ki a kínzókamrák fogságából, mert valójában nem csak a fogvatartottak, a foglárok és parancsnokaik is foglyok voltak. Foglyai egy eszmének és egy tevékenységnek, amely tevékenység csakis és kizárólag az ehhez a törzshöz tartozók számára létezett, amint kiléptek, s más törzsi

elvárásnak tettek eleget, a húsipar, a vendéglátás és a kultúra frontján támogatták a rendszert például, a korábban elkövetett események már nem léteztek. Senki nem tudta, hogy azzal a kézzel simogatják meg a gyereküket, például téged, ha már éltél akkor, a felejtés pillanatában, ahol az elbeszélés most épp van, amely kézzel korábban egy másik embert vertek véresre. Apu, mondasz mesét, szóltál ki a szobából, s az apa visszalépett, esti hangon mondta, hogy igen, s a kislámpánál belefogott a *Három vitéz szabólegény*-be. Hol volt, hol nem volt, üveghegyen innen, Óperencián túl, élt egyszer egy vagy három.

Ez az apa, talán mert esténként mesét mondott neked, a kimenekítése ellenére sem tudta elfelejteni azokat a történéseket, amelyeket átélt, amelyekben tevékenyen részt vett, s már kevésnek találta az indoklást, hogy azért kellett ezt tenni, mert a háború alatt én is, a családom is üldözött volt, a vidéki rokonság, jobb nem is gondolni rá, nem számolgatni, hányan és mennyit szenvedtek, mert kibírni sem lehet ezt a tudást. Egy megmaradt nagymama lapozgatja a fényképeket, nem a te nagymamád, mert neked nem volt, hát ezek közül már senki nem él. Elmond olyan történeteket, amelyeknek csak ő volt a szemtanúja, nincs egy másik öreg néni, akivel közösen nevethetnének egy nyári emléken, amikor

Mert az a másik öreg néni elpusztult, mielőtt öreg néni lehetett volna belőle.

Szóval érthető, hogy ilyen lettem, gondolta korábban ez a későbbi apa, hogy nem feltétlenül kell ezt bosszúnak nevezni, csak, mondjuk úgy, hogy isteni igazságszolgáltatás, amikor az isten embereket használ fel arra, hogy az akaratát végrehajtsák. Mert prófétát támaszt az Úr, a te Istened közületek, a te atyádfiai közül, hogy őt hallgassátok! Így gondolkodott, holott egy olyan eszme híve volt, ahol istennek egyáltalán nem osztottak szerepet, vagy hogy a megkínzott katonatisztekre gondoljunk, kártyát, de valahogy az apák és nagyapák hite észrevétlen visszalopakodott bele. Ez a hit afféle megvilágítatlan, sötét verem volt, ahol dögnehéz szőnyegek voltak és túldíszített ezüsttárgyak és könyvek. Ez lehet az isten,

gondolta az apa, holott nem az isten volt, csak a gyerekkora a sok-sok nyomasztó szokással és családi összejövetellel, amikor ennek az istennek a nevében összebújtak az ősök, és melegre lehelték a közöttük lévő levegőt. Ez az isten, ez a sötét verem, s már nem emlékezett rá, hogy az üldöztetések során hányszor kérdezte az apját, hogy apu, ha ez megtörténhet, akkor hol az isten. Majd jön, amikor szükségünk van rá, mondta ez az apa, mert ő ilyen viszonyban volt az istennel, hogy tudta.

Persze nem jött.
Az apa nem élte túl a háborút, az ő kapcsán nem lehetett előállni tréfás történetekkel, hogy miképpen vezette félre a német tisztet, a nyilas végrehajtót, aztán az orosz katonákat, hogy egy üres vödörrel vándorolta végig egész Ukrajnát, hogy vízért megy, és ezt mindenki elhitte, s még a végén a vödör is megmaradt, ami nagyon jól jött, amikor Budapesten akadozott a vízellátás. Vagy amikor jött az orosz, hogy csaszü, vagy davaj csaszü, ez akkor azt jelentette, hogy adják oda az órákat, mert különben elsül ez a dobtáras géppisztoly, amit épp a családtagokra fog, mire a családfő szinte gondolkodás nélkül egy ezüst gyertyatartóval agyonverte ezt az óragyűjtőt, egycsapásra. Jézusom, kiáltott fel az anya, katolikus iskolába járt és ez rajtamaradt, most mi lesz, meg ezt nem kellett volna, inkább adták volna oda az órákat, és milyen már a férje, hogy nem akar megválni attól az amúgyis pontatlanul járó ezüstórától, képes olyan cselekedetre, amelynek megtétele miatt ők másokat megvetnek, és bár a jelenlegi törvények nem büntetik azokat, de a Teremtő előtt bűnösnek tartanak. Ha most odaadjuk, mondta a családfő, akkor mit adunk a következőnek, aki megintcsak ezzel a szóval lép be, hogy csaszü.

Mért akarták az oroszok annyira az órákat, amikor a gyertyatartó sokkal többet ér, persze gyertyatartóval, pláne több gyertyatartóval nehéz lett volna Berlin határáig elérni és ott meghalni, mint az az orosz, akit nem ütöttek agyon Budapesten és elért Berlinig, hogy ott aztán lelőjék, mint annyi más társát a hadműveletek során. Ott hevert a romok között, mert ekkor már rom volt a város és nem város, volt a zubbonyzsebében egy levél, annak a nőnek volt írva,

akit már nem láthatott többé, amint a gyerekét sem, csak egyet sikerült nemzenie, mert olyan hamar behívták katonának, az az egy is akkor született meg, amikor már a fronton volt. Kislány, írta a felesége és egy nevet, hogy úgy nevezte el, ahogy megbeszélték, hogy nevezze, ha kislány lesz. Senki nem olvasta ezt a levelet, mert aki a tetemet kirabolta, egyébként a halott bajtársa volt, mellette küzdött már évek óta, csak az órákat vitte el, a papírról látta, hogy papír. Daragój Nyina, nem tudja senki, hogy így kezdődött-e, s hogy akinek szólt, mikor tudta meg, hogy nem él ez a férfi, meghalt a hazájáért, hős volt, ezt írták a táviratban, Gerój náseva ótcsesztva, Gerój Szaveckava Szajúza. A hősök is meghalnak, kérdezte az az egy gyerek, aki maradt utána. Meg, mondta az anya. Puskin meséiben nem halnak meg, mondta a gyerek, mert épp azt olvasott neki a hős özvegye, talán egy medvéről szólt vagy egy daliás vitézről, aki megvívott a gonosszal és elnyerte a gyönyörű cárkisasszony kezét. Mikor ezt írta ez a részben orosz író, hisz nagyapja révén afrikai vér csörgedezett az ereiben, nem gondolta, hogy neki viszont vesztett keze van, egy elvesztett feleség keze, mert mindenki tudta, hogy Natalja Goncsarova, hát finoman szólva nem volt hűséges az amúgy már életében híres férjhez, ráadásul az is hírlett, hogy Első Miklós cárral is kavar, s mi volna ennél sértőbb egy demokrata számára, mint hogy a felesége a monarchia fejével szűri össze a levet. Írja a mesét, és még nem tudja, hogy egy párbajban veszti majd az életét, amit épp azért vív, hogy visszaszerezze a nőt vagy legalább a nő kezét, akit szeret. Nem, ő nem tudott Jevgenyij Anyegin lenni, hiába írta meg, ő Alekszandr Szergejevics volt, amíg más hős tudott lenni, vagy olyan cinikus egykedvű alak, mint Anyegin, aki kedvére pattintotta le magáról a rajongó nőket, ő nem tudott mást, csak írni és szeretni, aztán meghalni v duele c Danteszom.

Talán sikerült volna neki is, ennek az apának az apjának is ilyen leleményesen kivágnia magát, és megmentenie a családját, ha nem lövik le a leleményesség kieszelése közben az arra kószáló feketeruhás honfitársai. Ekkor ez az immáron felnövekedés előtt álló fiatal férfi, a későbbi katonapolitikai osztály alkalmazottja, majd

apa és egy húsüzem vezetője, eldöntötte, hogy isten nincs, mert ha lenne, ez nem történik meg, s ennek következtében egyszerűen az embereknek, az emberekben születési rendellenességként jelenlévő gonoszságnak tudta be az eseményeket, amely gonoszságot végülis meg kell torolni, hogy így elriassza a leendő nemzedékeket az efféle gonoszság megtételétől, mert minden nemzedék hajlamos a gonoszságra, hisz az emberségesnek nevezett ember tulajdonképpen a legveszélyesebb fenevad. El van tiltva a nyilvános öldökléstől, egész életében visszafojtja az öldöklési energiákat, s alig várja, hogy valamely igazságosnak tekintett eszme nevében végre öldökölhessen, s ez minden emberre jellemző, nemcsak a keresztényekre.

Az erőszak tiltása tulajdonképpen a lehetséges legnagyobb erőszak katalizátora, feltéve, ha nincs egy erőszakszervezet, amely kínzásokkal és kínhalállal, szabadságvesztéssel, vagyonelkobzással meg nem fenyegeti az erőszakot titkon forraló humanistákat. Ez volt az indoka mindannak, amit cselekedett ez az apa, aminek az emlékét cipelte magával, de végül belefáradt az önfelmentésbe és a cipekedésbe. Ha a kezére nézett, mindig véresnek látta, ott látta az áldozatai vérét, s nem bírta tovább. Lehet, ha a kultúrába helyezik és nem egy vágóhídra, akkor könnyebben tudott volna felejteni, de egy vágóhíd örökösen reaktivizálja a tudatodban a vérképeket. És egy olyan napon, ami a külső szemlélő számára nem indokolható, hogy mért azon a napon, nem volt szomorú idő, inkább vidáman sütött a nap, nem volt ez a nap semmiben sem más, mint a korábbi napok, de mégis épp ezen a napon főbelőtte magát. Egyszer megcsörrent a telefon, az anya felvette, egy ismeretlen hang közölte a tényt, és hogy idegenkezűség kizárva.

Ettől az időtől persze az anyára maradt a neveltetésed, s hiába tett meg mindent, amit egy anya megtehet, hogy szinte nem is látszott, hogy nincs apa, azért az apa mégiscsak hiány, nem is beszélve az emlékről, hogy ez az apa önkezével vetett véget az életének. Hogy tud egy gyerek ezzel az emlékkel megbirkózni, s azzal az önképpel, hogy nem jelentett az apa számára annyit, hogy ez az apát visszatartsa az önkezűségtől. Vagy hogy ez az apa nem szerette őt

eléggé, vagy ő nem tudta szeretni annyira az apát. És azt sem tudta a fejéből kiverni, hogy bizonyára az anya is vétkes abban, ami történt, mert ő sem tudta annyira szeretni, amennyire kellett volna ahhoz, hogy ez ne történjen meg. Mert úgy kell a nőknek szeretni az ő férjüket, mint a tulajdon testüket, és ebben a szeretésben az ő anyja hiányosnak bizonyult.

Az anya egy kereskedelmi cégnél dolgozott, mezőgazdasági cikkeket árusítottak, METRIMPEX, nemzetközi konferenciákat szervezett, köszönhetően a nyelvtudásának. Ezeken a konferenciákon a magyar termékek kiválóságát akarták elhitetni az idelátogató külföldiekkel a hazai mezőgazdászok. Sikereket viszont csak keleti irányban értek el, mert a nyugati kereskedőket azzal küldték ide, hogy csak figyeljék ki, mit tud a magyar mezőgazdaság, de semmi olyan lépést nem tehetnek, amely lépés kockázatot jelentene a saját, mondjuk a francia gazdák számára. A francia gazdák érdekeinek védelme volt a legfontosabb számukra, nehogy aztán ezek a földművelők traktorra pattanjanak és letarolják a fővárost. Mert ki szeretne a Champs-Élysées-n kombájnokat látni vagy dzsondíreket a Tuilériák kertjében. Hát senki. Hála istennek nagy félelemre nem volt ok, mert a magyar termékek ugyan sokszor jobb minőségűek voltak, mint a nyugatiak, itt még a baracknak barackíze volt, de a csomagolás és a tartósítás módja messze elmaradt a nyugati riválisokétól. Még kóstolót sem vittek, minek, úgyis megromlott volna, mire hazaérnek, így aztán a sok finom, boltokban nem kapható árut a cég munkatársai vihették haza a rendezvény bezárását követően.

Az anya a METRIMPEX-es fizetésből és az árvaságiból próbálta felnevelni a fiát, meg persze néha érkezett egy kis küldemény a New England-i rokonoktól is, akik még a háború előtt pénzzé tették minden vagyonukat, s ott kezdtek új életet. S ez az új élet sikeresen el is kezdődött, s amikor az otthonmaradt rokonok legfeljebb a teljes legatyásodásról számolhattak volna be, hogy itt tényleg nem lehet egyről kettőre se menni, pláne hogyan is lehetne annál tovább, háromra vagy négyre, akkor a New England-i rokonok minden különösebb erőlködés nélkül elkezdtek vagyonosodni, mert a

háború után az Egyesült Államok mindennél nagyobb erőt képviselt mind politikai, mind gazdasági téren a világban. Mondjuk úgy, megint hasznot húzott egy világháborúból, milliók kiirtásából és Európa rombadöntéséből, amint ennek következtében hasznot húztak az amerikai polgárok is. Kivétel, akiket McCarthy szenátor kommunistagyanúsnak tartott, de a ti rokonaitok, hiába vándoroltak be egy ezidőben kommunistává lett országból, túl jelentéktelenek voltak ahhoz, hogy ilyen váddal illessék őket, hogy kommunisták, s esetleg meghurcolják őket, mert titkos adatokat szolgáltatnak ki az ellenségnek. Végülis semmilyen adatnak nem voltak a birtokában, titkosaknak végképp nem. Zökkenőmentes volt a gyarapodásuk az ötvenes években, megszerezték az első házukat, ez még Brunswickben volt, csak évekkel később költöztek Brooklynba, autójuk volt, hűtőszekrény, légkondi, amiről Magyarországon senki nem tudta, hogy micsoda, még a pártvezetők sem, pedig azok aztán mindent tudtak, még vadászni is megtanultak, bár ez a vadászatosdi valójában a konszolidáció terméke volt, ha már nem lehet embereket kivégezni, mint ötvenhat előtt és után tették, akkor kapjuk puskavégre a nyulakat, fácánokat és vaddisznókat, azt nem tiltja a konszolidációs törvénykönyv.

A rettegett szenátor, akiről a rokonok úgy gondolták, hogy betegesen gyűlöli a zsidókat, és a vörösök elleni hajtóhadjárat tulajdonképpen zsidóellenes akció, hisz az üldözöttek nagyrésze nem úgy volt vörös, hogy kommunista, hanem legfeljebb a hajszínük, különös tekintettel a Galíciából rövid magyarországi tartózkodás után idemenekült askenázi zsidók esetében. Szóval ez a szenátor végül elitta a máját és elpusztult, s vele pusztult az üldöztetés is. Arról a családban soha nem esett szó, hogy ezek a New England-i rokonok mégis kicsodák, mi késztette őket arra, hogy áron alul, sebtiben megváljanak a vagyonuktól, és a nyakukba vegyék a világot, ahogyan arról sem beszéltek, hogy mért nem él egyik nagymama sem és egyik nagypapa sem. Ha a gyerek, aki te voltál, valamit kérdezett, hogy nekem miért nincs például

nagymamám, az anya csak annyit mondott, hogy a háború. Hogy az olyan, hogy ott úgy pusztulnak az emberek, mint a legyek.

A gyerek nem értette a hasonlatot, mert számára a legyek nem pusztultak, hanem szaporodtak. Olyan érzése volt, hogy a világon egyre több légy lesz meg szúnyog, egyáltalán undorító bogár, és este, ha arra gondolt, minek kéne változni, akkor ezeknek a bogaraknak, legyeknek és szúnyogoknak a kipusztulásáért imádkozott. Akkor még arról álmodozott, hogy fajkipusztító biológussá képezi majd ki magát, s a leghíresebb biológusok listájára is felkerül, mert ezzel a tevékenységgel megmenti az emberiséget a felesleges állatok világban való jelenlététől, s áttételesen megóvja a jegesmedvéket a kihalástól, merthogy nem szívják el előle a levegőt a rohadék bogarak. A jegesmedvéket nagyon szerette, azt hitte, olyanok, mint a kezesbárányok, bármennyit lehet őket simogatni, és ők boldogok, hogy valaki kapirgálja a szőrüket, és nem leharapják a simogató kezét és fejét, mint az a bizonyos kutya, amelyik elárulta a közösségüket, hanem a kicsit érdes nyelvükkel megnyalják a simogató arcát, hogy de szeretlek téged, kisfiú.

A Hegyvidéken éltek, Óra utca, mert az anya megtartotta azt a villarészt, amit még a férje kapott. Nem merték volna kimondani, de tulajdonképpen vérdíj volt, jutalom azért, hogy a férfi részt vállalt a rendszer ellenségeinek kipusztításában. Szép helyen is volt, meg nem volt oka, hogy elköltözzön, a férje nem is ott, hanem a gyári irodájában lőtte főbe magát, ezért is szállongott az a mendemonda, hogy a valahai bajtársai végezték ki, mert úgy döntött, elmondja, hogy mi történt ezeknek az erőszakszervezeteknek a vallatóhelyiségeiben. Hogy tiszta vizet önt a pohárba, amely pohárban nemcsak a háborús bűnösök tevékenységétől koszos a víz, hanem a háborús bűnösök és a háborús bűnösnek vélt lakosság megbüntetőinek tevékenységétől is. De ha ezt megteszi, a magyar kultúra és élelmiszeripar számtalan vezetője, ahová a valahai verőlegényeket evakuálta az ötvenhatos megtorlások után konszolidálódó új rendszer, kerülhetett volna végzetes helyzetbe. Nem lehet elképzelni, hogy például egy ismert humorista

megmaradjon a Mikroszkóp Színpad élén, ha kitudódik róla, hogy élete egy bizonyos részében a többség nem nevetett a viccein, még akkor sem, ha ez tényleg egy rettenetesen kicsi színház volt, amit, ha nem is mikroszkóppal, de nagyítóval kellett keresni a nagyszínházak árnyékában. A legtöbbször hang után találták meg a nézők, mert kihallatszott onnan a víg muzsikaszó meg a nevetés, ahogy az előző előadás közönsége hahotázik a valahai, amúgy különösen kegyetlennek mondott végrehajtó viccein.

Kivégezték a régi bajtársak, ez is egy értelmezés volt, mert nincs olyan, hogy megbontod a törzsszövetséget. Mi lenne, ha mindenki ezt tenné, akkor nem társadalmak lennének körülöttünk, hanem egy zagyva világ, csürheemberek hada, elegy-belegy népek Szodomája, mondta Csokonait idézve az a bajtárs, aki aktuálisan egy könyvkiadó igazgatója volt. Ilyen körülmények között bármi megtörténhet, csak egy nem, a honfoglalás, kettős honfoglalás meg pláne nem. Az összevissza lovasok beszorultak volna a Vereckei-hágóba, és elrekesztették volna az átjárást, hatalmas kupacba torlódtak volna fel a magyar törzsek, s persze a hozzájuk csapódó kabarok is, széthullottak volna a törzsek és törzsszövetségek, és akkor nem születik meg a Feszty-körkép, nem épül meg a Hősök tere, a Tatabánya fölött fennhéjázó turulról már nem is beszélve. Az, hogy a látszólag egyenlőségre és testvériségre, igazságosságra és átláthatóságra épülő társadalmak életben maradjanak, szükség volt a különféle törzsek informális összetartozására. Sokan el se hiszik, de a modern társadalmakat is ilyen archaikus szövetségek tartják életben. S ha valaki gyanút fogott, hogy ezen törzsek korrupt működése irányít egy-egy országot, netán az egész világot, azt vagy azonnal elpusztították, vagy bevették a törzsbe, s innentől ő is hallgatott, mint minden korábbi törzstag. Ez a törzs is, a valahai erőszakszervezet tagjainak törzse is, ilyen volt és ilyen is maradt. Aki a felbontásával fenyegetőzik, aki áruló akar lenni, annak az a sorsa, ami egy árulóé, mint Hegedüsé volt az *Egri csillagok*ban, mert magukat a várvédőkkel azonosították ezek a régi bűntársak, a botrányos hírekre éhes sajtót és a lakosságot pedig a törökökkel. S

az áruló akkor is áruló és a rend megbontója, ha épp erkölcsi elvekre hivatkozva árulja el a bajtársait. Sőt ez a legrosszabb árulás, hisz másokat megpecsétel, maga viszont erkölcsi felmentést kap, bűnbocsánatot, merthogy a többiekkel szemben ő vezekel a bűneiért, amíg azok meg sunyítanak, és úgy tesznek, mintha azok az évek meg sem történtek volna.

Minden bizonnyal kivégzés volt az apa halála, mert magától nem mondott volna nemet az apai feladatokra, bármennyire is kínozta a lelkiismerete. Nem, ő olyan apa volt, gondoltad még gyerekként, aki soha nem fordítana hátat a családjának. Pontosan tudja, milyen apa nélkül felnőni, ő felvállalja minden tevékenységét, például azt is, amit annyira szégyellt, hogy embereket vert és végeztetett ki, hogy megengedte, hogy a vasmunkásokból kinevelt foglárok, akik különben néhány éve még egy Szálasi nevű háborús bűnös zászlaja alatt zsidókat lőttek a Dunába, vagy az utcán, a Duna felé menet, hogy ezek a foglárok szórakozásból belevizeljenek a rabok szájába. Nem, a te apád soha nem folyamodott volna az önkezűséghez. Kivégezték a bajtársak, mert ő becsületes akart lenni, megtépte ruháit a bűnei miatt, és el akarta mondani ország-világ előtt, hogy mit tett azokban a vérfagyasztó években, s hogy még ötvenhatban is az úgynevezett pufajkások közé állt, mert megrettent attól, hogy olyan politikai erők kerülnek hatalomra, amely politikai erők visszaállítják a magántulajdont, az arisztokraták és mágnások hatalmát, és újra felkoncolják a zsidókat, s pluszban mellette végezte ki a feldühödött tömeg az egyik barátját, az vörös, kiáltott egy felkelő, a te apád szempontjából ellenforradalmár, s a tömeg gondolkodás nélkül nekiesett a barátja testének, azt csak este tudta meg, október 23-án, hogy az unokatestvérét, aki hasonló munkát végzett, mint az apa végzett, azt is megölték a bosszúszomjas felkelők. Szóval hiába is akart volna, nem állhatott máshová, csak a pufajkások közé, akik a szovjet hadsereg támogatásával résztvettek a rend helyreállításában, a bajkeverő lázadók leverésében.

A te apád becsületes volt, mindig azt gondolta, hogy van az életben olyan, hogy változás, nem eleve elrendelés, hogy ilyen vagy

olyan vagy. És egy nemzetnek, egy országnak, helyesbített az apa, is szüksége van a megtisztulásra, hogyan akarunk bárkin is számonkérni valamit, ha mi magunk bűnöket rejtegetünk, s hogy bűnnel nem lehet bűn ellen harcolni. Nincs olyan, hogy jó gyilkosság meg rossz gyilkosság, nincsenek jó kínzók és rossz kínzók. És mi embereket kínoztunk, mondta egyszer a bajtársaknak egy találkozó alkalmával, többségében olyanokat ráadásul, akik nem is voltak vétkesek. A többiek összenéztek, s ebben az összenézésben megszületett az ítélet. Már csak az alkalomra kellett várni, s ez az alkalom nem sokkal a találkozót követően el is jött, kockázatos lett volna várakozni. Kivégezték a régi végrehajtók, mert ő becsületes volt, és apaként soha

Kivégezték, ott feküdt az irodában a padlószőnyegen, kezében a szolgálati fegyverrel, mert a kezébe rakták, hogy öngyilkosságnak tűnjön, megkínozva ezzel a gyereket, az anyát, aki szintén magát okolta, hogy nem tudott megfelelő társa lenni ennek a férfinak. És apád gyilkosai nem bűnhődtek meg a tetteikért, hiába bontották le a nyolcvanas évek végén lelkes demokraták ezt a diktatórikus rendszert, amiben az erőszakszervezet régi tagjai, többek közt az apád gyilkosai, vezető élelmiszeripari, kulturális és vendéglátóipari pozíciót töltöttek be, hiába vezettek be egy olyan demokráciát, amely demokrácia lényegét tekintve az eddig hatalomtól elzártak számára hozott új életlehetőséget, s reményt, hogy mostantól kezdve mindenki boldog lesz. Hiába, mert az apa valahai fegyvertársai, a korábbi eszme harcosai, köztük a gyilkosok, nem sínylették meg ezt a változást, nem kerültek börtönbe, mert azt tették, amit tettek, nem kellett szégyenkezve, szemlesütve osonni az utcán, nem mutogattak rájuk a köztereken, hogy ez volt az, aki. De még csak a kiemelt nyugdíjaikról sem kellett lemondaniuk, amit a demokratikus irányból nem elfogadható rendszer kiszolgálásáért kaptak. Megmaradhattak a budai és belvárosi villáikban, villarészeikben, polgárgyilkosként hatalmas polgári lakásokban, onnét acsarkodhattak az újdemokratákra, rendszer-átalakítókra és a pártházakból egyenesen a templomokba átiratkozó újkeresztényekre. Megtarthatták a balatoni házaikat, s minden

nyáron a meleg tóvízbe gyalogolva álmodoztak a hősi korról, amikor ők meg akarták váltani a világot, el akarták törölni a múltat, megannyi múlthoz tartozó emberrel együtt, az *Internacionálé* magyar fordítása szerint végképp, arról a korról, amikor még a te apád sem számított árulónak, éppolyan rendes harcos volt, mint a megmaradt kivégzők. Nem lehet az igazságot eltörölni, mondogatták, mert utolsó leheletükig hittek abban, hogy ők valami igazság képviselői, mint Jézus például, hogy harmadnapra újra feltámad az általuk szeretett test, az igazságos társadalom teste, s még a hitetlenkedők is megbizonyosodhatnak, mert odaszól nekik ez a társadalom, hogy Tamás, hozd ide a te ujjadat és nézd meg az én kezeimet; és hozd ide a te kezedet, és bocsássad az én oldalamba: és ne légy hitetlen, hanem hívő. És akkor a sok-sok tamás beleteszi a kezét a vérző sebekbe és látja, hogy ez a jézus lyukakkal a testén ugyan, de van.

Míg erről álmodoztak a meleg Balatonban, néha sajnálkozva a múló, helyesebben elmúlt időn, hogy a valahai álmokkal együtt az ő életük is múlófélben van, önkéntelenül támogatták a gyerekeiket, hogy alkalmazkodni tudjanak az átalakult országhoz, amely szöges ellentéte volt az ő istenük országának, mert minden apa támogatja a gyerekeit, csak a legszemetebbek nem. A gyerekeket, akik a rendszerváltáskor épp életakaratuk teljében voltak, s az apai kapcsolatrendszert kihasználva különösebb erőfeszítés nélkül szerezhettek meg állami vagyont, gyárakat és üzemeket, amelyeket, ha épp olyan kedvük volt, nyugodtan megszüntethettek, lapátra téve így sokezernyi dolgozót, akik már soha nem tudtak a saját nívójukon visszakapaszkodni a munkaerőpiacra. Otthon húzták meg magukat vagy az italkimérésekben, hogy végleg eladósítsák a családot, vagy netán kétségbeeséstől és alkoholtól vezérelve kiirtsák. Senki nem értette, legalábbis az elbocsátott munkások biztos nem értették, hogy mehetnek csődbe sorra az ország legismertebb vállalatai, olyanok, amelyek

A valahai rendszer apparátusának ifjú akarnokai, meg a demokratikus fordulat előtti apparátus lassan elöregedő akarnokainak gyerekei, köztük azok, akik egy korábbi fejezetben

még KISZ-vezetőkként Częstochowa mellett mulattak a lengyel elvtársakkal, még a Gyuri is, aki csak elkiáltotta magát, hogy Nu págágyí, s ahogy a többieknek, neki is minden további nélkül ölébe hullott egy értékes vagyontárgy a kapcsolatok okán, a kapcsolatokon beszűrődő információnak köszönhetően, hogy ezt vagy azt a céget milyen paraméterekkel lehet birtokba venni. Az egykori saját tulajdont, Weiss Manfréd bácsi, Chorin Feri bácsi vagy Dréher Jenő bácsi gyárát, amiből negyven éve a rendszer csinált állami tulajdont, a meggyengült, bomló rendszer hivatalnokai most felkínálták az egyre kevésbé vagy inkább már egyáltalán nem hithű híveknek, hogy újra saját tulajdon legyen, mert minden csak adósságot termel, s nincs olyan állapotban az államháztartás, hogy ezt meg tudja finanszírozni. Az állam rossz gazda, tékozló fiú, aki soha nem tér meg apja házához. Hogy ne érje szó a ház elejét, a vagyontárgyak megszerzésének fejében átadták a politikai hatalmat, hadd legyen a népé, mondogatták, mert pontosan tudták, a hatalom a gazdaság szolgálatában áll, de a nép ezt nem sejtette, s vígan elfogadta a semmit nem érő hatalmat, s egy szót nem szólt a közösségi vagyontárgyak magánosítása ellen.

Ilyet szabad csinálni, kérdezte az anyád, akkor még jártál hozzá ebédre, sőt a gyerekek is ott voltak, s te belefogtál valami fejtegetésbe, hogy mért bukott el az apád hite, ahogyan elbukott a nagyapád hite, ahogyan elbukott a dédnagyapád hite, ahogyan minden elbukik, csak a gazdaság, na, akkor szólt az egyik gyerek, mert számára rendkívül unalmas volt ez az okoskodás, hogy talált egy mesekönyvet, és hogy nem olvasna belőle valaki egy mesét. A mese nem az igazságos Mátyás királyról szólt, ami itt passzolna a könyvben épp érintett átalakuláshoz, hanem valami szegényemberről vagy harmadik fiúról, tele tündérrel meg a végén halálig tartó boldog élettel, s persze felekirálysággal és palotával. Ugyanaz a könyv volt, amiből apád a három vitéz szabólegényről szóló mesét olvasta fel. Eszedbe jutott az az idő, és elkezdted érezni az apád szagát, izzadt volt, ahogyan most te is, emlékszik az orrom, gondoltad, aztán észrevetted, ez a te szagod, mert a te apádnak már

régen eltűnt a szaga ebből a világból, csak a hamvai maradtak meg a Fiumei úti temető munkásmozgalmi parcellájában. Egyszer volt, hol nem volt, az üveghegyen innen, az Óperenciás tengeren túl, egy

A róka ott söndörgött a vagyonólak körül, ez is egy mese, állatmese, amelynek a tanulsága mindig az emberi társadalmakra vonatkozik. Ott söndörgött, amikor a háttérben megjelent a nyugati róka is, látta, hogy bizony az ő rokonai feslettek is, meg szegények is, hogy lassan elterjed a templom rókája kifejezés, mert tényleg a templom körül ólálkodtak, elűzve onnét a templom egereit. Megveregették ezek a kikent-kifent rokonok a lesoványodott hazaiak vállát, s úgy vetették magukat az orosz fennhatóságtól és a diktatórikus berendezéstől megszabadult államokra, mint egy kiéhezett vérvad, nekik aztán minden szinte ingyen volt. Számolatlanul vásárolták fel a gyárakat, és ez a rókatőke még az apparátusgyerekeknél is lelketlenebb volt, akik legalább néha szégyellték magukat amiatt, hogy gazdaságossági okokból családok életét teszik tönkre. Legalább egy biztos volt közöttük, amikor találkoztak azok, akik korábban együtt nyaraltak a balatonaligai pártüdülőben, de jelenleg tulajdonosok voltak, egy biztos akadt, aki lógó fejjel beszélt arról, hogy azért szar nézni, amikor ezek a családanyák és családapák könnyezve kullognak ki a gyárkapun. Egyet ismert is, mert osztálytársa volt általánosban, az iskolai takarítónő lánya, eleve nyolc éven át szégyenkezett az anyja miatt, aki felmosóvödörrel jöttment az iskola folyosóján, és az osztálytársai mindig mondták, hogy láttam az anyukádat, most fejezte be az alagsorban a felmosást, a lány arca akkor lángbaborult, mint a magyar határ, amikor Dózsa György harcosai végigvonultak az országon, hát most odáig jutott a családdal is, persze csonkacsalád, mert a volt férj már hetedhét határon túl, minden előzetes bejelentés nélkül véghezvitte a házi trianont, és elcsatolta magát, szóval odáig jutott ez az osztálytársnő, hogy épp a kilakoltatásra vár. Ne legyél érzelgős, mondta egy másik tulajdonostárs, valaha nyaraló gyerek, akiről akkor, amikor csorgatott homokvárat építettek vagy később a strandbüféknél söröztek, senki nem gondolta volna, hogy ilyeneket fog mondani. Ha így állsz hozzá, mondta pusztán jóindulatból, nem tudsz céget építeni. És igaza lett, mert ez a botcsinálta tulajdonos

tényleg nem tudott céget építeni, hamar megvált a vagyontól és kiesett a rendszerből, állítólag öngyilkos lett vagy rákos, de ebben az esetben az is tekinthető öngyilkosságnak, mert olyan a lelkiismeret, hogy könnyen rákot kap tőle az ember, nevetett valamelyik új tulajdonos, aki már belefogott a cégépítésbe és már nem az első kőnél tartott. Pedig a halálának nem volt köze az általa megsajnált munkanélküliekhez, például a takarítónő lányához, sem pedig ahhoz, hogy a szülei milyen szerepet játszottak az elmúlt negyven évben, mert ezt mind tudta már, és tulajdonképpen meg is bocsátott nekik, még az apjának is, igaz, csak az anyja miatt. A halála annak volt betudható, hogy a felesége egy váratlan, legalábbis a férfinek váratlan pillanatban, mert a feleség már régen készült erre a bejelentésre, elmondta, hogy egy másik férfivel képzeli el az életét, s hogy váláskor majd meghatározzák, hogy miképpen látogathatja azokat a gyerekeket, akik az ő gyerekei voltak, de a napok nagyrészében egy idegen férfi, foglalkozása szerint matematikus, fennhatósága alá kerülnek.

Én nem tudok vasárnapi apuka lenni, mondta a hopponmaradt férj. Mindenki tud, mondta a feleség, meg ezen nem érdemes vitatkozni, mert másképp nem is lehet. De ez a férfi igazat mondott, tényleg nem tudott, és egy nekiítélt hétvégét megelőző péntek este az új kocsijával kétszázhússzal belehajtott egy kocsmába, így aztán nem lett vasárnapi apuka, hanem semmilyen, ahogyan számtalan más gyereknek sem lett apukája, akiknek az apukája épp ebben a kocsmában ivott, mert nem volt munkája, és ezzel múlatta az idejét, hogy otthon ne bántalmazza a családját, legfeljebb záróra után. Hát ne fordulj vak hevedben, épp ezt mondta egyikőjük közülük, nyugalmazott magyartanár volt, vak hevedben a világ, s rendje ellen. De fordulok, mondta a másik, aki segélyből élt, de fordulok, a kurva istenit. Ne, tényleg ne, úgy tekints az emberekre, hogy a föld se jó, se ferde, se öröm, se bú tanyája, csak önmagadnak képe, mása. Hát nem, szólt közbe egy másik segélyből élő, én egyáltalán nem ilyen vagyok. Ki panaszkodik, ki sóhajtoz, ki mulat, a világ csak hangulat. S hát az utolsó szavakat követően a hangulat tényleg meglett, a másfél éves, Magyarországon luxusnak számító autó áttörte a kocsmafalat és egészen a pultig hatolt, letarolva így az asztalokat és

a körötte ülő és álldogáló falusiakat, mert ez egy falusi kocsma volt az Alföldön, ott vannak olyan falvak, hogy nyílegyenes a főutca, és a luxuskocsik fel tudnak pörögni kettőhúszra, a villamos áram szintjére. Az igazi az lett volna, ha még fel is robban, mert akkor tényleg nem marad túlélő, de nem robbant fel. Rémült és vérző emberek nyögtek a halottak mellett, tanácstalanul bámultak a semmibe, nem értették, mi történt. Egyszercsak az volt, hogy ott úszott vérben a kocsma, mondta egy túlélő.

Olyan gyárak omlottak össze hetek alatt, emlékezett vissza később egy korabeli kárvallott, aki nem volt ott a korábban említett kocsmában, mert budapesti volt, mint az Ikarus, ami még az arab országokba is szállított, vagy a Tungsram, amiről sokan azt hitték, nyugati cég, a neve miatt, meg mert olyan volt a minőség, a vidéki cukorés olajfeldolgozókról nem is beszélve, itt dolgoztak a halott apák, akik, ha nem dől be az üzem, még ma is élnének, mert az esemény épp munkaidőben történt, úgyhogy ők egyértelműen a rendszerváltás áldozatai. Ezekben a gyárakban dolgozott a fél ország, folytatta a kárvallott, és ez a fél ország tátotta a száját, velem együtt, bár én a Ganzban dolgoztam, tátotta, hogy rájuk nincsen szüksége már senkinek, sem arra a termékre, amiről mindig azt gondolták, ez aztán világszínvonal, enélkül a termék nélkül nem lehet meghatározni Magyarországot, még a címerbe is bele lehetne tenni a csillag helyett, és nem csak a téliszalámit, a szarvasi kávéfőzőt is, vagy egy zsák pétisót, mert akkor még csillagos címere volt az országnak.

Nem, ez a nyugati rókatőke, amelynek a náluk lelkiismeretesebb apparátusgyerekek átpasszolták a cégeik egy részét vagy mindet, mint a korábban említett öngyilkos tulajdonos, gond nélkül számolta fel például a mezőgazdaságra épülő ipart, hogy a saját termékeinek piacot tudjon szerezni. Így a korábbi munkásokból fogyasztók lettek, mert az olajat, amit a gyár működésének idején simán elloptak, most meg kellett venniük, ráadásul drágábbat, amit, mondjuk egy olasz üzemben gyártottak. De a sündörgő tyúktolvajokat egyáltalán nem érdekelte, hogy hány ember vásárol

munkanélküli-segélyből, csak vásároljon. Hogy tevékenységüknek, az állami tyúkok megszerzésének jogosságát bizonyítsák, először kimondatlan, csak sejtetve, esetleg fejcsóválva, rosszalló arckifejezéssel, majd ugyanezzel az arckifejezéssel kimondva, akár szemtől szembe, odavetették ennek a segélyből vásárlónak, hogy tudod, te miért kerültél ide, ebbe a helyzetbe? Tisztában vagy vele? A munkájától megfosztott ember visszakérdezett, hogy miért, nem azért, mert becsukták a gyárat? Azt hitted? Azt. Hát nem, hanem mert nem rendelkezel elég saját forrással, érted, flexibilis tudással például, érted, leleményességgel, hogy egy versenyhelyzetet hozó társadalomban is megálld a helyed, sem felhalmozott tartaléktőkével a hét szűk esztendőre, nem olvastad Thomas Manntól a *József és testvérei*t, hittanórán nem figyeltél oda, mikor a fáraó álmáról mesélt a helyi pap, persze hogy nem, mert ki hisz el egy ilyen sztorit annak az embernek, aki a hívek adományaiból él, és az egyháztól szolgálati lakást, helyesebben egy egész házat kap ingyen a templom mellett, meg özvegyasszonyokkal ünnepli a pappá szentelésének tizedik évfordulóját. Imakör, hát kíváncsi volnék, mit számolgatnak a rózsafüzéren. Most persze ezek a munkát vesztett munkavállalók haragudtak erre a helyi papra, hogy nem képviselte hitelesen a Bibliát, hogy eljön az az idő, amikor bekövetkezik az éhség hét esztendeje, amikor minden bőséget elfelejtenek a volt szocialista utódállamok földjén, és megemészti az éhség ezt a földet, és csontra szopogatja a lakosok testét.

Sajnos még mindenki abban bízik, mondogatták sajnálkozva azok, akik az államtól szerzett vagyonokban, vagy e vagyonok révén szerzett vagyonokban dúskáltak, hogy majd az állam megsegíti, mert nem tudja, mit jelent a saját felelősség, az öngondoskodás. Ez az embertípus a szocialista ipar terméke, és éppolyan szarul is működik, mint minden szocialista termék, mint egy orosz gép, hogy kurva hangos, kurva nehéz és örökösen lerobban. Az egész életüket gyerekstátuszban élik le. És most is csak sírdogálnak, meg toporzékolnak, hogy enni akarok, meg inni akarok, meg lakni akarok. Nem fájt az új tulajdonosok szíve az életükért, mert pont

szívük nem volt, ezt egy másik ember mondta, akiben mély gyűlölet forrt azokkal szemben, akik meggazdagodtak, persze neveket ő sem mert említeni. Készült egy riportkötet, hogy ki hogyan élte meg a rendszerváltást, annak a kérdezőnek lett ez elmesélve. Semmi felelősséget nem éreztek, hogy épp az ő megszüntetett munkahelyeikből gazdagodtak meg. Persze felelőtlenséget sem éreztek, mert nem éreztek semmit, legfeljebb a combjukon egy kis nyomást, ha vastagabb bukszát nyomtak a zsebükbe.

Nézlek téged, te nem látod, hogy látlak, hogy hallom, amit mondasz és érzem a szagodat. Te is egy voltál a rókák közül, kisvukk az erejük teljében lévő nagyvukkok között, de annyi azért neked is jutott, hogy lakást cserélhess, és épp ekkor cseréltél is, ezt még magadért, helyesebben a családodért tetted, azért a birodalomért, amelyikben a te feleséged volt a királynő és a te gyerekeid a hercegek és hercegnők, egy palota volt egy harminclakásos társasház harmadik emeletén, pont akkora, amekkorában egy kétgyerekes család elfér, külön szoba a gyerekeknek, akik persze egyáltalán nem szerettek külön szobában lenni, és örökösen egymásnál aludtak, mert ki szeretne egyedül aludni, amikor azt látták, hogy még a szüleik is együtt alszanak, pedig milyen nagyok a nem túl nagy méretű franciaágyhoz képest, s ahol két ember alszik, ott még melegebb van a paplan alatt, még otthonosabb az a levegő, amit az ott heverő testek 36,7-tel befűtenek, amikor a termosztát csak 21,5-re van állítva.

Míg te cserélted a lakást, meg persze felújítottál, s ez hónapokig tartott, ezek a valaha baloldali elkötelezettségű élharcosok olyan gyorsan feledték a baloldali gondolatot, amelyben automatikusan benne van a mások sorsa miatti felelősség paradigmája, valamint az esélyegyenlőség, a társadalmi és törvény előtti egyenlőség gondolata, a jobb társadalom ideája, a közteherviselés, hogy tulajdonképpen teljesen kiment a fejükből a korábbi rendszer szervezeteiben hangoztatott véleményük, de még azt is elfelejtették, hogy valaha tagjai voltak valamilyen szinten ezeknek a szervezeteknek. Párttag, á, dehogy, mondták, véletlen kerültünk a

korábban már említett balatonföldvári vagy balatonaligai pártüdülőbe, csak mert ismertünk olyanokat, akik párttagok voltak, egy rendkívül távoli rokon, és azok segítettek, hogy elmehessünk, mert különben nem lett volna pénzünk, hogy nyaraljunk, dehogy, a télikabáttal is bajban voltunk meg a napi betevővel.

Mellesleg te is jártál ott az anyáddal, az öngyilkos apád jogán, és te is ismerted azokat, akik veled együtt indultak el a magánvagyon-építés útján. Ott kérdezték meg tőled strandolás közben, amikor az ember egyáltalán nem számít efféle kérdésre, hogy neked miért nincs itt az apád. Ott jöttél zavarba, s csak hallgattál, és arra gondoltál, ha legközelebb megkérdezik, majd elmondasz egy történetet arról, hogy mondjuk üzemi baleset volt, beesett a húsüzem darálójába, s mire leállították a nagyipari darálót, az apád elkeveredett a kolbásztöltelékkel. Ezt érdekes történetnek gondoltad, de legközelebb, mikor egy másik gyerek is megkérdezte, megint nem mondtál semmit, egy hallgatás volt az apád, a nembeszélés, a csend az üres paloták véghetetlen termeiben.

Persze a régi társak közül azért voltak olyanok is, akik nem tagadták meg a kötődésüket, sőt kérkedtek vele. Én? Hát persze hogy beléptem, de csak azért, hogy belülről bomlasszam a rendszert, ha nem teszem, soha nincs rendszerváltás, meg magántulajdon és kárpótlás. Arról nem is beszélve, hogy mennyivel nehezebb volt így, mintha nem lettek volna tagok. Elmesélték egy történetet arról, hogy az egyetemen, ahol tanítottak egy szervezeti átalakítást követően, amit a pártközponttal előre nem egyeztettek, kitört a botrány, a párttagokat jól megszívatták, de aki nem volt párttag, az simán elsunnyogott, még fizetésemelést is kapott legközelebb, mert nem volt neki pártfegyelmije. De mindez már a múlté. Tőkések lettek, együtt a demokratikus ellenzék épp velük egykorú tagjaival, sokakat ismertek is közülük, mert a szüleik haverok voltak. Hatalmas összegekkel dobálóztak, és elkezdték felépíteni egy tőkés életét. Jó minőségű autót szereztek be, egyelőre hitelre, aztán kiépítettek valamilyen vállalkozást a lopott tulajdonból, ezek után jöttek az önálló házak és vízparti telkek, nem kevésszer az Adrián

vagy épp Spanyolországban, az osztrák Alpok is célkeresztbe került, egy síparadicsom közelében. Elsíelgettek, míg a vállalkozásból dőlt a pénz, rendszerint adózatlan, mert nem adózni végülis ügyességnek számított, a közteherviselés gondolata Kossuth Lajossal együtt kipusztult a közgondolkodásból. A turini remete egy darabig üzengetett, hogy elfogyott a regimentje, meg ázik a kalapja, ilyeneket, aztán búcsút intett a hálátlan világnak, összepakolt, mint a forradalom végnapjaiban az államkasszát, és vitte magával a túlvilágra a sok-sok nemes gondolatot.

Kihaltak a gyárudvarok, munkátlan lődörgött néhány visszatévedt alkalmazott, az új pártok mezejére tódultak a jótakarók és a haszonlesők, hátha virágba borul a táják, mások a döcögve újrainduló gazdaságban próbáltak szerencsét, hogy egy életem, egy halálom. Vesztesekből nyertesek, nyertesekből vesztesek lettek, és csak későbbről visszatekintve látszik, hogy számtalan korábbi nyertes is nyertes maradt, sőt mintha ők lettek volna többen. Olyan képlékenynek látszott akkor a magyar társadalom, hogy senki nem tudta, végül ki hol landol. A regényírók inkább írtak a török korról, mint az aktuális időről, mert fogalmuk sem volt arról, hogy a jelenkori hősök valójában kicsodák. Érzelemtől lángoló Vronszkijnak láttak valakit, de egy percre elfordították a fejüket, és polgármester lett belőle, vagy valamilyen vállalat, bank igazgatója, vállalati tanácsok tagja, s a korábbi érzelmeket suttyomban átváltotta pénzre. Jobb ezekről nem írni, mondogatták szomorúan, mert mehet a kukába akár száz oldal is, korunk hősei nem regényhősök, úgyhogy inkább a múltról írtak, és megelégedtek a török Mehemedekkel, azok semmit nem változnak már ötszáz éve, állandóan meghúzzák a tehén farkát, aztán elcsodálkoznak, hogy a magyar tarka meg a magyar szürke jól felrúgja őket.

Bárkiből lehet bárki, mondogatták főleg azok, akikből tényleg lehetett valaki, mintha Amerikába került volna át az ország, mintha lett volna ott egy 53. állam, s ez épp Magyarország lett volna. Ellis Islandon várakoztak az új sikeremberek, hogy a hatóságok engedélyezzék nekik a cselekvést. Nyomorultak egyelőre, szegény galíciai zsidók, akik majd nyolc négyzetméteren húzzák meg

magukat családostul évtizedeken át a Lower East Side-on, Manhattanben, de ha végre lehetőséget kapnak, hatalmas gyárakat építenek, filmstúdiókat, betörnek a szolgáltatóiparba, vagy a tudományos élet elitjébe fognak integrálódni. Hogy közülük konkrétan kik, nem lehet tudni. Talán ez a lembergi pajeszos bácsi vagy az unokái, talán ez a gyanúsan katonás német férfi, vagy azok a magyarok, akik több hullámban is érkeztek a kilencszázas évek elejétől, legutóbb a forradalom után, amikor a te apád levetette a pufajkáját, és átöltözött húsipari igazgatónak. Ezek a magyarok attól a félelemtől vezérelve, hogy az apád cimborái kivégzik őket, kirohantak az országból, s jól tették, mert az új hatalom ugyan nem építette újra a korábbi diktatúrát, de nem is engedett a forradalmárok követeléseinek, amely követelések lassan el is haltak, mert a hangoskodókat százával ítélték halálra és ezrével zárták börtönbe a hatóságok. És nem az eszmei felbujtókon fogott nagyot a megtorlás, az értelmiségnek csak a bajszát húzogatták, a munkáshatalomra felesküdött hatalom épp azokat büntette legjobban, akikre a hatalmát úgymond építette. Itt, Ellis Islandon viszont majdnem mindenkinek megadják a lehetőséget. Ettől a lehetőségtől virágzik Amerika, mondogatták. A lehetőségek hazája. Bárkiből bárki. Holott az a bárki ebben az 53. államban korántsem lehetett bárki, az a bárki, aki lehetett valaki, tudta, hogy konkrétan ő az a bárki.

A nyolcvanas évek második felétől már ugrásra készen álltak a gazdaság átalakítására váró reformkommunisták, a politikai átalakításban érdekelt ellenzékiek és a régi apparátusból erre a területre kormányzott, eldemokratizálódott egypártiak. Te is köztük voltál, a valahai mérnöki végzettségedet sutbadobva elkezdted megvetni a lábad a banki szektorban, amely banki szektor óriási szerepet vállalt az átalakításban, a nemzet vagyonának újraosztásában. Ott álltak az átalakításban érdekeltek ugrásra készen, kivont kardokkal, kétlábra állt oroszlánként, kifent karmokkal, hogy rávessék magukat az állami vagyonra és a

hatalomra. Nem kisrókák voltak, a korábbi hasonlat hibás, olyanok csak a mesében vannak.

Nem véletlen, hogy az arisztokraták címerében vérvadak vannak, és nem bárányok, nyuszikák és aranyos sündisznók. Aranyos állatok csak az állatkerti simogatóban vannak, a címerekben medvék vannak és oroszlánok, vagy vérengző vitézek, vagy egyszerűen kivont szablyák, amelyek a vagyonszerzés módjára utaltak. Mert a családi vagyont megalapozó ősapák nem voltak anyámasszony katonái, sem özvegyek jámbor védelmezői, nekik mindenre elszánt fenevadként kellett küzdeniük azért, hogy évszázadokra bebiztosítsák a család hatalmát, csak később jelenhettek meg közöttük Arisztidek és Taszilók, de akkor már a család olyan mértékben átés behálózta a hatalmat és a gazdasági életet, hogy dinamittal sem lehetett volna kirobbantani onnan őket, akkor sem, amikor végül Nobel feltalálta a dinamitot, akkor sem, ha egy nemzedéknyi időre meghibásodott a génállomány. És semmit nem tudtak ártani nekik a róluk való tekintélyromboló viccek. Jean! Igen, Uram! Jól van, Jean.

Az arisztokrácia évszázadokon át csak panaszkodott, hogy a kihalás szélén áll, holott hatalmukat még a keleti blokk országaiban is megőrizték, nem is beszélve azokról az országokról, ahol a magántulajdon soha nem kérdőjeleződött meg. Évszázadok óta egy nemzetközi hálózatot alkotnak, összevissza házasodtak, mármint nemzetiség szempontjából, amúgy meg persze kizárólag egymás között. Mindenki rokona mindenkinek, a franciák a németeknek és az angoloknak és persze az olaszoknak is, s a magyar főnemesség is vérileg kapcsolódik hozzájuk, akár még az angol királyi házhoz is. Egy közös vérfolyam hömpölyög az ereikben, s ilyetén módon Európa ércsatornáiban. Még nemzeti háborúk, önvédelmi vámok és utazási korlátozások uralták Európát, amikor a háttérben már valójában készen volt az unió, persze csak abban a szűk körben. Nem az ufók mozgatják a szálakat titokban és nem is a szabadkőművesek, vagy ha mégis, akkor rajtuk keresztül. Senki nem tudja, mennyire befolyásolják a világ működését, mert senki nem

kerülhet közéjük, csak az, aki már közöttük van, s azok nem beszélnek, megtartják a titkot, mint az apád valahai bajtársai. Ráadásul nem úgy vannak velük az emberek, mint a zsidókkal, akiket örökösen internacionalizmussal, kozmopolitizmussal és nemzetellenességgel vádolnak. Ha néhány zsidó összedugja a fejét, a nemzsidók világuralmi összeesküvést gyanítanak. Na, most tervelik ki a szeptember 11-i terrortámadást, hogy a világot így ráuszítsák az arabokra. A CIA ezt pontosan tudja, csak titkosították az információt, még szerencse, hogy vannak olyan emberek, akik tudnak a tényekből olvasni, mert mikor hajtanak bele a repülők az ikertornyokba, na, mikor, amikor még csak a megszállottak és a takarítószemélyzet tartózkodik a házban, a terv kiagyalói ügyeltek arra, hogy a befolyásos zsidó munkatársak még otthon reggelizgessenek megannyi leszármazottaikkal, miként az ő istenük elvárta az ő kiválasztott népétől, hogy sokasodjatok. Épp két falat között vannak otthon, amikor az ikertornyokba belecsapódnak a repülők. Így volt időzítve, mert nem az arabok csinálták, az csak a látszat volt. Ezt már abból lehetett tudni, hogy Koránt hagytak a taxiban, amivel a repülőtérre mentek, egy hithű harcos soha nem hagyná a szent könyvét egy taxiban. A leghülyébb krimiből is pontosan lehet tudni, ha túl egyértelmű a bizonyíték, az akkor hamis bizonyíték.

Nem, az arisztokraták nem kerülhetnek ilyen gyanúba, mint a zsidók, az arisztokratákat a rajongásig szeretik az emberek. Még a zsidók is le vannak nyűgözve tőlük. Legszívesebben ők is közéjük emelkednének, s némelyeknek a pénzmágnások közül ez sikerült is, bár nem kis összeget kellett ezért letenni az arisztokraták, ez esetben a bárói rangot osztogató király asztalára. Megvarratták a díszmagyart, aztán díszmagyarok is lettek. Még a népmesehősök, az egyszerű falusi lakosság is lelkes híve volt a főrendeknek, amikor kitört a kommunizmus, egyáltalán nem örültek, hogy eltűntek az Andrássyk, az Esterházyk és a Zichyk, mert akik helyettük jöttek, nekik szarházik voltak és stricik. Egy párttitkár főszereplésével nem lehetne elmondani egy népmesét. Három próbát kiállni a megyei

első titkár lányáért. Hát ez teljesen elképzelhetetlen volt, még akkor is, ha az a lány elég jól nézett ki. A rajongás csak a klasszikus főrendeknek és uralkodóknak járt, az újuraknak nem. Még azt a gazembert is megsüvegelték, aki leverte a negyvennyolcas forradalmat és a szabadságharcot, s a nemzetre szabadította Haynau, a bresciai hiéna rémuralmát, hogy sok tisztességes hazafi mellett kivégeztesse Baradlay Kazimir, a kőszívű ember legkisebb fiát, Tordy Gézát. Milyen ország az, ahol a forradalmak leverőit, a nemzet legbátrabbjainak elpusztítóit általános tisztelet övez, vízszintes 12. Hordógyártó, függőleges 1. Sissi férje, vízszintes... Hír a sebre, a H néma.

Nem, semmi nem tudja eltántorítani az embereket az arisztokraták iránti rajongástól. Egyszer, mikor a nyilaskorban egy színész, amúgy az akkori törvények értelmében zsidóként nyilvántartott színész, kijött az Operettszínházból, belebotlott egy felkoncolásra kész rohamcsapatba, rögvest elkapták, mert zsidónak vélték, s mint mondtam, az is volt, hogy azonnal igazolja magát, mire ez a színész mondta, hogy nincsenek nála iratok, épp csak egy kis sétára indult. Ki maga, kérdezték a feketeruhások, mert feltűnően elegáns ruhában volt. Luxemburg grófja, mondta ez a színész, s akkor a nyilasok állítólag összecsapták a bokájukat, elnézést, gróf úr, mi csak a dolgunkat végezzük, igyekszünk megszabadítani a nemzetet a nemzetellenes erőktől. Tudom, fiaim, mondta a színész, csak tegyétek teljes erőbedobással, s továbbsétált. Még a nyilasok is odavannak ezekért a rangokért, olyannyira, hogy azt az alapvető képességüket is elvesztik, még egy vélt arisztokrata esetében is, hogy amúgy soha nem tévesztik szem elől a zsidókat.

Az össznépi rajongás olyan méretűvé vált, hogy például az angol királyi családban, ha bármi érdektelen dolog történik, születik egy gyerek vagy szakítanak a szerelmesek, netán megházasodik egy trónörökös, világméretű figyelem követi. Pedig már időtlen idők óta semmi érdekes nem történik a körükben, egy-két apró bulvárpletykán kívül, amelyek valójában teljesen eltörpülnek a színészek és popsztárok történetei mellett, akik nem győznek válni

meg házasodni, hol rászokni a kemény drogokra, hol meg épp elvonóra menni, hogy érdekesek legyenek, minden pillanatban kockára teszik az életüket a figyelemért, de korántsem tudnak olyan érdekesek lenni, mint, mondjuk egy jelentéktelen skandináv ország királya vagy királynője, az imént említett angolokról már nem is beszélve. Pedig nincs már olyan, hogy rózsák háborúja, amikor halomra ölik egymást, vagy hogy kivégeztetjük a konkurens királyi család leszármazottját, akkor is, ha netalán nő, vagy a házastársunkat lefejeztetjük, hogy özvegyként jogosultak legyünk egy újabb házasságra. De ez, úgy tűnik, egy pillanatra sem csökkenti a rajongók számát, akik, mint egy népmese szegény hősei, a képernyők előtt álmodoznak olyan esküvőről, amilyen esküvője az aktuális trónörökösnek van, hogy majd kimennek az Ázsia Centerbe, és vesznek pont olyan ruhát. Nem kell félteni az arisztokratákat, kedvükre garázdálkodhatnak a világ végéig, mert az ő vérvonaluk, szemben az egyszerű emberekével, a világ végéig tart, vagy tovább a

Felsorakoztak a címerállatok, az állami tulajdonra leselkedő vérvadak, hogy a törvények megadják a lehetőséget, hogy eldördüljön a startpisztoly és ugorhassanak. Hatalmas küzdelem várható, újraéledt az Aranycsapat, csak úgy hullani fognak a hathármak. És ahogyan korábban már elárultam, te is közöttük voltál, igaz, a legkisebb vérvadként, mondjuk róka voltál, itt most a róka nem úgy szerepel, mint korábban, amikor a rókatőke kapcsán hoztam helyzetbe, nem, itt tényleg a legkisebb ragadozónak látszik, egy olyan állatnak, aki csak éjszaka mer sündörögni az ólak között. Tanácsadó lettél egy bank vezérkarában, mindig jó voltál matekból, aztán később a jobb koncokból magadnak is szereztél. Az új lakásból mentél portyázni, megölelted a feleségedet, és ő visszaölelt, nem mindig volt benned érzés a reggeli ölelés közben, mert volt, amikor már csak a napi szerzésre tudtál gondolni, de még megvolt ez az ölelés, és a forma olyan, hogy lehetőséget kínál arra, hogy ne a zsákmányállat szagát érezd, hanem annak a nőnek a szagát, aki testéhez szorít és bal kezével átsimogatja a hajadat. Balkezes volt.

Nincs a tőkének nemzetisége, nincs a tőkének ideológiája, sem erkölcse, a tőkének egy célja van, hogy több legyen. Ha ezért nemzeti mentébe kell bújni, mint bújtak a 19. század végén az új magyar gyárosok, akik javarészt zsidók, németek és szlávok voltak, akkor belebújtak abba a mentébe, és nemzeti eposzokat olvastatnak a feleségükkel, néha hangosan, mondjuk Aranytól a *Buda halálá*t, bár a fele szót nem is értik, ennek a generációnak még nem Arany János nyelve az anyanyelve, meg történelmi festményeket vásárolnak a valahai hősi múltról, ahol egri nők kaszabolják a törököket, köztük szegény Mehemedet vagy Jumurdzsákot, aki nem csak a fele szemét, még a talizmánját is elvesztette, vagy egy olyan képet, hogy *Jablonczai Pethes János leányától búcsúzik a leopoldvári tömlöc ablakánál 1674-ben,* amely kép címének egyetlen szavát sem lehetett értelmezni, ki az a Jablonczai Pethes János, és ki a lánya, ki az a Leopold, vagy hol van, ha nem ki, de mégis megvették, mert gazdasági szükségszerűség volt ez a vásárlás, márminthogy ezáltal is igazolják az önálló nemzeti gazdaság szükségességét. S a te társaid is épp így tettek, zsákmányt űzni feljövének hős fiai szép Enéhnek: Hunor s magyar, két dalia, két egytestvér, Ménrót fia. S amikor az egytestvérek végül tényleg feljövének, olyan mozgalmakat vagy épp pártcsaládokat támogatnak, amely mozgalmak és pártcsaládok a zökkenőmentes gyarapodásukat, helyesebben a tőke zökkenőmentes gyarapodását szolgálják, amelyek révén ellehetetleníthetők voltak a más mozgalmat vagy pártcsaládot támogató tőkevágyók. A tőkék csatája persze eszmék csatájának látszott a szavazópolgárok szemében, Etele és Buda küzdelmének, háttérben az ármánykodó Detrével, s azok a megtévesztett polgárok szavaztak és választottak, akik életük végéig nem tudták, hogy nem a nemzetre, nem az európai értékekre szavaztak, vagy a zöld gondolatra, a kihalófélben lévő állatok és növények védelmére, vagy épp a cigányok kiirtására, hanem az aktuálisan lehető legerőteljesebben működő tőkére.

Biztos, kisfiam, hogy ilyet szabad csinálni? Mindent szabad, anyu, amit nem tilos, mondtad, épp befejezted a mesét a gyereknek.

A tőke gyarapodásába beszálltak a politikai küzdelem szereplői is. Ezt mi sem mutatja jobban, mint az az 1994-es választás, amikor az elbukott hit, a diktatúra levitézlett, ám most épp újraéledő vitézeivel pont azok alakítottak kormányt, akik a váltás előtt sorsuk kockáratételével harcoltak az igazságtalan rendszer ellen. Most mégis serényen összeölelkeztek a valahai ellenséggel, talán még egy ágyba is feküdtek, hogy létrehozzanak közös leszármazottakat, ahogyan az arisztokraták csinálták a cselédséggel. Közösen kezdték el irányítani az országot, helyesebben közösen felügyelték az állami vagyon további kiáramoltatását, s hogy ki kaphat az államtól egyegy feladatra megbízást. A tőkehalmozók még megbújtak a döntéshozók mögött, aztán lassan-lassan, amikor már maximalizálták a tőketulajdont és biztonságosnak látták a bevételt, maguk is beszivárogtak a döntéshozók közé. Nem pusztán a továbbgyarapodás céljával, hová gyarapodtak volna még, hanem mert a vagyon mellé valami hosszútávra szóló megdicsőülést is vágytak. Valami olyat, ami kiemeli őket, úgymond a pusztulás szokvány láncolatából, amely pusztulás felé minden sors halad, hisz az időt semmi nem tudja megfordítani, sem a pénz, amiből már ezeknek a cégvezetőknek bőségesen volt, sem azok a kemikáliák, amelyekről a műtrágyarajongó vegyésznő tanult, de érdeklődést ezirányban nem mutatott, sem azok a fiatal feleségek, amilyet te is választottál magadnak, hogy foltos legyél egy életen át, sem pedig a nemzeti vagy közéleti megdicsőülés. Sokan mégis hittek ez utóbbiban, mert ez még nem jött össze nekik, és nem tudták milyen, ha majd ezt is megszerzik. Célbavették a hatalom csúcsait, mint egy megszállott hegymászó, aki bármi áron, akár oxigénpalack nélkül is nekiveti magát a Himalája meredélyeinek, hátha sikerül a nevüket Széchenyi István vagy Kossuth Lajos, netán Deák Ferenc vagy legalább Kittenberger Kálmán mellé felfényezni. Úgy hitték, akiknek a nevét a nemzet a mai napig áhítattal ejti ki, tulajdonképpen örökéletűek. Utálták azokat a régi barátokat, akik bár szegények maradtak, de valamely művészetben jeleskedtek, azt hitték, nekik automatikusan megvan az örökélet lehetősége, még Mátyás királynak sem kell lenniük, pláne miniszternek vagy

miniszterelnöknek, az államtitkári pozíciót inkább ne is említsük, mert arról még ők sem hitték, hogy bírhat kossuthi jelentőséggel. Mindent elkövettek, hogy ezeknek a művészeknek az életét és a tevékenységét porig alázzák. Ha összetalálkoztak, hogy szia, de régen láttalak, aztán megkérdezték tőlük, hogy te még mindig írogatsz vagy festegetsz. Mire az író vagy festő mondta, hogy igen, erre az épp ezt a kérdést feltevő cégvezető, aki elképzelhető, hogy te voltál, rávágta, hogy de hát már lehet mást is csinálni, nézz meg engem, meg a kocsimat, és rámutatott a cégvezetői törzsben divatos autóra. Nem akarok, mondta az író vagy festő, szeretem csinálni azt, amit csinálok, különben meg nincs is jogsim. Te rohadék, gondolta a cégvezető, akkor belőled még híres író vagy festő lesz, egy Vörösmarty, Jókai, Szinyei Merse, Munkácsy Mihály (csak nagyon ismert alkotókat tudott felsorolni), s a neved fennmarad a nemzet emlékezetében, mikor az én nevemet majd a különböző alomból származó gyerekek fogják meghurcolni a halálom után, hogy ki mekkora szeletet tud kihasítani az örökölt tortából, még össze is verekednek, s a rendőrség választja majd szét őket, aztán persze még ez a szégyen is lekopik rólam egy idő után, s már szégyenteli nevem sem lesz, senki nem is hallott felőlem, csak azt kérdezik a temetőben, hogy ki lehetett ez a Surányi Péter, aki ilyen kurva nagy sírkövet állíttatott magának. Aztán hazafelémenet ezek a temetőbejárók is elfelejtik a nevet, amit ott láttak. Kié is volt az a nagy sírkő, kérdezi az egyik. Valamilyen Gábor, mondja a másik, pedig még épp csak elhagyták a temetőt és az 59-es villamosra várnak, mert nem jöttek kocsival, nehéz parkolni halottak napja környékén. Már csak akkor mennek ki, holott az ott fekvő halott évtizedeken át mindennapos volt az életükben, csakhát tényleg nem él már, ahogyan egyszer majd a cégvezető sem, sem az, aki a cégvezetőről… De ezt hagyjuk, nem akarok mindig magamról írni.

Nem, én nem élek a halálom után, mondta egyszer ez az államférfiúi dicsőségre pályázó cégvezető, aki nem te voltál, talán ezt a vezetőt te nem is ismerted, bár mondhatta volna, talán mondta is olyan, akit ismertél. Nem, mondta elkeseredetten, ez volt az

egyetlen dolog, ami kisidőre legalább, de meg tudta rendíteni, hogy nem fog élni a halála után.

Míg ez a cégvezető, és sokan mások a gazdaság vezérei közül, a vagyon által nem megvásárolható örökéleten gondolkodtak, s hogy be kell lépni a közéletbe, hogy legalább kísérletet tegyenek a nevük felfényezésére, a politika elkötelezettjei is észbekaptak, hogy minek is osztom le a vagyont külső szereplőknek, amikor megtarthatnám a családomnak is, hát azért jól jönne például a fiamnak egy ilyen energetikai cég, hátha az kicsit felvillanyozza, a feleségemnek egy szálloda, hogy ne kelljen mindennap otthon aludnia, a nagyapámnak egy hegy, fönt sziklákkal meg tölgyesekkel, alul szőlőültetvényekkel és présházzal, hadd igyon az öreg kedvére, az apámnak meg egy tó, szerény ember, de nagyon szeret horgászni, hú, a lányomról majdnem megfeledkeztem, meg a házasságon kívül született gyerekeimről, közöttük szétosztom a maradékot. Csák Máték, Borsa Kopaszok, Subics Pálok és Kőszegi Henrikek lepték el Magyarországot, s politikai hátszéllel egyre csak növekedtek a kiskirályságok, s hogy az életük és a vagyontárgyaik ne sérüljenek, biztonsági hadseregeket tartottak fenn a rendőrség és a katonaság mellett, afféle alternatív bandériumot. És nem jött Károly Róbert, hogy rendetrakjon, hogy az anyátok szentségit, először móresre tanítalak benneteket, aztán visszaadom a vagyontárgyakat a jogos tulajdonosnak, a népnek. Nem, maradtak és csak növekedtek tovább a nagybirtokok és cégbirodalmak, amelyek közül az egyik a tiéd volt, nem a legnagyobb, de akkora volt, hogy észre lehetett venni. Az elején persze mindez nem látszott, a te birodalmad is még csak az álmokban létezett, már jó autód volt, de a lakhelyed még átlagos, az a Böszörményi utcai lakás, ahová az első, még magad miatt megtett lakáscsere révén kerültél, s persze még valóságban és nem csak gondolatban szeretted a gyerekeidet. Kicsi volt a lakhely ahhoz, hogy elkerüljétek egymást, hogy ne érintsd meg a feleségedet, legalább a fürdőszoba felé menve, naponta többször is, különösen hétvégeken, míg a gyerekek aludtak, vissza is húztad az ágyba, és ő nem tiltakozott, csak azt mondta, hogy de csendben. Ami látszott

Ezidőben egyelőre csak a gyarapodás látszott, amit nem lehetett továbbfejleszteni politikai kapcsolatok nélkül, mert nem lehet céget gazdaságosan működtetni ebben az országban állami megrendelések híján. Így aztán azok a vagyonszerzők, amilyen te is voltál, részesei lettek egy állami szintű bűvészmutatványnak, hogy a közös nemzeti vagyon egy varázspálca segítségével, abrakadabra, átkerült egy másik zsebbe, és ez a megtöltött zseb lehetővé tette a törvénytelen pártfinanszírozást. De olyan méretű volt a felülszámlázás, hogy nyugodtan juthatott a pártoknak is, meg az apparátus embereinek is magáncélra. Ez nem lopás, lopni a cigányok lopnak, mondta röhögve az egyik társad, épp az új balatoni ingatlanát avattátok fel, ez kicsit később történt, lassan lezárulóban volt az évezred és az új Magyarország első évtizede. Hatalmas kerítések mögött bújt meg a kicsinek egyáltalán nem nevezhető épület, híres, legalábbis a cégvezetők körében híres építész tervezte, mintamunkának szánta, hogy a többi cégvezető is kedvet kapjon vele terveztetni. Kacsalábon forgott volna, ha elfért volna rajta, mármint egy kacsa lábán, de nagyobb volt. Jól nézzétek meg ezt a palotát, szólt ez a palota a palotalátogatókhoz, számláljátok meg tornyaimat, járjátok be termeimet, hogy elmondhassátok, bizony ez az isten, a mi istenünk, ő vezérel minket mindhalálig. Persze isten, pláne olyan, aki vezérelt is volna valakit közel s távol nem volt már a világon. A korszerű életmódok a tárgy és szellem, a test és lélek szétválasztását tökélyre fejlesztették, csak olyan tárgyi világ épülhetett, aminek már semmi jelentése nem volt, csupán a hivalkodás, a beleforgatott tőke. Mint disznó orrában az aranyperec, úgy éktelenkedett rajtatok és hamarosan rajtad is a palota.

Az építész olyan tervet eszelt ki, ami teljességgel szemben állt a saját esztétikai elvárásaival, ha még egyáltalán lehet azokról az elvárásokról beszélni, inkább úgy lehetne mondani, a valahai esztétikai elvárásaival, amikor még Tatlin *III. Internacionálé emlékművé*nek tervén vitáztak, részben esztétikai, részben strukturális alapon, vagy hogy megvalósíthatók volnának-e Calder kinetikus szobrai épületként, hogy ezek működőképesek-e, vagy nem, hisz mi más lenne az építészet, mint funkcionális szépség. Ezt

épp ez az építész fogalmazta meg a Bercsényi utcai kollégiumban, aki valahol mélyen később is ragaszkodott ehhez az elvhez, hisz csak olyan épületet tervezett, amely a megrendelők szerint szép volt és az igényeknek megfelelően funkcionált, mert pontosan tudta, hogy milyen igényeket fogalmaznak meg ezek a megrendelők, ha képesek lennének bármit is megfogalmazni, mert amúgy csak összevissza mondták, hogy mit szeretnének, az építész fantáziájára valójában nem a tervezés volt bízva, hanem a megrendelés megfejtése. Az épület a régi barokk kastélyok és a modern vonalak zavaros kevercse volt. Faragott erkélykorlátok, timpanon, tornyocskák, stukkós ablakvágatok, néhol a bejárat fölött címer is, ha a tulajdonos elő tudott kaparni egy nemesi felmenőt. Egy célja volt az épületnek, hogy megteremtse azt a múltat, amely múlt nem létezett sohasem, hisz az előző generációt legfeljebb nagypapaszintig ismerték, s azok közül senki nem volt senki, csak egy váltófutás szereplője, ahol váltáskor férfimagot és nem egy botot ad át a versenyző. A mostani tulajdonos az első sikeres tagja ennek a vérvonalnak, ő a családalapító, aki szeretne magának felmenőket, hogy látszódjék, az ő családja nem a semmiből jön és nem a semmi felé tart, ami felé valójában minden élet tart.

Amilyen a megrendelő, olyan az épület. Ezt vallotta az építész, aki nem volt Gaudí, Frank Lloyd Wright, Frank Gehry vagy épp Molnár Farkas, akiknek a nevét haláluk után is emlegetik, hanem gazdag vállalkozó, a többi gazdag vállalkozó tolakodó ízlésének kiszolgálója. Nem is volt célja a halála utáni megdicsőülés, még életében akart utazgatni szerte a világban, s nem Kharón hajóján örökélet-túrára menni a Styxen.

Ja, a cigányok azok tényleg lopnak, reagált a korábbi felvetésre az egyik vendég. Részegek voltatok, ami abból is látszott, hogy ez az újnyaralós cégvezető a feleségét dicsérte, meg a családját, hogy neki ez a legnagyobb dolog, ami az életében történhetett, a milliók ehhez képest semmi. Látod, mennyire szereti a feleségét, mondta a te feleséged, akit ekkor még valójában nagyon szerettél. Te biztos nem tudnál ilyen mondatokat. Nem, mondtad erre, én másképp szeretek, s nem beszéltél arról, hogy ennek a cégvezetőnek sajnos addig járt a korsója úgymond a kútra, hogy az egyik nő, akit korábban, miként a

többit, használati tárgynak tekintett, vagy méginkább életmódjavító szernek, mint amilyenek a vitaminok vagy regenerálótabletták voltak, ötven pluszos aktiválók, most előállt, hogy annyira hatottak ezek az aktiválók, hogy túl van a harmadik hónapon, nincs értelme a vitának, hogy el kéne vetetni. Minden bizonnyal ezek a szép szavak a cégvezetőnek a családjához intézett búcsúbeszéde volt. Milyen jó a Krisztának, mondta a feleséged, mert Krisztának hívták azt a feleséget, akitől most lángoló szavakkal tulajdonképpen búcsúzik a férje. Ha a Kriszta nincs, belőlem semmi nem lesz, mondta, valójában ő teremtette meg azt, aki én vagyok és én tényleg mindennap úgy megyek haza, hogy otthon aztán olyan nyugalom van, hogy nem kell alkohollal és gyógyszerekkel tömnöm magam, nekem elég a Kriszta. Így mondta, hogy a Kriszta, többször is, mert nem tudta, hogy hivatalosan a tulajdonnevek előtt nem használunk névelőt. Persze az erdélyi nyelvhasználókon kívül ma már senki nem ismeri ezt az akadémiai szabályt, de mégiscsak szabály. Ha ezt az apró hibát leszámítjuk, akkor tényleg nagyon szépen beszélt, s ehhez képest meglepő volt, hogy pár hónappal később a válás folyamatában milyen hangnemet ütött meg, teljesen megfeledkezve a korábbi beszéde állításairól. Mindent elkövetett, hogy ez a feleség ne juthasson a közös vagyon feléhez, holott a feleség pont azt akarta, hiszen papírforma szerint épp annyi járt volna neki, mert nélküle, mint a beszédben is meg lett fogalmazva, ez a vagyon nem jöhetett volna létre. Ha sikerül megszerezni a fele vagyont, gondolta az épp válófélben lévő nő, már csak utazgatni fog a világban, és ő mást nem is akar, nem lehet már gyereke, mint ennek a cégtulajdonosnak és válófélben lévő férjnek, túl van azon a koron, de még egy barcelonai úton összejöhet egy szintén egyedül utazó, korban hozzá illő férfivel vagy nővel, mert ez a lehetőség is felvetődött, annyira rossz volt az ő korosztályának szánt férfikínálat, és hát selejtes útitárssal rosszabb utazni, mint egyedül.

Végül ez is lett, hogy egy francia nő lett a társa, Juliette, akivel tényleg tök jól megértették egymást, angolul beszéltek, de sokszor beszélni sem kellett, elég volt egymásranézni, és úgy olvadt meg a

szívük, mint a jéghegyek az Északi-sarkon, legalábbis a környezetvédőktől származó információk szerint. De ez az olvadás nem veszélyeztette a tengerközeli szárazföldeket. Nagyon finom volt minden érintés és minden csók, nem is értették, miért nem ezt akarták mindig is, hogy hogyan tudták ezt az érzést elrejteni maguk előtt, s hogy volt-e ennek jele korábban, hogy szívesebben voltak együtt például a barátaik feleségeivel, hát nem, tényleg nem. Mennyire tud hazudni magának az ember, mondta a francia nő, aki azt hazudta ennek a magyar nőnek, hogy neki is ő az első, you are the first for me, holott ez a magyar nő neki a sokadik volt, mert a francia nők előbb ébrednek, olyanok, mint a francia irodalom, hogy mire megjelenik a magyar Baudelaire, addigra a francia már régen halott. Persze némi igazság mégiscsak volt az elsőségben, mert minden kezdődő szerelem igényt tart az elsőségre, a korábbi szerelmek hátrasorolására vagy elfelejtésére. Mert ki tudna akkor szeretni, ha az jár a fejében, hogy hányan járták már meg ezeket a dombokat, hányan heverésztek a selymes fűben, hányan kortyoltak az igazság forrásából. Mert, ha te vagy nekem, dús mezővé lész a puszta, és vizek forrásává az elapadt folyók, és nem lesznek zárva többé a tavak szemei.

De mindent. Mindent el lehet intézni, mondta valaki vagy épp te, még jóval, talán évekkel a balatoni házavató előtt, csak pénz kérdése. Akár olyan embereknél, akiket az eszme nem tudott megtörni, de most a pénzre úgy ráharapnak, mint éhes disznó az almára. Néha, különösen a múlteltörlő vitézek bukását követő években, egészen kis pénz elég volt, vagy egy vacsora a minisztériumi osztályvezetővel, lehetőleg persze nem a legszarabb helyen, csak később emelkedett az összeg, és végül az Újbirodalom második évtizedére meghaladta a megszerzett feladat árának húszharminc százalékát. S nemcsak a nagy autópálya-építések, a közösségi terek létrehozása, vasút- és metrófelújítások esetében, hanem hogy ki szállítja be az önkormányzat közmunkásainak a seprőt, ez is pénz kérdése volt.

A polgármester felhívta a helyi gazdaboltost, és jelezte, hogy volna ez a közbeszerzés, hogy tulajdonképpen neki írja ki. Mármint hogyhogy nekem, kérdezte a boltos. Szóval úgy, hogy csak te tudsz rá pályázni, más nem felel meg a kiírásnak. Marha rendes vagy, mondta a boltos, meg látszik, hogy osztálytársak voltunk, mire ez a régi osztálytárs mondja, hogy hát igen, és megadott egy bankszámlaszámot, hogy arra kéne egy bizonyos százalékot átutalni. Hogy neked, kérdezte a gazdaboltos, aki mindenféle szerszámot árusított, nem csak kerti eszközöket, itt vette például a traktoros és bioőstermelő azt a csavarhúzót, amelynek segítségével végzett az orvossal. Persze hogy nekem, megosztozunk, de neked is marad elég. S amikor a boltos tiltakozni akart, a polgármester, valahai osztálytárs beszélt arról, hogy hogy jár, ha nem úgy jár el, ahogyan kéri. Így a gazdaboltos rögvest megvált a morális tartásától, amire mindig olyan büszke volt, ezzel kérkedett a gyerekeinek, hogy ezt aztán tőle nem lehet elvenni, és szert tett egy kis extra haszonra. Bár áttételesen ezáltal is a kocsmatulajdonos gyarapodott, ez a pluszjövedelem mind odavándorolt, mert nem volt ennek a boltosnak kedve hazamenni zárás után, nem volt otthon senki, helyesebben a felesége, de azt alapvetően senkinek tekintette, mintha valamilyen háziállatról beszélne, mondjuk hogy megkötötted a kutyát? A gyerekei már régen elköltöztek, ráadásul külföldre, egy évben csak egyszer jöttek haza, akkor se tudta, hogy mit kérdezzen tőlük. Legszívesebben csak egy kérdést tenne fel, hogy mi a faszért nem költöztök haza. Itt laknak a szüleitek meg a barátaitok, meg itt van nektek a hazátok, de ezt inkább nem kérdezte, és amikor otthon voltak, a boltos akkor is elment munka után a kocsmába. Apu hol van, kérdezték a gyerekek. Az anya nem szólt semmit. Ja, mondták a gyerekek, mert ebből a hallgatásból rögtön rájöttek, hogy hol. Végül ez az életmód hozott olyan betegséget a gazdaboltosnak, aminek a vége hát haláleset lett. A polgármester is elment a temetésre, mégiscsak osztálytársak voltak, ott találkozott a kocsmárossal. Te minden temetésre elmész, kérdezte, mert a múltkor is, amikor a helyi villanyszerelőt temették,

ott látta a kocsmárost. Mindegyiket ismertem, mondta a kocsmáros, jó vendégek voltak.

Akik ebben a visszaosztásban becsületesség miatt nem

A becsület, mint ezeréveken át megingathatatlan morális paradigma, amit a korábbi bekezdésben eltemetett gazdaboltos is oly fontos erénynek tartott, nevetségessé lett, aki becsületes, az tulajdonképpen hülye és ügyefogyott, egy született vesztes, akire ujjal mutogatnak, mint az állatkertben a ketrecekbe zárt állatokra. Az milyen állat, Pistike? Nyuszi. Dehogy nyuszi, Pistike, hát nem látod, az elefánt. Az állatkertben sétáló nyertesek nem rejtegették, inkább kérkedtek a törvényeket felrúgva, vagy ha azt nem, a jóízlést sértve szerzett vagyonukkal. Róluk aztán nehéz lenne összedobni egy görög tragédiát, amiben ez a semmibevett erény valami hülye isten jelmezébe bújva mozgatja a cselekményt. Néha úgy nézett ki, hogy még egy kétflekkes újságcikkben sem érdemes megírni a visszaéléseket, hisz ez senkit nem érdekel. A nyertesek magabiztosak voltak, mert nyertesek, nem rettegtek, hogy haláluk után egy fekete angyal felkapja a tetemüket, és az égi bíróság elé állítja, ahol az ószövetségi könyvekre mutogatva számonkéri minden bűnüket. Nem olyanok voltak, mint a valahai velencei kereskedők, akik rémálmaikban látták a túlvilági bírókat, hogy na, kiket csaptál be, Marco, kiket raboltál meg? Én nem, csak a kereskedés ilyen, hogy, de én jót akartam. Te, jót? Hát nem ég a pofádon a bőr? Érdekelt valaha is, hogy akiktől az árut hozod, mennyi jövedelemhez jutottak általad, hogy szegényen és kifosztottan hagytad őket ott, nem tudtak enni adni a gyerekeiknek, hogy aztán az árut mennyiért adtad tovább, s tettél oly sok embert nyomorulttá? Nem kellett volna megvenni, mondta erre Marco. Még most is ekkora a gambád, velencei bitang, hát nem volt elég, hogy meghaltál és ideszállítottuk a lelkedet, még nekünk is hazudsz, pedig nincs ezen a lelken egy talpalatnyi hely sem, ami ne volna bűnökkel megrakva. Tüzesvasat bele, parazsat rá, sósavat a szemébe.

Épp itt tartottak, hogy a velencei lelke szemét égette a sósav, amikor zokogva felébredt a Canal Grande egyik palotájában, roppant össze volt törve, s el is döntötte, hogy jóútra tér, megbánja bűneit, szétosztja vagyona egy részét, persze azt nem határozta meg, hogy pont mekkora részét. Festetett magáról egy olyan portrét, ahol a keze a szentíráson nyugodott, a szeme pedig az ég felé fordult, hogy bocsáss meg nekem, égi gazda. Ez a festmény a dokumentuma és bizonyítéka annak, hogy a velencei élete legalább egy időre megrendült. Legalább amíg a festmény készült, a velencei kereskedő átélte, hogy a mindenséghez mérten milyen aprócska is az ő lénye, mondhatni, nem látszik az Atya által teremtett fenséges világ méretéhez képest. De a cégvezetők öntudatban messze meghaladták ezt a régi velenceit, nem féltek náluknál nagyobb hatalmaktól, elfeledni látszottak saját törékenységüket, s csak a versenytársaktól rettegtek, hogy szemfülesebbek lesznek, és előbb lecsapnak a zsíros falatokra. A birodalom terjeszkedése, a tér, amit a világból bitoroltak, feledtetni látszott, hogy közben az idő, de hát ezt mindenki tudja, aki nem cégvezető, s a cégvezetők is tudják az utolsó órán, hogy minden vissza lesz véve, amit korábban kaptál.

Akik a visszaosztó gépezetből nem becsületből, hanem kapcsolatok és rátermettség híján kimaradtak, azoknak a cége nem ment egyről kettőre, az összes nagyobb közbeszerzési pályázatot elbukták. Ők lettek azok a vállalkozók, akik évtizedeken át álmodoztak arról, hogy majd a cégüknek úgy megszalad, hogy átadhatják a vezetést egy fiatalabb szakembernek, s ők meg élhetnek a szenvedélyeiknek, hogy végre festők vagy dzsesszzenészek lesznek, vagy barlangászok, vagy helytörténészek, vagy szembeszállnak a finnugor nyelvrokonságot képviselő tudósokkal, vagy csak egyszerűen kedvükre döntenek ágyba megszámlálhatatlan számú fiatal nőket, mert idejük és pénzük is lesz rá. Persze voltak ilyenek, még a hangszeripar egy ága is ráépül erre a keresletre, hangszerek olyan gazdagoknak, akik már soha nem tudnak megtanulni rendesen zenélni. E hangszerek jellegzetessége az volt, hogy egyszerűségük ellenére rendkívül drágák voltak, a gazdagok

zsebéből csak kiemelt árú termékekkel lehet kiénekelni a vagyont, csak a drágaságban hisznek, mert fogalmuk sincs, hogy milyen minőségű az, ami olcsó.

Voltak ilyenek, akiknek sikerült ez az életmód, csak akik ilyenek voltak, nem pont azok voltak, akik nem lettek ilyenek, akik csak az álmaikban voltak tele pénzzel, s amikor a gazdagok életét kezdték élni, mert azt hitték, az álmok épp a megvalósulás küszöbén vannak, akkor persze végső romlásba vitték a vállalkozásukat, feléltek minden bevételt, s egyre nehezebben, majd egyáltalán nem tudták fizetni azt a hitelt, amit a házvásárláshoz vettek fel, mert árban messze a lehetőségeik fölött volt ez a ház. Végül tönkrementek, s örülhettek, ha meghúzhatták magukat az állami szektorban, esetleg rendszergazdaként egy önkormányzatnál, mert korábban számítástechnikai cégük volt, persze állami szintű fizetésért, ami hát akkora volt, hogy még az álmodozást sem lehetett belőle finanszírozni.

Biztos, kisfiam, hogy ilyet szabad csinálni? Mindent szabad, anyu, amit nem tilos, mondtad, amikor épp készültetek elmenni.

Bárkiből lehet bárki, gondolhatták, akik akkor éltek, a regényírók nem szűntek panaszkodni, hogy mire megírnának valakit, addigra eltűnik a szemhatárról, de nem így volt. A politikai vezérkarból gyors ütemben kibuktak azok, akiknek tényleg a társadalom jobbítása volt a célja, a lángoló szemű forradalmárok, a szegénység felszámolásáért küzdők, a naiv demokraták, az első parlament kicsit ügyetlen hősei a feledés homályába vesztek, s a maradék pedig, az alkalmasak, elkövéredett, vastagnyakú vágómarhákhoz lettek hasonlatosak, akiken nem fogott a sajtó, akik a legvisszataszítóbb cselekedetek kapcsán se pirultak már el. A képviselő úr lopott. Válasz, nem loptam. Az államtitkár úr benne volt egy gyanús ügyletben. Nem voltam. A miniszter úr rokonai korrupciós úton nyertek ezen a százmilliárdos közbeszerzési pályázaton. Nem a rokonaim. De hát a saját gyereke. Ja, helyesbítek, a rokonaim, de nem volt korrupció a pályázatban, bárki más is megkaphatta volna, ha jobb pályázatot nyújt be. Nehogy már én legyek a hibás, hogy a

versenytársak nem tudnak pályázatot írni! A képviselő úr megverte a feleségét. Asszony csak verve jó. Bocsánat, csak vicces akartam lenni, módosítok, nem vertem meg, mert nem vagyok olyan, csak megbotlott a macskában, és nekiesett a szekrény sarkának, onnan meg lepattant, és hát kurva kemény márványból van a kő nálunk, nem csoda, ha szétcsapta a fejét, a háta meg, hát a szerencsétlen belekapaszkodott az étkezőasztalba és magára rántotta. Nehéz egy új házat belakni, minden szokatlan helyen van, még a macska is. Ha új ember lépett közéjük, seperc alatt végbement az átalakulás, bikanyak, puffadt fej és gátlástalan hazudozás, ha valaki nem így nézett ki, az csak álca volt, félrevezetés, mert belül pont ilyen volt. És azzal is ez lett, aki úgy hitte, ő soha nem tagozódna be egy ilyen, amúgy legalizált bűnszövetkezetbe, mert már a megválasztására adott pénz kapcsán jelezték a felettesei, hogy ennek ára van, nincsenek egyéni vélemények, közösen kell szavazni, utasításra nyomni a gombot a parlamentben, s a személyiségük felszámolásával együtt a morális hőzöngéssel is fel kell hagyni. Hogy mi a becsületes, meg ilyesmi, ezt tényleg vasárnap a templomban, mert a lényeg, hogy az ellenfél ne juthasson se hatalomhoz, se pedig olyan pénzekhez, amelyekkel politikai hatalom híján is fenntarthatja magát. Ki kell véreztetni a konkurenciát.

Ilyet lehet, kisfiam. Lehet, anyu, mondtad az anyádnak, aki aggódva nézett arra a világra, amelyik épp olyan nem volt, amilyennek a világot az a két, gyilkosoktól megmenekült ember, a későbbi anya és apa a háborút követő években elképzelni sem tudta.

Mondhatni letisztult a politikai elit, s ezzel párhuzamosan a gazdaság világából is kikoptak, akik nem tudták gyarapítani a tőkét, akik valahai pártkapcsolataik révén megszereztek egy szeletet a közös vagyonból, de csupán felélni tudták, s nem építettek rá prosperáló vállalkozásokat. Maradtak az ügyesek, a ravaszok, a kapcsolatépítők. Ők lettek a cégvezetők a következő évtizedekben is, különböző cégek vezetői, mert a tőkefelhalmozási játékban fontos szerepe volt a cégből cégbe menekülésnek az adóelkerülés végett, a felvett kölcsönök meglovasítása végett. Az egyik cimboráddal te is csináltad, hatalmas összegből elindítottátok a vidéki szállodaprogramot, a falak készen voltak, na, akkor dőlt be a cég, s

maradtak a falak a banknak, ti meg leléptetek a maradék pénzzel, persze a bank munkatársa is benne volt, de ki tudná ezeket a bűneseteket ma már kibogozni, hogy honnét és hová vándorolt a banki hitelekből való, vagy épp az adókból, vagy az uniós támogatásokból származó pénz. Ahogyan arra sem derült fény, hogy néhány üzlettárs miért is végezte egy géppisztolysorozat vagy egy robbantás áldozataként az életét Tahitótfaluban a nyílt utcán vagy az Aranykéz utcában, amit korábban Krúdy Gyula kedélyes írásaiból, az *Aranykéz utcai szép napok*ból ismertek csak az olvasók. Hát az ott felrobbantott bűnözőnek, helyesebben üzletembernek 1998-ban ez nem volt a legszebb napja, és a többi bűnözőnek, helyesebben üzletembernek sem, akik hasonlóan végezték, bár egy másik napon és egy másik utcában, sem azoknak a gyanútlan járókelőknek, akik épp arra jártak és épp akkor, ahol és amikor a bűnöző, s emiatt szintén áldozatai lettek a robbantásnak, miképpen az az üzlettárs is, aki beült a később felrobbantott kocsiba, hogy együtt menjen el ebédelni ezzel a vállalkozóval.

Újra megkérdezte az anyád

Akkor még élt, aztán már nem sokáig. Egyedül maradt, mikor elköltöztél, csak azok a rohadt emlékek vannak velem, mondta egy barátnőjének, talán mégiscsak jobb lett volna a Gyuri, mert Gyurinak hívták az apádat, mint a háborút követően annyi fiatal zsidó férfit, minden második Gyuri volt. Mondd majd meg a Gyurinak, ha ez elhangzott, rögvest vissza kellett kérdezni, hogy melyik Gyurinak. Pedig pártkörökben az ellenzékben működő Gyurik nem is voltak bekalkulálva, bár ott is rengeteg Gyuri volt. Egészen meglepő volt, amikor feltűnt ebben a körben néhány János vagy Sándor, a Gáborok és Tamások kora csak ezután következett, a Gyurik gyerekei lettek a Gáborok és Tamások, az ő gyerekeik pedig a Dávidok, Dánielek, Sámsonok, Sámuelek, Salamonok, akik aztán Esztereket, Annákat, Hannákat, Liliket és Juditokat vettek feleségül, néha egy-egy Zsófit.

Mégiscsak jobb lett volna, mondta az anyád, a Gyuri halála után elköltözni, nem ittmaradni ebben az antiszemita rezervátumban. Azért, mert nem zsidók, még nem antiszemiták, szólt közbe a

barátnő. Könnyen beszélsz, Licike, a Pozsonyi útról, ott nem érzed, amit itt én, hogy még a boltban is úgy néznek rám, hogy tudom, te ki vagy, és nem tartozol közénk, egyszer még lecsapunk rátok. Ez butaság, Editke, lehet, azért néznek rád, mert hülyén öltözöl, mert tényleg hülyén öltözöl, már akartam mondani, vehetnél egy pár korszerűbb cuccot, vagy lassan veszed elő a pénztárcád, feltartod a sort. Az egész annak szól, hogy öreg vagy. Jó, az is benne van, de úgy még szörnyűbb, hogy a zsidókat és az öregeket is utálják. Nézd meg azt a turult a Böszörményi–Németvölgyi sarkon, kire vadászik, mit gondolsz, kire? Az egy szobor, Editke. Az a szerencsénk! Ha felszállhatna, rögvest lecsapna egy öreg zsidó nénire, például rám, amikor boltba megyek. Ugyanmár, Editke, te tényleg megzavarodtál, az öreg zsidók egyáltalán nem érdeklik őket, a fiataloktól félnek, hogy kitúrják őket a munkahelyeikről, mert okosabbak meg tanultabbak. Rád már senki nem vadászik. Nem tudom, Licike, lehet, hogy csak a fiatalság emléke ez a félelem, meg rájöttem, itt, a Svábhegyen tényleg németek élnek. Minden gyerek szőke és kékszemű. Olyan, mintha Hitler telepítette volna be a hegyoldalt. Ez itt egy élő *Mein Kampf*. Azért Svábhegy, Editke, nevetett a barátnő. Na, menjünk, jó néha lejönni a Pozsonyi útra, megint otthon érezhetem magam, a jó levegő nem tud kárpótolni, nem tudja elfeledtetni velem, hogy a szomszéd lakásban antiszemita sejt működik. Hogyhogy, milyen sejt? Minden keresztény család egy antiszemita sejt, mondta az öreg néni, nem tudott szabadulni az illegális mozgalom szófordulataitól. Lakáson belüli antiszemitizmus. Ez a legveszélyesebb. Azt sem tudod, miben mesterkednek, mert minden titokban folyik. De mi lesz, ha kiszabadul egyszer a család ebből a palackból?

Egyedül volt ez az anya az emlékekkel, nézegetett fényképeket, s próbálta összerakni a múltat, hogy legyen mögötte egy elbeszélhető történet, de azt érezte, ha nincs jövő, akkor ezt a történetet már nem érdemes elbeszélni, csak a jövő lehetősége esetén képződhet meg érvényesen a múlt, s az a jövő mostmár nem látszik, mert

Egyre kevesebbet tudtad látogatni, hisz nagy volt a teher, birodalmat építettél, s egy birodalom vezére nem tud olyan piszlicsáré ügyekkel törődni, hogy anya. A vasárnapi ebéd már nem haszon volt, hanem kidobott idő, ezért aztán elmaradoztak, s az anya is leszokott róla, hogy ezzel töltse a szombatot és a vasárnapot, befizetett egy helyre, onnét megkapott mindent, még többet is, mint ami kellett, hisz alig fogyasztott. Ő már felsorakozott a nemfogyasztók közé, akikre nem számítanak már az új márkák létrehozói és a régi márkák új termékeinek kigondolói, legfeljebb a gyógyszercégek, bár a szükséges gyógyszerek is eldőltek, hogy melyek lesznek, de esetleg bejöhet egy olyan váratlan betegség, amely kezelése újabb, bár hatástalan, amely hatástalanság természetesen csak megkésve, a halál pillanatában válik bizonyossággá, szerek alkalmazását teszi szükségessé. Aztán egyszer mondta, amikor felugrottál, hogy kipipáld az aktuális találkozót, váratlan volt, hisz nem, valójában nem néztél már az arcára évek óta, hogy jól van-e. Akkor mondta, hogy van valami betegsége, be kell menni a kórházba, s te alig figyeltél rá, hogy mi, mert megbeszélésről megbeszélésre loholtál. Mennem kell, anyu, egy tárgyalásra.

Bíróság, kérdezte ez az anya, akkor már a János kórház bel kettő egyik ágyán fekve, magához hasonló nénikkel, meg egy fiatalabb nővel, aki korábban került arra az útra, amin a nénik voltak. A nénik örültek, hogy többet éltek, mint ez a fiatal nő, húsz évvel többet, bár nem mondták, de örökösen arról a húsz évről meséltek. Mi minden történt velük, ami ezzel a fiatal nővel már nem fog megtörténni, mert már a holnap sem fog megtörténni, hisz napnyugta után rögvest angyalok érkeznek, hogy elvigyék a lelkét, és ott hagyják az immáron hasznavehetetlen testet a kórterem vaságyán.

Bíróság? Nem, csak az üzletfelek. S mikor aztán ez a tárgyalássorozat épp véget ért volna, elkezdődött egy másik, s az anyád meg, egy reggel telefonáltak a kórházból, hogy az éjszaka rosszul lett és mindent elkövettek, de nem tudtak mit kezdeni a tüdőembóliával. Akkor még annyit tettél, hogy üvöltöztél a kórház alkalmazottjával, egy hatvan körüli orvosnővel, hogy azért megnézném én, hogy mindent megtettek-e érte. Azért megnézném,

hogy mi az a minden. Az orvos csak nézett szomorúan, amit nem tett meg, arról nem tudta, hogy meg lehetne tenni, azért nem tette meg, ahogyan a saját anyjának sem tudta megtenni, holott ott volt mellette folyamatosan, de nem, az orvos csak orvos, s csak korlátozottan tud beleszólni az életek bomlási folyamatába, néha sikerül még évekre elhúzni, néha sajnos be kell látni a kudarcot. A kudarcot, ami nem egy orvos kudarca, hanem az élet szükségszerű bukása.

De akkor még élt a mama, amikor mondta, hogy biztos, kisfiam, hogy ilyet szabad csinálni? Mindent szabad, anyu, amit nem tilos, mondtad erre. Az anya nem szólt semmit, egy olyan világ jutott eszébe, amikor nem volt tilos embereket kivégezni, felpofozni a származásuk miatt, amikor az ő nagyapját szájonvágta egy katonatiszt, mert a kiskereskedésben, ami a Dohány utcában volt és épp főként dohányt árusított, pont nem volt az a fajta, ami a tisztnek kedvelt dohánya volt. Nem szabad mindent, amit lehet, gondolta, hogy igenis van az emberben valami, ami képes tiltani olyan dolgokat, amelyeket a törvény megenged. S ha ez nem így lenne, gondolta, nem lennénk emberek, hanem állatok. De az ember csak ideig-óráig lehet állat. Egyszer eljön az igazság pillanata, s az nem olyan igazság, hogy ez is igaz, meg az is igaz. Nem, csak egy igazság van, s arról mindenki tudni fogja, hogy igazság. Nem csinálnék olyat, anyu, mondtad, amit nem szabad, nem akarok börtönbe kerülni. Nem erre gondoltam, mondta a mama. Hát mire? Van olyan, hogy erkölcsi törvény. A modern világban csak törvény van, az helyettesíti az erkölcsöket, nem kell rajta törni az embernek a fejét, mi erkölcsös, mert a törvény megmondja. És én olyat, ami abba ütközik, soha nem csinálnék. Az anya szomorúan nézett az ablak felé, hogy fényt lásson és ne a fia arcát. Nézte a fényt, és arra gondolt, hogy ennek a fiúnak meg kell mosódnia és meg kell tisztulnia, ahogyan a zsidók oly sokszor megtisztultak és megmosódtak az Ószövetség könyvei szerint. Kiveszem az én fiamat, gondolta még mindig a fénybe nézve, a tisztátalanságból, és

megmutatom az igazságnak és megmutatom a tüzes napkorongnak, hogy újra felragyogjon benne az élet.

Az ingyen szerzett állami vagyon, a vissza nem fizetett hitelek, a meg nem fizetett adó és persze a felülszámlázott állami megbízások végülis megteremtették azt az életet, amelyet immáron a gazdasági irányítók életének lehetett nevezni, látványos magánvagyonok, külsőségek, politikai befolyás és a teljes elszakadás attól, aki valamikor voltál. Amikor mindez kiépült, s kialakult a további bővülés útja, jobb híján, mi mást lehetett volna még tenni, akkor jött a feleségcsere, amit már korábban említettünk. Egy olyan biológiai bomba, ami várhatóan újra felfokozza a cégvezetőkben az éhséget, nehogy elveszítsék a korábbi tempót, inkább fokozni tudják, mert egy kihagyott lépés, egy apró lemaradás, és véged, keresztülgyalogolnak rajtad a többi cégvezetők, akik korábban, míg erős voltál, barátoknak és harcostársaknak látszottak, ám ha meggyengülsz, máris fenik a fogukat arra, ami addig a tiéd volt.

Te is egy vagy ezek közül a cégvezetők közül, úton a feleségcsere felé, bár fogalmad sincs, mifelé gyalogolsz, azt hiszed, logikus rendszer vesz körül, amely rendszerben a te döntéseid szabják meg a következő lépést, pedig sodródó vagy, mint mindenki, s nem veszed észre, mennyi olyan esemény kíséri az életedet, amiben nem voltál benne az akaratoddal, vagy amiben nem vetted észre, hogy nem a te akaratod van benne. S mennél több év sokasodik mögötted, annál kevésbé a te akaratod diktál, hiszen neked már alig van akaratod, s a hiányzó akaratod helyére tolulnak más emberek akaratai, és a piac és a gazdaság akarata, de ezt nem látod, s talán életed végéig sem veszed észre, mert önvédelemből minden döntést, amit mások hoztak meg rólad, vagy te hoztál meg kényszerűségből mások nyomására, megpróbálod a saját akaratod irányából, mint hasznos történést értelmezni. De most még végképp nem tudod, milyen úton jársz, a volt feleséged még a feleséged. És épp veled van egy társasági összejövetelen. A volt feleségeddel nálatok gazdagabb, ügyesebb és gátlástalanabb emberek társaságát kerestétek, helyesebben te kerested, ő csak elkísért, mert ez a szabály, együtt

kell mutatkoznotok, s neked ekkor ez a feleség még támasz, hogy leplezni tudd, milyen mérhetetlenül szorongsz a náladnál nagyobbak társaságában. Karitatív gyűjtéseket rendeztetek ti, a cégvezetők nemes hada, mert csillapítani akartátok a vagyonosodás miatti lelkiismeret-furdalásotokat, te is felajánlottál egy összeget, holott ez az összejövetel egyáltalán nem az emberségről szólt, pláne nem lelkiismeretről, amitől ebben a társaságban már mindenki régen búcsút vett, hanem

Emberség, már tartalom tekintetében, ebben a körben nem játszott. Senki nem ismert olyanokat, akikkel emberségesen kellett volna bánni. Akinek közületek olyan gyerekkora volt, hogy nehéz, hát az is régen elfelejtette, hogy milyen volt szegénynek lenni, s milyen lehet azoknak a volt általános iskolai osztálytársaknak, akik ott mennek tönkre a valahai szülőfalujukban, sínylődnek egy kórházban egészen fiatalon rákban, akiknek a bőrét és a belső szerveit szétrágta a rossz minőségű étel és az alkohol, akik már nem remélhetnek nem pusztán maguknak, de már a gyerekeiknek sem jobb életet, akik azt gondolták, ha csak egy töredéke lenne nekik abból a pénzből, ami a sikeres osztálytársnak van, már boldogok lennének, akik, bárhová vetette őket az élet, orvoshoz, hivatalba, bíróságra, kórházba, mindenütt a rövidebbet húzták, ha egyáltalán húzhattak.

Nem szólt ez a találkozó emberségről, hanem arról, hogy találkozzatok az üzlettársaitokkal, hogy megerősítsétek az egymáshoz tartozásotokat, hogy tovább épülhessen az a rezervátum, amibe kívülről lassan-lassan nem léphet be senki, mert a vagyon által tiltva van a belépés. Hogy ez a tiltás mindenki számára egyértelmű legyen, felszöktek a zöldövezeti kerületekben az ingatlanárak, a 12. kerület kapujába még egy hatalmas szobrot is állíttatott az önkormányzat, amiről épp a te anyád is mesélt az újlipótvárosi barátnőnek, egy hatalmas sas szobrát, amely állat izzó szemekkel, karmaiban kardot tartva őrzi ezt a kaput, nehogy feltévedjenek a hegyre arra érdemtelen állampolgárok. Minden reggel látni azokat a néniket, akik belépnek a kerületbe, s a turul

előtt csak annyit mormolnak, takarítani megyünk, őrmadár, árut szállítunk, őrmadár, gyerekekre vigyázni megyünk, őrmadár. S az őrmadár engedélyt ad a célforgalmú belépésre. Nem a zsidókra vadászott ez a madár, mint az anyád hitte, mert a fiatalkori rossz emlékek ezt az értelmezést diktálták neki. Dehogy. Ez a madár a betolakodókra vadászott, akik persze, ha nem épp takarítószemélyzet voltak, akkor legfeljebb kirándulás céljából egy napra vagy lomtalanításkor léphették át a kerület határait.

Összedugtátok a fejeteket, hogy milyen alapítványt hozzatok létre, amivel tovább fényezhetitek a sorsotokat, hisz csak úgy árad belőletek a jóakarat. Vidám tábor, mondta az egyik, hogy az kéne rákos beteg gyerekeknek. Szép név, mondták a többiek, és nem lehet olyan szomorú nevet adni egy ilyen alapítványnak, amilyen szomorú ezeknek a gyerekeknek és az ő szüleiknek a sorsa. Vidám tábor. Ezt minden jóérzésű cégvezető támogathatja. A mellrák ellen is, mondta az egyik feleség, mindenki csodálkozva nézett rá, mit akar, még a nők is, hiszen ebben a körben már alig volt valakinek eredeti melle, a mammográfiai vizsgálat tulajdonképpen szilikonzacskók tapogatásából állt volna, ha eljártak volna. Mindenük át volt alakítva, különösen a második körös feleségeknek, közülük senki nem merte vállalni, hogy egy nem szabályszerű mell miatt kitoloncolják a húsosfazék mellől, mint az első feleséget, aki hát olyan volt, hogy tényleg méltatlan a férfihez, nem is lehet érteni, miért nem vált el korábban, hogy tudott egy olyan nő mellett maradni, aki azt gondolta, ha valami, például a melle, elszaródik, akkor azt nem kell kijavítani. Ráadásul le is feküdt vele, egyszerűen ezt elképzelni is szörnyű, mondta egyszer az egyik átalakított nő. Komolyan. Remélem, azért fogat mosott. Te nézted a feleségedet ezen az összejövetelen, alig volt már elsőfordulós nő, s láttad, mennyire zavarban van, nem érti, hogyan juthattatok idáig, olyan emberek közé, akik tulajdonképpen csak árcédula alapján különböznek egymástól, ti a középárfolyamban voltatok, akik csak árcédula alapján tudnak különbséget tenni a világban. Meddig kell itt lenni, kérdezte. Nem érzed jól magad? Mért, te igen? Ide

tartozunk, mondtad, s a feleséged meg, hogy ő nem, egy szendviccsel és egy pohár narancslével ügyetlenkedett, nem tudta megtörülni a szája szélét, pedig úgy érezte, most ott billeg rajta egy morzsa.

Az apád öngyilkossága miatt nem kellett elköltözni, maradhattál hegyvidéki lakos, bár még védtelen volt ez a Hegyvidék, még előfordultak oda nem való lakosok, de nem tömegesen. A tömeget akkor is a kiválasztottak alkották, de ez még olyan kor volt, amikor a kiválasztottságot nem volt célszerű emlegetni, és illett nem kiválasztottak mögé rejtőzni, az elit iskolákba vidékieket és külvárosiakat felvenni, az elit kerületekbe néhány földönfutót betelepíteni. Senki nem artikulálta, mégis mindenki tudta, hogy ki valódi hegyvidéki lakos, ki pedig betolakodó. Te odajártál iskolába a Felső-Dianába, ami később, a hivalkodás korában már centrális helye lett az újvezéreknek, és szegény Jókairól lett újranevezve, mert Jókai is hegyvidéki polgár volt, bár akkor a Hegyvidék még tényleg vidéken volt, olyan volt, mint most például Pomáz, ahová mindennap kirándulás kijutni, ha épp ott lakik az ember. Többnyire tőled idegen külsejű gyerekek jártak oda, míg az öngyilkos apa fia, aki te voltál, sötét bőrű volt, barna szem, fekete haj, addig a többség szőke, kékszemű, ahogy erre az anyád is utalt a barátnőjével való beszélgetésben. Ezek közül a gyerekek közül az egyik, mert szaglott rólad, hogy más vagy, azt kezdte terjeszteni, hogy a gyermekét egyedül nevelő anya fia zsidó. Hogy azok közé a végrehajtók közé tartozott a család, akik rémuralmat hoztak a nemzetre, akik miatt az ő felmenőik vidéki településekre lettek evakuálva, s később alig tudtak visszakapaszkodni a Hegyvidékre, a valahai villának csak egy kis részét lakhatták, mert a többi szobát az osztálytárs szüleihez hasonló elvtársak lakják. Az iskolai szóbeszéd bármennyire is titokban zajlott, eljutott hozzád, ahogy korábban a biokertészhez is eljutottak a feleségéről terjedő hírek.

A fiú otthon megkérdezte az anyát, nem mert mindjárt ezzel előhozakodni, először, hogy hozott-e az anya olyan füzetet, ami rajzórára kell, meg vett-e krémtúrót vacsora utánra. Csak ezután kérdezte, hogy anyu, én zsidó vagyok? Az anya erre azt mondta,

hogy a füzetet elfelejtette, s hogy krémtúrót hozott, olyan meg már nincs, hogy zsidó, csak olyan van, hogy ember. Ezért harcoltunk egy életen át, az apád is, és bár ő belehalt a harcokba, de elértük a várt eredményt. Végre mindenki egyenlő lett. A fiú ebbe a megnyugtató, bár az Óra utca magasságában kicsit meghökkentő magyarázatba aludt bele, s tulajdonképpen egész életén keresztül, a még nem elbeszélt időszakban sem, semmi olyan szokást nem tett magáévá, amely szokás a zsidókra volt jellemző. Sőt a tóraolvasó, ennek az ezüst, mutatóujját előreszegező kéznek a kapcsán, aminek megfelelő méretű szára is volt, a tóraolvasó kapcsán mondta, ez az egyetlen tárgy maradt meg a nagyszülőktől, hogy ő tulajdonképpen azzal szokta a hátát vakarni, és nevetett, engedélyt adva az amúgy nem zsidó barátoknak, hogy nem kell ezt a zsidó ügyet olyan vérkomolyan venni, nem kell örökösen lelkiismeret-furdalást magukra erőltetni a zsidók üldözése és az életből való evakuálása miatt. Végülis ti nem tehettek róla, mondta, esetleg a nagyszüleitek, vagy lehet, hogy ők sem, mondtad. El is kezdtek ezeknek az esetleg vétkes, mert valaki azért mégiscsak vétkes volt, maguktól nem indulhattak el azok a megsemmisítőhelyre tartó vonatok, nagyszülőknek az unokái tréfás zsidó történeteket és vicceket mondani sörözgetés közben. Ekkor már gimnazista voltál, vagy talán elkezdődött az egyetem, mindenesetre olyan társadalmi berendezkedés volt, ahol legfeljebb a viccekben voltak zsidók, a valóságban mindenki elvtárs volt, de a viccekben még voltak, azokban, amelyeket ezek a barátok habzó szájjal, mert sört ittak, mondtak, amely vicceket bár többnyire zsidók eszelték ki, de mégis tele voltak fülsértő zsidógyűlölő kiszólásokkal, de hát a társaságban lévő egyetlen zsidó mindezt engedélyezte.

Úgy telt a korábban zsidó vicceket engedélyező egyetemista élete, hogy egyáltalán nem tekintette magát zsidónak, bár mégiscsak az volt. Lassan, már javában megközelítette, aztán el is hagyta a negyvenet, amikor felélénkült benne ez a csoportérzés, és egyre jobban érdekelte Izrael politikája, amely állam az ő valahová tartozásának szimbóluma lett. Szakrális helynek tartotta, olyan

országnak, amely megelőzi Isten országát, amint erről a rabbinikus iratok is beszámolnak, meg persze az ellenkezőjéről is, de hát ha nem így volna, akkor ezek nem rabbinikus iratok volnának, hanem, mondjuk regények. Szóval egy bürokratikus államszerkezetnek kell megelőznie Isten országát. Ez logikus, mert egy csomó dolgot isten nem tud elvégezni, nem szervezhet államot meg nem építhet öntözőberendezést a pusztába, és hát mégsem tapadhat a kezéhez más népek szempontjából igazságtalannak tekinthető cselekedet.

Isten országa épp a küszöbön áll valahol Jeruzsálemben, de könnyen lehet, hogy Tel-Avivban, néhány szakadár gondolkodó szerint Betlehemben, s már csak egy lépés van hátra, hogy megvalósuljon. Először ott, az ígéret földjén, majd az egész világon, csakhát a palesztinok komoly akadály, hogyan is lehetne ezekkel együtt létrehozni az Isten országát. A palesztinokat, akiket ő is, miként minden izraeli barátja, számos közös üzlete volt izraeli vállalkozókkal, s ezeket az üzletfeleket a barátainak tekintette, a palesztinokat másodlagos embereknek tekintették, s a velük szembeni méltánytalan bánásmódot természetesnek, hisz e bánásmódnak egyedüli okozói maguk a palesztinok. Mért is járna nekik önálló állam, hát még a menekülttáborokat sem tudják megszervezni, úgy élnek, mint a cigányok, mondogatták, mert bár nyíltan nem, de maguk között a cigányokat is palesztinoknak tekintették, és a saját népük sokezeréves szenvedése sem ébresztett együttérzést irányukban. Gyűlölettel beszéltek arról, hogy a Gázai övezetben oda helyeznek rakétaállásokat, ahol iskolák és kórházak vannak, hogy a válaszcsapás miatt az izraeli hadsereg gyerekeket és betegeket pusztítson, hogy ekként a világ előtt a lehető leggonoszabb színben tűnjenek fel, aminek következményeként még az Izrael államon kívül élő zsidók egy része is a palesztinok mellé áll. A palesztinok léte az oka, hogy népszerűtlen a világpolitikában a zsidó állam, tulajdonképpen ki kéne irtani őket, gondolták néhányan, de persze mondani még egymás között sem mondták, ki tudja nincs-e közöttük egy áruló, aki ezt a szándékot megsúgja a világsajtónak

vagy egyenesen istennek. Ki kéne irtani őket, akkor egyszer lenne egy nagy felháborodás, de utána végre nyugalom lenne.

Ez az elkötelezettség, márminthogy zsidónak érzed magad, évekkel később tovább fokozódott benned. A palesztinok iránti gyűlölet kiterjedt a teljes arab világra és minden muzulmánra, azokra is, akik mondjuk Kasmírban élnek, pedig ők végképp nem voltak felelősek a palesztin támadásokért, sem pedig a világszerte egyre szaporodó terrorcselekményekért, amelyek mögött a palesztinok álltak, helyesebben még véletlenül sem a palesztinok álltak, hanem nemzetileg besorolhatatlan, titkos erőszakszervezetek, tele Európából érkező, második generációs muzulmánokkal, önkéntesekkel, akik képzett szalafiták szellemi segédlete mellett, a dzsihád címszó alatt ezt az önfeláldozó feladatot, az öngyilkos merényleteket olvasták ki a Koránból. Mert aki életben tart egyetlen olyan embert, aki ölt és gyilkolt és romlást okozott, az minden gonoszt életben tart.

Amikor leszegényedett és háborútól vert tájakról elindultak a menekültek a jobb körülményeket sejtető vidékek felé, Európába, és az emberkereskedők által kifosztott hordák megérkeztek a schengeni határokhoz, te rögvest amellé a gondolat mellé álltál, hogy ezeket a potenciális bűnözőket nem szabad beengedni Európába, amit Izraellel együtt szintén szent földnek tekintettél, mert te itt éltél, hitsorsosaiddal és más hozzád hasonlóan gondolkodó felebarátoddal. Pár éve még a melegházasság meg a transzneműség bajnoka voltál, mert minden embernek biztosítani kell a boldogsághoz való jogot, s a hatalmon lévő kormány is ezt szorgalmazta, amely kormánytól várhatók voltak a közbeszerzési pályázatok, de most egyszerűen kiver a hideg, ha Budapest utcáin meglátsz egy arab külsejű embert, egyet Izmael leszármazottai közül. Azokba a nagy és híres városokba, amelyek általában turisztikai célként szerepelnek minden jómódú család listáján, már utazni sincs kedved, mert kinek van kedve Párizs utcáin mulatozni a megszámlálhatatlan, gyanús külsejű bevándorló között, akik közül a jóisten se tudja, valójában melyik fog derekára kötött időzített

bombával betolakodni a tömegbe és mindegy, hogy egy szórakozóhelyről van szó tele fiatalokkal, köztük persze muzulmánokkal, egy népes bevásárlóutcáról vagy épp metrómegállóról. A terrorista bárhol ott ólálkodhat, és semmivel, még a legkörültekintőbb terrorelhárítással se lehet megállítani őket, mert örökösen változtatják a módszereket, ahogyan változnak a szereplők. Ha valamelyik az elhárítás fókuszába kerül, keresnek egy új fickót, akit a korábban már említett szélsőséges szervezet tagjai lelkileg és gyakorlatilag is felkészítenek a feladatra, aztán elindítják, hogy a vérengző arab Isten nevében lecsapjanak. És lecsapnak, nem hálásak a jólétért, mert az őslakosok még mindig jobban élnek, és még mindig nem fogadják el őket egyenlő értékű állampolgárnak. Csak a háború viselte övezetekben maradottakhoz képest élnek jól, a német őslakossághoz képest vagy a francia őslakossághoz képest messze alulmaradnak, s nem érdekli őket, hogy mi alapozta meg azt a jólétet, ők is követelik maguknak, hisz a harmadik világ zsírján élősködött ez a nagyképű, fehér kultúra, amely olyanná vált, hogy minden erkölcsi törvényt megsért, halálra issza és drogozza magát, mindenki mindenkivel összefekszik, az is mindegy, hogy azonos nemű vagy nem, akár házaspárok is eljárnak olyan klubokba, ahol párokat cserélnek, mint a lóvásáron, és ha épp nem ezt csinálják, akkor a pénzükkel elkezdik felvásárolni a világot, az anyag mákonyában élnek, nem tisztelnek sem istent, sem embert, csak a vagyont, amivel a világ megvásárolhatóvá válik. Mert akik nem hisznek, annak a Teremtő lepecsételte a szívüket és hallásukat, szemüket hályog fedi. Nekik hatalmas kínzás a jussuk. Csak azért nem szabad mindet kiirtani, mondták ezek a kiképzők, mert egyelőre szükségünk van nekünk is a pénzükre, abból tudunk fegyvereket venni. Nem tekintették ellentmondásnak, hogy mennél több fegyvert vesznek és használnak a fehér őslakosság ellen, annál kevesebb őslakos lesz, akitől a pénzt el lehet venni. Ez a fiatal férfi is Allah nevében és Mohamed nevében indul útjára valahol valamely nagyváros forgatagában. A nagyapja vándorolt be, ő már rendes állampolgár, de főleg a hit harcosa. Alig élt még, de mit számít a

földön töltött évek száma, ha a túlvilágon megszámlálhatatlan év várja és tejjel-vajjal folyó Kánaán.

Karácsonyi bevásárlás van, tele a kölni bevásárlóutca, a pokol kapuja, éjszakai mulatóhelyek Párizsban tömve fiatal, gondtalan szórakozókkal, a pokol kapuja, tömött metró Londonban, a pokol kapuján átfutó járat, gondolta a fiatal muzulmán. A zacskókkal megrakott, de még mindig újabb zsákmányra vadászó emberek egymást fellökve tolakodtak be az áruházakba, a mulatóhelyekre, mindenkinek jut áru, azoknak is, akiknek vékony a pénztárcája, mert olyan az üzlet, hogy mindenkit potenciális vásárlónak tekint. A leghülyébb árut is képes lenyomni a vásárló torkán, annyira ravasz. Ott a tolongás kellős közepén, na, akkor robbant ez a fiatal, férfinek még nem mondható harcos. Most elpusztítom a bűn egy darabkáját, Allah nevében, s röpült a teste darabokban a levegőbe, keresztény vásárlók és szórakozók, s a vásárlás és a szórakozás mákonyától megfertőzött muzulmánok darabjaival keveredve az égbe. Fiacskáim, eljött az utolsó óra, az Antikrisztus itt van, és testek darabjai hullanak vissza a hóra.

Észre se vetted, de lassan azokkal kezdesz egyetérteni, akiket korábban fajgyűlölőknek neveztél, akik például megünneplik a kitörés napját, és éjszakai emléktúrát szerveznek a téli Budapesten a valahai német hadsereg emlékére, vagy épp örökösen mennyiségi vitába keverednek, hogy pontosan hány zsidó is pusztult el a táborokban és az odavezető utakon vagy a Gulaggal jönnek elő, hogy ott is mennyien meghaltak, többen is, mint, mintha bűnökkel el lehetne törülni bűnöket. Ferenc pápát megveted, mert ő is egy bevándorló, és szemmel láthatóan avítt keresztény elvekre hivatkozva, hogy szeresd felebarátodat, meg dobd vissza kenyérrel, támogatja a bevándorlást, Európa szétzüllesztését. Együtt tüntetsz a bevándorlók jelenléte ellen olyan papokkal és püspökökkel, akik megfeledkeznek az evangéliumok alapüzenetéről, akikben a gonoszság megsokasodik és meghidegedik a szeretet, együtt tüntetsz olyan nemzetmentőkkel, akiknek gyerekkori olvasmányuk nem Benedek Elek meséi voltak, például a három vitéz szabólegényről,

hanem a *Mein Kampf,* a *Cion bölcsei* és más ehhez hasonló izgalmas és gondolatgazdag könyvek. De hol van ez még, most

Egyelőre még csak liberális magyar kormányzatot akarsz, mert úgy hiszed, abba kerülnek bele a barátaid, akiktől nagyértékű állami megrendelésekre számíthatsz, hogy egy nagyberuházás, színházfelújítás, egy hatalmas sportlétesítmény megépítése vagy bizonyos részeinek a kivitelezése épp hozzád kerül. Bármibe képes vagy belevágni, bár semmihez nem értesz, egyetlen cél vezérel, a pénz mozgatása. Eredeti tőkefelhalmozó vagy, mert ilyennek is kell lennie, a tőke igazgatja az ország gazdaságát, tehát azt fel kell halmozni, majd ha elég halmozódott fel, akkor mozgásba kell hozni. Hogy is lehetne pénz és vagyon nélkül munkahelyeket biztosítani a valaha híres cégek szélnek eresztett dolgozóinak és azok gyerekeinek, ez a te felelősséged, meg azoké, akik ebben hajlandók részt venni, s nem adják el nyugati befektetőknek az államtól, mondjuk úgy, pacsira megszerzett gyárakat és üzemeket.

Te becsületes vagy, mondhatni, a saját hazád boldogulásáért dolgozol, bár mindenki tudja, a tőke nem magyar vagy német. A tőkének nincs nemzetisége, nem olyan, mint a magyar hadsereg, aminek kutya kötelessége megvédeni az országot. Nem, a tőke egyetlen érdeke, hogy gyarapodjon. Aki ezt a történetet, helyesebben ezt a sorsot elmeséli, nem emlékszik arra, hogy ezt korábban már mondta, de abban bízik, aki hallgatja, az sem emlékszik már, hogy hallotta, mert közben újságot olvasott, tévét nézett, találkozott egy barátjával, vagy csak épp annyira öreg már, mint aki beszél, s kimegy a fejéből egy csomó dolog, például hogy ezt már hallotta, hogy a tőkének nincs nemzetisége, meg hogy annyi van belőle, mint a pelyva. Te csak azért hangsúlyozod a nemzeti érdeket, mert szeretnéd más, különösen a külföldi befektetők elől megszerezni az állami megbízásokat. Olyan vagy, mint a tizenkilencedik századi nemzeti mozgalmak, amelyek mögött könnyen kitapinthatók a gazdasági érdekek. Vörösmarty a feltörekvő gyárosok szolgálatában állt, mesélte egy gazdaságtörténész, talán épp azon az összejövetelen, ahol a vidám tábor ötlete kipattant egy nagynevű

befektető fejéből. De hol van már a tizenkilencedik század, mondhatnánk a multinacionális világcégek korában! Hol? Hát a te hazádban, mert a lelkileg sérült nemzet, amelynek megtisztulása épp a sérelmek és az eltagadott bűnök miatt soha nem történhet meg, újra és újra patetikus eszmékkel kenegeti a sebeit, nemzeti szimbólumok vagy ezeréve elbukott csaták fájdalma mögé rejtegeti a bűneit, amely bűnök karnyújtásnyira vannak tőlünk.

A te hazádban a tizenkilencedik század örökéletű. Minden olyan gondolat, amely újra akarná értelmezni a haza fogalmát, halálra van ítélve, a gondolat képviselőit pedig a többségi társadalom tagjai kiközösítik és megbélyegzik, mint árulót, valamely idegen hatalom titkos ügynökét, Mekcsey, mutogatnak rá, mert nem emlékeznek rá, hogy Hegedüs volt az áruló, és gondolatban kivégzik, ahogyan Dobó István kivégezte az egri várban a törökkel lepaktáló gazembert, ahogyan a valahai harcostársak kivégezték az apádat, amikor fel akarta fedni a bűneit. És ez a nemzeti gondolat neked és más hazai vállalkozóknak jól jön, hiszen csökkenti a versenyt, s a ti csapatotokat kedvezményezi, különösképp ha a bevételből kellő mennyiséget juttatsz a megrendelő privát bankszámlájára. Ha a bevétel, mármint az a része, amit nem kellett a megbízóknak elutalni, a te zsebedben marad, mondogatod egyegy tender kapcsán, az tulajdonképpen a miénk, a nemzet vagyona, holott csak a tiéd volt, s persze nem kevés alkalommal egyáltalán nem a te zsebedben volt, s nem a hozzád hasonló cégvezetők zsebében, hanem egy ismeretlen kisállam bankjaiban, vagy épp egy külföldi utazáson, síelés, egzotikus nyaralás, szórtátok el, gazdagítva ezzel egy idegen ország lakosságát.

Az országot megelőzve épül a cég, amit már kicsit korábban, mikor még nem érte el a birodalmi méreteket, már birodalomnak nevezel. Később aztán tényleg birodalommá lesz, bár soha nem éri el a valóban nagy magyar cégbirodalmak nagyságrendjét, nem kerülsz a száz leggazdagabb magyar közé, mert nem vagy olyan jó. Nem, te közepes vagy, aki nagynak akar látszani. De nem teszel le a további

gyarapodásról, luxusingatlanok, igen, ez az egyik irány, gyártelepek a másik, földek a harmadik és befektetési tanácsadás a negyedik, irodaházakat építesz, amit bérbe adsz, ez az ötödik. Több lábad van, mint a lónak. Csak te nem látszol megbotlani, mert te nem látod magadat kívülről, amint a botlások felé vezető utat rovod. Csak az számít, hogy megtelnek pénzzel a valaha üres zsebek. De te még többet akarsz, hisz neked ez a dolgod, mindenkinek van feladata a világon, amit be kell teljesítenie. Aki győz, az örökségül kap mindent, s neked győznöd kell, nem állhatsz a gyávák közé, akik a tízparancsolattal palástolják a gyengeségüket. Az nem jelent semmit, hogy már százhúsz évre elég, aztán százhatvanra, nem hagyhatod abba, neked ez a célod, hogy a tőke szaporodjon, mert nem lehet céltalan létezni. Azok, akik az állampolgári jogon kapott alapjövedelem mellett agitálnak, nem gondolnak bele, hogy céltalanná teszik az emberi létet, s mit kezd magával az a sok céltalan ember, mi lesz belőlük, művész? Hát nem, sőt művészek egyáltalán nem lesznek, mert a céljavesztett világban művészi célokat, egy regény megírását sem lehet célul tűzni. Születik majd pár mű, amely összefoglalja, hogy milyen céljavesztett világban élni, de erről írni a későbbiekben már nem érdemes, hisz a világ olyan lesz, mint egy regényíró, mint aki rólad is ír, ha a rólad író ember épp egy regényíró volna, nincs értelme írni róla, hisz nem történik vele semmi. Aztán a céljukat vesztett emberek agya elkezd leépülni, magyarázod a feleségednek, akinek még érdemesnek tartasz elmagyarázni valamit, mert még számítasz rá, tőle várod, hogy este hozzád bújjon, s hogy abba a melegbe aludj bele, ami az ő testének melege, amit később olyannak érzel, hogy jég, holott akkor is meleg volt, csak neked elveszett iránta a hőérzékelésed.

A céljukat vesztett emberek agya elkezd leépülni, mondod néhány évvel később egy másik nőnek, hisz ha nem működik az agy, akkor magától megindul a sorvadása, miképp a nem használt izomzat is elsorvad. De ha nincs feladat, ha semmivel sem kell megbirkóznia, miért is működne, s e sorvadást csak tovább fokozza az unaloműzésre használt drog és alkohol. Az emberi faj elindul egy fordított törzsfejlődési úton, s végül kikötünk a majomnál, magyaráztad egy alkalommal a haverjaidnak is, akik már szabadidős tevékenységekről álmodoznak és irtóznak a saját munkájuktól, a

nyugdíjaskort várják, s nem hisznek neked, hogy milyen szörnyű lesz, amikor feladatok híján elkezdenek kikopni a világból, s hogy te erre a vonalra soha nem akarnál ráállni. Ezek a barátok többnyire unalmas hivatali munkát végeztek, vagy egy iskolában idegtépő és egyre neveletlenebb gyerekeket tanítottak harminc éve ugyanarra, és már húsz éve eldőlt, hogy milyen szintet érhetnek el a ranglétrán, nincs továbblépési lehetőség, mindennap ugyanazt csinálják, s míg csinálják, azt várják, hogy teljen már el az a rohadt munkaidő, és jöjjön az este vagy egy hosszúhétvége, ha tanárok, akkor az aktuális szünidő. A munkahelyüknél, gondolták, ha egész nap tévét néznek, akkor is több impulzust kapnak a világból. Szerződések adatait egyeztetik, aláírásokat gyűjtenek egy dokumentumra, ami alapján elindulhat egy építkezés, amin persze a barátjukhoz hasonló cégvezetők keresik magukat cefetre vagy a cégvezetők gyerekeit, akiket valójában semmi nem érdekel a világból, készítik elő a leendő cégvezetésre. Na, ekkor

A teli zsebek időszakában jött elő a feleséged, reggel volt, nem indult el, későbbre ment és te sem indultál, ez ritka alkalom, egészséges reggeli került az asztalra, talán zabkása, banán volt belevágva, te nem ettél, meg kell őrizned az éhségedet, mert hogyan is lehetne elképzelni egy jóllakott mamutvadászt, hát sehogy, pedig neked a mai mamutot is le kell vadásznod. Na, akkor jött elő, hogy nem kéne-e mindent pénzzé tenni, esetleg az ingatlanvagyont és a bérlőket megtartani, aztán a befolyó összegből mélyebb és értékesebb életet élni. Venni Indiában egy nyaralót, közel a tengerhez és egy szakrális központhoz. A feleséged akkor már elkezdett a keleti gondolatok iránt érdeklődni, s úgy érezte, ha több időt tudna erre fordítani, esetleg a férje, aki eddig mindenben társa volt, ebben is társa lenne, akkor tényleg rájönne olyan életigazságokra, amilyenekre rájöttek azok, akik erre időt fordítottak, mint például Krisna herceg vagy Buddha is, mert mielőtt rájöttek az igazságokra, ők is csak egyszerű emberek voltak, csak időt szántak erre a rájövésre. Eladni, kérdezted akkor, hogy ezt hogy képzeli? Akkor a feleség belefogott egy részletesebb

magyarázatba az értékesebb életről, hogy egy-egy ajurvédikus meditáció Risikésben, a szent folyó partján, tisztítókúra Zalalövőn, jógalégzés Dobogókőn. De az is milyen élvezetes lenne, mondta, ha mindketten otthon meditálnánk, feltennénk egy ilyen tantrikus tibeti zenét, amiben csak emberi morajlás van és harangok, meggyújtanánk pár füstölőt, és csak úgy ömlene belénk a világlélek, a, ennél a szónál kicsit elpirult a feleség, nem gondolta, hogy egyszer az életben kimondja, ráadásul a férje előtt, a csí, és tényleg átélhetnénk közösen egy értékes szellemi élményt. Milyen zene, majdnem visszakérdeztél, de megijedtél, hogy a feleséged megismétli, és te nem akartad újra hallani, hogy milyen, végül csak annyit tudtál mondani, hogy annál értékesebb az ember élete, mennél nagyobb vagyona van, s te is csak azért beszélsz ilyen faszságokat, mert én gyűjtöttem azt a sok pénzt, amiből tervezhetsz akár világkörüli meditációs utat is, meg különben allergiás vagy a füstölőkre, és lezártad a vitát.

De a nő, aki a feleséged volt, még nem, és csak mondta, mert tényleg jót akart, te meg, és ebben úgy érezted, megingathatatlanul igazad van, azt kérdezted, hogy ha ezt csináljuk, akkor neked mi a dolgod a világban? Hallod, mi lesz az én dolgom? Mert nem volt más dolgod, mint a meglévő pénzed feltőkésítése. Neked az volt a feladatod, hogy pénzből pénzt csinálj, és nem tehetsz arról, mondtad kicsit zavartan, hogy nem vagy regényíró, aki egy látványos tevékenység mögé rejti a pénzszerzési ambícióját. Vagy festő, esetleg zenész, akik szintén csak azért művelik ezt az elfoglaltságot, hogy ilyen módon jussanak megfelelő jövedelemhez. Meg voltál győződve róla, hogy az alkotókat sem érdekli más, csak a befolyó jövedelem, s minden egyéb az csak kábítás, a nem ezzel foglalkozó emberek félrevezetése. Amit a tevékenységük különlegességéről összehordanak egy-egy interjúban, tulajdonképpen marketingfogás, hogy ezzel a különlegességgel fokozzák a vásárlókedvet.

A regényíró az más, mondta a feleséged, mert a művészeket tulajdonképpen a keleti bölcsek körébe sorolta, amely körben azok

számára nem volt hely, akik például pénzzel foglalkoztak, mint te, és ezt már az ókori Rómában is tudták, megvetették a lovagok rendjébe soroltakat, mert azok az elnevezésük ellenére valójában kereskedők voltak, és nem hoztak létre semmi hasznosat, szemben akár csak a földművesekkel, akiknek azért minden évben kisarjadt a vetésük. De nekem, mondtad, a pénz forgatása a regényem, érted. A nő elkeseredetten nézett rád, valami híres keleti mondásra akart gondolni, ami erre az esetre nagyon passzol, de az istennek sem jutott az eszébe. Hogy például előbb jut át a tan kapuján egy teve, mint egy pénzmágnás, vagy a nyolcrétű ösvényen teli zsebbel nem haladhatsz előre, és nem juthatsz át a kilenclyukú hídon. Végül nem mondott semmit, eszébe jutott, amikor egyszer a Hortobágyon voltatok, még a birodalom előtti időkben, s ott volt egy ilyen híd, és azon akkor átmentetek még biciklivel is, hogy megnézzétek a pásztormúzeumot, és egyetek egy kis öhömöt abban a vendéglőben, amiben Petőfi is ebédelt. Fú, de rossz kaja ez, mondták a gyerekek, ti meg az étel kivételességéről meséltetek, bár ti is alig bírtátok lenyelni a nehéz tésztából, krumpliból és hagymából, meg persze csupazsír füstöltszalonnából összefőzött ragacsot.

Néztél a feleségedre, úgy, mint egy rosszakaróra, mint egy rivális cégre, aki ki akar túrni egy jövedelmező befektetésből, nem láttad benne azt a szándékot, ami valójában volt, amit talán ügyetlenül, keleti maszlagba csomagolva hozott elő, hogy nézz már magadra, kivé lettél, milyen messzire kerültél attól a férfitől, aki lángoló szemekkel nézte őt és a jövőt, amit közös útnak gondoltak el. Nem, az a férfi már nem volt itt, aki a gimnázium lépcsőjén. Nem akart ez a feleség meditálni, meg keleten bóklászni éhes gyerekek és koldusok között piszkos és szennyezett levegőjű városokban. Csak azt akarta, hogy szeresd, ahogyan egyszer már szeretted, de te nem láttad a szemében az igazi mondatokat. Mert nem is néztél már évek óta azokba a szemekbe, nem tudtad, milyen a színük, s hogy az a szín szép-e.

Ha te ezt nem csinálod, hogy forgatod a tőkét, akkor mit is csinálhattál volna, mi a célja az életednek. Ha néha magadba

fordulva ültél vagy feküdtél a franciaágyban álmatlanul, mert akkor még együtt aludtatok abban a régi ágyban, amit még azért vettetek, hogy megteremtsétek benne a családot. Kicsi volt, egy lakótelepi szobához volt méretezve, nagyon közel voltatok egymáshoz, ha valamelyikőtök fordult, meglökte a másikat, de ti örültetek, hogy egymáshoz értek, s ha ettől a lökéstől egyikőtök felébredt, szorosan hozzábújt a másikhoz, hogy egész testével védje az éjszakától. Amikor ott feküdtél, nem csillagok között szárnyalt a gondolatod, csak a pénzt számoltad át, külön a kiadás-bevétel egyenleget és külön a meglévő vagyon értékét, hogy a legutóbbi meditációs idő óta mennyit gyarapodtál. Mi mást tudtál volna tenni, jógaülésben bámulni a tengert vagy a Gangeszt egy spirituális gettóban, valahol messze idegenben? Neked csak egy feladatod tudott lenni, éppen ez, ami volt.

Bár a Műszaki Egyetemen végeztél, és lehettél volna mérnök, visszamehettél volna abba a húsipari kombinátba, ahol az apád volt az igazgató, de most egy másik férfi ül abban az igazgatói irodában, a valahai vértócsa fölött. Mehettél volna oda, hisz az az utód mindig is nagyon szeretett téged, mert szerette az apádat, vidékről került Pestre, egy budai gimnáziumban végzett, ahol volt fiúkollégium. Korai elszakadás a szülőktől, akiket kegyetlenkedő nevelőtanárok helyettesítettek a kollégiumban, s a kegyetlenkedő tanárok mellé felzárkóztak a felsőbb éves tanulók is, akik mondhatni tanári engedéllyel kínozták az elsősöket, hogy megtanulják, majd ha ők is harmadikosok, netán negyedikesek lesznek, miképpen kínozhatják az aktuális elsősöket. Így lehet egészségesen kijönni a korai kínzások sérelméből, hogy visszakínozza az ember a kisebbeken, hogy mondjuk az alvó elsős lábujjai közé papírcsíkot húznak és meggyújtják, amikor a tűz eléri a testet, hát nagyon lehet rajta nevetni, hogy ugrik ki az ágyból ez az elsős, és sikoltozik meg rángatózik, mert fogalma sincs, mi történt vele. Ha visszakínzod, akkor lesz egészséges a személyiség, mondta az egyik negyedikes, aki pszichológia szakra jelentkezett, s elsőtől gondolkodott a kínzások személyiségformáló hatásáról, ide jutott, s ennél tovább nem sokkal, mert háromszor futott neki a felvételinek, háromszor el

is bukta. A bukott felvételik közben az elméletet még kicsit bővítette, hogy azért kell bekerülni, hogy majd a felvételiztetéskor mint a diákönkormányzat képviselője hozzásegítse a felvételizőket ahhoz, hogy ők is elbukják a felvételijüket. Hogy a felvételik kapcsán hatásos lehet-e a máson levert sérelem koncepciója, soha nem tudta meg, mert negyedszerre már nem próbálkozott, betegkísérő lett egy kórházban, hogy benmaradjon az egészségügyben, néha mentőre is beosztották, s hát kicsit elharapózott az alkohol és azok a tudatmódosító gyógyszerek, a kor pszichedelikus ajánlatai, például a Parkinson-kórra adott Parkán, az alkohollal meglökött nyugtatók és a Gracidin, amihez bizalmi úton hozzájutott, szóval ez az életmód hamar oda juttatta, hogy a kenyéradó intézmény, a kőbányai Bajcsy-Zsilinszky kórház orvosai sem tudtak rajta segíteni egy túladagolás alkalmával. A temetésére kevesen mentek el, a szülei már nem éltek, a kórházban meg a legtöbb kolléga arra hivatkozott, hogy épp szolgálatban vannak, nem akartak közösséget vállalni ezzel a munkatárssal, nehogy gyanúba keveredjenek, hogy honnét is szerezte ezeket a vényköteles gyógyszereket. Az a valahai elsős se ment el, aki amúgy hálás volt ennek a negyedikesnek, mert az elviselhetetlennek látszó bántások sodorták végül egy civil szervezethez, ahol jogi diplomával a zsebében más, mindenre elszánt harcostársakkal a bántalmazó apákat és anyákat üldözte, csekély sikerrel, mert a rendőrség azon a meggyőződésen volt, hogy ami a csukott ajtók mögött zajlik, az magánügy, s persze nagyon elcsodálkoztak, amikor mégis riasztották őket, mert ez a magánügy végülis családkiirtáshoz és öngyilkossághoz vezetett.

De azt a fiút, akiből később az apa utódja lett, nem kínozták sokat, hisz mindent megcsinált, amit a felsősök elvártak tőle, ilyen volt. Hálás volt azért, hogy egy budapesti gimnáziumban tanulhat, s hogy majd, ha jól tanul, elvégezhet egy egyetemet vagy főiskolát, mondjuk az élelmiszeriparit, amit el is végzett, és lehet egy jelentős beosztású alkalmazott egy nagyobb húsüzemben, amint lett is, és hálás volt a budapesti lakosságnak, hogy őt is befogadta egy idő után, amikor levetkezte a tájszólását és az öltözéke is hasonult a helyi lakosság öltözetéhez. S mikor a budapestiek látták, hogy ez egy olyan vidéki, aki tényleg hálás a befogadásért, na, akkor tényleg befogadták, azzal a megkötéssel, hogy soha ne feledd el, hogy befogadtunk, mert ha

elfeleded, akkor mi rögvest visszatoloncolunk abba a kis észak-magyarországi faluba, ahonnét a fővárosba evakuáltak valaha a szüleid. De jó, ha tudod, ott már senki nem lesz kíváncsi rád, mert a rokonaidtól elszakadtál, a szüleid meghaltak, a családi vagyont szarért-húgyért eladtátok a frissen beköltöző cigányoknak, a népdalkincset meg feldolgozták hozzáértő budapesti szakemberek. Tiszta forrásról meg jobb nem is álmodozni, mert a legmélyebb kutak is olyan nitrátosak, hogy még locsolni sem érdemes belőle, a patak meg, hát nem fűszálakat meg parti fákról letört ágacskákat sodor, hanem vegyszeres flakonokat. Szóval sehol nem leszel otthon, úgyhogy maradj hálás, hogy itt elfogadjuk tőled, hogy otthon érzed magad. Ez az utód az igazgatói székben persze azt el sem tudta volna képzelni, hogy igazgató is lehet, de logikus, hogy azzá lett, mert az apa is ezt szerette volna, ha az a lövedék nem vet véget az életének, talán önkezűleg, talán a valahai bajtársak által. Ha ez nem történik meg, nyugdíj után biztosan ennek az utódnak adja át az igazgatást, talán valami tanácsadói szerepet azért megőrzött volna, hogy ne legyen olyan gyors a váltás, hogy igazgató aztán meg semmi, csak otthonülő nyugdíjas, akinek a legfontosabb programja a vásárlás meg az orvos.

Nagyon örült ez a férfi, hogy igazgató lett, bár bánkódott a főnöke halálán, mert szerette azt az embert, jó volt vele, mindenre megtanította, amit tudni kell egy ilyen vállalat irányításához. Ezért is volt zökkenőmentes az átállás, egy percre nem akadt el a vágóállatok pusztítása és feldolgozása. S ennek persze a magyar lakosság örülhetett, hisz évszázados éhezés után végre jóllakhatott, valamint az a sok-sok éhes szovjet ember is, akiket épp az itt gyártott húsipari készítményekkel tápláltak. Húst eszünk hússal, mondta egy falusi, talán épp vámosmikolai ember, amúgy béresek leszármazottja, mert ekkor még senki nem sejtette, mennyi káros következménye van a húsevésnek, egyáltalán az élelmiszer-túlfogyasztásnak, s persze nem lehet azon csodálkozni, hogy ez a vidéki lakos, számos más vidéki lakoshoz hasonlóan, végül elég fiatalon áttételes rákban elhalálozott a húsfogyasztás miatt, s nem

azért, mert a körzeti orvos félreértelmezte a betegséget, hogy ne panaszkodjuk egy kis hasfájás miatt, a felismerés pillanatában, ami két hónappal később volt, ez a felismerés a gyógyulás szempontjából már nem volt időszerű.

Mehettél volna ide, mert a Laci bácsi, hogy nevezzük meg ezt az új igazgatót, mondta, hogy, gyerek, vagy talán így, hogy fiam, neked itt mindig van hely, lehetnél a jobbkezem, rögtön kezdőre főmérnök, aztán ha nyugdíjba megyek, igazgató. Mert a Laci bácsi egy pillanatra sem felejtette el a volt igazgatója családját, rendszeresen ellátta őket húsipari termékekkel, ahogyan a saját családját is. Nem is tett különbséget, legfeljebb a mennyiségben, mert ők négyen voltak, két gyerek és két felnőtt, mégiscsak több kellett, pont a duplája, de ez így akkor is egyenlő bánásmód volt, és megfelelt az igazságos társadalom általa is hitt eszményének, bár ebben az igazságosságban igazság szerint csak ez a két család osztozott. Mehettél volna oda, de te ezt nem akartad választani, hogy mérnök legyél, semmi közöd nem volt a mérnöki munkához, csak azért mentél a műszakira, mert jó voltál matekból, s a diploma után le is vontad a következtetést, hol van, ahol az számít, hogy matek? Hát a pénzügyben.

Hamarosan egy bankhoz kerültél, hogy számolhass, és megteremtsd azt az alapot, amiből majd felépítheted a saját cégedet, amit már ekkor, holott még nem volt cég, birodalomnak neveztél, és úgy mondtad a feleségednek, hogy annak a birodalomnak te leszel majd a királynője. A feleség mosolygott, mert örült, hogy bármilyen kicsi is volt a birodalom, sőt nem is létezett, ő mégiscsak királynő benne. Ott te leszel a királynő, mondtad, és megölelted a nőt, a gyerekek már aludtak, ledöntötted az ágyra, és érezted a nagyságodat, hisz a királynőt dugod meg, a legfontosabb nőt, aki a világon lehet, mert még nem tudtad, hogy miként fog ez a birodalom elsodorni ettől az akkor még gyönyörű, legalábbis általad gyönyörűnek tartott nő mellől, ahogyan Caesar gályái sodródtak el az egyiptomi partoktól, a messzeségben hagyva Kleopátrát. A királynő csendben, de egyre hevesebben kapkodta a levegőt, jó volt, ahogyan mindig jó volt, nem volt rossz szaga a szájuknak, nem volt rossz szaga a bőrüknek, nem szaglott a leheletükből a romlott szív szaga. Összebújva maradtatok. Nem tudod, mikor fordultál át a másik oldaladra.

Hát ilyen háttérrel hogyne lett volna kedved a birodalomépítéshez. Akár egy nagy római császár, Traianus, akinek uralkodása során a legnagyobbra duzzadt a birodalom, úgy érezted magad, de névről csak Hadrianus jutott eszedbe, aki egyébként visszametszette a határokat, de ezt csak a történelem szakosok tudták egyetem után pár évig, aztán ők is elfelejtették. Kikelni abból az ágyból, ahol királynővel háltál, ilyenné teszi a férfit. És elindultál foglalni.

Míg a királynővel töltötted az éjszakákat, leomlottak a köztulajdon bástyái és véderőművei, megszűnt az az államrend, ami korlátok közé szorította a lakosságot, korlátozta a véleményszabadságot, korlátozta az utazásokat, a lakhatást, a vagyonosodást és a magántulajdont. Mindezek a korlátok ledőltek, s épp az történt, amire a változásról álmodozók nem gondoltak.

Nem egy felszabadult élet kezdődött, hanem inkább egy kedvetlen, kiábrándult, tele vágyakozással a valahai korlátokkal telt, ám biztonságos állam után, a régi bácsi uralma után. Mert az olyan bácsi volt, aki szerette a népet és gondoskodott róla és szóbaállt vele, amikor például elment a vásárcsarnokba meg felszállt a villamosra, és megkérdezte az utazókat, hogy a néni hogy érzi magát? Hát van ez a magasvérnyomás. De ugye, a nyugdíj se alacsony, kérdezte a régi bácsi, és elnevette magát. Dehogy, épp elég a gyógyszerekre, mondta a néni, s hogy megfoghatja a régi bácsi kezét? Inkább én fogom meg a néniét, mondta a régi bácsi, mert abban, hogy ilyen jól él az ország, benne van a néni sok-sok munkája is. Hát ki ne vágyna egy ilyen szeretetteli országra, s úgy néztek az utazók a villamosról leszállt régi bácsira, ahogyan az apostolok az épp mennybe emelkedő Jézusra. A valahai villamos elszegényedett utasai és azok gyerekei nem tudtak örülni a szabadságjogoknak, mert hogyan is lehetne egy éhes ember szabad, kit érdekel, hogy akár naponta kétszer is utazhatsz Nyugatra, ha a szomszéd városig sem tudod megváltani a jegyedet.

A jobb világról álmodozó ifjaknak, a szakállas, kitérdesedett kordnadrágban járó álmodozóknak el kellett fogadniuk, hogy a

demokrácia is egy társadalom, aminek keretrendszere van, s bár nem diktatórikus módszerekkel, külső erőszakkal készteti a lakosságot engedelmességre, megvannak a maga körmönfontabb eszközei. A hitelek, az egzisztenciális kiszolgáltatottság mindenkit kezesbáránnyá tett, olyanokká, akik nem mertek élni az amúgy létező jogaikkal. Nem hozott megváltást a változás. Nincs olyan társadalmi rend, amiből automatikusan következne az emberi lét boldogsága, hacsak nem vagy lelki szegény vagy valamely más, a hegyi beszédben megnevezett csoport tagja. Csak az új hatalomra és pénzre vágyóknak hozott felszabadulást a változás, s te ott sürögtél-forogtál közöttük, felvértezve a királynőtől megkapott erővel. Olyan társadalomra volt szükséged neked és a barátaidnak, ahol szabad verseny van, mert tudtad, hogy ebben a versenyben egy lépéssel előbbre jársz, mint azok, akik most kaptak észbe, amikor már az állami vagyon értékesebb része rég elpárolgott a közös fazékból.

Olyan politikai erők mögé álltál, amely erők a te érdekeidet képviselik, nem érdekeltek az eszmék, csak a meggazdagodás, amihez, ha bármely eszmére szükség volt, hát bátran álltál mögé, nem volt hit benned semmiben, a régi hitektől eltávolodtál, új eszméknek pedig nem tudtál harcosa lenni. De mivel bizonyos vállalkozásokhoz szükség volt a törzsközösség felmutatására egyes politikai csoportokkal, ezért néha határozottan kiálltál vagy támogattál eszméket, ha kellett, az esélyegyenlőséget, vagy épp a törvény előtti egyenlőséget, vagy a közteherviselést, amely eszmékre egyébként magadban köptél, ugyanmár, mért lennének egyenlőek az esélyek, amikor már biológiailag le van osztva a pakli. A tévében csak azért nézted a parlamenti beszámolókat és a belpolitikai csatározókról szóló híradásokat, hogy ellenőrizd, hányadán állnak a te üzletfeleid a politikai térfélen. Akkor vetted észre, gyakoriak voltak a tömegmegmozdulások, és a tévé még ezeket közvetítette, épp akkor volt gondolva az új, immáron cenzúrázatlan sajtó működésének elve, nyugati mintára, ahogyan például az angolok csinálják, de ez az illúzió hamarosan füstté vált, és minden kormányzat kisebb vagy nagyobb mértékben visszaélt a kormányzati

lehetőségeivel a sajtó terén is, de ott az elején még megvolt az illúziója egy olyan sajtónak, amely megfelel a tizenkét pontból az elsőnek és

Ekkor vetted észre egy nemzeti értékek és érdekek, Magyarország a magyaroké, melletti tüntetésen a tévében a Laci bácsit. Egy szélsőséges eszméket valló egyesület elnöke lett. Nyugdíjas volt, és valahogy így megöregedvén újra felfedezte, hogy honnan származik, szárbaszöktek úgymond a gyökerei, s rájött, hogy egész életén át csak a kommunistákat szolgálta ki, nem az olyanokat, mint amilyen ő volt, fejtegette egy most megmondom az igazat roham alkalmával a mozgalom nagygyűlésén, mert persze ő is része volt az apparátusnak, annak a nyolcszázezernek, akik a rendszerváltás utáni értelmezésben szinte véletlen sodródtak ott be a pártba, hanem az olyanokat, akik nem olyanok voltak, mint ő. Vagyis itt átváltott egy egyszerű kategóriába, nehogy véletlenül valaki félreértse, szóval a zsidókat. De mostmár elege lett belőle, és rájött, ha nem őket szolgálja ki, mennyivel többre vitte volna az életben. Mivel gazdasági ember volt, ki is számolta ezt a többletet, s ebből a többletből jutott volna neki budai lakhatás és balatoni ház, ami így persze nem jutott. Laci bácsi ettől fogva haláláig követte és tovább finomította ezt az eszmekört, minden erre vonatkozó könyvet megvásárolt, még egy olyat is, amit rovásírással írtak. Bár nem ismerte az írásjeleket, de mondta az eladó, hogy az is arról szól, s ezek az elvbarátok nagyon hittek egymásnak, ezért aztán a Laci bácsi sem feltételezte, hogy az eladó nem mond igazat, s az *Egri csillagok* egy példányát veszi meg aranyáron rovásírással. Igaz, tágabban értelmezve az *Egri csillagok* a migráció ártalmáról szól, hogy mi lesz, ha nem állja útját a bevándorlók százezreinek kétezer oroszlán.

Laci bácsi az olvasmányai segítségével világméretű összeesküvéseket fedezett föl, s a hasonló nézeteket valló fegyvertársakkal, köztük volt a Szittya könyvesbolt vezetője is, ahol a Gárdonyi-regényt vette, hosszasan vitatták, hogy mit lehetne tenni. Végül a titkos társaság gondolatáig jutottak el, hogy ha a szabadkőművesek így igazgatják a világot, mert az egyik igazgató

szervezet, úgy tudták, s erre bizonyítékaik is voltak, a szabadkőművesek voltak a CIA és a Moszad segédletével, mint ahogyan a szeptember 11-i támadás esetében volt, amiről már korábban szó esett, akkor nekik is ki kell találni egy ilyen szervezetet. Csak a saját eszközeikkel lehet legyőzni őket, s hozzásegíteni a keresztény értékek uralmához a jóakaratú emberiséget. De sajnos ez a szervezet, talán idő híján, mert Laci bácsi nem sokkal a 2006os zavargások után, amikor még azért kapott egy gumilövedéket a homlokába, meghalt. Persze nem a lövedéktől, nem, amiatt inkább tovább élt, mert az érzés, hogy igazi hős lett, egy rövid időre visszafogta a nyirokrendszerben garázdálkodó rákos sejtek lendületét.

Ez a szervezet talán idő híján nem tudott kiépülni, vagy a Laci bácsit kihagyták belőle, erre gyanakodott, amikor a rák már elhatalmasodott rajta, hogy lehet, hogy kihagyták, s végül úgy halt meg, mint egy magányos harcos, az igaz ügy egyedüli képviselője, sírba vitte a tudást, ami alapján a világpolitika mozgása és a gazdasági mozgások is értelmezhetők voltak, ami alapján a nemzet vagyona megsokszorozódhatott volna, miképp a jelentősége is, adott esetben nem egyszerűen korrigálni lehetne Trianont, hanem egy az egyben vissza lehetne állítani Nagy-Magyarországot a lengyel és a horvát tengerparttal egyetemben.

Megkaptad az értesítést a temetéséről, de nem mertél elmenni, mert féltél a bocskaiba és horthysta zubbonyokba öltözött, árpádsávos zászlókat lengető gyászolóktól, hogy ezek biztosan látják, hogy te hová tartozol, s lehet, hogy a nemzetietlen kormányzást pont rajtad akarják majd leverni a Laci bácsi koporsója mellett, mintegy feláldozva téged a szent halott emlékének, s a koporsót elviszik vállon, te meg ott maradsz a ravatalozóban egyedül, vérbefagyva. Holott te mindenek ellenére szeretted a Laci bácsit, néha arra gondoltál, akkor már sokat ittál, hogy ha elszabadul itt a pokol, s megint az üldözöttek közé kerül a családod, talán a Laci bácsi megvédene. Igen, biztosan hozzá mennék és odavinném a gyerekeket is, gondoltad, mert a gyerekek is zsidók

voltak, szemben a régi feleségeddel, aki nem tartozott ehhez a közösséghez, s ezt nemegyszer szóvá is tették például az izraeli barátok, akik egyáltalán nem voltak hívei a vegyes házasságoknak. Szóval ő, mármint a keresztény feleséged, maradhatott is volna egy ilyen vészhelyzetben akár a régi lakhelyen, ami ekkor már egy csúcshegyi vagy testvérhegyi önálló ház volt, ahol az elnevezéseket alátámasztandó, csak csúcsra jutott testvérek lakhattak, aki lecsúszott a csúcsról, az már a Testvérhegyen sem kaphatott szállást, mert nem volt többé a szövetség tagja. Önálló ház, rálátással a Dunára és Békásmegyerre, Budapest legmagasabb építményére, a kockás kéményre, a feleség ott maradhatna, gondoltad, őrizni a családi vagyont, hogy a feltüzelt tömeg nehogy magával vigye végül a tóraolvasót is, az egyetlen, nagyszülőktől maradt emléket, meg különben mégiscsak ezüstből volt. De a gyerekek zsidók voltak, nemcsak a fasiszta bürokrácia szerint, hanem a modern zsidó gondolkodás alapján is. Néhány amerikai reformrabbi 1983-ban egy konferencián felülírandónak ítélte a csak az anya alapján való zsidóvá nyilvánítást. Olyan sok apaalapú zsidó lett az utóbbi évtizedekben, hogy erről a rétegről a zsidóság nem mondhat le holmi ódon szabályrendszer miatt. Olvastad egy New Yorkban kiadott könyvben (*The Jewish Book of Why* by Rabbi Alfred J. Kolatch), valójában az a minimális ismereted, ami a zsidóságról volt, ebből a könyvből származott, néhány félreértéssel tarkítva, hiszen nem tudtál annyira jól angolul, hogy mindent pontosan megérts.

Később a válás idején számtalanszor visszautaltál a feleségednek azokra a mondataira, hogy fel kéne számolni a céget, hogy nemcsak az ágyban hagyott el téged, de az életed mögül is kihátrált. S hogy tulajdonképpen ezzel rákényszerített, hogy elhagyd őt, mert magadtól soha nem csináltál volna ilyet, nem vagy az a típus, de a céltalanságba belelökni valakit, az nem más, mint gyilkosság, s a te feleséged épp ezt akarta nálad elérni, hogy élve legyél már halott, mint a kommunisták Észtországban, mesélte egy barátod, aki félig észt volt, nem pazarolták a lövedéket az ellenséges észt emberekre,

akik észtek akartak maradni és nem szovjetek. Megásatták velük a gödröt, aztán belelökték őket, és a szovjet észtekkel betemettették a gödröket, kis domb maradt a felszínen, amilyen a Sanyi bácsiék tanyája után, mert alul ott voltak a kiásott föld tömegét megnövelő észt emberek. Egy szemtanú szerint mozgott is a földfelszín, amikor a haldoklók, akik között ott volt a te barátod nagypapája is, ki akartak utolsó erejükkel menekülni a fulladásból, akkor a felfegyverzett oroszok, különben kirgizek voltak, de az észteknek csak oroszok, elkezdtek ugrálni a földhányáson.

Vajon ki lehetett a szemtanú, gondoltad, amikor megváltál ettől a barátodtól, tulajdonképpen üzlettársadtól, egy észt–magyar vegyesvállalat tulajdonosától, milyen funkcióban lehetett ott, ő is egy volt azok közül, akik a földet dobálták az élő emberekre, vagy egy a kirgizek közül, akinek végül észt felesége lett, és ott maradt Narvában, ebben a főleg oroszok lakta észt városban, és úgy érezte, mint annakidején az apád, hogy nem tud a bűnnel együttélni. S ha egy volt a gonosztevők közül, miért tette a rosszat, mert pisztolyt fogtak rá, és otthon volt két kisgyerek és egy feleség. De hát ennek a kirgiznek akkor még nem is volt felesége. Mi az igazság, gondoltad, ahogy gondolhattad volna a válás megindoklása kapcsán is, de a te sorsod nem volt neked úgy látható, ahogyan látható egy barátod által elmondott történet vagy egy újságcikk, mert később utánaolvastál az eseménynek, még akkor is, ha az interneten találtad, és tele van megkérdőjelezhető adatokkal.

Az épp elhagyott feleség persze az egészet nem értette, mármint nem az észtekkel történteket, hanem azt, amit a válás során hallott ettől a korábban mindig vele egyet gondoló férfitől, aki épp te voltál, mert akkor már azt hitte, hogy mindig egyet gondolt veled, elfelejtette azt a sok-sok évet, amikor már nem, vagy egyáltalán nem tudta, hogy te mit gondolsz, ahogyan te sem tudtad, hogy ő mit. Nem osztottál meg már semmit otthon, minek belevonni üzleti folyamatokba a családot, de másba sem tudhattad volna, mert más nem volt az életedben, arra meg, hogy mit oszt meg a feleséged, nem figyeltél, annyira csak arra tudtál figyelni, ami a vállalkozásaiddal kapcsolatban történt. A gyerekeknek közben eltelt egy újabb, meg

egy még újabb tanév, s lassan akkorák lettek, amekkora a cég lett, elérték végső határaikat.

A valahai királynő nem értette a vádakat, hiszen ő egyrészt jót akart, másrészt azért kétszer mégiscsak együtt volt hetente a férjével, s ezt még a családterápia is elfogadható, sőt kielégítő mennyiségnek tartotta, és ahhoz képest, hogy ezt a kettőt nem előzte meg beszélgetés, együtt töltött szabadidős tevékenység, ami nélkül egy nőnek nagyon nehéz belemenni a testiségbe, ahhoz képest ezt még soknak is lehetne tartani. S ha persze a férfi nem akarta volna ezt a kettőt, akkor ő közeledett volna, hiszen neki is igénye volt erre az élményre, de a férfi mindig megelőzte, néha már annyira, hogy nem tudta beérni, pedig a testi együttlétben a várakozás is fontos elem. Amikor már közeledtem, akkor már két napja várakoztam, mondta a férfi, én akkor kezdek el várakozni, amikor előtte együtt vagyunk, pont utána. Ez hiba szerintem, mondta a válás közben lévő feleség, mármint az én hibám, és tényleg másképp kellett volna tenni, s ha esélyt kapott volna, talán változtathatott volna rajta, s nem gondolt arra, hogy a férfi hányszor kérlelte erre a változtatásra. De mostmár mindegy, mondta, s aztán rátért a férfi feladataira, hogy amit pedig a férfi munkája kapcsán mondott, pusztán abból fakadt, hogy látta, a férfi mennyire kimerült, és szerette volna, ha nyugodtabb, és e nyugodtság következményeként hosszabb életet él. Mert számít, hogy milyen hosszan van az ember jelen a világban, s hiába teljesít nagyon sokat húsz éven keresztül, ha a huszonegyedik évben már nem tud, mert meghal, vagy olyan betegség dönti le, ami munkaképtelenné teszi. Nem akartam nélküled maradni, s most fáj, hogy épp amiatt maradok nélküled, amit azért akartam, hogy ne maradjak nélküled, s leszek mostantól olyanná, mint a pásztorok nélkül maradt juhok, akikre farkasok vadásznak.

A válás közben lévő első feleség meg volt arról győződve, hogy ez, mármint a férfi megmentése motiválta a férfi munkája elleni agitációt, holott valójában attól félt, gondolta a férfi, aki jelen esetben te voltál, de más férfi is azt gondolja, amit gondolni akar egy válás során, ahogyan a nők is azt gondolják, amit akarnak, s nem

azt, ami történt, mert senkit nem érdekel, hogy mi történt, csak az, hogy amit gondolnak, az felmentse őket a felelősség alól, azt gondolta, ami be is következett, hogy a férfit megkörnyékezi és behálózza egy fiatalabb nő, akinek tetszik az a férfi, akit az első feleség épített föl mondhatni a semmiből, ahogy a balatoni házavatón mondta a háztulajdonos a saját felesége, az akkor a feleséged által irigyelt Kriszta kapcsán. Nem a férfi kell neki, hanem a felépítmény, a pénz és egy olyan család, amilyen a férfinek már volt, amiből nem lett végül kettő, de az egy sem maradt meg. Mert csak a nagyon hülyék hiszik, hogy két családot lehet építeni, hát nem, az ember egy családra van szavatosítva, a másik már csak kényszerűség. Meg ki tudna boldogan nótázgatni a karácsonyfa előtt, amikor tudja, hogy egy másik ember, épp az, aki évtizedeken át a legfontosabb volt a számára, most magányosan üldögél egy közepes vagy inkább kis méretű fenyő mellett, amire persze a valahai díszek negyede sem fért fel, a maradék ott marad a kamrában, hatalmas dobozokban őrizve a régi karácsonyok emlékét.

A nő arra gondolt, gondolta a férfi, hogy meditáció közben mégiscsak a szellemre vagy a tudatra épít az ember, nem a testére, s a férfiben kevésbé keltődik fel az idegen anyag iránt a testi vágy, ráadásul az összes szellemi vezető férfi, s így inkább a nő lett volna veszélyben, nem a férfi. Gondolod, hogy ezt gondolta a feleséged, holott ezt nem a te feleséged gondolta, az egy másik feleség volt, vagy nem is volt olyan feleség, hanem te voltál, aki ezt a feleséget elgondolta, mert a te feleséged valójában csak azért keverte bele a keleti bölcseletet és a meditációt a beszélgetésbe, mert nem merte kimondani, félt a kudarctól, hogy azért vagyok neked, hogy szeress, hogy simogass meg, ha épp szabad a kezed, hogy mondd azt, hogy a testünkkel igen, de a szívünkkel nem tud elbánni az idő.

Hiába teszel parazsat a te szádra, hiába égeted ki az elüszkösödött sebeket a testeden, hiába nyúl utánad egy mosóporreklám, csupa pecsét vagy. Pecsét az inged, a nadrágod, mindened foltos, és azzal kérkedsz, hogy te már bárhogy járhatsz, mert olyat tudtál

megvalósítani az életben, ami feledteti a foltjaidat. Holott miként a párduc nem tudja megváltoztatni bundáját, úgy nem tudsz te sem jót tenni, mert természeteddé vált a rossz. A nő ott hever veled az ágyban, olyankor is lefekszik veled, amikor iszol, nem kell azokat a napokat sem kihagyni, mint az előző házasságod során ki kellett. Nem mondja, hogy alkoholszagod van, jószagúnak mond. Kedves illatú áldozata vagy az Úrnak, mondanák nevetve a pokol követei, ha volna pokol, s annak, ami volna, lennének követei. S te sem érzed, hogy az alkoholtól rosszabbul menne, pedig hogy megfenyegetett a régi feleséged, ennek a csatának áldozatul esik majd, mondta, a legfontosabb szerved, tested hadseregének legféltettebb katonája. Nem, inkább jobban. Olyan férfiasnak érzed magad, mint kamaszkorodban, és mindent megteszel és megtehetsz, amit egy nővel tenni lehet. Először csak a kezeddel, és az új nőnek már attól jó lesz, de nem mondja, hogy hagyd abba, elég volt, még akar, és te kielégíted ezt az akaratot. Hajnal három, és még mindig az ágyban dulakodtok, már minden nedvesség összekeveredett rajtatok, nem tudjátok, hol van a saját testetek határa, amikor fájdalmat is okoztok egymásnak, s ez a fájdalom is olyan, hogy jó.

Nyugodtan ihattál, sőt jó volt, ha ittál, mert akkor még bátrabb voltál és még kitartóbb. Minden olyanba is belementél, amibe előző alkalommal nem. Nem is gondoltad, hogy ennyi ideig tágíthatók a határok, s hogy mindig eszedbe vagy az új nő eszébe jut valami, amit rögvest meg is valósítotok, s közben iszol, borral pótolod az elveszített nedveket, s másnap persze alig emlékszel valamire, ahogyan az a vidéki orvos sem emlékezett a páciensekkel való együttlétekre, tulajdonképpen annyira sem, amennyire az első feleségeddel való együttlétekből emlékeztél. De az alkohol nemcsak a memóriádat döntötte romba, megrendült a fizikai állapotod is, s lelkileg is omladoztál, a védelmi rétegüket vesztett idegsejtek délutánig a gyötrődés fogságában tartottak, alig voltál képes zökkenőmentesen lezavarni egy-egy tárgyalást, még szerencse, hogy ott volt a valahai titkárnő, jelenlegi feleség, aki most besegített az üzletmenetbe is. Biztos a múltam, gondoltad, a nagyszüleim múltja, s persze az apám. Hogy merte ezt megtenni.

Megölték, valaki feltűnt az apád régi bajtársai közül, s az, bár nem volt szemtanú, de majdnem, mondta, hogy őt is hívták, hogy közösen csinálják, mert közös felelősség megszüntetni az árulót, de ő nem ment, mégis tudja, mi történt, ahogyan az észt ember, ha épp észt volt s nem kirgiz, is tudott a földről, ami hullámzott az élve eltemetett emberektől. Biztos megölték, gondoltad, mert az könnyebb, akkor bizonyos értelemben az apához, mint egy hőshöz viszonyulhatsz, aki nem saját döntés alapján hagyta magára a feleségét és a fiát. Mert apa nem hagyja el a fiát, miképpen mi sem hagyjuk el az Urat, ahogyan a pásztor sem hagyja el a nyájat, midőn farkas közeledik.

Nehéz összeszednem magam, mondogattad magadban, de talpon vagyok. Újabb és újabb üzletekbe vágtál, egyelőre nem voltak vagy nem tűntek fel a rossz döntések, hogy parlagon maradt egy lakópark, hogy nem tudtad elindítani az építkezést egy budai telken, amire a gatyádat is ráfizetted, s persze éveken át vártál rá, mert az a kurva villa, ami azon a hatalmas telken volt, s valaha talán egy híres színészé volt, érdekes, mennyire gazdagok voltak régen a színészek, vagy nagyon olcsók a hegyvidéki ingatlanok. Az a kurva villa az istennek nem akart összeomlani, pedig már minden lakót kivásároltál belőle, hajléktalanokat költöztettél bele, hogy minél előbb tönkremenjen, de telekként éveken keresztül nem tudta neked adni az önkormányzat, te pedig pénzelted az önkormányzati embereket, nehogy elfelejtsék, hogy ezt neked kell adniuk nyomott áron, ráadásul ezek az emberek még cserélődtek is, ennyire gazdaságtalan a demokrácia, az újra és újra ismétlődő választások. Még szerencse, hogy az újabb hivatalviselők sem lettek különbek, mint a korábbiak. Ezért is tűnt feleslegesnek kicserélni az előzőeket. Na, végre kiadható a bontási engedély, tíz év után bejegyeztek tulajdonosként, vagyis a céget, azt a birodalmat, amit sikerült kiépítened. Szeretted volna, de mégsem lett római, csak egy kicsike, amilyen kicsi állam Izrael is a nagy arab tenger közepén, kicsi, de erős, az egyetlen, ami meg tudja fékezni a perzsa seregeket, a

világfaló Dareioszt vagy Xerxészt. Mert őket kell megfékezni, mert ők a veszély, a perzsák.

Tiéd lett a telek, végül mégsem tudtad az építkezést elkezdeni, mert nem mutatkoztak azok a vásárlók, akiknek a pénzével számoltál, hogy majd az előlegekből indul el a munka. Nem, most senki nem akar vásárolni, hisz világméretű a válság, az amerikai tőzsdespekulánsok jól szétbaszták a pénzügyi rendszert, nem érdekelték őket a fedezet nélküli kölcsönök és papírok, csak ők gyarapodjanak, hogy meddig lehet fenntartani a virtuális pénzügyi hálót, kit érdekel, addigra ők már megszedik magukat, és hetedhét határon túl élnek majd, üres idejükben karitatív feladatokat vállalnak, mert megundorodtak, mondjuk elég jó áron, megundorodtak a pénzvilág hamisságától, s most csak egy céljuk van, hogy befoltozzák például az ózonlyukat, visszafagyasszák a sarki jéghegyeket és elterjesszék az alternatív energiaforrásokat a világon. Egy hatalmas farmon élnek, betonkerítések mögött, kamerákkal harmincméterenként. Bogárból is csak az juthat be, akit ők beengednek. A világ megmentése melletti agitációt, amelyet időnként a nagy próféták munkájához hasonlítottak, Ézsaiáshoz, Ezékielhez, Ezsdráshoz, az e-vel kezdődő prófétákat különösen szerették, mert ugye, ha ők nem harcolnak életük kockáztatásával az igazságért, akkor mi lenne ma az emberiséggel vagy a kiválasztott néppel? Hát Palesztina lenne az egész világ. Szóval ők már nem voltak ott, amikor összeomlott a Wall Street.

És Amerika begyűrűzik Európába, és ki tudja, hány évig tart ez a gyűrűzés, s milyen állapotban kerül ki belőle a gazdaság és az emberek. A bankok egyelőre nem adnak hitelt, elég volt már a felelőtlen kölcsönökből, az ingyenpénzből. Ahogy mondtad a régi haveroknak, akik nem a magánszférában dolgoztak, mert te épp egy olyan korosztályhoz tartozol, ahol még átjárás volt a társadalom különböző rétegei között, a te gyerekeid már csak a budai rezervátumok lakóival tartják a kapcsolatot, még véletlen sem ismernek másfajta embereket, hisz olyan kerületben élnek, ahová csak hozzád hasonlók juthatnak be, olyan iskolákba járnak, ahová

más törzshöz tartozók gyerekei az orrukat sem dughatják be, olyan magasak a tandíjak, s később a munkaerőpiacon is azokat a vezető állásokat töltik be, amely állások magasából nem lehet eleven embereknek látni az alsóbb rétegeket, csak szolgáknak vagy a társadalom söpredékének. Kik azok, kérdezhetnék, ha egyáltalán eszükbe jutna egy ilyen kérdés, akik nem vehetik meg azokat a cuccokat, és nem ebédelhetnek családilag azokban az éttermekben, és nem tölthetnek vadregényes szigeteken akár hónapokat is. Kik azok, kérdezhetnék, ha látszódnának, de jobban feltűnik az ő életük szempontjából egy balatoni szúnyog, amelyik a környezetvédők ártalmas küzdelme következtében nem lett kiirtva, mert mennyire környezetszennyező az a vegyszer, és megcsípi vagy épp csak csípésre éhesen döngicsél körülöttük naplementét követően a strandon.

Neked még voltak tanárok és egyéb nem jövedelmező foglalkozást követő barátaid, akik anyagilag messze elmaradtak tőletek, ezért aztán minden találkozón óvatosan kerülnöd kellett azokat a jóléti élményeket, amelyek neked a pénzed miatt kijártak, hogy példának okáért egy vagyonért vettél házat, erre már korábban utaltam, csak általánosságban és nem konkrétan a te életed kapcsán, Ausztriában egy sípálya közelében, hogy van az a spanyol ingatlan a tengernél, hogy ott tölti a családod az időt, s te sokszor csak hétvégéken ugrasz ki hozzájuk. Ilyenekről nem lehet beszélni, persze akkor miről beszéljen az ember, ez történik veled, s épp ezt nem hozhatod szóba, sem a cégnél való aktuális változásokat.

Ezeknek a barátoknak mondtad egyszer, hogy gyerekek, ez egyszerűen elképesztő, ingyen van a pénz. De vissza kell fizetni, mondta az egyik, aki semmi esetre sem akart eladósodni, hisz neki azt tanították a szülei, hogy csak annyit költhetsz, amennyit meg is keresel, s ezért a Hengermalom úti lakótelepen egy kis lakásban élt két gyerekkel, végül persze két gyerek nélkül, egész életén át, mert nem merte a kölcsönt megkockáztatni. De hát majd visszafizeted. Nem akarok az állam és a bankrendszer fogságába esni, mondta ez a barát. Az állam úgyis fogva tart, mondta egy másik barát, egy a

valahai kitérdesedett kordnadrágosok közül, aki nem bírta megbocsájtani a rendszerváltásnak, hogy nem egy szabad és boldog világ jött, mondjuk úgy, Isten állama, hanem egy újabb szervezeti rendszer, amiben épp úgy kiépültek a hatalomgyakorlás eszközei, mint az előzőben, s meg volt arról győződve, hogy, bár utálta a diktatúrát, mégis jobb volt akkor élni, mert el lehetett hinni, hogy ha más társadalom lesz, akkor olyan lenne, hogy jó. S hogy nem kellett önmagadat vádolnod a sikertelen életed miatt, elég volt az apparátusra mutogatni, hogy aki nem áll be közéjük, hát annak ez a sors jutott. Azonnal kihelyezhette még azt a problémát is magából, ami esetleg benne volt. Senki nem érezte magát tehetségtelennek, mindenki tehetséges volt, csak az állam nem hagyta kibontakoztatni ezt a benne rejlő tehetséget. Ezzel szemben most mindenki megvetően mutogat a sikertelen emberekre, hogy te vagy az oka annak, hogy milyenné vált az életed, nem foghatod másra, te vagy a felelős a sorsodért, amit egy kis genetikai batyuban rádakasztott édesanyád egy maréknyi hamubasült pogácsával és egy üveg vízzel, na, eredj, fiam, szerencsét próbálni.

Ez hülyeség, hogy akkor jobb volt, mondtad erre te, mert te haszonélvezője lettél a változásoknak. Nem hülyeség, ki van mutatva orvosilag, hogy az infarktusok száma lényegesen kevesebb volt abban az időben, mert nem voltak olyan iszonyatos stresszben az emberek. Akkor azok, mondta, aki eddig hallgatott, sőt inkább úgy nézett ki, hogy oda sem figyel az egészre, valami más járt a fejében, mondjuk, hogy el kell vinni a kocsit a szerelőhöz, s hogy megéri-e egy ilyen régi autót tartani, aminek a fenntartása aranyáron van, s persze mennél több pénzt önt bele, annál nehezebb megválni tőle, hogy is lehetne, hiszen most költöttem rá épp, és akkor visszagondolt a számra. Érdemes, kérdezte a szerelőt. Az az igazság, mondta a szerelő, ettől már nem érdemes megválni, mert ebben pont az az érték, hogy van, amúgy senki nem ad érte semmit, és ez azért mégiscsak autó, meg ezt aztán, ezt az évjáratot még úgy csinálták meg, hogy ezer évig jó legyen, és megpaskolta a karosszériát. De lehet, hogy a szerelő ezt csak azért mondta, mert az

új autókból mit lehet kivenni, olajcsere, néha fékbetét, és kész, általános átnézés, abból nem lehet megélni. Ráadásul nem tud versenyre kelni a márkaszervizekkel, hiába olcsóbb, méghozzá jóval olcsóbb, mert olyan konstrukciókat eszelnek ki az autókereskedők, hogy a márkaszervizhez kötik a biztosítást, a garanciát vagy a hitelt, és senki nem meri kockáztatni, hogy ezt elveszítse. Nem, ennek a szerelőnek kellenek a régi autót tartó tulajdonosok, mert bár ők tartoznak a szegényebb ügyfelek közé, de mégiscsak belőlük él. A szegények élete bizonyos értelemben költségesebb, mint a gazdagoké.

Akkor azok, mondta váratlanul ez a feltehetőleg eddig az autó költségein gondolkodó barát,

Azt hittük, nem is érdekel, miről beszélünk.

Pedig figyeltem.

Azok, akik hisznek valamiben, mondta, s ezen túl még a személyes kudarcaikat az ellenség számlájára tudják írni, azok számára kedvezőbbek a túlélési esélyek. Hogy például a konzervatív szavazók túlélési esélyei jobbak, hisz mindenben stabilan hisznek, nemcsak istenben, meg ilyen túlvilági alakokban, de még a saját vezéreikben is, a gyökereikben, s ha valami kapcsán kétség merül fel, azt az ellenség ármánykodásának tudhatják be. Ha valami nem sikerül, mert olyanok, hogy tényleg még egy hozzájuk közelálló kormányzat előnyeivel sem tudnak élni, akkor azt is az ellenség számlájára írhatják, az idegenszívű ügynökök ármánykodásának tartják, akik olyan ravaszak, hogy ha az aktuális kormányzat még a levegőt is elszívja előlük, akkor is életben maradnak, mert kopoltyút növesztenek és beköltöznek a melegvizű tavakba, s onnan ugrálnak elő, hogy rontsanak. Pont így van, mondta az, aki korábban beszélt erről. Vajon milyen lesz, folytatta a hallgatagnak vélt, régiautón gondolkodó, milyen lesz a világ, ha a kedvezőbb túlélési esélyek miatt már csak jobboldali szavazók meg haszidok, esetleg iszlám fundamentalisták maradnak a világban? Újratervezik, mondtad nevetés közben, mert az újratervezés szóval úgy érezted, utalsz a GPS-re, és az vicces, hogy egy elektronikus gyártmányt és a

társadalmat egyszintre hozni. Mit terveznek újra? Az ellenségképet, fejezted be a humorosnak szánt mondatot, amin különben a többiek nem nevettek, mert a könyökükön jött ki minden olyan vicc, ami kapcsolatban volt a GPS-szel. Az is ki van mutatva, mondta egy másik barát az asztal túlfeléről, ő mindig tudott egy olyan mondatot, aminek következtében az eddigi állítások rombadőlnek, de nem épül ki egy újabb igazság, sem pedig újabb csapása a beszélgetésnek. Az is ki van mutatva, hogy a londoni bombázások idején alig voltak érrendszeri problémái a lakosságnak. Érted, vészhelyzetben jobban működik az érrendszer. Ittak. Hirtelen senkinek nem jutott eszébe, hogy miképpen lehetne az új információkkal bővítve szisztematizálni a körülöttük lévő világot, esetleg beemelve Churchill fultoni beszédét, amelyben a valahai miniszterelnök bejelentette a kedvező érrendszeri viszonyok végét, hogy nem ígérhet mást, csak az érrendszeri betegségek számának növekedését. Azért a pénz most tényleg ingyen van, mondtad végül, s hogy menned kell, mert a feleséged.

A feleséged, na ne hülyíts már, valami nő. Nem, mondtad, de a barátok ezt nem hitték el, mert úgy gondolták, ennyi pénz birtokában biztos van egy másik nő is, pedig ekkor még nem volt. Makacsul ragaszkodtál ahhoz, hogy te tisztán éled le az életedet, s megvetetted azokat a cégvezetőket, akik sorra döntötték az ágyukba a fiatalabb alkalmazottakat, persze nem otthon, hanem vettek egy kislakást jól elérhető helyen, közel a cég székhelyéhez vagy a lakásukhoz, vagy a két helyszín között félúton, s oda vitték fel a nőket, ahogy erre már korábban is utaltam, még a történet elején és később is, márha történetnek tekinthető, amit írok. Egyikkel sem építettek ki mélyebb kapcsolatot, a szerelem, meg az ehhez hasonló érzelmi zűrzavar már nem volt rajta a napi menün. Ebben a korban, mondogatták, senki nem akar ilyen bonyodalmat, legfeljebb akinek időközben elpárolgott az agya. S ha valaki nem akarta elfogadni az ajánlatot, amit egy közösen elköltött ebéd után belengetett, egy kellemes kerthelyiségben voltak Hűvösvölgyben, Náncsi néni ekkor vált az újgazdag réteg legdivatosabb vacsora- és ebédhelyévé,

számtalan más cégvezető is volt ott épp akkor hasonló céllal, persze hétvégén is eljártak oda, de akkor a családdal. A pincérektől nem kellett tartani, tudták, hogy a titoktartás a biztonságos bevétel kulcsa. Kivéve, ha a pincér olyan viszonyba került volna valamely feleséggel, de ez szinte elképzelhetetlen volt. Szóval, ha ez a konkrét nő, aki épp a cégvezetővel volt, nem akarta elfogadni az iménti mondatban megemlített ajánlatot, akkor csodálkozva mondták, hogy nekem nem szoktak nemet mondani, s hogy akkor van egy lehetőség a munkahely elhagyására. Erre persze a nemet mondó nő is igent mondott, nem merte kockáztatni az állását, s nem szólt semmit akkor sem, amikor egy kis női kocsival közelítették meg a helyszínt, amikor a kocsiban azt mondta a férfi, hogy azért nem jöttem nagy autóval, nehogy azt hidd, hogy amúgy nekem máshol kicsi van. A nő zavartan nézett a szűk üléshelyről a férfira. Az autó és a férfi farkának aránya, érted. Nem, mondta a nő. A férfi csodálkozva fordult a nő felé, hogy az fordítottan arányos. Érted? A férfi nevetett, a nő továbbra is hallgatott, annyira idegennek érezte magát ebben a helyzetben, hogy nem tudott a férfi mondataihoz viszonyulni, holott hamarosan a farkához kell, s neki persze van egy barátja. Már egy ideje azon gondolkodtak, hogy esküvő, s ő mégis belemegy ebbe a szarba, csakis azért az extra fizetésért, amit máshol nem kap meg, pedig szüksége van rá a kölcsön fizetéséhez, mert ennek a fiúnak, mármint a tervezett férjnek, nem megy nagyon jól, az ő pénzére nem lehet számítani, sem otthoni támogatásra, mert olyanja neki nincs, a szülei elváltak, az apja épp nem dolgozik. A fiú meg fotós, ez addig volt érdekes, amíg nem akartak közös életet, utána már nem, mert annyi fotós van az országban, hogy egy ennél nagyobb, de még Nagy-Magyarországnál is nagyobb ország számára is túl sok lenne, tehát ha a Laci bácsi elvbarátainak sikerülne visszaszerezni a lecsatolt országrészeket, ennek a férfinak akkor sem lenne munkája. Mégsem akart ez a leendőbeli férj változtatni, hogy más munka, mert ő fotós, tehát ki kell várnia azt az időt, amikor felfedezik, hogy ezek közül a rengeteg fotós közül ő a legkiválóbb. Ám ez az idő az istennek sem akart beköszönteni.

Tulajdonképpen, gondolta ez a női alkalmazott, a leendő férjem magatartása kényszerített bele ebbe a helyzetbe, az elsőt követően amúgy még jó néhányszor. A cégvezető mindig kis autóval érkezett, s a nő rájött, hogy a mondás nem felel meg a valóságnak, a cégvezetőnek kicsi és ernyedt farka volt, és büdös, legalábbis a nő büdösnek érezte, nem csak ott, amúgy mindenütt. Akkor jött rá, hogy tulajdonképpen szagra választ az ember, ez volt évezredeken keresztül a biztonsági szűrő, hogy csak azzal feküdt le egy nő, akit jó szagúnak érzékelt, tehát az sem volt gond, ha véletlen teherbe esik tőle, hiszen a szag megmutatta, ki a megfelelő társ. Egyszer olvasott valami cikket erről, meg talán abban írták, hogy a fogamzásgátló használata értelmetlenné tette ezt a szagszűrőt, hisz bárkivel le lehet feküdni, az ember nem lesz terhes. És ez az érzék el is halt a nőkben. Ezért van annyi sok rossz házasság, mert amikor a nő abbahagyja a fogamzásgátló használatát, akkor újra elkezdi érezni a szagokat, s rögvest rájön, hogy ő tulajdonképpen egy rendkívül rossz szagú férfihez ment feleségül. Ennek aztán logikus következménye, hogy menekül a közösülés elől, a férfi ettől mind gorombább, végül depressziós vagy valami más baja lesz, alkoholhoz folyamodik minden este, esetleg a tettlegesség is megjelenik az esti programok terén.

A nő most nem szedett már fogamzásgátlót, mert úgy voltak a fotóssal, aki csak kedvtelésből gyakorolhatta ezt a művészetet, mert az évek teltek, és változatlanul nem fedezték fel a tehetségét, persze más nagy művészek is voltak így, volt egy listája az életükben kudarcos művészekről, élén persze Van Goghgal, mindenesetre ez a pár az anyagi nehézségek mellett is úgy volt, hogy nem baj, ha gyerek. Mikor szüljek, mondta a nő, negyvenévesen? Szóval a fiatal alkalmazott ezért érezte, hogy a cégvezető büdös, de a fotós nem.

Tulajdonképpen ő jól választott, ennek ellenére ez a közös életre megtalált és általa felfedezett, de a közösség számára felfedezetlen fotóművész a hibás abban, hogy a büdössel is össze kellett feküdnie, és lassan a saját vétke miatt a lelkében dolgozó szégyenérzet megutáltatta vele ezt a fotóst. Hiába tekintette jó, s

nemutolsósorban jószagú választásnak, csak úgy tudta kibírni ezt a megaláztatást, hogy őt vádolta az egészért, és végül szakított vele. Mert csalárdabb a szív mindeneknél és gonoszabb mindeneknél, és senki nem tudja kiismerni azt, gondolta a nemműködő fotóművész, mert nem értette, hogy a fotózás mellett most miért vallott kudarcot a nőnél is, konkrétabban ennél a nőnél. Ebben a kudarcos állapotban talált rá egy magányos lány, aki elhatározta, hogy mivel őt nem mentette meg senki a magánytól, ő az első embert megmenti attól. Az első ember ez a felfedezetlen fotós volt.

Az egyik nyári fesztiválon, talán a Pécs mellett szervezett Ördögkatlanon, az volt olyan áron, hogy még egy fel nem fedezett fényképész is, valamint egy svéd tulajdonú speditőrvállalatnál dolgozó lány is le tudott oda menni. Volt különben ott egy fotóstanfolyam, amit egy országosan elismert fotós tartott, bár sem a fiú, sem a lány nem ismerte ezt a fotóst, mondhatni, ő is egy felfedezetlen fotós volt, csak annyira volt felfedezett, hogy ezt a munkát ő kapta meg, s a lány, aki kreatív írásra akart volna járni egy szintén elég ismert íróhoz, aki állítólag mindent tud írni, szóval bármilyen műfajjal lehet hozzá jelentkezni, bár ő, mármint a valakit megmenteni akaró lány, épp ezt az írót nem ismerte, ráadásul végül ebben az évben nem is indult ilyen program, szóval ezért került a fotóstanfolyamra. Amikor odaért a helyszínre, akkor csak ez a fel nem fedezett fotós volt ott, vagyis ott volt még egy srác, de az már akkor annyit ivott, hogy hányni ment egy mobilvécébe.

Akarod, hogy megmentselek, kérdezte a lány. Honnan tudod, hogy meg kell, kérdezte a fiú. Hát, látszik rajtad. Tényleg, csodálkozott a fiú, mert most épp úgy érezte, hogy nem is látszik, mert ilyen fesztiválokon mindenki annyira szét van esve, hogy senkin nem látszik semmi, néha közeli ismerősöket is alig lehetett felismerni, még közelről sem, vagyis messziről méginkább, mert a távolság a széthulló arcvonásokat kicsit összerántotta. Most akkor akarod vagy nem, kérdezte újra a lány. A fiú úgy érezte, ez egy vissza nem térő alkalom, meg olvasott neki a nagymamája gyerekkorában népmeséket, tudta, hogy az efféle ajánlatokra igen a válasz. És a

megmentés sikerrel járt, lett szerelem, meg gyerekek, meg családi ház egy fővárostól távoli, de rendkívül nyugodt településen, ahol a fiú elkezdett méhészkedni, és hát anyagilag is felvitte az isten, ha volna, a dolgukat. Ő csinálta a mézesüvegek címkéjét, közben bejöttek az egyre modernebb digitális gépek, és a faluban elvállalta az esküvőket. Sokszor egy csalódás ilyen egyszerű pozitív hozadékkal jár. Persze ezt nehéz elhinni, de ez például egy igaz történet, csak az írók ilyesmit nem örökítenek meg, mert mindegyikük lelki beteg és csak beteg dolgokról tud írni, egyszerűen gyalázatos, hogy ahelyett, hogy ezeket a pszichiáterük elzárná egy páncélban, egy kiadó fogja és megjelenteti. De a felfedezetlen fotós története tulajdonképpen nem tárgya ennek a könyvnek sem, úgyhogy visszatérünk a szakításhoz és a szakító személyéhez, aki a fotóshoz hasonlóan szintén csak mellékesen került szóba, hogy azt láttassa, te milyen nem vagy.

Hamarosan aztán ennek a mellékszereplőnek megszakadt a cégvezetővel is a viszonya, mert egy fiatalabb kolléganő érkezett, s ő követte ezt az előzőt a kislakásban és az ágyban. Az élettársat, valamint szeretőt vesztett nő pedig elindított egy harcot, hogy új kapcsolatra tegyen szert, a helyzete sokban hasonlított a te kezesbárányodéra, amikor még nem volt kezesbárány, csak a raktáráruház parkolójában prédára leső magányos nő. Nem volt türelme kivárni, hogy majd egyszer feltűnik az, aki igazi lehet, meg nem is hitt benne, hogy ha nem tesz érte, akkor is megtörténik. Csakúgy semmi nem történik meg, nem magától működnek a dolgok. Minden rajtunk múlik, csinálni kell. Nem győzött olyan társaságokba járni, ahol voltak eladó férfiak, s persze folyamatosan belecsúszott a reménytelen kimenetelű viszonyokba, ahol csak néhány hónap után derült ki, hogy az a férfi nem azért nem tud vele rendszeresen találkozni, mert még mindig birkózik az előző szakítás lelki terheivel, hanem azért, mert a háttérben ott van két gyerek és egy feleség. Aztán még hónapokig hallgatta, milyen egészségügyi probléma miatt nem lehet azt a feleséget elhagyni, vagy hogy mikor lesz az a mindjárt, amikor végre hátatfordít az első csapatnak, hogy

vele egy diadalmasabb közösséget alkotva végre boldog legyen, mert persze ez is meg volt mondva, hogy a férfi a nőnél sokkal boldogtalanabb, mert neki ebben a rossz kapcsolatban kell elaludnia, meg hát felkelnie is, és ez olyan, hogy társas magány, s mennyire jó a nőnek, hogy nem kell egy egyáltalán nem vágyott másik emberrel egy levegőt szívnia.

Később az internetes párkeresés is felkerült a párkeresők palettájára, s ő rögvest belevágott, mennyivel jobb, hogy így ki tudja szűrni egy szempillantás alatt a férgesét, amire egy szokványos kapcsolatkeresés esetén napok mennek el. Ekkor még nem tudta, hogy az interneten keresztül méginkább kiszolgáltatja magát az újabb és újabb testéhes férfihordáknak. Hogy hányszor kell majd egyedül, szégyentől lángoló arccal zokognia, amikor rájön, hogy ez a férfi és a következő, meg a harmadik is csak pár együtt töltött éjszakára volt kalibrálva, amikor ő olyan szexuális játékokba is belement, amibe legfeljebb a legbizalmasabb társával mehetett volna bele. De ez a párkeresőről idecsődített férfi azt is akarta, és ő nem akart prűdnek látszani, nehogy ez legyen a kapcsolatteremtési kudarc oka. Sírt, és fájt nagyon a teste egy helyen, ahol a nemrég eltűnt vendég minden előkészület nélkül behatolt. A vér megkeseredett a szívében, s hiába engedte magára a zuhanypermetet, hiába illatosította a bőrét, a bűnt érezte szaglani az ő testéből.

Nem, te nem voltál ilyen, mint ez a cégvezető, aki csak azért, hogy neki néhányszor jó legyen, tönkretette számtalan fiatal nő életét. Te esküdtél arra, hogy csak úgy lehet csinálni, hogy egy nővel, ez van benne a Bibliában is, ezt nem tudni, honnan vetted, mert tulajdonképpen soha nem olvastad a Bibliát, különösen nem az Ószövetséget. Vastag is volt, meg tele volt szereplőkkel, akiket túl strapás lett volna megjegyezni, még az Újszövetség, na, azt szívesebben átfutottad volna, egyrészt van benne egy elég jó történet, ráadásul négyszer megismételve a könnyebb megjegyezhetőség érdekében, másrészt sokkal rövidebb, de ezt végülis származási okokból elvetetted, mert sajnos, mire a

bibliaolvasás gondolata felmerült, már nagyon átélted az őseiddel való azonosságot, s már csak rájuk való tekintettel is kerülted az evangéliumok üzenetét, meg azért ott is zavart néhány logikátlanság a történetben.

Azzal a nővel kell, akivel elkezdted, ez volt a vezérlő elved látszólag etikai alapon, de valójában ez is pénzpiaci döntés volt, úgy érezted, nem engedheted meg magadnak azt a költséget, amibe egy külső kapcsolat kerül, valamint rettegtél tőle, hogy kiderül, s oda a házasságod, feleződnek a vagyontárgyak, s a maradék már nem elég, hogy újraépítsd a birodalmat. Meg neked amúgy sincs időd egy új család kiépítésére. Bár már nem láttad a melletted lévő nőt királynőnek, s ő sem látott téged királynak, lassacskán nemcsak koronát nem hordtatok, de a hajkoronátok is megkopott, kiszürkült vagy épp festékes lett. Csak éltetek a felnövekvő gyerekek árnyékában, mint bárki, aki húsz éve házas, mozgó tárgyai lettetek a közös lakásnak. Egyre nagyobb lakhelyek, egyre kisebb érzelmek, ezt egy idősebb kollégád mondta, tízessel tartott előrébb, mint te. Testvérhegy, új utca, önálló ház, tele a környék hozzátok hasonló lakóval, a korábban említett panorámáról már nem is beszélve.

Ahogy az érzelmek csökkentek, úgy láttál rá egyre pontosabban a vagyoni viszonyaidra, s vetted észre, hogy minden közös, persze az is, amihez a feleségednek semmi köze nem volt, tehát a cégvagyon is. A feleséged léte egy váratlan helyzetben, amit esténként a kihűlt családi tűzhely körül ülve már el tudtál képzelni, veszélyeztetheti a vállalkozásaid működését. Korábban olyan volt, hogy nem győztél kérkedni otthon, hogy milyen vagyontárggyal gyarapodott a tulajdonod, ami papírforma szerint persze közös tulajdon volt. De ez már régen volt. Egy ideje kockázatosnak ítélted a közös tulajdont. Ekkor kezdted el kiszervezni egy másik, titkos cégbe a különböző szerzeményeket, s kezdtél el raktározni egy távoli szigeten nyitott bankszámlán hatalmas összegeket. Nem az adóhatóság elől akartad eltüntetni a vagyont, mert az adóhatóság olcsó ahhoz képest, amit egy válás jelent a vagyonod számára. Még a titkárnőt nem vetted fel,

de már feltételeztél egy, a házasságod szempontjából rossz kimenetelű jövőt.

Te foltosember, ravasznak hiszed magad, róka vagy, de még nem tudod, melyik meséből.

Nem, nem abból.

Olyan átlátszó a működésed, olyan egyszerű, hogy tényleg a kettes számrendszer is túl komplikált hozzád. A haszonelvűség hatja át minden lépésedet, s mert a feleségedet kijátszottad, azt hitted, minden így lesz a jövőben is, mert te olyan vagy, aki átlátja a dolgokat. El is mesélted néhány évvel később, mikor ez a kiszervezés megtörtént, a titkárnődnek, hogy milyen módon mentetted meg a vagyonodat az esetleges válástól, ami ezidőtájt, mikor a mesébe belefogtál, már egy lehetséges következménye volt az érzelmeidnek, amit ez a titkárnő korbácsolt fel. A titkárnő mindent megjegyzett, s mikor tőle váltál, már az összes titkos számlára és tulajdonra ráuszította az ügyvédeket, de ekkor még nem tudtad, hogy teljesen kiszolgáltattad magad egy külső akaratnak. Nem annak a mesének lettél a hőse, amire először gondoltál. A te mesédben a nyúl volt a ravasz, mint Rémusz bácsi történeteiben, s később olyan sokszor hallottad ezt a gúnyos kacajt egy azóta már elhunyt színész hangján. Kár leírni a nevét, mert ilyen ez a színészet, hogy csillagos ég, amíg vagy, utána senki nem emlékszik, hogy élt egy ilyen nevű ember, Márkus László. És hiába vannak felvételek, a rendezések elavulnak, a színészi játék, de még a hanghordozás is, divatját veszti, szinte fülsértő ilyen felvételeket újranézni.

Ez a külső akarat, bár még nem vetted észre, hogy elkezdődött, de ettől fogva kedve szerint kezdte el forgatni először az életedet, majd kezdett el módszeresen kiforgatni a vagyonodból. De te ekkor erre nem gondoltál, büszke voltál, hogy eldicsekedhetsz, miképpen loptál ki pénzt a közös vagyonból, amiről persze meg voltál győződve, hogy nem közös vagyon, valamint arról is, hogy egy váláskor tök mindegy, mennyit kap a feleség, ha százmilliókra rúg, akkor is kevés lesz. Átlátszó volt minden lépésed, csak a feleséged nem akart átlátszónak látni, mert többnek gondolt, mert emlékezett arra a régi

mondásra, hogy királynő, s ő hűséges volt a királynői eskühöz, a birodalmat szolgálta és téged, s nem nézett a körmödre, hogy milyen lépéseket teszel az ő jövőbeni megrövidítése érdekében.

A gyerekek el-elmaradoztak otthonról, s ti ott voltatok ketten a hatalmas tévé fogságában, néztétek az értelmetlen műsorokat, amelyekre alig emlékeztél másnap, mert a kelleténél több alkoholt fogyasztottál, de azt mondtad, mikor ez a feleség aggódva megkérdezte, hogy nem félsz a következményektől, ha mástól nem, a szellemi lezülléstől, hogy rongyokba lesz öltöztetve a te lelked. Nem vagyok alkoholista, mondtad, bármikor le tudok állni, csak nem akarok, mert jobban érzem magam este, ha kicsit iszom. Kicsit, kérdezte a feleséged, az neked kicsi, hogy, és mondott egy mennyiséget. Jó, de nem szedek semmilyen gyógyszert, mondtad, mintegy megvédve magadat a szándékosan elkövetett májkárosítás vádjától. Reggel persze alig tudod összevakarni magad, mert két üveg mindenkinek két üveg, de mégis vakarod, mert tudod, hogy az üzlet mellett más feladatod is van, hogy találkozz ezzel a titkárnővel, és mesélj neki az életedről. A gyerekkorodról, hogy milyen volt egy öngyilkos apa mellett felnőni, vagyishát, amíg melletted volt, addig nem volt öngyilkos, de amikor azzá lett, megkérdőjeleződött az az idő is, amit mellette tölthettél. Milyen kettesben élni egy holokauszttúlélő anyával, aki hisz az eszme győzelmében, mert csak ezzel a hittel képes megbirkózni a sok-sok áldozat emlékével, amely áldozatoknak valójában a létét vonta kétségbe az a gondolat, hogy nincsenek már olyanok, hogy zsidók, csak emberek vannak. Ez az anya soha nem gondolt bele, hogy ha ez így van, akkor a zsidók módszeres kiirtása és örök fenyegetettsége nem is létezik, hogy ez tulajdonképpen egy holokauszttagadó gondolat, amit a világon minden rendes törvény büntet. Pedig te aztán tudtad, akire ujjal mutogattak az iskolában, hogy olyan, hogy zsidó, mindig is lesz.

Aranyos dolog, hogy te zsidó vagy, mondta ez a titkárnő. Aranyos, kérdeztél vissza, ez a szó soha nem jutott volna eszedbe a származásod kapcsán. Igen, mondta, s hogy mindig is szerette a

zsidókat, olyan okosak, meg sok tudós is van közöttük, aztán utalt rád, hogy te is milyen okos vagy. Te örültél ennek a megjegyzésnek, és nem kérdeztél vissza, hogy hogyan lehet általánosan egy népet szeretni, az milyen, s hogy az ilyesfajta általánosítás tulajdonképpen az antiszemitizmus fészke, hiszen csak egy rossz tapasztalat kell egy zsidóról, s a pozitív kép rögvest negatívba fordul, mert az ő példája épp annak a bizonyítéka, hogy a korábban tett általános jó értékelés valójában általános rossz. Különbenis, mért kéne bárkinek is szeretnie azokat a zsidókat, akiket például te is szemét alakoknak tartottál, netán bűnözőnek. De nem kérdeztél vissza, belefogtál abba, mert a kamaszkorhoz értél a mesében, s most én is odaértem, aki rólad mesélek, hogy hogy lett a házasság, hogyan jöttél össze még gimiben, a József Attilába jártál, nem az, ami most józsefattila, az nem az, az igazi józsefattila az az, amelyik a Feneketlen-tónál van, és az most Szent Imre, ilyen katolikus iskola. Te katolikus gimibe jártál, kérdezett vissza a titkárnő. Nem, mondod te erre, akkor még nem volt katolikus, csak épp semmilyen, s hogy oda járt például az Omega. Ez a titkárnő úgy figyelt rád, mint egy jólnevelt kutya, nem kérdezett vissza, hogy mi az az Omega, sem akkor, amikor személy szerint megemlítetted számtalan híres ember nevét, akikről ez a titkárnő egyáltalán semmit nem tudott, s hogy persze Jóskának becézték az iskolát, s ha ezt kimondta az ember, az jelentett valamit, meg az is, ha valaki jóskás volt. Jóskás, nevetett. Hatalmas, őszinte szemekkel tekintett azokra a tulajdonképpen rettenetesen unalmas eseményekre, amelyek a te életedben voltak, aminthogy minden élet eseményei egy fiatalabb ember számára rettenetesen unalmasak, hiszen azok olyan dolgok, amik elmúltak, és számukra a múlt olyan, mint egy tökéletesen érdektelen múzeum, tele kőkorszaki leletekkel, kőbaltákkal meg cserépdarabkákkal. Az érdektelenséget persze tovább fokozta, hogy ezt az életet egy olyan ember mondja el, aki mondhatni nem a szavak, hanem a számok embere. Nem voltak meghökkentő fordulatok, s mindenre egy kicsivel több idő esett a kelleténél, hisz képtelen volt eldönteni az elbeszélő, hogy ez mennyire érdekes történet, valamint hogy egy más korosztályhoz tartozó embernek mennyi részletet kell elárulni ahhoz, hogy mindent megértsen.

A titkárnő figyelmesen hallgatta, amint arról mesélsz, hogy mára odajutott a házasságod, hogy a feleséged az életed kerékkötője lett, akadályozza a birodalom továbbfejlődését, azt akarja, hogy ne indíts csatákat újabb provinciák megszerzéséért, hanem éljetek abban a tartományban, amit már amúgyis megszereztetek, netalán váljatok meg a távolabbi területektől, ahol amúgyis rengeteg energia fenntartani a közigazgatást. De ha nem növekszik, akkor ez azt jelenti cégszinten, hogy visszalépés. A növekedés kötelező, ha nem akar elbukni. Ha a versenytársak megtudnák, hogy az ő cégének éhsége kielégíttetett, akkor rögvest rátennék a kezüket azokra a területekre, amelyek felett eddig ő diszponált. A Small is beautiful egy hülyeség, egy ócska lózung, amit a fenntartható fejlődés hívei hirdetnek azért, hogy a saját ideáik persze növekedjenek és terjedjenek a világon. Ugyanakkor a fenntartható fejlődés ideája csak arról szól, hogy a napelemgyártók vagy biokertészek malmára hajtsa a vizet. Egyszerű gazdasági törvényszerűség. Verseny. Nevetséges azt gondolni, hogy bármilyen eszme mögött nem a piac működik, és a piac a növekedésben érdekelt. A szófogadó kutyuska nézte ezt a férfit, elengedte a füle mellett a gazdaságra vonatkozó gondolatokat, s csak arra koncentrált, hogy bemérje a férfi vagyoni helyzetét, valamint hogy mely mondatok azok, amelyekkel erre a férfire hatni lehet, amely mondatok otthon már nem hangzanak el, vagy soha nem is hangzottak el. És akkor azt mondta a titkárnő, hogy

Azt akarta mondani, mert a provinciák említésekor beugrott Róma, hogy milyen jó volna elutazni együtt Rómába, meg különben is minden út oda vezet (vagy az Nápoly, mindegy, egyhelyen vannak, mindkettőbe is mehetünk), de végül mégsem ezt mondta, mert ezt a mondást nem tartotta időszerűnek, azt mondta a titkárnő, hogy

Tamás, te egyszerűen fantasztikus vagy. És neked akkor fényleni kezdett az arcod és a szemed, mintha újracsiszolták volna a pupilládat vagy a kontaktlencsédet. Este az ágyban, ekkor még otthon voltál, azt gondoltad, nekem ilyen nő kell, aki épp ezt

csinálja, hogy meghallgat és látja a nagyszerűséget bennem, mert bár nem sikerült akkora vagyont összeszednem, mint a száz leggazdagabb magyar, de ott vagyok a közelükben, és a közelükben lenni is nagyon nagy dolog, s néha azért az is hasznos, ha nem vagy feltűnő helyen, mert így könnyebb megúszni az adóellenőrzéseket, így aztán nagyobb lehetőséged van a száz leggazdagabb közé kerülni, ahová azért te mégsem akarnál kerülni a feltűnőség miatt, ami szemet szúrhat az adóhatóságnak.

Este elfelejtetted, hogy ez egy olyan este, amikor az eddigi rendszer szerint együtt szoktál lenni a feleségeddel. Ott feküdt melletted az ágyban, s várta, hogy közelíts hozzá. Néha felnézett, hogy elkezdődik-e valami, de nem kezdődött semmi. Ez a második ilyen alkalom, hogy kimarad, és ő mostmár annyira várja, hogy megsimogassák, és halljon olyan mondatokat, hogy de jó veled, hogy legszívesebben mindig benned lennék. Olyan egyszerű mondatokat, amelyek mégis a legnagyobb hatással vannak az életünkre. Mert ne higgye senki, hogy a nagy bölcselők hatalmas gondolatai emelik meg az életünket. Nem, azok a gondolatok csak akkor kellenek, ha nem halljuk azokat az egyszerű állításokat, hogy azokat helyettesítsék. Vagy akkor, amikor épp úton vagyunk az egyszerű állítások felé. Akkor, ha szeretnénk, ha mondjuk egy férfi elhinné magáról, hogy mennyire okos. Ilyen esetekben képes egy nő lenyűgözöttséget mutatni egy-egy látványos mondat, néha még egy Kantra való utalás kapcsán is, bár az azért határeset, jobb Marcus Aureliusszal előhozakodni vagy Nietzschével, esetleg valamelyik keleti nagysággal, olyannal is lehet, aki nem is létezett, csak hasonló nevet kell mondani, mint azoké, akik léteztek, ahogy Andikandi Bódhiszattva mondta, amikor tanítványaival a Goa sivatagát járta. Az nem baj, ha épp azon a helyen nincs sivatag, mint ahogy Goában sincs. Akkor Andikandi megállt, és felnézett az égre, és azt mondta tanítványainak, éppúgy vagyok, ahogy az ég van felettem, és éppúgy nem vagyok, ahogy az ég sincs felettem. A nő ekkor és minden más esetben lenyűgözöttséget mutat, mert valójában tudja, a lenyűgözöttség mértéke egyenes arányban van a férfi önérzetének

növekedésével, az pedig egyenes arányban van a férfi szexuális teljesítményével, valamint azon mondatok számával, amely mondatokat a nő a megidézett klasszikusok helyett szeretne hallani. De nem volt közeledés és nem voltak mondatok, mert sokszor épp ezeket a legegyszerűbb mondatokat, amelyek korábban úgy szóródtak ki belőled, mint egy lyukas zsákból a búzaszemek, ezeket a legnehezebb kimondani. Mintha hatalmas súlyokat kellene ledobni a mellkasról, hogy szabadutat engedjen annak a néhány szónak, de a súlyokkal való küzdelembe a férfinak már nem volt kedve belefogni, így aztán maradt a paplan melegében való elhidegülés. Mivelhogy a gonoszság megsokasodik, a szeretet elhidegül, bár te azok közül való vagy, kiben sem gonoszság, sem szeretet nem fogan meg.

Néhány nap múlva eszedbe jutott, helyesebben eszedbe lett juttatva, mert magadtól már semmi nem jutott eszedbe, hogy mit felejtettél el. Sajnos a szokásos összebújás mellett ott volt a házassági évforduló is, amiről persze, ahelyett hogy szégyellted volna magad, most elmondtad, hogy mennyire utálsz minden ilyen álságos alkalmat, meg hogy ez az egész olyan, mint a szar amerikai filmekben, hogy meg kell ünnepelni a találkozás évfordulóját, az első együttlét évfordulóját, az összeköltözését meg a házasságét, s persze erre még rájön az az idióta Valentin-nap, amit csak kereskedelmi irányból lehet értelmezni, s hogy ezek a kereskedők a világon mindenütt, de főleg Amerikában, ők járnak élen, olyan rafináltak, hogy belepörgetik a haszon iránti vágyukat a legintimebb térbe is, a magánéletbe, a szerelembe, holott a legfontosabb, hogy mit teszünk a hétköznapokban, és én, mondod magadról rá se nézve a feleségedre, hogy ott csillog egy kicsi nedvesség a szeme dombján, vízfényt adva a viharoktól meggyűrt öbölben fekvő szemgolyóknak, én a hétköznapok embere vagyok. Lehetne azt mondani, hogy minden nap, amit együtt töltünk, tulajdonképpen házassági évforduló vagy születésnap. Erre mondta a feleséged, hogy most konkrétan mit felejtettél el, s hogy nem szólna, ha ez egy átlagos év volna, de ez a huszadik. Akkor rájöttél, nem arra, amire ilyenkor rájönni kellett volna. Hiába tett az Úr bizonyságod közéd és a te

ifjúságod felesége közé, te megcsaltad és elárultad őt, holott társad volt és szövetségesed, és a szégyen nem vert szöget a te szívedbe, amikor rájöttél, hogy bizonyos szinten fenn kell tartanod az otthoni intimitást, mert különben a házastársad gyanút fog, ha gyanút fog, akkor elkezd szimatolni, s te nem vagy képes minden dolgodra vigyázni, a laptopodra vagy a telefonodra, meg hogy milyen árulkodó papírok maradtak a nadrágzsebedben. Ha már szimatolás van, akkor mindennek vége, akkor az utolsó percről is számot kell adni, vagy inkább úgy lehetne mondani, hogy számlát kell adni. És akkor hirtelen

Kedvességet mímeltél, hogy ne haragudj, annyira lekötöttek a gondjaim, tényleg, de ma este. És eszedbe jutott az a barátod, szintén cégvezető, persze nem mindenki cégvezető, akit cégvezetőnek nevezek, például ez a cégvezető sem volt az, aki már jó előre, mielőtt ez a kontrollálatlan érzelmi ügy elindult, amikor úgymond ez a pecsét megjelent először a szíveden, aztán minden testrészeden, mint egy gyerekbetegség, a bárányhimlő, amire a szüleid oltásellenes eszméktől vezérelve vagy egyszerűen nemtörődömségből elfelejtették beadatni a védőoltást. Ez a barát figyelmeztetett, hogy ha van is más, az otthoni dolgokat nem szabad elhanyagolni. Az a dolga egy férjnek, nemcsak azért, hogy a feleség ne fogjon gyanút, de azért is, hogy ne vágyakozzon máshová, mások után, érted, nehogy belecsússzon egy szerelmi viszonyba, merthogy a válást két irányból is el lehet indítani, s ha a feleség indítja el, akkor a férfi számára ez biztos váratlan vagy épp kedvezőtlen időben történik, s nincs módja optimalizálni, ezzel a szóval élt, a veszteségeket. De hogy tudsz működni a valahai, kérdezted akkor, mármint az otthoni, a régi társsal, akit valójában épp a külső kapcsolatoddal ítélsz működésképtelennek. Nehéz lenne a színes tévéről visszatérni a fekete-fehérre, márha távkapcsoló nem lenne, az is katasztrófa lenne, mondtad, gondolva itt arra, hogy az új nő életkorából adódóan testileg máshol van, mint a feleség, valamint az együttlétre való szándék is jobban tombol benned az ő irányában. Mire ez a barát mondta, ha régen ment, most is menni fog, Chaplint is megnézzük, pedig az örökre fekete-fehér, csak nem szabad

gondolni közben az új nőre, mert akkor könnyen csődöt mond az ember.

És te kicsit megkésve, épp a házassági katasztrófa küszöbén fogadtad meg ennek a barátnak a tanácsát, s a dolog tényleg ment, még a rövid mondatok is, mert valójában te abban a helyzetben voltál, hogy benned is volt egy biológiai szükséglet, hisz a titkárnő nem engedte meg a közeledést, számodra lenyűgöző, amúgy persze mondvacsinált erkölcsi okokra hivatkozva, amelyekben rajtad és Immanuel Kanton kívül senki nem hitt, de az utóbbi már nem élt, szóval csak te. Tényleg van olyan, ha korábban ment, akkor menni fog most is. Meg már régen kialakult, hogy nem az a lángoló érzelem, de mégis össze voltatok hangolva, mint egy zenészpáros, már halálra untátok magatokat, de azért csak eljátszottátok a *The Sound of Silence*t, és a közönség éppúgy rajongott érte, mintha először játszanátok. A test minden résztvevője ezen a koncerten épp azt érezte, amit a korábbiakon. Ezért is volt, mikor már beindult a mechanizmus, végülis könnyű kimondanod azokat a rövid mondatokat, hogy de jó veled, mindig benned akarok lenni stb.

Amúgy tényleg csendben csináltátok, a gyerekek miatt ez alakult ki, de abban a csendben mégiscsak voltak apró szuszogások és kicsi nyögések, amelyekre később, mikor a titkárnő már birtokon belül volt, s mondhatni, kimutatta a foga fehérjét, annyira vágyakozva gondoltál vissza.

Ment.

Boldogan csúsztatok le egymásról. Egy pillanatra el is bizonytalanodtál, hogy kell-e neked ez az új történet, mert ekkor épp nem láttad a melletted fekvő nőt öregnek, olyannak, aki téged is csak öregít, aki a saját önképed alá exponál, és egyáltalán nem sarkall a birodalom bővítésére, hanem pont szépnek, amilyennek annyi éven át. Királynőnek, gyöngyszemekkel a nyakában és koronával a fején. Végül aztán a két zenész visszatért a külön öltözőbe, mindketten beletették a közös produkcióba azt, amit kellett, de ezt követően okafogyottá vált az együttlét. Nem akartak közösen meginni valamit, bemutatni az új barátnőket. Mégis volt

egy pillanat, amikor elbizonytalanodtál, de nem tudtad, hogy most érzékeled helyesen a világot, s a másik érzékelés, amit az új nő mellett érzel, abban van a tévedés, mondjuk, a lámpa nem volt felkapcsolva, és le voltak húzva a redőnyök, eredendően nem azért, hogy ne lássátok egymást, hanem hogy ne zavarja meg az alvást a napfelkelte.

Később, amikor már felszámoltad ezt a múltat, akkor mondtad a barátaidnak, hogy mostmár nem tudnád elképzelni egy olyan korú társsal, mint amilyen korú a te feleséged, helyesebben volt feleséged, hogy abban az öregedő arcban tükröződj, azokban a ráncokban éld meg a saját ráncaid növekedését, azokban a szemekben lásd meg a saját szemed szemfényvesztését. Egyszerűen máshoz lettél hozzászokva, és ez a más máshová is helyez az életkorok rendszerében, sokkal fiatalabb korosztályba kerültél általa, s egyszerűen jobban érdekelnek azoknak a fiataloknak a gondjai, gondolatai, olyan szórakozóhelyekre jársz, ahová ők, és olyan zenéket hallgatsz, amilyeneket ők.

A zene, mondta az amúgy új, hozzád hasonlóan cégvezetőkből álló barátok közül az egyik. Mi van a zenével, kérdezte egy másik. Hogy arra marhára kell vigyázni, mert ha véletlen egy beszélgetésben elkottyintod otthon, hogy ismersz egy olyan zenekart, amelyet egy bizonyos korosztály fölött senki nem ismer, rögvest gyanúba keveredsz. A feleség csak megkérdezi, de honnét ismered? A gyerekek mondták, és rákerestem a jutubon. Na, ez lehet egy menekülési útvonal, de ha ezt hezitálva mondod, hogy látszik rajtad a gondolkodás, akkor a gyanú fennmarad, meg akkor is, ha túl gyorsan vágod rá, mert az ember nem tudhatja rögtön, hogy mit honnan tud, különösen egy bizonyos életkor fölött, mesélte ez a cégvezető, amikor legtöbbször tényleg teljesen elfelejted az információ forrását. Ha meg ott van valamelyik gyerek, és benyögi, hogy apu, ez nekem is újdonság, akkor már le is csapott a walesi bárd, és nem kell hozzá semmiféle szokvány dolog, hogy nálad maradt egy kis emléktárgy, mondjuk, egy kis csodakavics, amiről a szerető azt mondja, ha mindig a zsebedben tartod, akkor örökre

fogjuk egymást szeretni, és akkor zsebretetted, hogy majd ha elváltok egymástól, kidobod, de persze kiment a fejedből, vagy egy ájlavjús póló, amit a táskádban tartogattál már napok óta, mert ki az isten faszának jut eszébe, hogy van olyan nő, aki hisz az ilyesmiben, s hogy az pont a te szeretőd, s persze vett is neked ilyet, meg magának is, olyan, hogy az egyiken fehér a felirat és fekete az alapszín, a másikon, ez az övé, pont fordítva. Úristen, gondolta ez a táskában ájlavjús pólót tartó férfi, tényleg el tudja képzelni, hogy egyszer ebben a pólóban együtt végigmegyünk egy sétálóutcán. S hogy marhára nem ismeri még mindig a nőket, pedig már nem is tudja, ez hányadik a sorban. Nem, semmi ilyenre nincs szükség, elég csak egy zenekar óvatlan kimondott neve. Joy Division, hát ki ismer egy ilyen zenekart, csak a megszállottak.

Te most egy ilyen nővel kavarsz, kérdezte valamelyik. Ja, a nyolcvanas évek alternatív zenéit szereti. Már annyiszor kellett meghallgatnom a *She's Lost control* című számot, hogy tényleg úgy érzem, végleg elvesztem a kontrollt magam felett, és bazmeg, sorozatgyilkos leszek, mert a sorozatok, na, az is egy veszélyes terep, mert olyan sorozatokról tudsz, amelyeket nem otthon láttál, bedobsz egy címet vagy egy szereplőt, Lilly Rush a *Döglött akták*ból, és véged. Szóval nagyon nehéz ez a zeneügy meg a sorozatok.

Mennyi mindenre kell gondolni, mondta egy eddig az italával vacakoló cégvezető, hogy tényleg, ha az ember nem ilyen sokismeretes munkát végezne, mint a cégvezetés, biztosan képtelen volna egy ilyen második kapcsolatot titokban tartani. Az ember fiatalon, mondta egy harmadik vagy negyedik cégvezető, mindegy, egyformák, csak azért vannak többen, hogy tudjanak beszélgetni. Fiatalon okos nőt választ, ez a baj, akinek nem lehet túljárni az eszén. Könnyen lehet, hogy ez az oka, hogy a cégvezetők és különösen a bankárok másodiknak buta nőt választanak, nem az, amit korábban gondoltunk egy nyilvánosan nem elismert szociológiatanulmány kapcsán. De sajnos ezek a nők már annyira buták, írja a tanulmány szerzője, hogy már nem is buták, mert te nem is gondolsz arra, amire ők gondolnak, s tulajdonképpen a

butaság eszközével tudnak túljárni az újonnan szerzett, mindenki által a gazdasági sikerek miatt okosnak tartott férjek eszén. Ahogyan veled is volt, amikor beszerezted életed pecsétjét, amivel észrevétlen megpecsételted a titkos, mármint a feleséged előtt titkos számláid és eltitkolt tulajdonaid sorsát is. Mert erős a szerelem, mint a halál, és kemény, mint a sír, főleg, ha elérkezik az osztozkodás ideje.

Nem, nem a feleséged volt, aki megkérdőjelezte az életedet, aki kiállt mögüled, valójában te csúsztál ki a saját életed mögül, beleuntál abba, hogy hatalmas összegeket gurítasz a számládra, majd gurítod ki onnét egy újabb, jól tejelőnek mutatkozó vállalkozásba. Sziszüphosz mítosza ez, csak nem kővel, hanem pénzzel. Pénz be, pénz ki, pénz be, pénz ki, már hány éve csak a pénz létrejöttét kíséred figyelemmel. És most elakadt a lépted, nem tudtad, miért csináld tovább, és ha csinálod, akkor mi legyen az a tovább. Céltalan nem lehet, valamit akarni kell. A nemakarás azt jelenti, hogy feladtad. Nem a céget, hanem a birodalmat, amely birodalomnak te, mint uralkodó, a része voltál. Feladni önmagad, ahogyan a gyilkos, aki már nem képes tovább rejtegetni a bűnét, ahogyan az apád akarta tenni, ha ebben nem akadályozzák meg a bajtársak.

Felvetődött benned is a spirituális megoldás, ha nem is a Kelet az idegesítő zenével és érthetetlen szertartásokkal, villogó tekintetű spirituális vezérekkel, megzavarodott hívekkel, akik azt hiszik, megtalálták önmagukat, s hogy ha leoltják a lámpát, akkor is világít nekik a természet. A Kelet az nem, de esetleg visszatérni az ősök vallásához, és széder este kóser bort kortyolgatva elmélázni az egyiptomi kivándorlásról, de semmi kedved nem volt egy ilyen fájdalmas szertartást, a körülmetélést, végigcsinálni felnőtt fejjel, hogy ezáltal megteremtődjenek e vallás követéséhez az alapok. Úgy akartál visszatérni, hogy csak az ősök követése miatt, és még véletlenül sem isten követése céljából. Nem tudtál istenben hinni, mert úgy nőttél fel, hogy nincsen, vagy mert olyan oktatásban volt részed, amely oktatás mindent a logika irányából magyarázott, mindennek megvan a maga oka, aminek nem tudjuk, mi az oka, hamarosan annak is tudni fogjuk. A tudomány mindent megold,

csak idő kérdése. Minden olyan dolgot, ahol bejön az észszerűtlenség, mint faktor, azt te eleve elutasítottad. Nem hihetsz olyanban, amit a szemeddel nem látsz és füleddel nem hallasz. Nem hittél a kvantumfizikában, hiszen a Heisenberg-féle határozatlansági reláció megkérdőjelezi a sokkal stabilabb newtoni alapokat, mi a francnak új alapokra helyezni ezeket a megbízható tudományágakat. Azt meg, hogy a világ nem magyarázható ok-okozati szinten, eleve nevetségesnek tartottad, mi az, hogy csak akkor tudjuk, hogy van-e Herr Schrödingernek macskája, ha látjuk, ha meg nem látjuk, akkor lehet, hogy nincs. Mindenki pontosan tudja, hogy melyik szomszédnak van kutyája vagy macskája, és nem feltételezem, ha nyávogást hallok vagy ugatást, hogy az nem kutya- vagy macskabizonyíték, mert lehet, hogy a szomszéd nyávog vagy ugat, vagy hogy valaki a betörők miatt az internetről leszedte az ugatást. Minden, az észszerű gondolkodással szemben álló elképzelést, ahogy fogalmaztál, maszatos elképzelést az emberről, a sorsról, benne a New Age teljesen esztelen eszméivel, amiben úgy keveredik az indiai hagyomány a kereszténységgel és a szúfi gondolkodókkal, mint a kommunális szemétben a tejfölösdoboz a szárazkenyérrel vagy a döglött bogarakkal. Minden ilyen zavaros elképzelést Krisna herceggel, az upanisadokkal, Buddhával, a tibeti és egyiptomi halottaskönyvekkel és a pszichológiával együtt, ideszámítva még az ezen gondolatokat népszerűsítő közhelyes kiadványokat és magazinokat, szíved szerint a kukába dobtad volna, vagy nyilvánosan máglyára hánytad volna, ahogyan a fasiszták tették a nem tiszta fajú szerzők műveivel. Nem

A szakrális megoldás neked nem működhet, hülyeség arról álmodozni, hogy a valahai őseid hogyan menekültek Egyiptomból. Mikor volt ez? Ráadásul egy első osztályú étterem árát kell a zsinagógában legombolni a vacsoráért. Olyan emberekkel kell összeölelkezned, akik Galíciából menekültek Magyarországra, s köztudott, hogy a kazárok örökösei és vérileg semmi közük nincs Mózeshez. Persze zsidók, meg ők vannak többen, s lassan ők lesznek az igazi zsidók, mert a nyugati irányból érkezők, akik közül te való

voltál, genetikai állománya feloldódik ebben a vörös tengerben. A spirituális utat jobb elfelejteni, de akkor miért csinálj bármit, mi indítja be benned a csinálást? Amit akartál, már megvolt. Igaza volt a feleségednek, hogy már minden megvan, ami az életetekhez kell. Tulajdonképpen már van annyi inged, amivel életed végéig kihúzhatod. Eszedbe jutott egy régi barátod, amikor ezt mondta, tíz évvel volt idősebb nálad, hogy mi a fasznak csináljam tovább, honnét vegyek erőt, ha nem tudom, hogy mihez kell. S akkor mondta azt, hogy már összességében annyi ingem van, amivel kihúzom életem végéig, és még mosnom sem kell. Nevettek.

Később, talán este, már ágyban feküdtél, mikor visszagondoltál a barátodra, arra, amit mondott, eszedbe jutott egy régi rokon, az anyád mesélt róla, ez már azután történt, hogy öregkorára ő is rájött, hogy nem csak az van, hogy ember, s hogy mind az ő, mind a volt férje és az összes barátjuk igyekezete, hogy eltöröljék a genetikai megbélyegzést, kudarcot vallott. Akkor volt ez, amikor ennek az idős néninek, akinek a gyerekkori emlékek elevenebbek voltak, mint az, hogy mit akart kivenni a kamrából, be kellett vallania magának, hogy az összes barátnője épp úgy zsidó, mint ő, s hogy a harcostársak is mind effélék voltak, s hogy emellé az akarat mellé jószerével egyetlen keresztény magyar se zárkózott fel, mert ezek a magyarok magukban azt gondolták, gondolta a néni, hogy ezek a fajellenes kommunisták önös érdekből akarják eltörölni a nemzeti hovatartozást, hogy megszűnjön a nemzet, mert nekik ez nem érték, sőt kicsit veszélyes is, mint egy időzített bomba ott ketyeg minden zsidó közelében.

Amikor erre rájött az anya, akkor mesélte, hogy a Béla bácsi azt mondta, amikor egy barátja elment hozzá, mondjuk negyvenháromban, hogy nagy baj van, Béla, nemsokára minden zsidót felkoncolnak, s hogy most még van idő menekülni, nyitva a határok, de csak Amerika biztonságos és Svájc, márha a svájci határon nem fordítják vissza az érkezőt a határőrök, de ez csak pénz kérdése, nyisd ki, rózsám, kapudat, és nyitva az országba vezető kapu. Lehet, már csak napok vannak hátra. Akkor a Béla bácsi

odament a szekrényhez, kinyitotta az ajtót, nyikorgott, ott voltak stócban az ingek, ezt hagyjam itt Tónikám, ezt? Az élet többet ér, mondta a Tóni bácsi. De a Béla bácsi nem csinált semmit, csak vele csináltak olyat, hogy már azokra az ingekre nem volt szükség. Sajnos az örökösök sem hordhatták volna el, még akkor sem, ha a front nem dúlja fel a Béla bácsi lakhelyét, mert már az örökösöknek sem volt szüksége ruhákra.

A kokain még hátravan, mondta az idősebb barát felesége, ezt tartotta még egy öregkori megoldásnak. Nevettek. A kokainból aztán morfium lett, ahogyan az történni szokott. Amikor az öreg barát vesztését láttad a betegséggel szemben, akkor gondoltad, hogy ez az egész csak azért van, mert nem talált új célokat az életében. Ez egy ok-okozati kapcsolódás. A cél hiányából adódó elkedvetlenedés és elerőtlenedés vonta maga után, hogy a rákos sejtek, amelyek persze mindegyikünk szervezetében ott ólálkodnak, s várják a pillanatot, amikor eredményesen előtörhetnek. Na, ezek a sejtek fogták magukat és elindították szaporodásukat és vándorútjukat a szervezetben, mert nekik is a szaporodás és gyarapodás volt a céljuk, lényegükben hasonlítottak a tőkére. Épp abba a kórházba járt kezelésre, ahová az egészséges életmódot követő cégvezető, aki egy korábbi fejezetben szerepelt, köszöntek egymásnak, köszönnek, akiknek közös a sorsa, meg megkérdezik egymástól, a Pista és a Marika már nem jár? A Pista még múlt héten volt.

Hát ez a kérdés, gondoltad akkor, hogy miről szól a hátralévő idő, az az idő, ami valójában, ha őszinték akarunk lenni magunkhoz, már nem szól semmiről. Ez egy olyan idő, ami csak azért van, mert a jólét és a kellő orvosi háttér lehetővé teszi a teljes leöregedést, s nem halunk meg, gondoltad magadban, épp annyi idős korban, amennyi idős te akkor voltál, ahogyan a régi korok emberei meghaltak. Merthogy biológiai és társadalmi vonatkozásban minden lényeges dolgot eddigre már megtettél. Persze senki nem akar meghalni, senki nem akarja, hogy eltűnjön a saját életéből, amely élet onnéttól már nincsen, s az ottmaradottak épp úgy viszonyulnak ehhez az eltűnéshez, ahogyan a természet viszonyul egy fa kivágásához, hogy

egy ideig szemet szúr a hiánya, aztán egy-két év múlva összenő az a rés, ami ott lett a növényzetben, ahogyan pár száz év óta isten helyét is benőtte a gaz. Mit akarok, kérdezted kétségbeesve, látva, hogy az ingekkel való elégedettség következménye az lesz, hogy már annyi ingre sincs szükség, amennyi volt.

Ne kérdezd, hogy ki vagyok, és milyen jogon szólok hozzád. Tán avatatlan vagyok a beszédben, de nem vagyok avatatlan az ismeretben. Vagyok, aki vagyok, akkor is, ha nem látsz, akkor is, ha nem hallgatsz rám. Mert nem látsz és nem hallgatsz rám, hiába lángol csipkebokor a gyomrodban, hiába van tele vízzel és kővel a szíved. Saját árnyékunkban tévelygünk mindahányan, ha mozdulunk, az árnyék is mozdul, a test, mint egy kabátot cipeli magával a falakra, a járdára vetülő sötét foltunkat. Nem vagyok az őrangyalod, mert őrangyalok nincsenek, ott, ahol nekik kéne lenniük a csomó szentekkel és églakókkal, a pokol követeivel, ott nincs semmi, a csillogó, fénylő világból, a pokol izzó tüzeiből semmi nem igaz, még a semmi sem, mert nincs ott olyan, aki bármilyen tapasztalatot tudna arról megosztani, hogy ott van valami, akárcsak a semmi, ezért aztán tévedett az a Heidegger-kutató, aki azt hitte, az Isten tulajdonképpen a semmi, mert ami nincs, az még semmiként sem értelmezhető.

Nem tudod, ki vagyok, hogy netán alkalmazásban állok-e valamelyik cégednél, s úgy lesem ki az életedet, hát nem, inkább lehetne téged nevezni alkalmazottnak, akinek egy regénye van, és azt a regényt én írom le, és hiába keresed, hogy törvénybeütköző az, amit rólad mondok, hogy olyan-e, ami miatt súlyos büntetést róhatnak rám a magyarországi bíróságok vagy egy uniós testület. Nem tudják, ki ellen kéne lefolytatni az eljárást, mert nem mutatkozom. Mindenkit ismerek, de engem senki nem lát. Nem, nem vagyok a rendszerváltás előtti titkosszolgálat embere, aki aljas módon befurakodott mások életébe, én nem írok titkos jelentéseket egy szervezetnek, én nyílt kártyákkal játszom, mert nem vagyok titok és nem vagyok homály, mert bár senki nem lát, minden kitudódik, amit én látok. Vagyok, aki vagyok, akkor is, ha nem

tudod, hogy vagyok, holott én vagyok a világ nagyrésze, én vagyok a sötét anyag.

Vagyok, aki vagyok, akkor is, ha nem hallgatsz rám, mert nem is kell hallgatnod. Mért is hallgatnál, nem vagy rosszabb, mint más, és a te sorsod sem rosszabb, mint mások sorsa, nem hibázol, amikor megváltoztatod a házasság örökkévalóságáról vallott gondolataidat. Mindenki megváltoztat mindent. A gondolatok az állapotokat követik és nem fordítva. Minden döntés és minden döntés ellenkezője mögé is kellő gondolati védelem vonul fel, jólfelfegyverzett hadsereg, könnyű- és nehézlovasság, gyalogosok, mert nem lehet semmit előre kigondolni, csak amikor a döntés már megszületett. Akkor mindent elkövetünk, hogy ezt a döntést észszerűnek látszó érvekkel alátámasszuk, s persze a morális indokok is éppúgy a korábban meghozott döntéshez vannak alakítva. Adott esetben az egész múltunkat képesek vagyunk átalakítani, csak hogy az aktuális döntéseinket indokoljuk. Képesek vagyunk kidobni jó napokat az emlékezetből, mert azt akarjuk bizonyítani, a korábbi életben csak rossz napok voltak, s ki akarhatná azt, hogy egy élet ilyen rossz legyen, ki akarná, hogy ne változtasson, amikor a sorsa szinte kikényszeríti a változást.

Ne kérdezd, hogy ki vagyok. Olyan ügynökség küldött, amely nem fedheti fel kilétét, ha felfedné, épp a lényegét veszítené el, hogy titkos. Ostorozni küldtek és nem beárulni, és én ostorozni akartalak, mert megérdemled, ahogyan az ószövetségi próféták verték a saját fajtájukat, ahogyan az a felpaprikázott gonosz isten ütlegelte a népét, de belefáradtam az örökös bántásodba, megpihenek az ágy sarkán, egészen közel hozzád. Nem bírlak már nem szeretni. Nem mondom, hogy ellened megyek, és kinyújtom a kezemet rád, és rád mutatok az ujjammal, s teszlek pusztaságok pusztaságává. Kezembe emelem a te fejedet és ölembe fogom a te testedet, mert senki sem rosszabb nálad, talán mert mindannyian rosszak vagyunk, talán mert épp így tudunk csak jók lenni. Belefáradtam abba, hogy nem szeretlek, hogy haragot öntök rád, hogy megvonom tőled az élet vizét. Mert te is élet vagy és örök pusztulás, mint mindahányan.

Látom, ahogy ügyetlenül árulkodsz és panaszkodsz annak a nőnek, aki foltot ejtett rajtad, s ezáltal rajtam is, én is foltos lettem, hisz hozzád tartozom, ahogyan farkashoz az irhája. És ahogy meg van írva, lakozik a farkas az ő irhájával.

Elmondod neki a legféltettebb titkaidat, s ő mindent rögzít, hogy milyen ország, milyen bank, az eltitkolt ingatlanok helyrajzi számát. A korábbi életed fájdalmait nem jegyzi meg, abból hosszú távon nem lehet betéteket kiváltani. Látom, amikor elhiszed azt a morális paradigmát, hogy ő nem teheti meg, hogy amíg te egy másik nő társa vagy, addig ő mint szerető működjön, hogy legyen ő afféle elvonókúra, amiből aztán egy idő után vissza lehet esni a házasságba. Nem nevelték vallásosan, de azért neki is vannak erkölcsei. Te csodálod a tisztaságát, eszedbe jut Thomas Hardy *Egy tiszta nő* című regénye, amit anyád gyerekkorodban, nem tudod, miért, de dugdosott előled, talán el kellett volna olvasni, és akkor látnád, amit most nem látsz, hogy ez a nő valójában tiszta mocsok, és ez a mocsok rádkenődik, és lemosni soha nem fogod tudni magadról. Olyan leszel, mint aki kutyákkal él, hogy hiába töltesz nélkülük napokat, a ruhádban megmarad a kutyák szaga, hiába zuhanyozod agyon magad, kicsi kutyaszag ott marad a bőrben is, hiába pusztul el az a szerencsétlen állat, akit korábbi feladatával, ami a bárányok őrzése vagy vadak űzése volt, ellentmondó körülmények között tartottál egy lakótelepi lakásban, egy kis szőr a halott kutyából még évek múlva is előkerül, mint a tűlevél a régi karácsonyfákból. Más mocska határoz meg, más mocskától ragad a tested, amely mocsok immáron mégis a tiéd lett.

Eljöttem, mondod a telefonban, mert eljöttél rögvest, mikor a feleséged rákérdezett a parkolócédulára, nem adtál esélyt, hogy valamit korrigáljon az, aki évtizedekig a társad volt. Szállj ki, mondtad, s hogy nem mész Mahler-koncertre, utálsz koncertekre járni, otthon szeretsz ülni és az *Economist*et olvasni csendben. A nő zavartan kiszállt, s ott állt a kapuban szép ruhába öltözve, várta, hogy elhagyják ezzel a viszonylag jó minőségű autóval, és annyit

sem tudott kinyögni, mint az a szenvedő a kereszten, hogy mért hagytál el.

Éli, Éli, láma, láma, Háre Krisna, Háre Ráma.

Eljöttél, mondod, s hogy akkor elindulhat a közös élet, de a titkárnő azt mondta, hogy még nem váltál el, és nem vettél el engem feleségül, addig nem indulhat semmi olyan, ami közös. Még csak az kéne, hogy aztán egy hét múlva meggondold magad, és viszszasomfordálj a régi bútordarab mellé. És te akkor ezt megértetted, és kockára tetted a múltad, s ezen a kockajátékon el is vesztetted ezt a múltat. És ez nem úgy van, mint a kisgyerekeknél, hogy esetleg újra dobhatsz, vagy a számítógépes játékoknál, hogy van még négy életed. Nem, ez a dobás végérvényes volt, és életből is csak egy jutott.

De ekkor még, amikor néhány nap szálloda, helyesebben panzió után, azért ma Budapesten megszállni, tényleg horroráron van, egy bérelt lakásba költöztél, mert a vágyott nőhöz még nem költözhettél, ekkor még ezt nem láttad rossz irányba haladó történetnek. Nem, ez a történet épp most vette a legjobb fordulatát, gondoltad az átmeneti garzonban. Nem volt ajtó a szoba és a konyha között, hogy tágasabbnak tűnjön, ami egyáltalán nem volt tágas, közelebb volt az üveg, amit a biztonságos alvás érdekében beszereztél, és eszedbe jutott, hogy végülis be is viheted a szobába, és odateheted az ágy mellé, már senki nem fog ezért szólni. Szabadságnak élted meg ezt az apró életlehetőséget, a bor behelyezését a szobába, az ágy mellé. Töltöttél, nézted a műsort, de nem figyeltél oda, hiszen el voltál ragadtatva a végül mégiscsak megtett bátor lépésedtől, hogy egy olyan nőt, aki melletted veszítette el a legfőbb éveit, most kiiktattál az életedből, s hogy ennek máris fogható haszna van a szobába behozott borosüveg formájában. Újra van élet bennem, mondtad magadban, újra érzem, hogy akarok valamit, mert vele, gondoltál itt az elhagyott nőre, csak a nemakarás felé vezetett út.

Innét már receptszerűen mentek a dolgok, senki története nem mutat különösebb eltérést a másokétól, épp ugyanazok az események és szóváltások, még a hangerő is hasonló volt, mint

másutt. Nem olyan a sors, mint a francia kártya, hogy 52 lapból választhatsz, három van, abból húz mindenki, s ez a három is nagyon hasonlít egymásra. Válás, az elhagyott feleség idegileg összeomlik, mert semmit nem sejtett abból, ami végül történt, azt meg végképp nem gondolta, ha ilyesmi történik, az ilyen gyorsan megy végbe. Azt hitte, van olyan, hogy átmeneti idő, amelynek során akár vissza is rendeződhetnek a dolgok. Hogy először az a mondás, hogy ez nem volt jó, de ha változtatsz rajta, akkor jó tud lenni. De nem volt ilyen mondás, és nem lett ilyen idő. Az átmeneti időt te már fejben régen lejátszottad a titkárnő aktív segítségével a volt feleséged bevonása nélkül.

A feleséged összeomlott, pedig jó pénzt kapott, gondoltad, még így is, hogy nem a valós vagyont osztottátok. Igazságtalannak tartottad, hogy kikészült, ellened tett rosszindulatú akciónak, hogy téged vétkesnek tüntessen fel a világ és a gyerekeid előtt, mint a palesztinok Izrael államot, pedig végülis jól járt, egy karnyújtást nem tett ezért az összegért. Szemétség ilyet csinálni, gondoltad, és nem kalkulálod be azt az időt, amikor téged biztatott és támogatott minden lépésednél, mert úgy tartod, hogy épp azért kellett eljönnöd, mert már nem támogatott. Meg ha úgy vesszük, hogy volt olyan idő, amikor támogatott, ahogyan a balatoni házavatót tartó cégvezetőt is támogatta a felesége, akkor te is támogattad őt, s persze mindenkit, egy idő után főleg anyagilag, de az a pénz mégiscsak idő volt, amit a gyerekek és a feleséged szeretése helyett a fenntartásukhoz szükséges összeg megkeresésére fordítottál. A gyerekek, hát

Mesélted egy barátodnak, helyesebben ne tekintsük barátoknak azokat az embereket, akik társadalmi szerepük miatt, hogy hozzád hasonlóan cégvezetők, összejárnak, megosztják tapasztalataikat a legutóbbi befektetéseik kapcsán, valamint felsorolják azokat a szolgáltatásokat és vagyontárgyakat, amelyeket az utóbbi időben igénybe vettek vagy megszereztek, amely szerzés során lassan mindenki lecserélte a felesége nissanmicráját terepjáróra, majd a terepjárót környezetbarát terepjáróra. Egy ilyen cégvezetőnek mondtad, hogy a gyerekek neked mekkora csalódás, hogy eleve csak

úgy gondolnak a pénzre, mint elköltendő összegre, s egyáltalán nem tudnak helyesen élni, és nem is akarnak semmit az élettől, csak a te vagyonodat felélni. Erre mondta ez a barát, hogy semmi jelentősége nincs annak, hogy apa, csak az, hogy adjon pénzt, s ha azt mondod, hogy egy ilyen új kütyüre most nem, minek kell mindenből a legújabb, amikor a tavalyi modellek, amelyek semmivel sem tudnak kevesebbet, mint a legújabb, a felébe kerülnek, vagy inkább ingyen, mert olyat már vettél nekik. S amikor elkezded magyarázni az új- és legújabbkori termelésbe belekódolt hamisságot, érintve, ahogy te is szoktad, a Valentin-napot és a karácsonyt is, hogy mennyire túl akarnak járni a vásárló eszén, és túl is járnak, mert beetetik a legújabb termékekkel, hisz nekik az a fontos, hogy mennél nagyobb eladást produkáljanak, mikor e termelés hamisságáról beszélsz, mely termelésnek te is a része vagy, sőt abból van annyi pénzed, hogy ezt az új modellt is megvehetnéd, de most nem, akkor a gyerekek sértődötten felpattannak, és magadra hagynak az étteremben, ahová ebédelni hívtad őket. Hogy ezek a gyerekek, és itt most gondolok például, és megnevezte egy közös ismerősüket, aki épp hasonló gondokat árult el a gyerekei kapcsán, hogy az ő gyerekei tényleg nem szeretik őt. S ebben persze nem volt igaza, mert nem nemszerették, hanem utálták, mert az anyjuk miatt, s mert hogy innéttől végig kell asszisztálni, hogy majd születik ennek az apának még gyereke, feldarabolódik az örökség, és az apára, s jószerével az anyára sem fognak tudni úgy számítani, mint nagyszülőre, mert az anya is csalódott a családban mint létfenntartó egységben, minek is feccöltem bele ennyi energiát, mondta egy barátnőjének. Ez volt nekem a minden, és tessék, felnőnek, teljesen másmilyenek lesznek, mint amilyeneknek neveltük őket, az apjuk meg már héthatáron túl, ki tudja, hány féltestvért nemz még melléjük, nem úgy sokasodik, mint a kiválasztott nép, hanem úgy, mint a nyulak, bagzik minden bokorban, nem érdekli, hogy minek mi a következménye. Szóval az anya is elkezdett a legkülönfélébb önmegvalósítási tanfolyamokra járni, beszerzett egy csomó ecsetet meg festéket, s egy jógafestés-tanfolyamon az irányító, karatés szóval élve, feketeöves jógafestő rávezette, ha csak a lelkére figyel,

akkor önkéntelenül eléri majd a művészi mélységet, ami ezesetben a lelke mélységeinek megnyitását is jelenti. A lelke mélyén pedig az om szócska van, az öröktől való ősrezgés, s ha jól csinálja a festést, a mindenségnek ez a búgó hangja fog megjelenni a képen, természetesen színek és formák révén. Ommmmm. Kék. Ommmmm. Piros. Ommmmm. Sárga. És láthatóvá lesz a nem látható anyag, talán még én is.

A nagyszülőkről már letehetünk, mondták a gyerekek, s ők is csalódtak a családban, amit oly stabilnak hittek egész gyerekkorukban, s korábbi vágyaikkal szemben, hogy legalább három gyerek, elhatározták, hogy nem házasodnak össze senkivel, nem lesz gyerekük, még csak az kéne, hogy ők is csalódjanak. Ezt az elhatározást csak a lány szegte meg később, akkor is egy házas férfival, aki talán épp mert részeg volt, azt mondta, adok neked ajándékba egy gyereket. Ebből a dugásból tényleg lett gyerek, akit ez a férfi soha nem látogatott meg, mert ennek a férfinak is voltak már olyan felnőtt gyerekei, akik le se szarták, mert elegük lett, hogy örökösen elvárásokat fogalmazott meg feléjük, hogy milyennek szeretné őket látni, épp olyannak, amilyennek a gyerekek magukat nem szerették volna, s ez a gyerekajándékozó egy újabb gyerekkel nem akarta fokozni a gyermekek kapcsán megélt kudarcokat.

Majd mindegyik új feleséget választó cégvezető hasonló problémákról számolt be a gyerekei kapcsán. Ezt afféle korosztályi kérdésnek tekintették, hogy felnőtt egy olyan korosztály, Readymade Generation (RMG), amelyik nem akar küzdeni az életéért, mindent készen akar kapni, csak a haszonélvezet érdekli őket, nem csoda, hogy nem is olvasnak, holott a szülők, mármint a cégvezetők kompániája, mennyire mások voltak, úgy emlékeztek, hogy ők olvastak is, persze nem, de az már igaz volt, hogy mindenért foggal-körömmel. Ezért is tudják, minek mennyi az ára, mondták, pedig már régen nem tudták, mi mennyibe kerül, legfeljebb az autók árával voltak többé-kevésbé tisztában, de azok közül is csak bizonyos, abban a körben divatos márkákéval extra felszereltséggel. Ez a korosztályi szemlélet így mentesítette őket a szülői felelősség

alól, hogy mégiscsak az ő felügyeletük alatt lettek ilyenek ezek a gyerekek, miképpen más, szintén ehhez a korosztályhoz, mármint a gyerekek korosztályához tartozó gyerekek teljesen másmilyenek lettek, olyanok, akik a saját erejükből akarták felépíteni az életüket, mert más felügyelte az ő felnövekedésüket. És arra sem gondoltak ezek a cégvezetők, közöttük te sem, hogy az elköltözésük után tulajdonképpen alig láttak valamit a gyerekek életéből, s azt a kicsi időt is, amit velük töltöttek, a gyerekek baszogatására fordították, amit nevelésnek hittek, pedig tényleg csak baszogatás volt, amivel tovább rontották a viszonyt, holott egy szeletkéjét sem látták az ő gyerekeik életének. Nem tudták, hogy mért szakítják meg az egyetemi tanulmányaikat, ha megszakítják, miért költöznek egy messzi országba, ha költöznek, miért használnak több-kevesebb rendszerességgel könnyű drogokat, aztán persze keményebbeket is, miért kerülnek pszichológushoz, ha kerülnek, s mit mondanak el annak a pszichológusnak az életükről, hogy az a pszichológus megsajnálja őket, hogy szülői ártalomból mennyire eltorzult ezeknek a gyerekeknek a személyisége, s mennyire nehéz úgy élni, hogy a szülői figyelem egész életük során arra koncentrálódott, hogy mit vegyenek a gyereknek, amely gyerek ezért örökösen követelőzött, mert a szülei legalább a vásárlás idejére azzal foglalkoztak, hogy vele, s észre sem vették, hogy az újabb és újabb javak kívánása valójában átvette a szülőpótlás szerepét. S ők, mármint a gyerekek, annyira vágytak erre a pótszerre, hogy lelkibetegek lettek, ha valamit nem kaptak meg, pedig pontosan tudták, ez a valami, amennyiben megkapják, csak arra jó, hogy átadja a helyét egy újabb vágyott tárgynak. És ezt a kötődést, az amúgy emberi kötődésre teljesen alkalmatlan gyerekek esetében a legjobb pszichológusok sem tudták szétválasztani, egy sziámi ikerpár jobb helyzetben van, mint ezek a vásárlások által felnevelődő gyerekek.

A cégvezetők nem ismerték a gyerekeiket, s a lelkiismeretüket, ha e téren ilyesmi volt bennük és nem csak önsajnálat, a jaj, mért nem

szeretnek engem a gyerekeim, vagy mért pont nekem vannak ilyen gyerekeim, ezt a fájdalmat a gyerekek negatív jellemzésével csitították, mert valójában már csak egy dolog érdekelte őket, hogy az, ami rosszul ment a korábbi évtizedekben, s ide sorolódott a gyerekek felnevelése, amiben a gyerekek anyja mondhatni ludas, az most változzon meg. S te is

Felesküdtél a változásra, hogy igenis képes vagy egy másik életet élni, mert az, amit éltél, amit egyébiránt a feleségeddel együtt alakítottatok ki, épp nektek megfelelő élet volt, de te már régen eltávolodtál ettől az élettől. Így aztán nem tudtad, hogy a te gyerekeid nem olyanok, mint amilyennek látni akarod őket, ahogyan a többi cégvezető gyereke se olyan. Amit te pénzéhségnek látsz, az a te szűkmarkúságodból fakad. Hogy nem, arról szó sincs, hogy szórod rájuk a pénzt, hanem a legfontosabb dolgaikra is sajnálod. Például a tanulmányaikra, és órákat veszekszel a lányoddal, amikor fizetős egyetemre ment, hogy miért nem ment olyanra, ami ingyen van, s hogy meddig kell még megfinanszíroznod az életüket. Az a lány meg elsírta magát a telefonban, hogy ő rosszul teljesít versenyhelyzetben, és rosszul sikerültek a vizsgák, amelyek alapján felveszik, és mindent megpróbál, hogy majd ez változzon. Erre te, ahelyett hogy megértetted vagy legalább megszántad volna, azt mondtad, az egész élet versenyhelyzet, hogy lehet abban rosszul teljesíteni? A lány ott sírt a szobájában, amikor bejött a volt feleséged, már letette a telefont, és azt mondta, majd én kifizetem.

A te gyerekeid haragudtak rád azért, amit tettél és azért, amit azután is tettél. Te iktattad ki őket az életedből, azt gondoltad, egy ilyen tett után automatikus, hogy változatlanul szeressenek, hiszen te az apjuk maradtál, méghozzá olyan apjuk, aki végre nem terheli őket a mindennapi keserűségével, jószerével semmivel, mert jelen sem voltál, legfeljebb a cselekedeted egyéb következményével, hogy a volt feleséged épp a gyerekek szeme láttára ment taccsra. Azt hitted, a tőlük elvárható szeretet magátólértetődő, és semmit nem tettél, hogy megtalálják az utat hozzád, ehhez az új apához, akiben valahol ott bujkált a régi is, aki birodalmat épített nekik mesés

tájakkal, életmentő mesehősökkel, mikor kicsik voltak, amikor az anyukájuk királynő volt, s ők hercegei voltak a szeretésnek.

Hol van az én apukám, ezt kérdezte a lányod, már akkor, amikor még sehol nem volt az életváltás, sőt még a vagyont sem kezdted el kimenteni. Hol van az én apukám? Ott van benne az ő testében, csak most nem annyira látszik, mondta az anya, mert most más dolgok eltakarják, de ha azok a más dolgok eltűnnek onnét, akkor majd újra őt fogod látni. De ezek a más dolgok nem tűntek el belőled, ott burjánzottak, miként egy rákos daganat, teljesen leuralták az egész tested és minden olyat, amiben te nem hittél, de mégis volt, a szívedet és a lelked. És hiába kopogtatta meg a hátadat az, akit korábban a birodalom ékkövének neveztél, hogy rossz, ami felé mész, s hogy jaj azoknak, akik a rosszat jónak mondják, akik a sötétséget világosságnak, te észre sem vetted, hogy megérintett, s csak haladtál tovább a vakvilágba.

Ezek a gyerekek, akikről olyan megvetően beszéltél azok előtt, akik előtt az ő nevüket ki sem lett volna szabad ejtened, ők mentették meg a volt feleségedet, először tevőlegesen, hogy még időben ki tudták hívni a mentőt, s a toxikológián sikeresen kitisztították a mérgekkel telepakolt szervezetet, később meg a jelenlétükkel, s hogy annyira tudták szeretni ezt az anyát, s te emiatt nem lettél gyilkos, csak egy házasság felszámolója, ami nem számít a jelenlegi törvények, sem pedig az általánosan elfogadott erkölcsi elvek szerint főbenjáró bűnnek. De te ezért még véletlenül sem voltál hálás, mert nem vetted észre azt, ami történt, mert az új éned a volt titkárnővel összenőve eltakarta előled azt a világot, ami a titkárnővel összenőtt lényeden kívül volt, ahol a gyerekeid és a volt feleséged lakott.

És te olyan hülye voltál, szánalmasan hülye, hogy nemcsak a bankszámlákat és az eltitkolt ingatlanokat árultad el a titkárnőnek, hanem a gyerekeidet is. Kiszolgáltattad a jellemüket, megítélve őket, még a gyerekkorukat is, hogy mikor miért toporzékoltak háromévesen, pedig minden hároméves toporzékol, de te ezt annak

az embernek, akinek a leginkább semmi köze nem volt a gyerekeidhez, úgy adtad elő, mint egészen korán megnyilvánuló jellemhibát, hogy már akkor látszott, milyenek lesznek, de egy apa örökösen hisz abban, hogy majd ő olyan példát mutat, ami arra az útra irányítja őket, amely utat az apa helyes útnak vél. Az a titkárnő meg annyira megértőnek bizonyult, hogy milyen nehéz is, hogy ennyi energiát és pénzt beleöl valaki egy ilyen dologba, mint a család, s a végén ez a köszönet érte. Hálátlanság, mondta a titkárnő, aki ekkor már nem volt titkárnő, hanem új feleség és némiképp a cég üzletmenetének új őre, és már te sem laktál albérletben, hanem vettetek egy tágas lakást, ahol bőségesen elfértetek, modern eszközök, kevés dísztárgy, ezt az elvet követte az új feleség. Különben már neked is eleged volt a valahai otthonodból, ahol minden tele volt durrantva, a polcok, a falak, az asztalok, s ha nem figyeltél, bárhonnét a földre verhettél egy emléktárgyat, egyet a te régi életed tárgyi dokumentációjából. S ha összetört, a feleséged elsírta magát, hogy pont ezt mennyire szerette, és ebben az emléktárgyban benne volt az a hét, amit, és megnevezett egy szép várost, amit abban a városban töltöttetek kettesben. De neked ez a tárgy már csak idegesítő lom volt, ahogyan lom volt az emlékeidben az a bizonyos utazás is. Nem, ebben már egyszer volt részed, ki a faszt érdekelnek, ezt is mondtad a vendégeknek, amikor eljöttek megnézni az új lakhelyet. Minek kell az az ezernyi vacak, csak a port fogják, hogy az ember egy hétvége alatt képes asztmás lenni vagy porallergiát kapni. Nem érdekelnek a tárgyak, hisz azok nem az élet, hanem egy elmúlt élet maradványai, nem arról vallanak, hogy milyen szép volt együtt valahol azon a nyáron, amikor a gyerekek olyan aranyosan búvárkodtak a tengerben, fel-felkiáltva, hogy apu, láttad, ez mekkora hal, mert az apa is ott búvárkodott velük, hanem csak azt jelzik, elmúltak azok az évek, s te mostmár szeretnéd ezt a múlást az új lakással is felülírni. Mert az éjszaka elmúlt, gondoltál itt a valahai életedre, s a nap elközelgett.

A vendégek nem szóltak semmit, nem helyeseltek, egykedvűen nézték az általad tiszta vonalúnak tartott falfelületeket, s te sértve voltál, hogy nem teszik meg. Hogy jönnek ahhoz, hogy nem mondják, már a lakáson is látszik, hogy a legjobb úton jár, amikor te eteted őket ezen az estén, ráadásul olyan különleges articsókás

tonhallal búzacsírával, ami azon túl, hogy roppant egészséges, még rohadt drága is. Nem olyan, mint a gulyásleves. A gulyáslevesek ideje lejárt. Kik esznek olyat? Akik az Alföldön vesznek elhagyott tanyát, egy olyan pusztaság közepén, ahová csak száraz időben lehet eljutni, s a tulajdonoson kívül csak néha téved oda egy-egy traktor, meg a vendégek, akik hazafelémenet nem győzik szidni a vendéglátókat, hogy ilyen kurva messzire kellett menni miattuk, s hogy tényleg mindenki azt csinál, amit akar, de hogy másokat arra kényszerítsen, hogy egy gulyáslevesért átvezessen az országon. Ráadásul, mondja a férfi, inni sem tudtam, mert vezetni kell. Mi a faszért nem tanulsz meg vezetni, veti oda akkor a feleségének, akkor legalább én ihatnék. Mert félek, mondta a nő, s akkor méginkább kiabált vele, amikor megállította őket a rendőr, és rögvest kiderült, hogy ez a férfi titokban azért 1,8 ezreléknyi légalkoholt elfogyasztott a vendéglátók pálinkájából, suttyomban, hogy a feleség ne lássa. Majdnem minden férj eljut oda a házasságában, hogy ha olyan történik, amit a feleség nem lát, az tulajdonképpen nincsen. De a rendvédelmezőknek hiába volt ez a titkosított ivás, a szonda mindenre fényt derít. Alig tudták megszervezni, hogy más haverok eljöjjenek a kocsiért, mert szombat este volt, s már mindenki részeg volt, ha nincs az a gyomros barátjuk, s annak egy szintén gyomros ismerőse, akik a gyomruk miatt nem ihattak, legalábbis ezt mondták, bár épp nem erről volt szó, hanem az alkohol következtében olyan idegsérüléseket szenvedtek, hogy örökösen fájt egyiknek a talpa, mintha késsel lenne kettévágva, alig tudott menni, mondhatni, elitta a talpát, a másik, akivel ez a talpas az orvosnál ismerkedett meg, a lábában futó idegszálakról itta le a védőanyagot. Szóval ha ez a két ember, a talpas meg a lábas, akik magukat közösen gyomrosnak nevezték, nincs, még mindig ott rostokolnak az autó mellett, százhúsz kilométerre Budapesttől, a puszta közepén.

A jogsi ugrott, de így legalább nemet lehetett mondani a legközelebbi tanyabulira. Sajnos nincs mivel, mondta a férfi a telefonba az újabb meghívás alkalmával, tudod, a múltkor. Tudom, mondta a vendéglátó, itt kellett volna aludnotok. Mostmár mindegy,

mondta a jogosítvány nélküli, senki nem tudja, mi történik akkor, amikor még nem történt meg. Pedig mindennek megvan az oka, mondta a tanyasi. Ja, csak azt nem tudjuk, hogy mi az ok, s azt meg pláne nem, hogy annak mi a következménye addig, amíg nem történik meg. Utána persze már a napnál világosabb, hogy mondjuk az egész a gulyásleves miatt volt, amit ma már tényleg csak ilyen rusztikus környezetben lehet felszolgálni.

A te vendégeid nem voltak hálásak a korszerű vacsoráért, s hogy a sofőrszolgálat miatt megőrizhették a jogosítványukat, mert el se tudták volna képzelni, hogy mivé vált volna az életük, ha egy kiskunsági tanyára kell lemenniük, ahol a falakra régi mezőgazdasági szerszámok vannak felszögelve, a kertben meg hordókba vagy épp lyukas zománcos lábasokba vannak ültetve a virágok, és a bejárati ajtó olyan alacsony, amilyen alacsony volt száz éve egy kiskunsági paraszt, szóval ha bemegy az ember hugyozni, még az alacsonyabbak is beverik a homlokukat. És nem csak egyszer, mert mire megjegyzik, már annyit isznak, hogy rögvest el is felejtik. Közel s távol egy árva lélek sincs, csak kukoricás mindenfelé, mert az a tanya, ahol régebben a Sanyi bácsiék laktak, aminek a kútjába beszakadt az a traktor még a regény elején, hát az már régen eltűnt a föld színéről. És persze ez olyan hely volt, hogy ha esett, nyakig sárban kellett egy földúton onnét elhajtani, szemben a te Corvin-ne-gyedi újépítésű lakásoddal, ami nem volt telehalmozva emléktárgyakkal, a paraszti élet kellékeiről már nem is beszélve, mert valójában még egy tanyán is hülyén néz ki, ha felerősít az ember a falra egy kocsikereket vagy egy vasvillát. Tiszta, megnyugtató falak, rálátás a városra a tetőteraszról, látszik, ez a lakhely a jövőre épült és nem a múltra. Egy ilyen változás esetén, gondoltad, mikor már elmentek, átalakul a baráti háttér, kiderül, hogy kik kötődnek hozzád, kik a volt feleségedhez, és mit lehet tenni azokkal, akik nem tartják veled a ritmust, s nem gondoltál arra, hogy a volt feleséged valójában nem egy ember volt, hanem az a valahai élet, amiben ezek a barátok megismertek, az a valahai éned, akit akkor megszerettek, aminek már írmagját sem találták ezen az

új lakhelyen. Nem ők változtak, te lettél idegen, akit ezek a régi barátok nem követhetnek, mert nem ismerik meg a hangját és a szeme világát, és elfutnak előle. Köszi, hogy eljöttetek, szóltál utánuk az ajtóból, visszanéztek, s te láttad, valami átok van a szemükbe írva, amely átok a te új feleséged meggyalázása volt, hogy hűtlen lettél a sorsodhoz, mert idegen asszonyt vettél feleségül a föld népei közül, és mert ezt tetted, nincs remény számodra a földön, aztán rácsuktad a nézésükre az ajtót vagy ők fordultak a lift felé.

Az új feleség megtartotta a régi lakását, ha nem kell, felesleges megválni egy ingatlantól, s ki ne értene ezzel egyet, ha nem épp egy ingatlanbefektető. Esetleg jó lesz a gyereknek. Milyen gyereknek, kérdezted akkor. Hát ha véletlenül mégis akarnál, mondta az új feleség. Én biztosan nem, mondtad erre, nem vagyok már abban a korban, hogy beleférjen egy most születő gyerek felnevelése, meg különben is, már vannak, és azok is csak kudarcot jelentenek számomra. Akkor az új feleség nem azt mondta, hogy épp ezért kéne újabb gyerek, hogy korrigálni a korábbiakat, és most erre az ő hathatós segítségével volna lehetőség. Nem, ez a mondat még nem volt időszerű. Most azt kellett mondani, hogy nagyon is megértelek, tényleg rossz erre a kudarcra gondolni, és tényleg, neked már nem az a dolgod az életben, hogy gyerekeket nevelj. Nem, mondtad erre, én olyan korosztályhoz tartozom, amikor erre az embernek, ha még valamit el akar az életében érni, nincs ideje. Örültél, hogy ez az új feleség és régi titkárnő ennyire megérti a te belső életakaratodat, és alkalmazkodik ehhez az életakarathoz, s nem hozakodik elő a sajátjával. Tényleg kezesbárány. Nem olyan, mint a többi cégvezető új társa, hogy alig teltek el a mézeshetek, amely hetek az elhagyott család számára korántsem voltak mézesnek nevezhetők, szóval alig tértek vissza Indokínából, Vietnám, Laosz, Kambodzsa, minden benne volt, vagy Nepálból, ami még Indokína országainál is olcsóbb, s ezek a gazdagok szeretnek olcsó helyekre járni, mert ott fillérekért vehetik igénybe a legmagasabb szintű szolgáltatásokat, friss kagylót meg rákokat esznek lángosáron, a különleges tájról már nem is beszélve, ami mellékesen jár a szolgáltatások mellé, ahogyan az

olcsó ruhaneműk és a többszáz évesnek vélt vízfestmények a Koránból vagy a Rámájanából vett jelenetekkel, persze mindegyik hamisítvány, de ezt otthon senki nem tudja. Meg miért is lenne hamisítvány, ami épp olyan, mint az eredeti. Alig lepakolták a cuccokat, az új feleség megnézte magát a tükörben, azért az ember ilyen helyen nem úgy barnul, mint a szoláriumban vagy a Balatonon, mondta. Nem, mondja a férfi, s ekkor a meztelenre vetkőzött nő odabújt ehhez a férfihez, hogy nem vágyik-e rá most az itthoni ágyon, ez mégis más, mint ilyen hülye gyékények között, amelyek csak pár napig romantikusak, amíg meg nem fájdul az ember háta, és akkor a férfi, hogy de, mert épp vágyott rá. Az utolsó pillanatban még megkérdezte, hogy nem kell-e vigyázni, dehogy, mondta a nő, hamarosan megjön, de persze pont ellenkezőleg volt, pont nem jött meg, szóval a házasság első évének végén megszületett az első gyerek, amely gyerek immáron teljesen indokolatlanná tette a rosszulsikerült korábbiakra fordítandó figyelmet, és ez a figyelem valóban el is maradt, ha valaki mondta, hogy véletlen összefutottam a fiaddal, lányoddal, nem is értette miről beszélnek, hiszen a gyerek most épp oviban van, de te

Nem, mondod magadban, akit én választottam az nem olyan, nincsenek ilyen alattomos tervei ellenem, és nem figyeltél arra a régi barátra azok közül, akik még tényleg barátok voltak, s nem gazdasági, üzleti vagy versenytársak, amikor ez a barát mondta, hogy minden nő olyan. Nem, az enyém olyan, hogy kezesbárány. Így is hívom néha, hogy kezesbárány, és megsimogatom, amikor mellémkuporodik a földre, mert ő másmilyen, olyan a tenyérnek, mint az a régi pulóver, amit a mama kötött. Más, érted, és ezt egy csomó minden bizonyítja, nagyon stabil erkölcsileg, soha nem erőltetné rám a saját életakaratát. Bántott, hogy ezt a barátot nem tudtad meggyőzni, s el is határoztad, hogy többet nem találkozol vele, mert milyen jogon mer mást gondolni az ő új feleségéről, mint amit te szeretnél, hogy gondoljon. Este néha, mikor átszámoltad a vagyont, azt is átfutottad, hány mínusz barát van, s hogy ez mennyi felszabaduló idő. Amely felszabadult időre már jóideje fenték a fogukat az új élet hiénái.

Már nem nézted a híradókat. Helyesebben egy darabig még igen, reggelente, amikor észrevetted, hogy valójában egy politikai sorozatot látsz, ahol leosztott szerepek vannak, amely szerepek néha, hogy izgalmasabb legyen az adás, új fordulatot vesznek, de soha nem olyan mértékűt, ami ellene mondana egy ilyen előadás elvárásainak, vagy netán a nézőt kifordítaná a komfortzónájából. Nem kellett tíz év, hogy a politikában még véletlen se tűnjenek fel olyanok, akik igazán változtatni akarnának mondjuk az elszegényedett keletés dél-magyarországi emberek életkörülményein, akik küldetéstudattal kerültek bele az ország irányításába, és szeretnék, ha a vezető egyetemeken kimutatható számban lennének alsóbb rétegekből származó diákok, mondjuk cigányok, ha a fővárostól legmesszebb eső kórházban és iskolában is olyan gyógyítás és oktatás folyna, mint Budapest kiemelt körzeteiben és a magánklinikákon. Nincs szükség ilyen kiszámíthatatlan, érzelmeik által irányított bajkeverőkre. A jedik korának befellegzett. Maradtak a pragmatikusan gondolkodók, akik megfelelő anyagi haszonért és a hatalomért megtettek mindent, ami már nem pusztán ízléstelen volt, hanem a tízparancsolat legalább két pontjába is beleütközött. Mindez azonban senkit nem zavart, ez vált természetessé, a közvélemény elvesztette az erről korábban alkotott véleményét, a tízparancsolatot csak tananyagnak tartották, mint Hammurapi törvényeit, ami valami kihalt népre vonatkozik az ókori Keleten. Alapvetően kétosztatú lett a politikai berendezkedés, és mindkét oldal hívei felmentették a saját tolvajaikat, míg a másik oldalon működőket mélységesen elítélték, de ezzel a megosztottsággal tulajdonképpen minden tolvaj felmentést kapott. Míg a kommunikációs szakemberek a ki volt besúgó és ki nem, vagy ki volt bűnös kommunista és ki nem, vagy ki megátalkodott náci, antiszemita és ki nem, vagy épp kik akarják Afrikát Európába telepíteni és kik nem, vagy a you2me2, r2-d2 trükkel szórakoztatták a szavazóképes közönséget, s mindent elkövettek, hogy ezzel fenntartsák az ország megosztottságát, tulajdonképpen egy cél lebegett a szemük előtt, hogy ezzel a kettészakítással fedezzék a gátlástalan harácsolást. Addig, amíg mindkét oldalon zajlik a bűnözés, egyik erő sem teheti meg, hogy hatalomrajutva a másikat rács mögé dugja. Nem kormányok váltakoztak, hanem a csendestolvajok, akik elcsodálkoztak azon, hogy loptak, ha valaki

rákérdezett. Mi tényleg észre se vettük. És a hangostolvajok, akik büszkék arra, hogy övék lett például az uniós támogatás teljes összege, mert végre nemzeti vagyonná vált a nyugatiak pénze, mert a saját maguknak összeharácsolt vagyont, amit a rendszerváltás pillanatától a legszigorúbban véd a magántulajdon szentsége, úgy értelmezték a nyilvánosság előtt, mint nemzeti vagyont. A csendesés a hangostolvajok váltakoztak, amikor a szavazók arról döntöttek, hogy ki legyen kormányon. A csendesek általában depressziósan kormányoztak, hisz nem lehetett energikusnak látszani, akkor esetleg gyanúba keveredtek volna, hogy ezeknek a politikai szereplőknek nagyon megszaladt, a képviselői meg miniszteri fizetésből azért nem lehet ilyen jókedvű az ember, nem győzték hangoztatni, hogy merjünk kicsik lenni, s lemodellezték a lélektani Trianont, ahol a románok tényleg Debrecenig megkapják Magyarországot, a szlovákok meg nem állnak meg Békéscsabánál sem. A hangostolvajok csapata pedig örökösen hőzöngött, lelkes és intenzív volt, nem győzött nagyratörő álmokat szőni, hogy elhitesse az egész országgal, hogy az egész országnak épp olyan jól megy, mint nekik. Magyarország jobban teljesít, dübörög a gazdaság, mondták az általuk irányított és uralt országról, amely országot persze a határokon túl is a magukénak éreztek, kezdetben csak a régi, történelmi részeket, aztán azt is, amit Mátyás király elfoglalt, utána a kalandozó magyarok által bejárt Európát, végül kikacsintgattak még az Etelközre is meg az Urálra, olyan területekre is, amelyekre Laci bácsi egy korábbi fejezetben még gondolni sem mert. Ők lepődtek meg a legjobban, mikor azt vették észre, hogy ezt az ország nagyrésze tényleg elhiszi, még azok a nyomorult borsodi cigányok is, akik az éhhalál szélén egyensúlyoznak, s ennek ellenére szíves-örömest adják szavazatukat a hőzöngő tolvajok kormányára.

Nem nézed, kérdezte a feleséged akkor, amikor még volt módja kérdezni, ma ő is később indult, nem volt első órája, egy alapítványi iskolában tanított. Nem, mondtad, nem érdekel. Tudod, mit vettem észre, kérdezte, s nem várta meg, hogy visszakérdezz, mit, hogy az a különbség a politikusok között, hogy vannak a sárgafogúak, azután a kifehérített vagy porcelánfogasak, s végül jönnek a legfiatalabbak, akik a makulátlan fogsor mellé kaptak kellő logopédiai képzést is, és úgy ejtik a szavakat, mintha logopédiai versenyfeladatot oldanának

meg. Éss, Isss, Ccsalád, Zzsidó. Nevettetek, a gyerekek már iskolában voltak, egy ideje egyedül jártak. Még belefér a reggelbe. Belefér, kérdezted, belefér, mondta a feleséged és ott, a reggeli politikai sóműsor villogó képernyője alatt lettetek egymáséi immáron sokadjára. Jó volt így kezdeni a napot, hogy tulajdonképpen a lényeg már megtörtént, mondtad, ha ezután nem jön semmi, a reggelt már nem lehet elvenni. A birodalom királynője nevetett, aztán, hogy úristen, rohanni kell, mert olyan az alapítványi iskola, hogy késés az nincs, mert nemcsak az igazgató néz a körmödre, hanem a szülők is, hogy az általuk vásárolt szolgáltatás megéri-e az árát.

Ebben a politikai térben kellett a birodalmakat működtetni, mert ha a gazdaság nem működik, akkor az ország sem működik. S persze mindenkinek az volt a célja, hogy működjön, ám a vállalkozóknak mindez rengeteg pluszpénzébe került, amit az állami, majd később az uniótól jövő bevételek fedeztek. De végülis stabilizálódott a rendszer. Egy konzervatív kormány belügyminisztere leszámolt a maffiaháborúkkal. Szükségtelen volt a különböző gazdasági tényezőknek különhadsereget fenntartania. Az őrzővédők elkerültek a nagyobb kormányzati és állami intézményekhez, hogy azokat védjék, a jóisten sem tudja, mi és ki ellen, mindenesetre a csapatok vezérei, volt magasbeosztású rendőrök, jól meggazdagodtak. A rendszerváltás következtében megindult, vagy megindulni látszó társadalmi mobilitás teljesen leállt, megkötötték az új törzsszövetségeket, mindenki elérkezett ahhoz a kaszthoz, ahová érkezni volt ereje, s maradtak a nyomorultak között azok, akiknek onnét elmozdulni nem volt lehetőségük. De színesedett is az ország fenekén élők csapata, hisz számosan süllyedtek le a kilátástalannak számító szociális szintre. A civil szervezetek megrendítő jelentéseket tártak a köz elé, hogy mit tapasztaltak, amikor, s megneveztek egy falut, hogy ők abba a faluba vittek élelmiszert, s ezt látták. Az ország vezetői különösebb felelősséget nem éreztek irántuk, ahogyan a nagy pénzek mozgatói sem. Időnként némi juttatással, karácsonyi adományokkal kicsit gyógyítgatták a lelkiismeretüket, de

legtöbbször ezt is inkább érdekből tették, hogy mutassák, ők annyira jók, nem csak a termékeik tekintetében, hanem emberileg is, hogy mindent megtesznek a szegények életnívójának emeléséért, szóval mivel ennyire jó emberek, különösen érdemes tőlük vásárolni. Ja, és persze a környezetet is védik, hisz minden olyan kezdeményezést támogatnak, ami a környezettudatos életet szeretné a magyar lakosság körében elterjeszteni, valamint hívei az alternatív energiaforrásoknak, ki az a hülye, aki nem tapsikolna örömében, ha felállítanak egy szélerőművet. Egy Don Quijote esetleg nekimenne, de hát tudjuk, hogy ő már a maga korában is idiótának számított. És az mikor volt. Akik erről beszéltek nem tudták pontosan, mikor, csak hogy marha régen, ráadásul egy regényben vagy filmen, ami köszönőviszonyban sincs a valósággal.

Úgy látszott, ez az ország biztonságos hátteret nyújthat a nyugati befektetőknek, érdemes olyan ipari területeket megvásárolni, amelyek alkalmasak új gyárak létesítésére, régi gyárak idetelepítésére. Te ezt felismerted, a gyártelepek úgy fognak kelleni, mint egy falat kenyér, s elindítottad ezt az üzletágat is. Első fecske voltál, de egy fecske, különösen ha az az első, nem csinál nyarat, ezt kellett megtapasztalnod, amikor a befektetők egyáltalán nem jöttek, s neked a nyakadon volt három budapesti és hat vidéki ipari terület. De nem voltál elkeseredve, mert néhány raktáráruháznak sikerült helyet találnod, s ezzel egy időre keresztfinanszírozással megoldottad a likviditási gondokat. Nem, nincs baj, van pénzem, nem kell izgulni, mondtad otthon, abban a lakásban, ahol otthon voltál, 1998-ban és később, 2008-ban. Bár tulajdonképpen mindegy, hogy mikor történik, ami történik, hisz mindenki a saját idejében él, olyanban, amiben évek száma van, s nem olyanban, amiben évszámok vannak. Csak azért alkalmazok itt évszámot, hogy felismerjenek, hogy ki vagy, vagy épp ellenkezőleg azért, hogy senki ne ismerjen fel, hiszen pont nem a megadott időben történtek az említett események, mert ki akar magára uszítani egy sereg ügyvédet? Hát én nem.

Hiába ültök össze a cimboráitokkal, hogy kiderítsétek, melyik szereplő ki lehet, soha nem tudtok rájönni, pedig ez mindenkit jobban érdekel annál, hogy ki a száz leggazdagabb magyar. Hogy ki a száz leggazdagabb magyar, az már senkit nem érdekel, még azokat sem, akik belekerültek. Ha megjön a tiszteletpéldány, csak félredobják a többi olvasatlan újság közé. De hogy ki az a száz, aki szereplője ennek a könyvnek, ki az a száz cégvezető, majd kiszúrja az oldalatokat a kíváncsiság, de soha nem jöttök rá, mert mind benne vagytok, és egyikőtök sem, nincs ügyvéd, aki hitelesen tudná képviselni ellenem az üzletszerű rosszhírterjesztés vádját. Amúgyis, hol van az én híradásom a valósághoz képest, amit oly kevesen értenek és hallanak meg a körülötte lévő zajongás miatt.

Később, 2008-ban, abban a lakásban is, ami soha nem tudott otthonoddá válni, mert hiányoztak a régi dolgaid, az újakhoz meg nem volt már kedved hozzászokni. Tulajdonképpen az új nőhöz is nehéz volt, a ruháihoz, az orrfacsaró parfümökhöz és dezodorokhoz, hogy a fürdőszoba felét, hiába volt nagy, kozmetikai és tisztasági vegyszerek foglalták el. Hiányoztak azok az intim ruhadarabok, amelyeket a feleséged hordott, és zavartak a másmilyenek, amelyekbe hol itt, hol ott belebotlottál. Kié ez a, és megnevezted az éppen kezed ügyébe került női alsóruhát. Na, kié lenne, ketten laktatok ott és nem a tiéd volt. Kié ez a, és arrébb dobtad. Idegen volt, bár még ekkor nem tudtad, hogy később milyen idegen lesz és milyen nehéz, amikor ez az idegen ruhákat viselő nő tényleg kimutatja a vagyonokért készült porcelánfogai fehérjét.

Valójában ő sem akart rosszat, bár bosszút forralt, mikor a játékgyáros becsapta, de annyi év múlt el, olyan messze van már ettől az eseménytől, hogy rég elillant annak a bosszúnak az eleven ereje, csak kívülről és később visszanézve látszott ez egy előre kigondolt eseménysornak, ami valójában a te élethez való viszonyod teljes átalakítására tör. Te voltál, aki ezt a nőt, aki először titkárnőként, később új feleségként érkezett az életedbe, de valójában semmi mást nem akart, csak azt, amit mindenki, s ő maga is elhitte, hogy nem egy játék része az ő morális fenntartása, bár valójában nem az erkölcsre épült, inkább ösztönös cselekedet volt,

hogy nem akar olyan helyzetbe kerülni újra, hogy valaki beígér fűfavirágot, s a végén kétévnyi szeretői viszonyt követően úgy eltűnik az életéből, mintha ott sem lett volna. Egyszerűen nem akart újra ebbe a cipőbe lépni, mert ugyanabba a vízbe nem, de ugyanabba a cipőbe századszor is képes visszalépni az ember, akkor is, ha csuromvizes. Már a játékgyártó után is egyszer belecsúszott, hogy egy írásoktató tanfolyamon beleszeretett, na, nem azokba, akik éppúgy nem tudtak írni, mint ahogyan ő sem tudott, hanem a tanfolyamot vezető íróba. Ez különben ugyanaz az író volt, aki az Ördögkatlan fesztiválon nem tartotta meg a beígért kurzust. Egyáltalán nem akarta, de egyszerűen nem tudott menekülni a hatása elől. Úgy látszik, ő az ilyen hatáskiváltó emberekre bukik, akik kiemelt helyzetben vannak egy közösségben, s ez az író ilyen volt. Ráadásul még annyi időt sem hagyott neki, hogy gondolkodjon azon, most ezt akarom-e vagy nem. Mire ezt el tudta volna dönteni, az író már belökte egy Király utcai vendéglátóipari egység sötét sarkába, s amit egy ilyen helyen meg lehet csinálni, mindent megcsinált, és hívott egy taxit, mikor megtudta, hogy a lány egyedül lakik, és felment vele hívás nélkül abba a lakásba, amit később, amikor már megtalálta zsák a foltját, a lány feleslegesnek gondolt eladni. Ő meg úgy sodródott az eseményeken keresztül, mint egy elejtett papírzsebkendő, amit kedve szerint sodor, dobál a szél.

Nem, már régen nem volt benne bosszúálló indulat, csak nem akart rosszul járni, a cégvezető meg olyan volt, hogy nem tartozott a sodró lendületű emberek közé, szóval volt ereje nemet mondani, hogy csak akkor, ha őt akarja szőröstülbőröstül, mert szerető az nem lesz. Te meg olyan voltál, hogy épp nemet nem tudtál mondani erre a kínálkozó kapcsolatra, annyira semmi gyakorlatod nem volt az ilyen helyzetek kezelésére, annyira szokatlan volt ez az érzés, hogy elképzelésed sem volt, hogy hogyan lehetne másképp is csinálni, mint ahogyan csináltad. Hogy mondhattad volna azt is, amit más férfiak mondtak ennek a nőnek, hogy ha nincs dugás, akkor ugye nincs mit akarnunk egymástól, nehogymár egy lehetséges dugás miatt számoljam fel az eddigi életemet, egy olyan miatt, amiről azt sem tudni, hogy jó lesz-e, hát azt már nem. Vagy azt is mondhattad volna, hogy ne haladjunk tovább azon az úton, amin már elindulni

sem érdemes, hisz feleséged van és gyerekeid, s jobb, ha nem sodorjátok egymást bajba, mert például azt biztos nem szeretnéd, hogy elszakadj a gyerekektől, vagy fájdalmat okozz egy olyan nőnek, aki annyi ideje kitart melletted, annak ellenére, hogy. De hülyeség mostmár azon rágódni, mit lehetett volna másképp. Mindent úgy csinál az ember, ahogy csinálni tud, hogy miért nem másképp csinálta, hát azért nem, mert annak a másképpcsinálásnak a lehetősége épp akkor nem állott fönn. Nem a megvalósult, hanem az elképzelt jövő mámorában csinálódik a jelen. Ezt talán a játékgyártó mondta valaha egy előadáson, és hozzáfűzte, na, ezt inkább hagyjuk. Vagy ne hagyjuk? De bárki kitalálhatja, mit fűzött hozzá.

Ha így nézzük, végülis mindenki vétlen volt, mert mindenki csak a saját személyisége és életakarata által diktált lépéseket tette meg. Hogy ezen te rajtavesztettél, senkinek nem a hibája, legfeljebb a magadé, de még az sem, mert nincs olyan, hogy hibás élet, csak élet van, s ebben az életben ok nélkül következnek be az események, s nem úgy, ahogyan te gondoltad, hogy minden logikusan épül egymásra, s ennek az épülésnek a mozgatója a saját akarat, azok a döntések, amelyeket a helyzet elemzése után maga a cselekvő hoz.

Nem így van.

A saját döntések teljesen más utakra sodorhatnak, mint ahová jutni szerettél volna, ha egyáltalán saját döntésekről beszélhetünk bizonyos események megtörténtekor. Például amikor feldúlva érkeztél a gyerekeiddel való találkozásról, amely találkozás kimenetele már előre be volt biztosítva, s nem kis mértékben köthető az új feleséggel történt beszélgetésekhez, amikor ez az új feleség nem csupán megpróbált, hanem ténylegesen rá is állított arra a gondolatra, hogy ezek a gyerekek hálátlanok, s emiatt ő például nem szívesen találkozna velük a jövőben, még akkor sem, ha a gyerekeknek szándékában állna a találkozó. S te meggondolatlanul igazat adtál ennek az új feleségnek, akire a jövődet, azokat a célokat építetted, amely célok nélkül épp az a sors várna rád, mint az ingei mennyiségével elégedett régi barátra vagy az ingei mennyiségével szintén elégedett Béla bácsira. Bár lehet, erre még nem tudtál

gondolni, mert az a barát ekkor még élt, és talán még beteg sem volt, vagy nem, már meghalt, csak mégsem az ő sorsa jutott eszedbe, és Béla bácsié sem, az mégiscsak egy háború volt, meg népirtás, hogyan is lehetne azt a te sorsodhoz hasonlítani. Nem jutott eszedbe senki, még azok sem, akikkel számolnod kellett volna a jövő tekintetében, például a később hálátlannak tekintett gyerekeid, akik épp azért voltak ilyenek, mert nem voltak belekalkulálva, legfeljebb egy bizonyos összeggel, a terveidbe, csak arra gondoltál, vajon miért kell, hogy megképződjön ez a jövő, mi teszi újra érvényessé az életedet s a múlt történéseit, és az ahhoz tartozó embereket kiemelted az érvényességi körből, hiszen azok csak nyakadra kötött súlyok, ha nem szabadulsz meg tőlük, borítékolva van a pusztulás.

Hálátlanok, mondta az új feleség, s akik ilyenek veled, azokat tényleg látni sem akarom. A hálátlanság bizonyítékát találtad most is abban, hogy felhozták a megélhetési nehézségeket, hogy hiába kapott a volt feleség egy nagy és rendkívül jó helyen lévő lakást, s nem kevés készpénzt, az a készpénz közben elment, többek között azért, mert nem voltál hajlandó pluszösszeggel hozzájárulni például a lányod fizetős egyeteméhez, a fiad külföldi képzéséhez, nehogy már te finanszírozd, hogy egy nyugati városka utcáin tévelyegjen befüvezve, mondtad egyszer valakinek, gondolom, az új nőnek, mert neki mondtál el mindent, azt is, amit nem kellett volna. Szóval a készpénz elment, s a fizetés és a gyerekekért fizetett pénz kevés a megélhetéshez. Ti is dolgozhatnátok, mondtad erre megint, mert ez volt a mániád, hogy akkor megtanulja az ember, hogy hány óra munka egy cipő ára például. Én dolgoztam, amikor egyetemre jártam, fűzted hozzá, s akkor ha ti is, nem lenne anyagi nehézség. De apu, nem hülyeség dolgoznunk, amikor neked annyi pénzed van, hogy minden energiánkat a tanulásra fordíthatnánk? Tanulásra, ugyanmár! Hová jársz, bölcsészkarra (egyébként nem oda járt, csak már elfelejtetted, hogy egyetemet váltott), hát ott mit kell tanulni, ha nem tanulsz semmit, az a hármas, ha meg kinyitod vizsga előtt a könyvet egy órára, az már ötös. A műszakin a matek, na, az valami volt, pláne hogy mellette recepciós voltam egy szállodában. A gyerekek ezt követően nem szóltak többet, amikor befejezték az

ebédet, felálltak, és elmentek. Sikertelen volt az igyekezetük, hogy az apjukból valami együttérzést csikarjanak ki az anyjuk irányában, aki egyelőre, vagy inkább változatlanul, évekkel az események után is nehezen szedi össze magát anyagilag is, meg lelkileg is. A kettő persze összefügg, mert a lélek doktorai bizony nem fillérekért dolgoznak. A gyerekek azt hitték, az apa azért titkon úgy gondolja, hogy egymáshoz tartoznak az ő anyjukkal, de te azt mondtad, ha nem is szó szerint, de azzal, amit szó szerint mondtál, hogy nem. Nem adtad meg a lehetőségét, hogy ezek az immáron felnőtt gyerekek azt érezhessék, hogy valami maradt abból a családból, amit régen annyira szerettek. Hogy miként egy fényképalbumban, az apa szívében is benne vannak azok a régi események, például a korábban már említett közös búvárkodás, csak az új nő miatt titokban kell tartani, s most titokban lapozgatja otthon éjjel, de majd egyszer együtt is átnézitek, és nevettek azon, amin nevetni kell, és sírtok azon, amin sírni kell, például a Hörcsög nevű hörcsög halálán. Nem, te

Hazamentél.

Mi volt, kérdezte a titkárnő, s te mondtad, hogy megint pénzt akartak, s elmondtad a csalódottságodat, amely csalódottság a te helyzetelemzésedből fakadt, amely helyzetértelmezés nem felelt meg a valóságnak, s nagyrészt az új feleség és a megváltozott életed által volt katalizálva. Ezek a gyerekek nem az életre nőnek fel, hanem a naplopásra, mondtad, s hogy ez mennyire idegen tőled, a te családodban mindenki szorgalmas volt, s az volt a családi mondás, ha közülünk valaki megáll a tevésben, akkor az már halott. Persze ez nem volt igaz, mert a legtöbb felmenője nem így halt meg, de még az apja sem. Ezt a mondást valószínűleg az ő családjában senki nem mondta, részben mert senki nem élt, aki mondhatta volna, csak az anya, az anya viszont inkább azt mondta, amikor délután hazavergelődött a munkából, hogy olyan fáradt, semmi kedve most még egy tejbegrízzel is vacakolni.

Azt hiszem, mondta akkor az új feleség, mikor elpanaszoltad a gyerekekkel való találkozót, hogy mégis kéne neked másik gyerek,

egy olyan, aki felszámolja benned a család és a gyerekek iránt érzett csalódottságodat. Nem, én nem, mondtad, de már nem olyan erőteljesen, mint korábban, mert ez az ajánlat mégiscsak rendelkezett némi észszerűséggel, és te mindig is vonzódtál az észszerű megoldásokhoz. Meg, tudod, mondta akkor az új feleség, mi marad belőled nekem, ha már te nem leszel, mégiscsak itt van az a húsz év közöttünk. Évek óta gondolkodtál akkor már a halálról, mert meghalt az a barátod, aki épp tíz évvel volt idősebb nálad, s valaha lázasan kereste, hogy mi az ő feladata az életben, és nem találta meg. S te lassan elkezdted fogyasztani azt a tíz évet, amennyivel ő többet élt, mint te. Amúgyis azt hitted, hogy aki birodalmat hagy itt, az nem hal meg valójában, hogy közöttünk élnek a nagy uralkodók és a nagy cégalapítók, s hogy persze azzal tudod ezt az ittmaradást tovább erősíteni, ha a birodalomnak méltó örököse lesz, és a már meglévő gyerekeidre ebben nem számíthatsz, mert azt akartad látni, hogy nem.

Egy hiúsági ok hozta azt a döntést, hogy te elfogadtad, hogy egy gyerek képében itt maradsz az új feleségednek, aki feltehetőleg akkor már régi lesz, mert nem gondoltál arra, hogy dehogy, ez a feleség soha nem lesz régi, ebben a feleségben nincsen a régiségig tartó futamidő, ez a feleség egyszer csak egyszerűen nem lesz, mert úgy hagy ott csapot-papot, mint Vitéz Mihály, havasalföldi vajda tette Petőfi *Csokonai* című versében, dehát azt rajtad kívül mindenki tudja, a románokban, különösképpen a havasalföldi vajdákban nem szabad megbízni.

Biztosan szép gyerekünk lesz, meg okos, mondta az új feleség, mert te is szép vagy és okos. Te is, mondtad az új feleségnek, és magadhoz húztad, s elkezdődött az a folyamat, amely folyamat ugyan rendkívül sokban hasonlított ahhoz, amit korábban csináltatok, mint nő és férfi, de valamiben alapvetően különbözött, e folyamat célja immáron túlmutatott az ágyban töltött időn, gondoltad, mert csak később derült ki számodra, hogy ez a nő ekkor már egy hónapja terhes volt, hogy egy korábbi véletlen alkalommal

már megtörtént, aminek a megtörténését az új feleség a jövőben megtörténőnek ígérte.

Nem tudtad, hogy nem lesz ebből az új nőből olyan, akit réginek értelmezhetsz, és nem azért, mert nem öregszik meg. Észszerű döntés volt a gyerek akarása, gondoltad, s még arra is, hogy nemcsak a gyerekek rossz minőségét korrigálod, hanem a saját apai működésedet is, hisz a korábbi gyerekek esetében nem tudtál velük annyit foglalkozni, amennyit kellett volna, legalábbis egy idő után nem. Amikor jött a hétvége, hogy akkor közösen valahová, akkor azt mondtad, ne haragudj, a feleségednek, én nem tudok menni, tényleg ki vagyok merülve, egész héten a hajtás, kell hogy valamikor szusszanjak egyet. A kádban feküdtél, a gyerekek már kabátban, tavaszi vagy őszi erdő lesz, a legszebb időszak, egyszer az épp kirobbanó rügyek, máskor a legszebb színekben pompázó hegyoldalak. Szikrázó napsütés, amikor mondjuk elérik a Vadálló-köveket vagy a Prédikálószéket, amikor leül a család épp rálátással a Dunára (ez a Prédikálószék, onnan van az a panoráma, amit látnak), kibontja az anya az elemózsiát, hát itt most tényleg minden falat madárkalátta, mondja ez az anya, s a gyerekeknek felcsillan a szemük, mert az olyan étel, amelyekre a madárkák is rákacsintanak, csak különleges lehet. Más kirándulók is vannak ott, teljes családok, nem is tudtad, milyen a te feleségednek, amikor csak ő van és a gyerekek. Elvált anya, aki a két gyerekét egyedül neveli, gondolták sokan, akik végignézték a másik túrázó családok közül. Milyen szar lehet már ilyen fiatalon elváltnak lenni, mondja egy másik anya a férjének. Pedig nem is néz ki szarul, mondja a férfi, aki már legalább fél órája hatalmas jeleneteket képzelt el a gyerekeit egyedül kirándultató anyával. Elképzelte, az a nő mennyire vágyik arra, hogy valakivel együttlegyen, s tulajdonképpen ő is vágyik rá, kell egy kis külső megerősítés, önérzet, meg csak a szex kedvéért, a feleségével is jobban menne akkor, s ha így van, akkor mi volna az akadálya, hogy ez a dolog végbemenjen, közös érdek. De megfigyelted, mondta a feleség. Nem megfigyeltem, csak látom, és mondom, hogy annak ellenére, hogy jól néz ki, mert ha szarul nézne ki, akkor még jobban megérteném. Nincs olyan, hogy akkor jobban meg lehet érteni, annak a férfinak, aki apja ezeknek a gyerekeknek, egy neked

szarul kinéző nő egyszer jól nézett ki, azért választotta, szóval ez nem így van. Elhagyni egy nőt két kicsi gyerekkel, mondta a vágyait sajnálkozásba fordítva a férfi. Ráadásul, ha arra gondol ez a szép nőt elhagyó férfi, hogy ennek a nőnek még bejöhet valaki, és akkor egy idegen férfi fogja nevelni az ő gyerekeit. Ő meg esetleg egy olyan nővel jön össze, akinek szintén van két gyereke, és a sajátjai helyett más apa gyerekeit fogja nevelni. Fú, de szar ebbe belegondolni. Tényleg, mondta a feleség, arra nem is gondoltam, hogy ugyanazt cseréli ugyanarra. Hogyhogy, kérdezte a férfi, az egy másik nő, akire cserél. De érted, másik nő, de éppolyan paraméterekkel, mint az ő felesége, csak idegen gyerekekkel. A te feleséged érzi, hogy

Nézik.

A gyerekeitek takarásába húzódik, nevetni próbál, hogy ne lássák rajta a szomorúságot, hogy az ő férje most nincs épp itt. Arra gondol, hogy az nem úgy van, hogy minden kiránduláskor ugyanazok az emberek látják, hanem mindig mások, szóval nyugodtan viselkedhet úgy, hogy most éppen nem jött vele a férje, de máskor mindig ott van. Igen, az én férjem ezen az alkalmon kívül, ami a valóságban minden alkalom, de ez alkalommal csak egy kivételes alkalomnak volt tekintve, ezen az alkalmon kívül mindig ott van velünk, és a nagyon vicces apukák közé tartozik, aki medvehangokat ad ki egy fa mögül, hogy játékból megijessze a gyerekeket. A gyerekek meg persze tudják, hogy az apa az, de játékból megijednek, és medvét kiáltanak. Meg segít tüzet gyújtani a gyerekeknek, és nyársra húzni a sütnivalókat, tud fűszállal kakashangot kiadni, és baglyot is utánozni úgy, hogy összefonja a két tenyerét, s a két tenyér öblébe egy résen befúj, és máris megszólítja a környék baglyait, amely baglyok persze válaszolnak, hogy huhú, huhú. De hoztunk magunkkal labdát is, és ahol találunk egy füves rétet, rögtön megindul a családi focicsata, az apa a legügyesebb, mert mégiscsak ő az apa. És mind a két gyerek az apával akar lenni, és az apa mögött akar menni, mikor újra felkerekedik a kis csapat.

Közben te hevertél a kádban, mert olyan apa voltál, aki épp céget épített, s hogy ezt csináltad, úgy gondoltad, elég tett a családért,

mégiscsak abból a pénzből van minden, amit megkeresel, például a Budai-hegység térképe vagy a spirálos Pilistérkép-útvonalajánlatokkal, apró fényképekkel a környék érdekességeiről. Fáradt vagyok, mondtad a vízben heverve, és utánaengedtél a melegből, és hevertél tovább, miként döglött bagoly hever a romokon.

Nem tudtad, hogy mi nem történik meg veled, amíg a gyerekeid növekedtek. Nem vetted észre, hogy a valóságos apából lassan képzeletbeli apává váltál, aki tevőlegesen nem volt benne a család működésében. Az együtt töltött vacsoraidő alatt is olyan voltál, mint a tévé, amit véletlen bekapcsolva hagytatok, hogy teljesen más film ment benned, mint ami az asztalnál ment. Egyre több dologhoz hozzá sem tudtál volna szólni, nem tudtad, kik a gyerekek barátai meg tanárai, s hiába figyeltél fel egy-egy névre, nem jelentett semmit. Olyan volt neked a család, mintha valakit beültettek volna egy piszokhosszú Wagner-operára, hogy a végéig nem tudod, ki kicsoda, s persze a történetet sem érted, az ének meg kikészíti az idegeidet, s csak azt várod, hogy legyen már vége, s kerüljön oda, ahová menni akar ez a Siegmund vagy Parsifal, különben pont a Parsifal volt. Egy idősebb férfi, meg egy korban hozzá közeli nő ült előtted vagy előttetek, ha nem egyedül voltál, s nem voltál egyedül, egyedül ilyet soha nem csináltál volna. Ha egyedül, akkor biztosan a

Nem, inkább semmire.

Az idős pár mögött ülő hallotta a férfit beszélni szünetben, mert nem ment ki, ahogyan azok se, nem akart ismerős és féligismerős emberek között bolyongani, nem akarta látni, ki az a mindenki, aki Wagnerre jár. A férfi azt mondta, hogy amíg nem tudod, mivégre vagy, addig csak megnevezetlen bolyongó vagy, mint a teremtés előtti világ, mert nem más a teremtés, mint a világ megnevezése, nézd csak meg a *Genezis*ben. Ha tudod, mivégre vagy, hiába a számtalan hamis út, amire rátévedsz óvatlanul, akkor is tartasz valami felé. Aha, mondta a nő. Fontos még valami, folytatta a férfi, hogy az önfelismerés pillanatában az addigi cselekedeteidet is képes kell legyél értelmezni, a bűnt bűnnek például, a világosságot

világosságnak. Nemcsak a mit kell tennem, hanem a mit tettem felismerése is szükségszerű. Amikor Kundry nevén nevezi a Balgát. Kik ezek, kérdezted magadban, mint az ebédlőasztalnál, hogy ki az a Kata, Ráhel, Róza, Anna, Juli, Gábor, Laci, Imre, Miki. Amikor nevén nevezi Balgát, akkor ez a két felismerés hasít belé, a mit tettem és a mit kell most tennem. Mindkettővel nehéz megbirkózni, és sokszor jobbnak éreznénk maradni balgának. De ha balgának maradsz, vagy eldobod az egyszer már megtalált szerepet, újra elveszítheted a nevedet, újra belekeveredhetsz a nemlétezésbe. Hú, mondta a nő, ezt még emésztem egy kicsit.

A férfi büszke volt, hogy olyat mondott, amit emészteni kell. Mindig szeretett volna azok közé tartozni, akik az emésztenivaló gondolatokat mondják, de már gimi után elbukott a filozófiafelvételin, s hiába olvasott össze minden szart, nem számított igazi gondolkodónak, csak afféle sarlatánnak, műkedvelőnek, akiről a szakmabeliek pontosan tudták, hogy végül egy konzervatív kormány által támogatott, Hamvas Béla-kutatással foglalkozó intézetben fog kikötni, s öregkorát Atlantisz helyének meghatározásával tölti a Hamvas-életmű alapján, pihentetőül pedig René Guenon munkáinak újrafordításával múlatja az időt, akiről mindenki tudja, hogy áttért az iszlámra, szóval azokkal kereste a rokonságot, akik az európai eszme szétzüllesztésében érdekeltek, aki fő művével, amit ez a férfi is szorgalmasan fordítgatott délutánonként, mert ugye fő időben, délelőtt az Atlantisz-kereséssel volt elfoglalva, *A mennyiség uralma és az idők jelei* (1927) cíművel tápanyagot adott a későbbi arab gondolkodóknak ahhoz, hogy kritika alá vonják a modern, civilizált életet. Hogy megvessék a fogyasztás mákonyában élő, az alapvető erkölcsöket semmibevevő európai embert, jogosnak látszó alapot teremtve ezzel az élet, helyesebben az európai ember élete elleni bűnöknek.

Az biztos, mondta a nő kis gondolkodás után, hogy nem szabad balgának maradni, de az is, hogy nem könnyű nem annak maradni. De jó, hogy megvettem a jegyeket, mondta végül. Nagyon jó, mondta a férfi, magamtól nem is jöttem volna el, és persze mindaz,

amit mondtam, nem juthatott volna eszembe. Te meg pont arra gondoltál, hogy vajon mi történhet valójában azok fejében, akik örülnek annak, hogy itt lehetnek, mert azt nem hitted, hogy ez bárkinek is tetszik. Ráadásul mennyi zsidó is van, senkit nem zavar, hogy egy megátalkodott zsidógyűlölő írta ezeket a műveket! Eszedbe jutott, hogy akár te is lehetnél az apád miatt, ahogyan a Wagner is, valaki mondta, a nevelőapja miatt lett olyan, aki megveti a zsidókat. Nem azért, mert az apád egy erőszakszervezetben tevékenykedett éveken át, hanem mert öngyilkos lett, s rádterhelte azt a súlyt, hogy nem tudtad őt annyira szeretni, vagy épp nem számítottál neki annyira, hogy visszatartsd ettől a cselekedettől.

Ha lesznek, vagyis, korrigált magában, és hálás volt, hogy ezt a többesszámot nem az új feleség előtt kottyintotta el, hanem csak magában, szóval, ha lesz új gyerek, másmilyen apa leszek. Már kisebb mozdulatok is elégnek mutatkoznak a cégépítés terén, úgyhogy lesz idő majd ezzel az új örökössel családi programokra menni, mondjuk a Pilisbe, esetleg a Vadálló-kövekhez vagy a Prédikálószékre, esetleg a Lajos-forrásnál családi focimeccsbe fogni, felkapaszkodni a Rám-szakadék sziklahasadékain. Nem, az ő új feleségére senki nem fog sajnálkozó szemekkel nézni, hogy miért is megy egyedül kirándulni, pedig lehet, majd épp ezért néznek rá sajnálkozva, mert azt hiszik, a nagyapát hozta el erre a hétvégi programra, aki alig pár labdaváltást követően majd kiköpi a tüdejét. Fú, inkább üljünk le és nézzük a tájat. A természet nagyon szép.

Csak, mondta az egyik régi barát, amikor erre tett utalást, az a cégvezető, aki te voltál, ha egyáltalán azonosnak vagy tekinthető azzal, aki korábban voltál, könnyen lehet, hogy aki ezt az utalást tette megértést várva, teljesen más

Mikor arra tettél utalást, hogy mennyire megbánta, hogy nem apaként működött eddig, hanem cégvezetőként, hogy olyan volt a gyerekeinek, és egyre olyanabb lett, mintha a család is egy vállalkozás volna, amiben ő csendestársként vagy épp kültagként működik, de valójában nem vesz részt. Tudok fejlődni, ez volt a mondataiban, s akkor mondta a régi barát, hogy csak vigyázz, ezt ne

lássák majd a régi gyerekek. Miért ne, nekik is tetszeni fog, hogy én ilyen más vagyok. Nem, mondta, nekik pont nem fog tetszeni, hanem azt fogják érezni, hogy az apu minket nem szeretett, csak azt a gyereket szereti, aki egy számukra idegen, és egyben a családjuk, s kivált az anyukájuk számára ártalmas nőtől lett. Meglepett, amit ez a barát mondott, mert képtelen voltál látni, minek milyen egyéb következménye van, ha azt a dolgot te jónak látod, de magadban nem tágítottál, hogy igen

Igen, korrigálom azt a negatív irányt, amely irányt a már felnőtt gyerekek látszottak mutatni, akik nem alkalmasak a birodalom továbbvitelére, s ha választanak majd társat, bizonyára olyat választanak, akivel még messzebb kerülnek a birodalom vezetésétől. Akik csak arra volnának jók, hogy elherdálják a megszerzett javakat. A lánya majd hozzámegy egy katolikus család hatodik gyerekéhez, semmi örökség, csak az evangéliumok meg az ünnepek, hogy karácsony. Eleve utáltad ezt a nevetséges történetet, nem azért, mert zsidó voltál, ilyen okból nem utálnál semmit, mélységesen megvetetted a törzsi gondolkodást. Zsigerileg irtóztál például a kohaniták uralmától, Leonard Cohent, azokat a taknyos dalokat, *Dance Me to the End of Love,* amely dalokat a volt feleséged annyira szeretett, te ki nem állhattad, és Kun Bélától is irtóztál, nem azért, mert ráuszította az országra a tanácsköztársaságot, eleve a kunoktól, mert a kunokról is a kohaniták jutottak eszedbe, nem ültél volna be olyan filmre, amely filmet a Coen fivérek készítették, Daniel Cohn-Bendit, ez a 68-as csirkefogó számodra a világ legellenszenvesebb politikusa volt. Irtóztál a törzsiségtől, neked ez egy lejárt lemez volt. A Bibliában még érdekes volt, meg az indiánoknál, esetleg a neandervölgyieknél, de neked olyan volt, mint egy múzeumi tárgy, aminek senki nem jön rá a funkciójára, ugyanakkor észrevétlen mégis tagja voltál a törzsnek, ha lázadtál ellene, akkor legfeljebb törzsi lázadó voltál, s a törzzsel szembehelyezkedés is a törzshöz való kötődésedet mutatta, mint amikor egy férfi szeretőt tart, az is azt jelzi, hogy neki van felesége, akihez valójában tartozik. De törzsi irányból te mégsem vetetted volna meg az evangéliumok

mesevilágát csak azért, mert neked túl édes volt és érzelgős, tele hamissággal, olyan állítással, amit a logika eleve elvet, szeplőtelen fogantatás meg angyali üdvözlet. Hogy egy nemlétező lény hoz üzenetet egy nemlétező megtermékenyülésről, amelynek következtében születik egy létező lény, akit József simán elfogad, ráadásul még az is lehet, hogy néger volt. Kicsit később, e könyv vége felé láttad, hogy Manhattanben a Rector Street és a Broadway találkozásánál feketék gyűjtöttek aláírást, hogy Jesus was (is) black, mintha ezt meg lehetne szavazni, különben majd te is aláírod, de ez tényleg még nem most van, s amikor meg van, nincs értelme felhívni rá a figyelmet. Ez a zavaros fogantatású nevelt gyerek a végén megint nemlétező lesz, de persze úgy, hogy felrepül az égbe, mint az ufók, amelyeket a megzavarodott amerikai sofőrök látnak a végeláthatatlan hosszú utazásaik során. Ez a családi trükk az alapja ennek a vallásnak. Tulajdonképpen ezért tudta lehengerelni az egész világot, kitúrni minden riválist, a Zoroaszter-hívőket, a Mithrász-kultusz híveit, hogy azt mondja, te is olyan vagy, mint a szent család, papa-mama-gyerekek, csupa szív, szeretet. Ez a Szűzmária-ügy is miről szól, hogy ilyen túlértékelt női szerep. Bújtatva már ebben benne voltak a nőmozgalmi aktivisták meg a lombikbébiprogram. És amikor bebizonyosodik, hogy erről a katolikus hívő saját felesége esetében szó sincs, sőt úgy kefél, mint egy útszéli kurva, és nemcsak vele, hanem másokkal is, akkor persze nem lehet csodálkozni a családon belüli erőszakon. A családon belüli erőszak a kereszténység logikus következménye, a szeretet védelmében kell olyan cselekedeteket véghezvinni, amely cselekedetek feltehetőleg meghozzák egy következő nemzedék számára a szeretetet. A keresztény gondolat hasonló ahhoz, ahogyan az apád és a bajtársai gondolkodtak az országról a katonapolitikai osztály aktivistáiként, gondoltad, amikor erről gondolkodtál. Meg hogy te már

Te már nem gondolkodsz olyan családban, amilyen család bele van kódolva az evangéliumokba. Ilyen már volt, énekelted a fa alatt a *Mennyből az angyal*t meg az *Üdvözlégy, kis Jézuská*t, adtál érzelemteli csókot a feleségednek az elégett csillagszórók orrfacsaró

szagában, hogy ezt mi hoztuk össze. Összeölelkeztetek, mindenki mindenkivel, megfogadtátok, jövő karácsonyig még ennél is jobban fogjátok szeretni egymást, és mindenki ezt teszi éppen, az egész világ, aztán a szeretetjelenet szereplői a kínai és vietnámi termelés következtében világot elárasztó lomokból válogatott ajándékokat átadják egymásnak. Boldog karácsonyt! Az egész csak egy kereskedelmi ötlet, csak néhány évezredet várni kellett, míg az ötlet szárbaszökken. De te ezt a típusú kereskedelmet megvetetted, hisz te nem ajándéktárgyakkal, vagy akár ajándéknak is értelmezhető tárgyakkal kereskedtél, hanem ingatlanokkal, s az rendkívül ritka, hogy valaki egy gyártelepet ajándékozzon karácsonyra, legfeljebb ha adózási okból gyorsan el kellett valamit tüntetni az épp birtokában lévő vagyontárgyakból vagy nyereségből.

Szóval neked ez kidobott idő volt, benőtte a helyét a cég, ami épp ilyenkor nem tudott működni. Néha talán, amikor egy kolléga, szintén cégvezető, azzal akarta elkápráztatni a szeretőjét, hogy egy háttérlakást vett neki karácsonyra, kockázatos módon nem az irodája, mint a korábban említett cégvezető a felfedezetlen fotóművész élettársának, hanem a lakhelye közelében, hogy vacsora után futni megyek fedőtörténettel át tudjon ugrani. Futópad, így nevezte meg más férfiak előtt a nőt, és nevetett. Ez a nő elámult, hogy igaz, választani nem választják egy életre, de lakást kapott, mert azt hitte, attól fogva övé a lakás, hogy a kezébe nyomnak egy kulcsot. De pár év múlva ezt a kulcsot a cégvezető visszavette, és egy másik nőnek adta a kezébe, váltófutás, ahogyan az is tette, aki az irodája közelében vett ilyen lakást, és az is, aki a két helyszín között félúton, de róla nem beszéltem eddig, és nem is érdemes vagy ha igen, már elfelejtettem, hogy miért. A korábbi lakónak az élete, hát mit lehet mondani róla, nem jól alakult, bár nincs olyan, hogy jól vagy rosszul, csak alakulás van mindenféle előjel nélkül. Ez az alakulás tulajdonképpen egy alkoholista férfihez sodorta ezt a nőt, merthogy ő is ivott, s mindenki olyat tud választani, aki a környezetében van, és aki kocsmákban tölti az időt, az olyat választ, aki szintén ott van, mert máshonnét nem tud választani, legfeljebb a

kocsma felé vezető úton, ha összefut valakivel, de az is valójában a kocsmához tartozik, csak még nem ért oda, vagy épp elfelé jön. Persze senki nem tudja, milyen az az ember ivás előtt, akit olyankor választ, amikor ivás után van. Ez a férfi nagyon más volt, reggel az első kortyok előtt, ha nem kapta meg azonnal azokat a kortyokat, bizony ütötte-verte a nőt, s amikor a nő egy alkalommal úgy döntött, kidobja a lakásából, amit még a szülei vettek, s ki volt adva, amikor úgy gondolta, neki van egy másik lakása, amit a cégvezetőtől kapott. Szóval ebben a szülőktől kapott lakásban az aktuális társa addig ütötte-verte, míg végül már nem tudott mozogni, kiabálni sem, s persze napok teltek el, mikor a közös képviselő vezényletével feltörték az ajtót, s ott találták bomlófélben a szeretői viszonyból kiöregedett nőt. Ez már a második meggyilkolt nő ebben a könyvben, s a rendőrség még mindig csak széttárja a kezét, hogy erről ők nem tehetnek, s hogy azt sem szabad elfeledni, hogy a többi életben maradt, például a te feleséged is a gyerekek miatt.

Nem, neki a karácsony csak ritkán hozott üzletet, mit is szerethetett volna benne, bár ha a környezetszennyezés ellen felesküdött jómódú európaiak feltennék a kérdést, hogy vajon a karácsonyi termelés mennyit árt a bolygó jövőjének, lehet, hogy ők sem énekelnék olyan felszabadultan a fenyőfa alatt a *Csendes éj*t, amit nagyon is hangos hétköznapok előztek meg, hogy kellő mennyiségű termékkel árasszák el a termelők és a kereskedők az ünnepelni akaró világot.

A lánya, kanyarodott vissza az első házasságából született egyik gyerekre, hogy ő meg egy ilyen katolikus család hetedik (vagy hatodik) gyerekével, nem is érdemes belegondolni, szőke, kékszemű. A fia meg, róla azt se tudni, hogy érdeklődik-e a családalapítás iránt, mert nem keres kapcsolatot, egyedül él, mint egy szerzetes. Alig beszél vele, tényleg nem tudni, merre halad az élete, mert persze semmit nem tudott ezekről a gyerekekről, s ahová a róluk való gondolkodásban eljutott, az rendkívül negatív volt. Mert oda akart eljutni.

Oda kellett eljutnod, hogy bizonyítsd magad előtt, nem volt véletlen, a változtatás a te életedben szükségszerű volt. S te nem tettél mást, mint ezt a szükségszerűséget felismerted. Új gyerek kell a cég vezetéséhez, gondoltad, s hogy igaza van az új feleségnek, régi titkárnőnek, mert megújul így a te tested, és megtisztul a régi család vétségétől.

Heves együttlétek előzték meg a birodalom örökösének megfogantatását, legalábbis ezt hitted, holott a nő az egyhónappal korábbi betetőzést ünnepelte titokban veled az ágyban. Mindent megtettél, hogy diadalra vidd ezt a projektet, hogy megkössön a te magod az új nő méhében, s legyen annak a méhnek gyümölcse, pedig az a gyümölcs már meg volt kötve egy korábbi véletlen, s hevesnek egyáltalán nem nevezhető együttlétből. Jó lett volna felvenni filmre azt, ami ebben a diadalmas időben történt, hogy később, amikor másképp állt szexuálisan a szénád, le tudd vetíteni magadnak, hogy volt egy ilyen időszak az életedben. Ahogyan a hősinek nem nevezhető korokban is megnézzük az *Egri csillagok* vagy *A kőszívű ember fiai* című filmet, hogy elképzelhessük magunkat azoknak a hősöknek a helyében.

Az igyekezeted nem volt eredménytelen, gondoltad, mikor a nő a második kimaradt vérzésnél, ami neked az első kimaradtnak volt mondva, bejelentette, hogy megvan a baba. Biztos? Biztos. Úgy történik minden, gondoltad, ahogyan az ember akarja, mert nem tudtad, hogy már régen egy rajtad kívüli akarat szolgája vagy. Mindennek megvan az oka, de tévedtél, amikor azt hitted, ennek az oknak a te akaratodban van az eredője. Nem, ez mindenki számára tudottan egy másik ember akaratának volt a következménye.

Ültél abban a sörözőben, ahol a régi barátokkal szoktatok összejönni, egy kivételével, mert mondtad, hogy azzal te nem akarsz többet, aki megkérdőjelezte, hogy a te életedben a te életakaratod működik. Unalmas mindig ugyanott ülni, ugyanazt csinálni, de senki nem csinál mást, csak azt, amit csinálni szokott, s akiket irigyel, mert mást csinálnak, azok épp azt a mást unják, mert nekik az az ugyanaz. A híres popzenészek, akikről mindenki azt hiszi,

rendkívül izgalmas az életük, nem győznek öngyilkosok lenni, vagy totál kiütni magukat valami anyaggal, legtöbbször többel is, hogy elfelejtsék azt az unalmat, amit csinálnak, hogy megint el kell énekelniük, hogy I miss you, I want you, I love you.

Mondani akartad volna a gyereket, épp az asztalra tetted a poharat, és volt egy kis csend, s rájöttél, ezt sem mondhatod, mert ők épp nem ebben érdekeltek, de végül nem tudtad magadban tartani, hogy már három hónapos, szóval biztosan lesz. Hirtelen az eddigieknél is jobban érezted, hogy te különb vagy ezeknél a régi barátoknál, akik persze kedvetlenül, helyesebben egykedvűen, mondhatni közömbösen fogadták a hírt. Meg voltak sértve, nem azért, hogy gyerek, hanem hogy újfent azzal fennhéjáztál, hogy te aktív vagy mint férfi. Ha egy nő gyereket akar, mondta az egyik, akkor lesz gyerek. Közösen akartuk. És akkor ez a barát megismételte, a ha egy nő gyereket kezdetű mondatot, és te egyértelműen érezted, hogy elszakadtál ezektől a barátoktól. Már nemcsak a síelésről nem lehet velük beszélni, és a tengerparti ingatlanokban történő nyaralásról, a birodalom gyarapodásáról, hanem a születendő gyerekedről sem, és persze arról a családról, amit most tervezel kiépíteni, mert részben ezt a családépítést élted meg ezekben a hónapokban, amely építkezésre különben korábban úgy gondoltad, neked nincs időd. Gondolatban úgy néztél magadra, mint egy uralkodóra, aki képes volt megoldani az utódlás gondjait, amit például Hunyadi Mátyás vagy Caesar, szóval a legjobbak közül sem tudott mindenki megoldani. Mert hát Corvin Jánost vagy Brutust mégsem nevezhetjük valódi utódnak. Te, velük szemben, utódlás szempontjából nem hagytad cserben a birodalmat.

De ezek a barátok nem látnak koronás főnek, nem dicsőítenek birodalmi méretű cselekedetedért, csak arról beszélnek, hogy van egy új kollléganő az iskolában, meg hogy a hivatalban mennyire hülye az az ember, akit a részleg igazgatására neveztek ki, meg hogy a gyerekeik most mennek-e Erasmusra vagy nem, elvégzik-e az egyetemet vagy nem, mikor basztak be utoljára, és hol lehet olyan hentesárut venni, amiből piszkosul be lehet zabálni. A Moszkva

téren, és különösen a májas hurka marha jó. Ez téged nem érdekelt. Nem érdekelt, hogy nem akar velük dugni a feleségük, meg hogy mennyire öregek lettek, különösen a feleségek, mert az ő felesége nem öreg és ő maga sem öreg, épp annyi idős, amennyinek lelkileg, s ezidőtájt testileg is érzi magát, s azt úgy hívják, hogy fiatal, aki még olyan élet előtt áll, amilyen élet a barátoknak legfeljebb mögöttük van, az emlékekben, ha épp emlékeznek még arra, ami valaha volt. Te épp most kezded, amit ők befejeznek.

Tulajdonképpen rossz is ezekkel az öreg, amúgy vele egyidős barátokkal együttlenni, mert teljesen lehúzzák őt magukhoz, gondoltad. Nem, ezt fel kell számolni, majd találkozik velük is osztálytalálkozón, mint a többiekkel. Nincs szükség arra, hogy mutatkozzon velük egy szórakozóhelyen, hogy a többi vendég épp oda árazza be őt is, ahol ezek az osztálytársak vannak. Elég az osztálytalálkozó, az is nagy dolog, ha arra elmegy, s ott találkozik velük. De nem találkozott, mert az egyikre praktikusan nem tudott elmenni, a következőre meg már nem akart. Négy év elég sok változást hozott, ami ekkor még nem látszott a számára.

Csak azok mennek el osztálytalálkozóra, akiknek rendben van az élete, akikkel valami gond van, inkább otthon maradnak, mert úgy gondolják, a sikeres élettel rendelkezők sikeres élete egy életre, legalábbis a hátralevőre, kikészíti őket, ahogy mondják sorban, hogy két gyerek, jól fizető állás, saját cég, budai ház, romantikus vagy épp kalandos utazások egy távol-keleti turistaparadicsomban, aztán később a milyen sikeresek a gyerekek, aztán az unokák, milyen zseniális a szemészük, a belgyógyászuk, a házorvosuk, az onkológusuk. Hát egy kudarcosabb élettel ebbe besorolni felér egy öngyilkossággal, holott sikert elérni ebben az unalmas közegben, a tucattörténetek sorozatában csak tragikus élettel lehet, hogy például a férjem sugárfertőzést kapott Tengizben, és van egy beteg gyerekem, aki éjszakánként meg akar ölni, és egy őrült anyám, na, abban lehet reménykedni, hogy ő legalább meghal, s persze két óra közlekedéssel vagyok a munkahelyemtől, szóval ez az élet egy totális csőd, férfit nem láttam azóta, hogy a férjem elutazott Tengizbe, mert onnét már nem élve jött haza, s persze minden kártérítési pert elvesztettem, így veszett el minden pénz, ami még a családi

kasszában őrizve volt, lecsaptak rá a sikert ígérő, de azt el nem érő ügyvédek. Ezért kell az őrült anyámmal laknom, mert persze nem lehet betenni intézetbe, mert ugye nem közveszélyes, az üvöltözés és az állandó baszogatás közveszélyességileg nem értelmezhető. A lányomat meg nem akarom elzáratni, hiába ébredek számtalanszor úgy, hogy ott áll az ágyam mellett késsel a kezében. Ez mondjuk érdekes történet a sok érdektelen és szokványos mellett. Mert mi a jóisten történne egy budai gimnázium tanulóival? Hát semmi. Ez az osztálytársnő is véletlen, hogy ilyen sorsa lett, amire végül az osztályfőnöknő azt mondta, hogy aha, aha. Ebből látszik, milyen nevelést kaphattak négy éven keresztül. Aha, aha.

Magyartanárnő volt az osztályfőnök, kedvenc írója Szabó Magda volt, lenyűgözte az írónő merészsége, ahogyan a női sorsokat ábrázolta, amely sorsok persze épp a tanárnő sorsához hasonló női sorsok voltak. És legtöbbször olyan polgári közegben, amelyben ő is nevelkedett. Vagy legalábbis azt hitte, hogy ott nevelkedett, mert valójában nem a deklasszált polgári és nemesi rétegből származott, ahol erkélyládában őrzik a birtok maradványait. A szülei vasúti alkalmazottak voltak, a nagyszülők pedig még falusi lakosok. De a múlt olyan, amilyennek látni akarjuk, amilyen múltra a mostani életünknek épp szüksége van. Némi realitás ennek a tanárnőnek az emlékeiben is volt, mert az anyukája mégiscsak úgy öltözött hétvégén, mint a svábhegyi törzsökösök, bár az ő lakásuk Újpesten volt. Sokszor szerette volna ezt a híres írónőt megkérni, hogy jöjjön el abba a gimnáziumba, ahol tanított, de Szabó Magda akkor olyan híres volt, hogy senki nem merte megszólítani, még egy foglalkozásában és elképzelt származásában az írónőhöz nagyon közelálló tanár sem, később meg már a tanárnő nyugdíjba ment, az írónő pedig meghalt. A tanárnő legszívesebben csak őt tanította volna, de pont őt nem tudta, hiszen negyedik végére sem értek tovább József Attilánál. Rabságnak érezte a tantervet, hogy olyan írókat is tanítani kell, amely írók vagy alkoholisták, vagy bolondok voltak, mint az utolsónak tanított költő is.

Aha, aha.

Majd találkozok velük osztálytalálkozón, mondtad magadban hazafelémenet a Városmajor utcai sörözőből. De végül akkor sem találkoztál, s ha felhívott valamelyik, hogy akkor a szokott helyen, a szokott időben, te azt mondtad, most biztos nem megy, mert a feladatok, hogy szorul a hurok, és te nem akarod megadni magad sem a cégnél, sem magánéletileg, arra a valahai osztálytárs azt mondta, hogy kicsinálod magad, ha nem állsz meg néha. Nem lehet megállni, mert az egész gazdaság, meg persze a kisgyerek is mostmár örökösen mozog. Valójában persze csak arról volt szó, hogy nem tudtál volna velük miről beszélni, mert úgy érezted, a te életed teljesen másmilyen, mint az övéké, s ez a másmilyenség a társaságukban nem exponálható. Zongorázni lehet a különbséget, mondtad a valahai titkárnőnek, aki nem ismerte ezt a mondást, és visszakérdezett. Zongorázni?

Majd osztálytalálkozón, gondoltad, de a következőre nem tudtál elmenni, 2007-ben volt, amikor még a válság nem gyűrűzött be, szóval épp sikerszériát, mondhatni osztálytalálkozóra elmenős szériát futottál, de úgy alakult, hogy az osztálytalálkozó napján született a birodalom leendő vezére, Miksa. Mindenképpen egy királyról akartad elnevezni, egy olyan királyról, akinek a nevéből rögvest látszik, hogy király volt, nem akartad Lajosnak, Bélának vagy Istvánnak nevezni, akkor mindig el kellett volna magyarázni, hogy nem azért Lajos vagy Béla, mert neked tetszik ez a név, vagy a nagyapját esetleg, vagy egy munkaszolgálatban elpusztult nagybátyját így hívták, hanem azért, mert király, királynév. A korábban divatos királyneveket, mint a Frigyes vagy György is, elvetetted, mert az öngyilkos apát is Györgynek hívták, a nagyapádat meg Frigyesnek, a másikat meg Lipótnak. A Miksa egészen más, a Miksáról mindenki tudja, hogy az egy király.

Kisgyerekes apa lettél, amely állapot lehetőséget kínált az életed további félreértelmezéséhez. Azt hitted, kijátszottad az időt, holott nem. Amikor önmagadat más színben láttad, az csak arról szólt, hogy épp önmagadat nem láttad. Mert ha örökösen tükör előtt tetted volna a dolgodat, láthattad volna, mennyire nevetségesen

nézel ki. A tükör a másik emberek voltak, akik időnként elfogadták, hogy kisgyerekes apaként akarsz feltűnni, s esetleg *sziá*t köszöntek neked a boltban, de a következő alkalommal elfelejtették, hogy volt ez a *szia* a kisgyerek miatt, mert a kisgyerek most épp nem volt veled, és *jónapot*ot köszöntek és *viszontlátásrá*t, csak te mondtad kicsit bizonytalan hangon a *sziá*t. A hátad az bezzeg jelezte, hogy nem vagy az, akinek hiszed magad, mert ez a hát minden este azt mondta, nagyon fájok, és vietnámi kobrakrémért kiáltott, s reggelre nemhogy kilazultak volna az izmok és elcsitultak volna a gerinccsigolyák szorításában lévő idegek, méginkább rákezdtek, s úgy keltél ki az ágyból, pedig olyan ágy volt, hogy hát mindent tudott, csak épp gerincsérvet operálni nem.

A gyerekeid, finoman szólva, nem fogadták kitörő örömmel a hírt, hogy született egy féltestvérük. Nem akartak találkozni vele, s mikor a szokásos éttermi ebédek alkalmával arról beszéltél, milyen aranyos, nem szóltak semmit, nem mondták, hogy nincs véletlen a telefonodon egy kép róla, rengeteg volt, még olyan is, hogy a szülőszobán csatakosan a meztelen anyán hever, s képes lettél volna akár ezt is megmutatni, ha kérték volna, s mikor végül elvitted, hogy lássák életben, a kisgyerek, akit örökösnek, a te birodalmad, mely birodalom legalább köteles részben a korábbi gyerekeidé is volt, uralkodójának szántál, elkezdett sírni. Megpróbáltad nyugtatni, a nagy gyerekeid az apai nyugtatgatás során látták azokat a mozdulatokat, amelyeket velük is csináltál, amikor kicsik voltak, amikor még nem volt birodalom, csak család, helyesebben épp a család volt a birodalom, és fájt nekik látni ezeket a mozdulatokat egy idegen gyereken. Apu, legközelebb ne hozd el, mert így semmi értelme találkoznunk, mondta a lányod, amin megsértődtél, pláne hogy a lányod mondta, akiben mégiscsak lehetne valami ösztönös érzés, ő is anya lesz egyszer, és hónapokig nem hívtad őket. Mondjuk ők sem hívtak téged, ott volt nekik a volt feleséged, tele mindenféle gondokkal, nem volt kedvük veled és az átalakulóban lévő életeddel találkozni, de még csak telefonon diskurálni sem.

Nem hívtad őket, mert megsértődtél.

Én ez vagyok, mondtad az utódot szült nőnek, ha ezt nem tudják elfogadni, akkor engem nem fogadnak el, nem egy helyzetet. A nő szoptatott, és megerősített ebben a gondolatban. Igen, főként, hogy már itt van a gyerek, nem lehet ezt az egészet ideiglenességnek vagy átmenetinek tekinteni. Nem, mondtad, és megsimogattad. A szoptató anya, aki így kísértetiesen hasonlított egy szentképre, amit az evangéliumok alapján festettek a középkorban, pedig mondta, hogy nem lehet. Nem lehet.

Két hónap telt el a szülés óta. Még túl korai, gondoltad, bár kimutattad a szándékot. Hozzádörgölőztél, hogy akarod. Nem lehet, mondta. Aztán még két hónap, mikor megpróbáltál újra közeledni, de az új feleség megint azt mondta, nem lehet. Meddig kell elfogadnom, hogy nem lehet, az előző feleségemmel, s itt felidézted a két nagyobb gyereked születésének idejét, de hasztalan hívtad elő az emlékeket, fogalmad sem volt, hogy akkor régen hogy volt.

Nem lehet.

Még mindig nem, mondtad sértetten egy másik alkalommal, amikor úgy gondoltad, ez a lemez már lejárt vagy legalábbis észszerűen végiggondolva le kellett volna járnia. Még mindig. Aztán volt egy alkalom

Te is meglepődtél, amikor meg lett engedve, de csak úgy működött, hogy köszönet nem volt benne. Tényleg, ha magadnak csináltad volna, ahogyan valaha csináltad a kempingben áldatlan körülmények között, az sem lett volna rosszabb. Épp az az összeforrasztó melegség nem volt meg, ami felpuhította az ember szívében a lekeményedett részeket, amitől minden könnyebb lesz, az összes gond, meg a test, talán ez volt Jézus mennybemenetele is valójában, a találkozás Mária Magdolnával, csak egy olyan könyvben, mint a Biblia, ilyen dolgokat nem lehet, vagy csak rendkívül áttételesen megírni. Az evangélistáknak éppolyan problémával kellett megküzdeniük, mint kétezer évvel később Heideggernek, nem írhatták le a valóságot. Ez a kényszeredetten megengedett együttlét olyan volt, mintha feladatot teljesítene, nem Mária Magdolna, hanem keresztút, ahol nem győzik ütlegelni és

megalázni az embert, holott a vállán már eleve ott egy dögnehéz kereszt. Nem baj, gondoltad, még biztosan nem elég idő telt el, túl érzékeny ott, meg hogy azért kell együtt aludni a kisgyerekkel, mert hasfájós.

A gyerek nem volt hasfájós, egy gyerek soha nem hasfájós, holott már ki tudja, mióta mondja ezt minden olyan nő, aki a gyerek után már nem akar a férfivel egyesülni, csak majd akkor, ha újabb gyereket akar. Nem volt hasfájós, csak megszokta, hogy ott az anyja, és üvöltött, ha észreveszi, hogy nincs. Na, és ehhez jött ráadásul az anyja, mármint a volt titkárnő és új feleség anyja, aki védőnő volt egy Pest-közeli településen, mondjuk Budakalászon. Hozzá kell tenni, a Pest-közeli települések is menthetetlenül vidéken vannak, Budakalász például Budakalászon, csak annyiban mások a nyírségi falvaknál, hogy közel vannak, épp olyan távolságban, hogy mindig elérhető volt számára a lánya, ráadásul zártpályás közlekedési eszközzel, amiben nem rejlett az a lehetőség, hogy csúcsforgalomban háromszorosára növekszik a menetidő. Ez halálpontosan érkezett a Batthyány térre, ahonnét újabb zártpályás csatlakozás állt az utazó rendelkezésére. Ha épp nem dolgozott, mindig ott volt, és pontosan érkezett. Néha egy-egy hét kimaradt, amikor spirituális tanfolyamokon vett részt, ahol meglehetősen nagy összegért a résztvevők a személyiségüket keresik. (Egy ilyen tanfolyamon ismerkedett meg különben azzal az elhagyott feleséggel, aki jógafestést is tanult, és korábban szerepelt ebben a könyvben.) Ezért is költözött közelebb a Pilishez, mert a hegység jótékony kisugárzása megkönnyíti az efféle személyiségfeltáró tréningeket. A spirituális vezető elhitette velük, hogy valami van még mélyen bennük, amit érdemes előbányászni, hogy igazabb életet élhessenek, olyat, ami szinkronban van a belső lényegükkel. S ez persze könnyen elérhető az általa ajánlott, de amúgy ősi mesterek által kifejlesztett meditatív gyakorlatsorral.

Olyan gyakorlatokkal, amikor persze semmit nem csináltak, csak ültek jógapózban, és úgymond közösen gondoltak a semmire, hogy kitisztuljon a tudatuk, a spirituális vezető meg azon gondolkodott, ha kifizeti a terembért, akkor mennyi marad a befizetett összegből, s

hogy milyen érdekességgel lehetne növelni a részvételi díjat. A hétvégi dobogókői közös meditálás a föld szívcsakrájánál, a hajdani Ős-Budavár közelében nagyon jól jövedelmezett, főleg azóta, hogy a dalai láma is meglátogatta a helyet, s ezzel hitelesítette, és egyben népszerűsítette is a világ e kivételes pontját, ami mekkora szerencse, hogy épp Magyarországon van. A bevételeket tovább optimalizálta, hogy terembért sem kell fizetni, persze ez télen nem működött, bár ha elég ügyes, talán el tudja hitetni, hogy síruhában a havon ülve mennyire el lehet mélyülni, és nem csak a hóban, valamint megváltoztathatjuk a hőháztartásunkat, s kicsit kisebb lesz a fűtésszámlánk, szóval ezzel a tanfolyammal végrehajthatunk egy egyéni rezsicsökkentést, és visszakereshetjük a tanfolyam árát. De még így is kevésnek bizonyult a pénz, mert rengeteg kötelezettsége volt ennek a spirituális vezetőnek. Hiába volt híve a tantrikus szexnek, az nem azt jelenti, hogy nem születik gyerek, csak azt, hogy lassan kell csinálni, s így ő lassan és biztosan csinált három házasságon kívüli gyereket, akikből egyet be is vallott otthon, lett is nagy botrány, majdnem válás, de a két hivatalos gyerek miatt mégis együtt maradt a család.

Egyet bevallott, de mind a háromért fizetett, egyért gyerektartást, a másik kettőért hallgatási díjat. Mondjuk látogatni egyiket sem látogatta, szóval apa nélkül növekedtek ezek a tantrikus gyerekek, tovább szaporítva ezzel a lelkileg instabil emberek számát, akik majd felnőve egy akkori spirituális vezető karmai közé kerülnek, folytatván az anyukájuk által elkezdet életvezetési utat. Az anya, az, amelyik a hivatalosan vállalt nemhivatalos gyerek anyja volt, persze nem azért került ebbe a helyzetbe, mert nem volt apja, hanem épp ellenkezőleg, hogy neki volt apja, de milyen volt? Egy vérengző fenevad, aki nem győzte molesztálni a gyerekeit. A másik anyának meg épp olyan fantasztikus apja volt, hogy nem talált hozzá foghatót, s ezért kötött ki a spirituális vezető tanfolyamán, majd az ágyában, egyéni képzésen. A harmadik meg csak szeretett dugni, akár még egy spirituális vezetővel is, bár nem hitt az ilyen szellemi dolgokban, csak a testben. Kevés volt a pénz, s ezért találta ki az

indiai utat, az ajurvédikus énkeresési hetet. És ki ne hinné el, hogy ha eddig sehol nem találta, még Dobogókőn se, Indiában biztosan megtalálja az énjét, felfedezi az ismeretlen éntartományokat. Háre Láma, Éli, Éli.

Boldognak volt tekinthető az a hét, amikor az anya épp Indiában volt, bár a testi gyönyörök, amelyek a gyerek születése előtt oly sokat adtak neked, így sem jelentek meg a napi menüben, legfeljebb a hetiben. Ez neked kevés, gondoltad, mint régen, amikor ezt gondoltad. Akkor elkezdted hívogatni a volt feleségedet, hogy valakinek elpanaszold, hogy milyen rosszul alakulnak a dolgaid, s persze titkos vágyad az volt, hogy esetleg visszaidézhetnétek a régi emlékeket együtt, hogy az a különben néhány éve, s nemrég a barátokkal beszélgetve is még igénytelennek tartott együttlétet meg lehet valósítani, de tévedtél. Ez a feleség tanult az elmúlt évek történéseiből, s bár mindig is meghallgatott, de további közeledésre nem volt hajlandó. Neked nincs rá igényed, kérdezted, mire az a volt feleség mondta, hogy ezt tényleg hagyjuk, meg már elmúltak azok az évek, amikor ez rád is tartozott, nem akarta elmondani, hogy több társkeresőn is rajta van, és időnként azért bejönnek, ha társak nem is, de partnerek igen, s most épp persze sokkal jobb, mert ez az utóbbi már huzamosabb ideje vele van. Nem,

Erről nem akart beszélni, nem azért, mert kímélni akart volna téged, hanem mert imponált neki, hogy az őt érzéketlenül lepattintó volt férj szeretné újra ágybavinni, s hogy néha nem átall olyan mondatokat mondani, hogy az embernek lelkileg csak egy felesége van, és az te vagy. A férfi hallgatott, nagyon hatásosnak érezte ezt a mondatot, az utóbbi időben kicsit jobban tudott beszélni az érzelmeiről, azért elmondani egy új nőnek az életét, eléggé megedzi az embert verbálisan, vagy talán az, hogy lassan mintha érezni kezdte volna, nem volt százszázalékos a döntése, amikor a pecsét mellett döntött, amit egyre inkább látott most a szívén ékkő helyett a bőrén kosznak. S ez a megrendülés a saját bizonyosságában, most arra késztette, hogy mélyebben és minden eddiginél őszintébben fogalmazza meg önmagát, legalábbis azt hitte, ez tényleg érzelmi

mélység, mert a korábbi verbális képességeihez mérten tényleg az volt. Lelkileg csak egy, s aztán hallgatott, a nő gondolkodott, hogy mondja-e, s végül mondta. Kár, hogy erre csak most jöttél rá. Persze tudta, hogy a volt férj semmire nem jött rá, csak hiányzik neki a testi együttlét, s most belefogott az érzelmi hazudozásba, hogy elérje a célját, de az internetes párkeresés egy életre megtanította a volt feleséget, hogy az ilyen mondatoknak nem kell bedőlni, csak eszközök az együttlét eléréséhez. Bár, szemben az internetes hódítókkal, ezt a mondatot a volt férj tényleg komolyan gondolta, s rájött, hogy ezt ő mindig is tudta, és hogy a Bibliában is ez van, legalábbis más nem lehet.

Amikor mindez történt, hogy nem sikerült visszaédesgetni a volt feleséget az ágyba, amúgy szerencsére, mert tényleg csalódás lett volna az újabb találkozás, mert a férfi, amikor erre gondolt, pont nem a felesége mai életkorával és állapotával számolt, hanem egy korábbival, egy épp akkorival és olyannal, amilyen az új feleség volt. Ha néha a régi feleséggel álmodott, s ez nem volt ritka az utóbbi időben, harmincas nő volt ott, legfeljebb negyven, abban a pompában, amiben királynőként akkor mutatkozott. A visszaédesgetési kudarc idején végérvényesen begyűrűzött a gazdasági válság. Olyan volt, mintha nem is egy világméretű probléma volna, ami minden ingatlanokkal foglalkozó céget megvisel óceánon innen és túl, s számosan nem is a bevételeiket, hanem a lakhatásukat vesztették el egy bedőlt, amúgy felelőtlenül adott és felvett hitel miatt, te úgy érezted, ez inkább afféle további büntetés a rossz magánéleti döntések miatt, mert már nem láttad magad daliás dinasztiaalapítónak. Abba a sorba helyezted, ahol az elmaradt szex volt, a feleséged visszautasítása, az üvöltő gyerek, s persze az aktuális feleséged anyja, a kudarcok sorába. Ott álltak az ipartelepek és a frissen épített ingatlanok. Néhány éve új profil is bekerült a birodalom portfóliójába, a tetőterek beépítése. A budapesti tetőterek még nincsenek kihasználva, tulajdonképpen ez a legnagyobb telek a fővárosban, méghozzá a legtöbb panorámás, főleg, ha nem árulja el az eladó, hogy a szomszéd ház tetőterét is beépítik, helyesebben épp ő építi be azt is, szóval az építkezéssel

ritmusban tűnik el a panoráma. Néhányat már meg is vásárolt, a ház felújítása vagy lift létesítése fejében megkapta ezeket a négyzetmétereket. De a munkák nem kezdődhettek el, mert nem volt igény lakásra. Minden cég visszafogta a kiadásait, csökkentek a fizetések, bedőltek a hitelek. Nemhogy új lakásba nem tudtak költözni a családok, az, hogy megtartsák a régit, amit már évekkel ezelőtt kinőttek, az is gigantikus feladat volt. De te nem veszteted el a hitedet, ahogyan sokszor hittél még abban is, hogy az új feleség felszedi a blokádot, és olyan lesz az ágyban, mint az utód születése előtt volt. Kudarc, de megráztad magad, megbirkózom vele, meg voltak tartalékaid, amiket kimentettél azokra a külföldi bankszámlákra, utóbbi időben adóelkerülési okokból, amely összegek létéről egyedül az új feleséged tudott.

Furcsa volt ennyi vagyontárgy birtokosának lenni, amely vagyontárgyak most nem voltak piacképesek, mondhatni, aktuálisan nem értek semmit. Mintha egy garzonban egy méregdrága kaukázusi kéziszövésű szőnyeget tartanál Mátészalkán, ahol élsz, ami véletlenül maradt meg a nagyanyád után, mert annyira szeretted a nagyanyádat, aki egy időben tényleg anyád helyett anyád volt, mert az anyád felköltözött Budapestre, annyira reménytelen volt az élet Mátészalkán vagy egy másik ehhez hasonló vidéki településen, tulajdonképpen azt hiszem, ez Kazincbarcikán, ahogy a helyi és környékbeli emberek mondják, Barcikán volt. Ez az anya elköltözött, és otthagyott a nagymamával, aki enned adott és gondoskodott rólad, néha megsimogatott, és sokat mesélt arról az életről, amikor még olyan jómódú emberek éltek ebben a most reménytelennek látszó városkában, hogy ilyen szőnyegekkel rakták tele a házukat. S hogy az ő apukája, aki sajnos csak egészen kis ideig lehetett az apukája, mert elhurcolták oda, ahonnét visszaút nem volt, amúgy rokona volt az öngyilkos apának, így függenek össze a dolgok. Erre a nagymamára emlékeztetett ez a szőnyeg, ezért sem dobtad ki, meg tudtad a nagymama elbeszéléséből, hogy rendkívül értékes, s mikor már nagyon rosszak voltak az anyagi körülményeid, megmutattad egy lehetséges helyi vevőnek, aki csak azt mondta rá, hogy egy rongyos szőnyegért öt forintot sem adnék. Enned nincs, de

ott egy kétévnyi megélhetést biztosító szőnyeg, ha nem épp Mátészalkán, vagy bárhol egy elszegényedett országban élnél, ahol pont kéziszövésű szumákra közel s távol nincs kereslet.

A birodalom tartópillérei recsegni-ropogni látszanak, s attól lehetett félni, hogy megindulnak Ázsiából a nomád hordák, és elsöprik az egészet veled együtt. Jönnek a longobárdok, a vandálok, a vizigótok, s nemutolsósorban a hunok, akik valójában a magyarok hevesebb előőrsei voltak, ezért is hívják Magyarországot világszerte Hungáriának. Ők korán elhagyták a rokonokat, mert nem bírtak egyhelyben maradni, vagyis olyan lassan vándorolni, ahogyan a többi törzsek, a későbbi honfoglalók vándoroltak. Túlmozgásosak voltak, ezt akkor nem tekintették pszichológiai problémának, nekivetették magukat a Római Birodalomnak, és hülyét csináltak ebből a jólszervezett államból. Attila, hát tényleg isten ostora volt, s ezzel az ostorral jól elnáspángolta az erkölcsileg legatyásodott római lakosságot, akik odáig jutottak az élvezetekben, hogy csak azért ettek, hogy kihányják, és újra ehessenek, hogy kihányják. Megsemmisül egy élet munkája, gondoltad.

Most lehet, tényleg lehet, hogy megsemmisül? Most lehet, kérdezted az új feleségedet, már nem lehetett hivatkozni a szülésre, hisz majd egy év eltelt, és lehetett. Lehetett hetente egyszer, de csak úgy, hogy nem volt a fogadó félben kedv hozzá, s ez a te kedvedet is szegte. Hogy lehetne így, hogy látod azt a szenvtelen testet, ha épp nem volt lekapcsolva a villany, nem sokkal azután, hogy a nagymama elment, és a gyerek elaludt, hogy amikor majd meglesz ez az akció, ami a kedvedért lett programpontja az életeteknek, hogy akkor a te feleséged visszamegy a gyerek mellé, te pedig ott maradsz az ágyadban, amit annakidején közös ágynak szántatok, egyedül, pont annyi meleggel, amit egy ember tud kelteni.

Lecsukod a szemed, és arról álmodozol, hogy egy másik test görbületéhez bújsz, érzed annak a kiterjedését, megfogod, még szorosabban magadhoz húzod, nem akarsz többet, csak ezt az összeforrást, ahogy a tenyereddel leveszed a formát és a méretet, érzed, hogy ez a feleséged, akit igazinak tartasz itt az álomban veled,

ez az ő teste. Milyen szép volt, gondolod, mikor ráébredsz erre az érzésre, s hogy akkor mennyire rendben voltak a dolgok, tudtad, hogy mi micsoda, és mennyire hülye voltál, hogy ezt nem vetted észre, mert a birodalom szolgálata lekötötte a figyelmed. Hogy nem éltél az otthonodban, holott akkor még volt otthonod. És most tessék, ez a birodalom azzal fenyeget, hogy rádomlik, rá arra az új életre, amit választottál, amiről azt hitted, a te akaratodból jön létre, mert te teremtettél mindent, s a te akaratodból van az, amit teremtettél.

A munkát folytatni kell, gondoltad, ez az, ami mindig megmarad, mindegy, hogy milyenek körülötted a nők, meg hogy milyen a család, meg milyen szokásokat kell követni a saját lakásodban. Mert korábban nem vetted észre, ami mostmár szembeszökő, hogy minden örökösen le volt fertőtlenítve, baktériumölő szappanotok volt, amitől kegyetlenül viszketett a bőröd, csak most vetted észre, hogy olyan szag van a lakásban, mint egy kémiaszertárban, a takarítónő meg lett arra tanítva, hogy mindent le kell fertőtleníteni, mert a modern technikai eszközök és a vízér mellett a baktériumok a legnagyobb ellenségek. Olyan volt minden, mint annál a műtrágyakutató nőnél, aki Veszprémben találta meg az otthonát egy másik műtrágyaszakértő mellett, elhagyva a budapesti lakhatást és a férjet.

Viszketsz, mintha te is egy lennél a bajtokozó baktériumok közül, amit a vegyszereknek el kell pusztítaniuk, csak szokatlanul nagyra nőttél. Örökösen figyelmeztetnek, hogy nem eléggé lettél lefertőtlenítve, s néha az együtt töltött estéken az ágyból voltál kiküldve a fürdőszobába, hogy nem ártana egy újabb zuhany, mert nem szeretném, mondta az új feleség, hogy a hüvelyembe baktériumok kerüljenek, hogy ne felejtsd el használni a Lactacydet, mert azzal még biztonságosabb. Ilyenkor mindig az jutott eszedbe, hogy a reklámokban milyen kedves kis rajzfilmfiguráknak ábrázolják a baktériumokat, hogy naponta ilyen kedves lényeket öl a feleséged a takarítónő segítségével halomra, s néha a zártpályás közlekedési eszközökön érkező anya is besegít, s hogy valójában

ettől a tömegkivégzéstől mennyire irtózol, s ez nem azért van, mert olyan a múltad, hogy nem szereted a pusztítást, s hogy paranoid volnál, és minden ilyen pusztító anyagról a gázkamrák jutnak eszedbe. Nem, egyáltalán nem szeretnéd a problémáidat egy, a valahai családodat és minden közeli és távoli rokonodat érintő mészárlással magyarázni.

Dolgozni kell, mondtad, mikor kiléptél ebből a szinte már csak kémiailag értelmezhető lakásból. Egy félig lebontott gyárépületet kellett megnézned egy észak-magyarországi városban. Egyszer még lesz kereslet mindenre, ez volt az üzleti elved, s ebben volt is igazság, a későbbi évek téged igazoltak, meg hogy akkor kell venni, amikor olcsó, s akkor eladni, amikor drága. Ez az egyszerű alapelv ezerévek óta a legfőbb igazsága a kereskedelemnek, a velencei kereskedő is ezt követte, aki festményben örökítette meg a halálfélelmét. A felhalmozott tartalékaidat nem akartad a bankszámládon őrizgetni, mert a pénz nem azért van, hogy őrizgessük, hanem azért, hogy befektessük, ez persze csak részben vonatkozott a valaha titkos, az új feleség által jól ismert bankszámlákra, ahol máig őriztél némi biztonsági tartalékot, s pihentettél az aktuális adót elkerülő bevételeket. De ezt most újra mozgásba lehet hozni.

A cégvezető társaid felelőtlennek tartottak, s azt mondták, bele fogsz bukni, hisz ők épp a takarékosság, a kiadások minimalizálásának voltak a hívei, addig nyújtózz, amíg. Addig nyújtózok, mondtad, s mintha a válság új erőt adott volna, mentél ebbe a vidéki városba, az eladó a valahai gyár főmérnöke volt. Rendszerváltáskor szerezte meg, aztán alapított egy kft-t, műanyag hajótesteket gyártottak egy ideig, de pár év után bedöglött. Néhány épületrészt sikerült kiadni, de a válság a bérlőket is megtizedelte. Szóval tiszta veszteség ezt az egészet birtokolni, s most meg kell válnia tőle, mert úgy van, hogy a felesége temetését is alig tudta fizetni, mert fizetni kellett, hiszen meghalt, igaz, senki nem számított rá, hogy ez történik, mert ha a papírforma érvényesül, akkor most ez a volt főmérnök hever a sírban, és a feleség árusítja, vagy a gyerekek, a megörökölt gyártelepet. Meghalt, kérdezted

akkor csodálkozva, bár mások halála valójában nem érdekelt, csak a sajátod, de azt a halált még nem tartottad aktuálisnak, hiszen dolgozol és vannak céljaid, s akármilyen is az új feleség, mégiscsak egy más életkorhoz szocializált, egy olyanhoz, amikor még nem szokás elhullani. Nem, belőled még nem iramlott el az élet, gondoltad, s ha nem is ül az öledbe a hitvesed, de néhányszor mégiscsak felszedi a blokádot, és magához enged.

Meg, mondta a volt főmérnök, és hogy nem is tudott helyrerázódni azóta, pedig már egy év is eltelt, hogy olyan minden, mintha elveszett volna az élete, hiszen neki csak az volt az élet, amit ezzel a feleséggel töltött, minden, amit tett, ahhoz az élethez volt igazítva, még az is, ami ártalmas volt az ellen az élet ellen, mint például egy külső kapcsolat, mert hát az is majdnem előfordult, mert azért voltak az irodán olyan lányok, de csak majdnem. És az idő nem javít, kérdezted, hogy kérdezz valamit. Rettegek elfelejteni, mert az olyan, mintha én is elpusztítanám, mondta, s hogy ragaszkodik hozzá, hogy még mellette van, és így minden pillanat fájdalom, mert valójában nincs. Mindent úgy hagyott, mint volt, amikor még élt, hátha egyszer visszajön, hogy azt mondja, bocs, ez csak egy félreértés volt, de nem jön, hiába várja. Nem kéne elengedni, mondtad, mert hallottad, bár alapvetően hülyeségnek tartottad, de most mégis felhoztad a beszélgetés miatt, hogy a lélek, ha nem hagyják, nem tud elszakadni a földtől, és ott bolyong a levegőben örök nyughatatlanságban. Nem akarom elfelejteni, mondta a főmérnök, a gyász olyan, hogy aki meghalt, végül emlék lesz. Elveszik, mint valóság, s én ezt a vesztést nem akarom. Arra gondolok, hogy van, hogy most van, nem a múltban. De nincs, mondtad ekkor. Tudom, hogy nincs, mondta a főmérnök, és megtörülte a szemét. Nem szerette, ha látják azt, ami most látszott rajta.

Idegenkedtél a túlzott érzelmektől, s emiatt idegenkedtél ettől a valahai főmérnöktől is, de nem azért jöttél, hogy véleményezd az eladó jellemét, netán a sorsát, hanem hogy megvegyed ezt a gyártelepet, ezért minden eladónak, konkrétan annak a

főmérnöknek a jellemét egyszerűen szakmai okokból el kell fogadnod az adásvétel időszakára. Gondosan megvizsgáltad a terület megközelítési lehetőségeit, optimális, a megmaradt épületek állagát, minden bontásra vár, de ki akar ilyen régi csarnokokban dolgozni, meg ha valaki akar, akkor akár dolgoztasson, ez már nem a te ügyed, te nem vagy érdekelt a termelésben, te pénzt forgatsz, az a feladatod, meg is őrülnél, ha valamit a pénzen kívül elő kéne állítanod. Nem ismered a létrehozás örömét, csak a pénzforgatásét. S ez az ismeret nem volt kevés neked, bár soha nem voltál költekező. A pénz nem az egyre jobb életre kellett, csak azért, hogy újra befektethesd és megforgathasd, ha véletlenül felesleges milliók voltak a számládon, akkor rosszul érezted magad. Persze nem így volt ez, amikor a válás miatt kellett pénzt menteni. De akkor is alig vártad, hogy megindíthasd a megtakarítások nagyrészét a befektetések irányába, először titkos ingatlanokat vásároltál, majd válás után olyanokat, amelyek tudottak voltak, meglepve ezzel a volt feleségedet és a gyerekeket, hogy honnét tudsz tőkét tenni egy-egy nagyobb vásárlás mögé, amivel persze a gyerekekkel való közös ebédeken előhozakodsz, mert nem bírsz nem kérkedni a saját üzleti sikereiddel. A volt feleséged, aki nem akart téged tönkretenni, pedig ha akart volna, egy leleményes ügyvéddel seperc alatt kideríthette volna, mit rejtegetsz előle, most mégis azt érezte, hogy jól túljártál az eszén, becsaptad, mert nem emelted be az osztható vagyonba az eltitkolt megtakarításaidat és tulajdonaidat. Hosszú távon csak annyi legyen a számlán, gondoltad, ami szükségszerű tartalék, mondjuk kétévnyi megélhetés, ami most ugye több, mióta van az új feleség és a gyerek, de gondoltál egy számot, annyi milliónál több nem kell. Ez a szám tetszőlegesen változtatható, ki tudja, kinek mennyi kell a megélhetéshez, mert én a te számláid kivonatát nem látom, mert nem érdekel, nem az adóhatóság megbízásából figyellek, csak a sorsod figyelésével vagyok megbízva.

Mit gyártottak itt régen, kérdezted, s a valahai főmérnök elkezdett mesélni azokról az időkről, amikor ez a gyár, és a főmérnök is, fénykorában volt, amikor huszonötévesen egy nehézipari egyetemi

diplomával a zsebében belépett ebbe a gyárba, hogy milyen volt, amikor az igazgató azt mondta, akkor mostantól tegeződjünk, és végigvitték az iparcsarnokokon. Alig telt el néhány hónap, már minden dolgozót a nevén szólított, olyan hangulat volt, hogy hiába a nehéz munka, tulajdonképpen fütyörészve dolgoztak az emberek, már ahol nem volt olyan hangzavar, hogy nem lehetett semmit sem hallani, ott viszont volt, hogy képesek voltak ezek a munkások elmutogatni egymásnak egy viccet, hogy két katona barkóbázik, rákérdezhetek, és nevettek.

Nem olyan volt az a rendszer, mint amilyennek utólag beállították. Nem volt semmi rákényszerítve senkire, és lehetett egyről kettőre lépni. Nem érezte úgy egy dolgozó, hogy az élete a tönkremenetel felé araszol, ami felé persze biológiailag mindenkinek az élete tart, ahogyan, mint később kiderült, az ő felesége élete is tartott, de erről az irányról a folyamatos gyarapodás képes volt elterelni az életben, mint leépülési folyamatban résztvevő szereplők figyelmét. S neki, mármint a főmérnöknek, is egyre jobb sora lett, lassan a legfontosabb feladatokat bízták rá, néhány újítással, ami rugalmasabbá tette a munkavégzést és eredményesebbé, elkápráztatta a feletteseit és a dolgozókat egyaránt. Kislakást kapott, nem volt különleges, de lakás volt, amit a gyár tett neki lehetővé, és onnét már nem volt nehéz továbblépni a mostaniba, ami mégiscsak tágas, és bár már csak egyedül lakik benne, de kényelmesen elfértek valaha négyen. Ha végignézek, mondta a gyártelep tulajdonosa, és visszagondolok, hogy milyen élet volt ezen a telepen, hogy nyersanyagok voltak felhalmozva, hogy teherszállító autók jöttek-mentek, hogy csodájára járt az itteni termelésnek nemcsak a miskolci, de a fővárosi pártvezetés is, példaként említették mindenkinek, akik nem ilyen sikeres gyárakat igazgattak. Nem is lehet tudni, mi történt a nyolcvanas évek végén. Talán mert gazdaságtalanul működött, vetetted közbe. Nem, nem a gyár volt az oka a bezárásnak, ők változatlanul jó minőségen termeltek, és megvoltak a piacok is, amikor lejött egy államtitkár Budapestről, hogy sajnos a gyár veszteséges, mindenképpen

szűkíteni kell a létszámot. Dehát hogy tudna egy acélmű, mondtam én, annyi emberrel dolgozni. Vissza kell venni a termelést, mondta ez a fővárosi ember, s a végén azt, hogy tulajdonképpen csak annyi munkás kell maradjon, amennyi rendben tudja tartani a telepet. Én voltam és az igazgató, aki egyenként behívattam az embereket, hogy Béla bácsi, Marika néni… De az nem lehet, mondták ezek a bácsik és nénik, itt töltöttem az egész életemet, hát innét akartam nyugdíjba menni. És sírtak is azok a keménykötésű munkások, akik mázsákat mozgattak egy nap, előttünk törülgették a szemüket, meg fújták a munkásnadrág zsebében összegyűrődött zsebkendőkbe az orrukat. Nem én akarom, mondtam akkor, hanem így kell tennem, csak azért csinálom én, mert nekem kell, hogy ne egy idegen mondja meg, hogy erre a korábban oly fontosnak látszó munkára az országnak immáron nincs szüksége. Fölsőbb utasítás.

Összeomlott akkor a város és összeomlottak a lakók. Olyan volt végigmenni ennek a Miskolc-közeli településnek az utcáin, mintha egy temetőben járt volna az ember, a házak sírboltok voltak, s ott kuksoltak a régi munkások, vagy egy közös sírban, a boltból kialakított kocsmában. Akkor, mikor megürült a telep, végül megvettem az államtól, mesélte ez a főmérnök, mintha egy regényt mondana, mert valóban elkezdte megírni ezt az eseményt, hogy valami kitöltse két temetőlátogatás között az időt, meg volt benne némi hit, hogy egyszer még kiderül, ki volt a vétkes abban, hogy ez az egész összeomlott, s hogy kinek vagy kiknek a számlájára kell írni azt a sok-sok megroppant életet, hogy egyszer még lezajlik e pusztítás nürnbergi pere, és börtönbe kerülnek vagy legalább megneveztetnek a felelősök. Mert nem állhatnak meg a gonoszok az ítéletben, sem pedig a bűnösök az igazak gyülekezetében.

Nem szóltál közbe, nem akartál rákérdezni, hogy vajon a gyár akkori vezetése, köztük a főmérnök, nem tagja-e a bűnösök csapatának, hiszen annyiszor épp a korábbi igazgatás vagyonszerzési mohósága vitte csődbe a gyárakat, hogy aztán ők szerezzék meg bagóért, vagy részesüljenek az új vásárlótól némi

kártérítésben vagy fizetségben, amiért csődbe vitték, és olcsón megvásárolhatóvá tették ezt az állami vagyontárgyat.

Megvettem kárpótlási jegyekért, mondta a valahai főmérnök, ami akkor került forgalomba, az új rendszer kiépülésének idején. Mindenki kapott, ki azért, mert a kommunisták elvették a vagyontárgyait, ki meg azért, mert fogságban volt, vagy börtönben volt, vagy kivégezték valamely felmenőjét. Tele volt az ország kárpótlási jeggyel és értéktelen vagyontárgyakkal, amit persze te is pontosan tudtál, hiszen a te vagyonodat is, miként számtalan társadét, ez a lehetőség alapozta meg. Olyan jegyeket szereztem, mondta, öreg falusi nénik árulták harmadáron, de amikor vásároltam vele, egészárat ért. De így sem volt jó befektetés, mert az eredeti működés visszaállítása illúziónak bizonyult, néhány ügyesebb munkás kisüzemeket hozott létre a végkielégítésből, de lassan ők is kidőltek, vagy mert nem jó profilt választottak, vagy mert lassan megöregedtek, s a gyerekeik már hetedhét határon túl voltak. Elmenekültek, van, akit az országhatár sem állított meg. Végül a válság. Ezt kezdte volna a volt főmérnök mondani, vagy épp ezt akarta volna folytatni, mert már régen nem figyeltél, hogy meddig jutott a történetben, ki nem állhattad a kárpótlási jegyekről, a tönkrement vállalkozókról és a munkaerő elvándorlásáról szóló mendemondákat, amikor egy óvatlan lépés, talán egy ottfelejtett acélidom.

Minden szét van hagyva egy ilyen elhagyott gyártelepen, főleg az acélidomok. Először nem is tűnt veszélyesnek, csak egy botlás. Számtalanszor megbotlik az ember, de még a ló is, pedig négy lába van, és mi lesz a következménye? Semmi. Vigyázzon uram, kiáltotta ez a tulajdonos, és megpróbált a karod után kapni, de csak az inged ujját érte, kicsúszott a szövet a kezéből, a test elkezdett rézsút elmozdulni, dőlni előrefelé, s egy pár centivel mindig távolabb volt, mint az őt megmarkolni akaró, idegesen kapkodó kezek. Hirtelen nem tudtad, hogy mi történik veled, hallottad, a főmérnök még beszél, vagy inkább kiabál, de nem értetted mit, dőltél tovább és tovább és tovább és

Belebillentél egy három méter mély betonteknőbe, ami épp ott volt, ahol dőltél. Ha ez a botlás nem épp ott történik, ahol a betonteknő, akkor persze most is semmi, de ott történt. S tiszta már eddig sem voltál, s immáron nem maradtál botlás nélkül való.

Soha nem gondoltad volna, hogy ilyen veled megtörténhet, ez nem volt rajta a lehetséges események listáján, ennek nem volt oka, tehát mint okozat sem következhetett volna be, de bekövetkezett. Az ottfelejtett acélidomot nem tekintetted valódi oknak. Amíg estél, olyan volt, hogy végigszaladt az életed a fejedben, amiről hallottad, hogy végigszalad ilyenkor, de kit érdekel, hogy másnak mi szalad végig ilyenkor a fején, hogyha az nem te vagy. Végigszaladt, holott nem volt olyan rövid élet, mint mondjuk az új feleséged élete volt, amilyen életkorúnak te is érezted sokszor magadat. Nem, ez az élet most pár másodperc alatt épp olyan hosszú volt, mint amilyen életkorú épp voltál. A zuhanás visszarakott a valós időbe, a te életed valóságába.

Mikor a betonfenékbe csapódtál, újra megjelent benned a gondolat, hogy vajon mit gyártottak itt, hogy mért kérdezted meg, hiszen tudtad, csak most nem tudod, mert nem emlékszel. Vajon mi lesz veled, nem tudtad elképzelni, milyen súlyúak a sérüléseid, meghalok, ezt is megkérdezted magadtól, és megijedtél, aztán újra semmi. Nem, senki nem akar meghalni, még az sem, aki olyan életet él, mint te. A miskolci kórház sürgősségi osztályára kerültél, tört kéz, láb, megrepedt a medencecsontod, súlyos koponyasérülés, némi vérszigetek az agyban, most épp nem vagy magadnál, nem is gondolsz semmit, én ott vagyok, és figyellek, bár te nem tudod, hogy vagyok, akkor sem tudtad, amikor még nem estél a betonteknőbe, mert magadon és a befektetéseken kívül semmit nem láttál, s kivált nem láttad azt, akit senki nem lát.

Megjönnek a feleségek, először az, aki volt, utána aki most van, neki meg kellett oldania a gyereket, ezért jött később, szerencse, hogy ott volt a zártpályán odarendelhető nagymama, különben még később jött volna. Egy hét múlva végre szállítható leszel, s a vérömlenyek is elkezdtek felszívódni. Tulajdonképpen jól jártál, mondja a budapesti orvos sorban először az egyik feleségnek, a

voltnak, aztán a másiknak, a jelenleginek, végül a gyerekeidnek, mert a miskolci intézmény után a budapesti kórházba is megérkeznek. Az orvos beszélt, aztán nézte a beteget, ez biztos, gondolta, akiről úgy vélte, hogy épp olyan politikai és közéleti nézeteket vall, amiktől ő mindig is idegenkedett. Ez biztos egy azok közül, akik semmire nem becsülik a családot, a hazájáról már nem is beszélve, bizonyára semmilyen érték mellett nem állna ki, kiszolgáltatná az országot az idegen hatalmaknak, ha neki az hasznot hozna, mint az a piszok Hegedüs az *Egri csillagok*ban, épp most volt kötelező olvasmány az unokáinak. Ráadásul látta, hogy vizenyős az arca, iszik is, sokat, de csak annyit, hogy közben azért tudja a nemzetellenes és tőkekiszolgáló üzelmeit folytatni. Meg volt győződve, hogy az önmagukat korszerű gondolkodásúnak valló emberek általában alkoholisták vagy drogosok, mert véleménye szerint értékeket nem ismerő életben mást nem is tehet az ember, ezzel kell kitölteni az értékek helyét. Konzervatív szavazó volt, egyedül az Erdélyből áttelepült orvosokkal kapcsolatban volt rendhagyó a nézete. Úgy gondolta, mivel otthon maradtak azok a családi és közösségi referenciák, amelyek megakadályoznák a gátlástalan pénzhajhászást, ezek a bevándorló orvosok az anyaországban még arra is képesek, hogy a másik orvos betegéről vagy a rokonairól gomboljanak le egy jelentősebb összeget, ha az a másik orvos épp műtőben van. És mivel a morális referenciák mellett a vagyonukat is elvesztették, mikor áttelepültek, meg vannak győződve, hogy nekik ezt lehet, sőt kell is csinálniuk. És arról sem lehet megfeledkezni, hogy összetartanak, ilyen formán gyanús a nemzeti identitásuk is, hogy magyarok, mert a magyarok köztudottan nem tartanak össze, és soha nem is tartottak össze, bármilyen szavazók is legyenek. A magyarok számára, tartott erről egy előadást egy lakáson szervezett gondolkodókörben, ahol számtalan, az egyetem területéről kitiltott tudós is jelen volt, mert kitiltják azt, aki felfedi az igazságot a magyarság múltjáról, itt volt például az a szociológus is, aki a második feleségekről írt tanulmányt, és az a gondolkodó, akivel korábban egy *Parsifal*-előadáson találkozott a mögöttük ülő férfi, szóval mondta az orvos, a

magyarok számára tulajdonképpen az összenemtartás a kohéziós alap, ez a nemzeti minimum. Azért maradunk együtt, mert képtelenek vagyunk összetartani, olyan ez, mint mikor a bántalmazott feleség nem tud elválni a bántalmazó férfitől. Aki összetart, és itt nem nevezett meg népet vagy népcsoportot, nemcsak az erdélyiekre, de még a zsidókra sem tett utalást, az nem lehet a nemzet része.

Taps.

Végzetes is lehetett volna, mondta a gyerekeknek, azok meg ott álltak az ágyad mellett megrendülve, mert nem gondolták volna, hogy egyszer így fogják látni az apjukat, aki nem győzött a vasárnapi ebédek alkalmával a sikereivel és az életben való kompetenciájával kérkedni, megkérdőjelezve ezzel a gyerekek aktuális vagy lehetséges életét. Ugyanmár, hol vagytok ti ettől, ha nyúlcipőt köttök, akkor sem tudtok beérni, ez volt az arcodra írva, mikor megneveztél egy épp jóáron beszerzett vagy eladott ingatlant.

Az orvos nézte a póruljárt apát, mindig izgatta az a gondolat, hogy képes-e megfelelni az ember a hippokratészi eskünek, hogy tehetségemhez és tudásomhoz mérten fogom megszabni a betegek életmódját az ő javukra, és mindent elhárítok, ami ártana nekik. Hogy olyan embereket, akiktől idegenkedik, akiknek a világnézetét károsnak tartja, ilyen módon a világban való jelenlétük ártalmasságáról is meg van győződve, akiket igazság szerint kipusztítani kéne, nem életben tartani, de mégis emberek, hogy képes-e egy ilyen embert is ugyanazzal a lelkiismeretességgel gyógyítani, mint a hozzá közelállókat. Hogy nem illúzió-e ez a két és fél ezer éves eskü, mert ha tudatosan nem is, de a tudatalattiban biztos van valami olyasmi, hogy kevésbé figyel. Az ápolónők esetében azonban, gondolta, soha nem tett ilyen különbséget, ott nem számított, hogy honnan jön, még az se, ha muzulmán volt. Érdekes, gondolta, a nemi ösztön a mindenekfölötti irányító, minden egyéb, akár a kultúra is, csak arra szolgál, hogy elterelje a figyelmet erről az ösztönről, vagy hogy beterelgesse az újabb áldozatot ennek az ösztönnek a fogságába.

De ha az orvosok ösztönösen különbséget tesznek, gondolkodott tovább az orvos, akkor hogy van ez a bíróságokon? A bíró is a maga által fel nem fedezett vagy épp felismert szimpátiák alapján dönt, s így a törvény előtti egyenlőség tulajdonképpen illúzió. Ha nem vagy szimpatikus egy ittas vezetés miatt, ami ugye bűncselekmény, és valóban nem szimpatikus cselekedet, könnyen elvesztheted akár öt-hat évre is a jogosítványodat. Nem elég, hogy belekeveredtél egy hülye véletlen folytán, gondoljunk itt a távoli tanyáról a történetünk korábbi fejezetében hazahajtó férfire, hogy épp akkor állítottak meg a rendőrök, amikor ittál, és ezt csakis kizárólag véletlennek tekinthetjük, mert nem történt baleset, csak rutinellenőrzés volt. Szóval egy olyan helyzetbe kerülsz, ami mélységesen dühítő és megalázó, főleg, hogy az egész egy gulyásleves miatt volt, még szimpatikusnak is kell látszanod, hogy kedvező bírói döntést érj el. És ez a kedvező döntés az ittas vezetőnek persze létfontosságú, mert nem mindegy, hogy hány évig nem járhat be autóval mondjuk egy budapestkörnyéki faluból, vagy hány évig kell jogosítvány nélkül járnia, mert ki a franc tud ezekről a településekről másképp bejutni a városba? Ez teljesen felfoghatatlan, gondolkodott az orvos tovább, de mi szimpatikus egy bírónak, honnét lehet azt tudni. A szánandó ember is lehet egy bíró számára megvetendő, főleg, ha azt gondolja, hogy jól megjátssza a szerepét, hogy látom ám, hogy nem bántál meg semmit, mert nem találtad meg a te szívedben a megbánás helyét, úgyhogy hiába keresed könnyhullatással az áldást, úgy rádsózok öt év eltiltást, hogy attól kódulsz, a tetemes pénzbírságról már nem is beszélve. Eszébe jutott az a statisztika, hogy a jobb külső adottságokkal rendelkező emberek sikeresebbek, mint akiknek mondjuk előnytelen a külsejük, esetleg csúnyák. Még azokban a dolgokban sincs igazság, azokban a döntéshelyzetekben, amelyekben az embernek szabad akarata van, mert ez az akarat végülis ezernyi feltáratlan ösztön által van vezérelve, és csak látszólag szabad.

De hála istennek megúszta, mondta az orvos, most épp az új, a beteg évjáratához képest meglepően fiatal feleségnek, akinek a léte

már eleve bizonyíték volt az orvos számára arra, hogy az ő betege olyan, aki se istent, se embert nem ismer. Ki az, aki lapátra teszi az épp szirmait vesztő feleségét egy új nő kedvéért, betaszítva ezzel egy nőt a rettenetes férfiak karmai közé, akik csak szoknyavadászatból jelentkeznek be az internetes párkeresőkbe, vagy mert jobb lakásba akarnak költözni, mert ők nem tudtak a valahai válásuk után talpra állni. Merthát nem mindenkinek megy, főleg azoknak nem, akiktől a feleségük válik el, mert valójában épp azért válik el tőlük, mert tehetségtelenek és ügyetlenek, akik az állandó megaláztatások miatt, amelyek a munkahelyen érik őket, meg persze otthon is, mert semmilyen eredményt nem tudnak felmutatni a munkájukban, elveszítik a maradék önérzetüket, s ezzel párhuzamosan a férfiasságukat is. Na, ezek a férfiak aztán egy kis garzonban végzik valami zajos helyen, s utolsó esélynek azt látják, ha összeszednek egy olyan nőt, aki zöldövezeti környezetben él egy tágas lakásban, egyedül, s csak arra vár, hogy végre mellé költözzön egy férfi. Hogy felkínálják magukat egy olyan nőnek, amely nő fiatalkorában soha nem választotta volna őket, de hát az idő a legjobb nőkkel is elbánik, s ha egyedül maradnak, kénytelenek a B kategóriából választani, a tehetségtelen, s céljukat vesztett férfiak csapatából, azokból, akiknek azért egy céljuk mégiscsak maradt, hogy tágas zöldövezeti lakásban szeretnék leélni a hátralévő éveket, ha balatoni nyaraló is van, az pluszelőny. Persze ezek az elhagyott feleségek mindent elkövetnek, hogy ebből a közegből, ebből a felkínálkozó sokszáz jelöltből a lehető legjobbat válasszák, de a harmadik ilyen eredetű kapcsolat után rá kell jönniük, hogy itt nincs legjobb, csak olyan van, hogy eleve rossz. Nem, ilyet egy feleséggel nem teszünk, hogy még a túlvilágra is úgy kerüljön, annak a másodosztályú férfinak a képével, mint utoljára látott emlék, akit aztán a gyerekek képtelenek kiebrudalni az örökségükből, mert persze hogy nem akar a zajos garzonba visszaköltözni, főleg, ha már suttyomban el is adta, és persze felélte az árát.

Egy hónap, és szaladni fog, persze kell egy kis rehabilitációs kezelés is, mondta az orvos, és végigfuttatta tekintetét a nőn, hogy

érdemes-e behívni az irodájába, hogy kicsit bővebben, a beteg jelenlétén kívül is beszámoljon a kezelésről. Mindig is szerencsés volt, mondja az új feleség, ezt különben hallottad, mert épp nem aludtál, s már értetted, mit beszélnek körülötted. A régi feleség persze nem mondana ilyet, mert nem tekint szerencsésnek, inkább olyannak, aki az elmúlt években tévúton kószált, amely tévútnak logikus következménye volt ez a baleset. Hogy ide futott ki az életed, annak igenis oka volt, a te helytelen életed volt az ok. Mert van olyan, aminek van oka, és tudni is lehet, mi az, miként a bűnösöket a gonosz követi, az igazaknak pedig jóval fizet az Isten.

Bármiről bármit lehet gondolni, mert semmi nem következik semmiből, mondta az első feleségnek az orvos, aki számtalan olyan esetet ismert, amikor a bekövetkezett esemény tulajdonképpen indokolatlan, hogy bekövetkezett. Semmi semmiből, ismételte újra, csak te nem így tekintesz az eseményekre, mert így nem lehet élni, hogy semmiből semmi és bármiből bármi, s most épp ott tartasz, hogy nem is tudsz így élni. Nem lehet egy olyan világban lenni, amely világ ennyire nélkülözi a logikát, hogy bármi megtörténhet az emberrel, akkor is, ha annak a bárminek semmi előzménye nem volt, és te azt, amit a régi feleség gondolt, s amit én is mondok, hogy a pecséttel kezdődött minden, s az a pecsét kirajzolta az utadat, azt te nem tekintetted oknak, holott mindenki látta, még a gyerekeid is, s hogy a pecsét a vétkes, ami valójában nem is a valahai titkárnő volt, hanem a valahai titkárnő választása. És hiába gyógyítják meg a törött testrészeket, egy kis szépséghiba marad csak, hogy nem tudod az egyik kezedet úgy mozgatni, mint korábban, s kicsit bicegsz is, de mindez semmi ahhoz képest, hogy nincs benned akarat arra, hogy kikelj az ágyból, hogy megtanulj ezzel a sérült kézzel cselekedni, ezzel a sérült lábbal járni. Hogy úgy tekints ezekre a hibákra, mint az elkövetkező életed szükségszerű velejáróira, s ezekkel a testi szempontból leküzdhető nehézségekkel kezdj el újra élni. Kelj fel, és járj, mondja az új feleség, de te nem akartál lábrakelni egy számodra értelmezhetetlen világban.

Kell hogy legyen valami oka annak, ami történt, s ha nem találom meg, nem leszek képes tovább csinálni a dolgomat, gondoltad a testi lábadozás közben. A törékenység ilyen mélységű megélése tört össze végérvényesen. Ennyi egy ember élete, s innéttől nem tágított mellőled a halál gondolata, s hogy semmit sem érdemes tenni, mert nincs semminek értelme, mindent egy szempillantás alatt elveszítünk. A felhő, gondoltad, feltűnik és elmegy, ki leszáll a sírba, többé nem jön fel, az életed a végére, csak annyi, mint egy lehelet. Miért történt ez velem, kérdezed újra és újra, az alkoholra nem gondolsz, sem a valós életkorodra, hogy talán a reflexeid már nem a régiek, s hogy esetleg figyelmetlenebb vagy, hiszen az idegrendszeredet megviselte már ez az évek óta fogyasztott méreg és az évek óta fogyasztott évek. Át kéne gondolni, hogy mi van velem, hogy miért lettem ilyen és milyennek kell még lennem, mi jön ezek után, de képtelen vagy magadról beszélni, egyszerűen nincs meg az a szókészleted, amivel el lehetne mondani, mit érzel. A műszakin nem tanítottak beszélni, a pénzvilágban meg csak számolni kellett. Az a gyakorlat, amit az új nőnek elmesélt élet hozott, már kikopott belőled, hisz évek óta nem mondasz neki semmit, mert semmire nem kíváncsi, és tulajdonképpen nem is tudod, mit kéne mondani, nem csak a szókészlet miatt, hanem retteged kimondani, amit mondanod kellene. Nincs a nyelved hegyén, mert a te nyelved hegyére parazsat rakott a sorsod vagy az új feleség, hogy sajgó fájdalmat érezz, ha mondani akarsz valamit. Hiába jársz

Hiába járok, mondtad egy barátodnak a régiek közül, akik most néha meglátogattak, mert a kiszolgáltatottságban olyannak kezdtek látni, mint régen, amikor még eljártál velük, mert ha nem is teljesen, kicsit most olyan lettél, mint ők, abban a rideg lakásban, amit az új életre rendezett be a feleséged, egy kis meleg folt. Hiába járok pszichológustól pszichológusig, csak arra jutok, hogy nézze, ha nem mondja el, mit érez és mit gondol, ha nem vázolja fel a múltját, nem tudunk segíteni. És nem is tudtak. Lehet, ha elmondod, akkor sem tudtak volna, nem is tudni, mi a jobb, mert így, hogy nem mondtad el, lehet abban reménykedni, ha majd egyszer sikerül elmondanod, ha majd egyszer lesz egy olyan pszichológus, aki számára elég nem szavakba, hanem számokba önteni a

problémákat, akkor meggyógyulsz majd. És meséltek azokról az emberekről, akik elérték, ami a céljuk volt, gazdagok vagy sikeresek lettek, s utána tényleg végleg taccsra ment az életük, mert már abban sem reménykedhettek, ha gazdagok vagy híresek lesznek, akkor valami tényleg megváltozik.

A barátok okoskodása nem nyugtatott meg. Az a baj, gondoltad, hogy ők belenyugodtak, hogy ennyi, hogy ez az egész dolog csak ennyi, mint az a kolléga, akit a cégépítés és egyben a regény elején, már ha azt, amit olvasol regénynek lehet tekinteni, kirúgtál, mert neki elég volt, ami neked nem. Újabb úgynevezett szakember jelent meg a történetben, a leghíresebb és legdrágább szakemberek közül. Minden sikertelen próbálkozás tovább rontott az állapotodon. Nem jutok egyről kettőre, gondoltad, holott mindennek a lényege, hogy jutni kell kettőre, az egész világ a növekedés logikája szerint működik, ami nem növekszik, az csökken, egészen a végső pusztulásig.

Akkor jött egy cégvezető kolléga, ő még nem írt le téged végérvényesen, mint a többi régi küzdőtárs, akik tudták, ilyen állapotban nem lehet egy céget működtetni, tehát a jövőben nem vagy cégvezetőnek tekinthető, ennek következtében a veled való kapcsolattartás okafogyottá vált. Jött, mert nem felejtett el egy közös üzletet, ami akkor őt kihúzta a szarból, megvettél egy vagyontárgyat, aminek az árából ki tudta elégíteni a versenytársak által ráuszított bankot, különben te sem jártál rosszul a vásárlással. Farkastörvények uralkodnak, mondta akkor ez a kolléga, ez bazmeg a tizenkilencedik század, nem egy modern gazdaság, *Az Onedin család,* utalt egy angol sorozatra, amit az ő korosztályuk még ismert, és nem kellett elmagyarázni, hogy ez egy olyan sorozat, amelyik. Ő mesélt arról, hogy hallott egy olyan terápiáról, hogy nem az anyanyelveden fogalmazod meg, mi van veled, mert idegen nyelven képes vagy távolságtartóan viszonyulni ahhoz, ami veled van, meg bizonyos szempontból jobban tudja az ember azt a nyelvet kezelni, ami mögött ott van sokszáz óra nyelvgyakorlás, ki tudja, hány tucat tematikus nyelvlecke (Lesson 25, Family). Amikor kimondasz

például olyat, hogy I hate my new wife, I’m afraid of my new life, akkor nem érzed, hogy pont a saját életed fölött törsz pálcát, hanem úgy mondod, mintha egy kívülállóról beszélnél, de valójában pont ellenkezőleg, épp magadról beszélsz. És ha a pszichológus rákérdez, hogy Would you like to give up your marriage?

Would you like to give up your marriage? Ezt a mondatot már egy brooklyni pszichológus mondta, akihez a valahai rokonaid révén kerültél, akik egykor, a gyermekét egyedül nevelő anya időszakban, pénzzel segítették az életüket. És ez a Brooklynban elhangzott angol nyelvű mondat végülis megoldotta az életedet, persze a rengeteg gyógyszer, amit a szintén ezen a környéken praktizáló pszichiáter felírt, nyugtatók, hangulatjavítók, antidepresszánsok, ott segédkezett a mondat mellett. Két irányból támadunk, mondta a pszichológus, mintha egy közel-keleti háborúról beszélt volna, mondjuk Irak lerohanásáról, kémiai úton és analízissel. Ez a legtökéletesebb megoldás, mondta. Párban dolgozott azzal a pszichiáterrel, aki a gyógyszereket felírta, így tulajdonképpen minden kezeltről dupla pénzt lehetett lehúzni, de hát szükség volt a pénzre, mert New Yorkban élni, márha nem akarsz valami penészes pincében lakni egy elviselhetetlen és veszélyes környéken, vagy kurva mesze mindentől, mondjuk Queensben, that fucking expensive.

Ennek a méregdrága terápiának az ideje alatt gondoltad végig az életedet, angol nyelven, s csak néha idéztél fel valami emléket az anyanyelveden, a gyerekkori és fiatalkori tanulmányokból, hogy megvizsgáld, milyen a kötődésed ehhez az elhagyott országhoz. S akkor e felidézés során, talán a Bóbita, Bóbita táncol, a mi a franc az a bóbita kérdés után ugrott be Arany János, először a *Toldi,* hogy tényleg képes volt megküzdeni a teljes kivetettséggel, s visszaszerezni a pozícióját, így fogalmaztál, pozíció, a világban, hogy neked is ez kéne legyen az út, félkézzel felemelni a petrencerudat, amiről fogalmad sem volt, hogy mekkora, és elhajítani a malomkövet, legyőzni a cseh vitézt, hogy én még, gondoltad, hogy te még a *Toldi* első részében szerepelsz és nem a *Toldi alkonyá*-ban.

Aztán azok a balladák jutottak eszedbe, amelyeket annyira szerettél gyerekként, amikor még nem tudtad, hogy miért néznek gyanakvóan rád az osztálytársaid a Felső-Dianában, mert tudtál lenni walesi bárd és Szondi két apródja, ötödik László és fekete holló, s csak ezután ugrott be a *Vörös Rébék*, hogy nem lehet, hogy az valójában egy antiszemita vers? Bár abban az időben, mikor íródott, nyugodtan lehetett nyíltan is zsidózni. Hiába volt valaki mondjuk egy püspökség kizárólagos élelmiszer-beszállítója, még a püspök titkára is letegezte, s foghegyről beszélt vele, holott azt a kenyeret ette ő is, és a főnöke is, a püspök, amihez ez a kereskedő szállította a búzát vagy a lisztet. De egy igazán nagy költőnek gondolnia kell a jövőre is, amikor a nyílt zsidózást már senki nem vállalhatja be. És e tekintetben, gondoltad, Arany tényleg nagy költő, mert annak a kódolt nyelvnek egy korai, egyébként meglehetősen jó minőségű példája ez a ballada. Ráadásul a Vörös Rebét varjú képében ki is végzik a versben. Mi lenne ez, ha nem felhívás a zsidók kiirtására? Arany tényleg megelőzte a korát. Ezen gondolkodott, s hogy érdemes-e visszamennie egy ilyen, vele ellenségesen viselkedő országba, mikor végül eszébe jutottak a népmesék is, hogy persze ott az a ravasz állat, a vörös róka, hát ki volna más, mint a zsidók. Megalázó, hogy nem egyszerűen megátalkodott csalóként vannak ezekben a mesékben a zsidók ábrázolva, de még ilyen kisstílű tyúktolvajoknak. Ezen az sem javít, hogy Fekete István megpróbálta korrigálni ezt az üzenetet, amikor megírta a *Vuk*ot, azt az aranyos kisrókát, akihez úgy lehet viszonyulni, mint egy háziállathoz, kutyához, macskához vagy egy kezesbárányhoz. Nem, ez a korrekció semmit nem javít a népmesék állításán, sőt tudni lehet, hogy Fekete István nyilván az antiszemitizmusa miatt, márminthogy az antiszemitizmus miatti lelkiismeret-furdalástól vezérelve írta meg a kis Vuk történetét. Mert még a legvéresebb szájú zsidógyűlölők is elszégyellték magukat amiatt, ami a lágerekben és a munkaszolgálaton történt a zsidókkal. Bár örültek az eredménynek, s nagyon meglepődtek, amikor kis százalékban, de visszatértek negyvenötben, s bejelentették igényüket a valahai javaikra, mondjuk a házukra, székükre vagy

ágyukra. S nemcsak Magyarországon, hanem Franciaországban is, vagy Hollandiában. De téged persze a rendkívül költséges terápia során nem érdekeltek a franciák, meghogy Belgiumban milyen háború utáni zsidóellenes atrocitások voltak, csak a magyarok, hogy minek egy ilyen országba visszamenni, s nem értetted, hogy mi vezérelhette az apádat vagy az apád barátait, hogy visszatértek, s arra gondoltál, talán az otthon hagyott vagyon, de végül meggyőzőbbnek vélted, hogy inkább valami esztelen remény, hogy igazságos világot építhetnek, vagy netán a bosszú, ami most téged is vezérelt és késztetett a hazaútra, hogy bosszút állsz mindazért, ami idáig juttatott téged, hogy fel kell nyitnod a hetedik pecsétet, hogy legyen végre csendesség a te szívedben.

Amikor végül hazaértél, már pontosan tudtad, hogy ezzel az új feleséggel szakítani fogsz. De úgy adódott, hogy mire elkezdted volna mondani, hogy tulajdonképpen rájöttél, hogy ez egy hibás lépés volt a részedről, amikor őt választottad, s hogy te valójában sodródtál, mert nem te akartad, ami történt, hanem a dolgok úgy követték egymást, hogy te mást nem tudtál tenni, mint továbbhaladni azon az úton, ami valójában nem a te utad, s hogy nem haragszol erre a nőre, mert mit lehet tenni, úgy alakult, hogy a közös életetek során az ő életakarata érvényesült, s ez végülis nem hiba, csak valójában neked kicsit tönkrement az életed, meg az előző családod. Persze most is csak arról tudtál volna beszélni, ha beszélhettél volna, ami neked ment tönkre, addig még nem jutottál el, hogy arról beszélj, másnak mit tettél tönkre a cselekedeteiddel, sem pedig arról, hogy ez a most idegennek tartott életakarat, évekkel ezelőtt miként vált számodra menekülőúttá. De ezt már tényleg túlzás lenne elvárni tőled, elég annyi, hogy elfogadtad haragvás nélkül, hogy tönkrement az életed, és mondtad volna azt is, hogy te tényleg nem tudsz ebben a kémiai fertőben élni, mert allergiás vagy a szagokra, s hogy úgy érzed, minden baktérium kipusztul ugyan, de a tüdődet kimarja ez a vegyszer, és rákos leszel, ha tovább maradsz. S hogy az ilyen szerekre felesküdött tisztaságmániások arra soha nem gondolnak, hogy ennek hosszútávon és szélesebb körben milyen következményei lehetnek.

Akárcsak hatással lehet mondjuk az óriásteknősök vagy az északi-sarki állatpopulációk életére, egész repülőúton ezen gondolkodtam, valamint hogy próbáljak még több észérvet felhozni, mert én hiszek az értelmes beszédben, valamint az otthon baktériummentessége az ottlakókat, köztük a közös gyereketeket is (a ti esetetekben gyereket), kiszolgáltatottá teszi minden fertőzésnek, hiszen a világot általában nem lehet fertőtleníteni, s a lakáson kívüli baktériumok alig várják, hogy lecsaphassanak egy velük szemben védettséggel nem rendelkező egyedre.

A repülőn végig ezen gondolkodtál, a sztyuárdeszek néha rádnéztek, hogy vajon min gondolkodik ez a fura kinézetű férfi, mert az arcodra volt írva a gyógyszerek hatása. A repülőn egy férfi, mesélik majd a kapitánynak, amikor egy frankfurti szálláson, ott volt az átszállás, mint szokott lenni, hogy együtt töltik az estét. Mindig ezeket a légyottokat várják, enélkül ez a levegőben élet ki sem volna bírható, ha nem volna ilyen egyszerű és kézzelfogható földi élvezet. Arról nem is beszélve, hogy furcsamód nekik is kellett egy cél, hogy mi a jó istennek töltenek egy éjszakát Frankfurtban, egyet Párizsban, egyet New Yorkban, kizárólag persze a repülőtér közelében lévő, mondjuk Holiday Inn hotelekben.

A célt mindig meg kell fogalmazni, másképp nem lehet élni. Ha az ember végzetesen beteg, mondjuk csak egy éve van hátra, láttak egy ilyen filmet a tévében, akkor is lehet egy nőnek olyan célja, hogy szül egy gyereket, és még a halála előtt látni akarja ennek a gyereknek, kislányt szeretett volna, és a forgatókönyvírók nem voltak olyan rosszindulatúak, hogy egy kisfiút írtak volna bele a szövegkönyvbe végeredményként, hogy örüljön, hogy egyáltalán szülhet, nehogymár itt követelőzzön, szóval hogy látni akarja a kislánya arcát, és látta is, s amint a császár után, mármint a metszés után, mert ez az anya is így szült, nem csak Caesar édesanyja, a császár után, amikor a kislány szíve az anyán kívül kezdett dobogni, akkor az anyán belül megszűnt dobogni egy szív. Nagyon szép film volt. Hiába van annyi csatorna, ritkán lehet ilyet elcsípni.

Biztosan arról gondolkodott, mondták a szállodában, mármint a fura férfi a járaton, s itt elmesélték, pontosan miről, hisz annyira

ismerték már az embereket, és nem olyannak ismerték meg, mint a pszichológusok és az életmód-filozófusok, hogy minden ember egyedi és különleges. Nem, számukra az emberek egyszerűen voltak kategorizálhatók. Te a hazamegyek és pontot teszek a házasságom végére típus voltál. Minden gépen van ilyen, a nagyobbakon, például ezen, kettő is. Volt ott egy ukrán kereskedő is, aki pont ugyanezen törte a fejét, s arra jutott, hogy majd ha leszáll a gépről Frankfurtban, míg a csatlakozásra vár, értesít is valakit a végrehajtói közül, hogy ezt a pontot segítsenek kitenni. Larissza, a kijevi feleség ismerősként fogadta a bérgyilkost, s épp nevetett, mikor a golyó átment a szívén, ez a nevetés maradt a halott arcán. Mikor a kereskedő hazaért, olyan veszett pravoszláv üvöltözésbe fogott, ha épp pravoszláv volt, mintha semmi köze sem lenne a történtekhez. És tényleg azt gondolta, hogy nincs köze, mert minden hazugság alapja, hogy először el kell fogadnunk igazságnak, amit gondolunk, s ő kivált nagy tragédiának tekintette, hogy ez történt a feleségével. Most azt hihetnénk, hogy ez teljesen igaztalan állítás, holott nem. Tényleg sajnálta, de tudta, hogy meg kell szabadulnia tőle, mert gyengíti a döntéseiben ez az érzelmi függőség. A sajnálatának egyik bizonyítéka volt, hogy megvált ettől a végrehajtótól is, aki épp a konkurens ukrán kereskedőhöz menekülve, irháját mentve veszítette el az életét, mint egy rövidtávfutó, aki futás közben elhagyja a szívét, és a 99. méteren összecsuklik. Arról gondolkodott, mondta a sztyuardesz, hogy miképpen fogja előadni a változásra való igényét. Olyan ez a gondolkodás, hogy nem lehet elég sokszor nekimenni, mert mindig kimarad egy szó, pont az, amit a korábbi gondolkodás esetén annyira tökéletesen odaillőnek gondolt. Lepakolja a csomagját, ezzel kezdi

Amikor hazaértél, lepakoltad a csomagot.
Nagy levegőt vesz, annyit, amennyi a mondandóhoz, legalábbis az első feléhez kell.

Nagy levegőt vettél, annyit, amennyiről úgy vélted elég ahhoz, amit mondani akarsz, legalábbis az elejéhez, amikor az új feleség azt

mondta, hogy szerinte nem is kéne lepakolnia, kipakolni pedig végképp nem. De hát én mondani akarok valamit, kezdted volna, mire az új feleség azt mondta, hogy ő úgy volt, hogy egy darabig hiányzott neki a férfi, aztán egyre inkább jól érezte magát nélküle, egészen megfiatalodott, mert ezek az évek, s benne a férfi örökös kedvetlensége, tényleg teljesen lenyomták. Úgy éreztem, hogy végre levegőhöz jutok, és mikor beszámoltál a lelki problémáid kedvező alakulásáról, akkor ez a nő elkezdett izgulni, hogy hamarosan visszatérsz. Nagyon hasonlított ez arra, amikor az autódban a légáram a volt feleséged ölébe sodorta a parkolócédulát. Végülis az történt, amit szerettél volna, de ha nem általad történik, akkor az mégis olyan, hogy vesztés.

Vesztettem, mondta a lépcsőházban, egy papírra volt felírva az új cím, ahol a jövőben lakni fog, mert az új feleség, aki immáron csak papíron volt az, mert ténylegesen épp nem, vásárolt egy szerinte egyedülálló férfinak épp megfelelő lakást. Persze nem saját pénzből, hanem a férfiéből, mert ekkor már hozzáférése volt a bankszámlákhoz, hogyan is tudott volna megélni a kisgyerekkel a férfi betegsége és New York-i tartózkodása idején. Megvette a lakást, nem túl rossz helyen, boltok és a belváros közelében. Be is rendezte, szóval azonnal beköltözhető, s azokat a cuccokat, amely cuccok a férfié, már át is szállította, s ha valamire még igényt tart, mondjuk valamilyen dísztárgyra vagy festményre, ami azért hiába, hogy te vetted, mégiscsak zsúfolttá tenne egy kicsi lakást, mondta a nő, de mindenesetre majd lehet róla beszélni.

A gyereket nem várhatnám meg, kérdezted, mire a papíron feleség azt mondta, nem. Csak négykor hozza el az oviból, s addig még túl sok idő van. Pihend ki magad, és majd esetleg gyere négyre az oviba holnap, aztán elmehetünk a játszótérre. Hoztam neki pár dolgot, mondtad. Majd holnap, mondta a nő. Neked is, mondtad. Nekem nem kell semmi, mondta a nő. Arról a vagyonfelosztásról csak később beszélt, nem is ő, hanem az ügyvédje, amire mégis igényt tartott.

Az új lakásban rosszul érezted magad, talán mert az időkülönbség miatt nem jól szedted be a gyógyszereidet, most hogy kell akkor szedni, ha itt reggel tíz van, amikor ott éjszaka négy vagy öt. Fel kell kelnem éjjel, vagy mit csináljak? Majd beáll, mondta pár nap múlva az orvosod, de ez a mondás már nem kerül bele abba, amit mondok, mert kívül van azon az időn, ami a történetünk ideje, ahogyan a vagyonfelosztás is csak jóval később történik meg.

Szarul voltál, de arra gondoltál, végre visszamehetsz a volt feleségedhez, aki már papíron régen nem a feleséged. S lesz akkor neked újra otthonod, és megjavítod a kapcsolatodat a gyerekeiddel. Sokat fogsz majd velük lenni, mert már nem érdekel ez az egész ingatlanügy, tényleg csak azok érdekelnek, akiket szeretni tudsz. Amúgyis beindultak újra a vásárlások, megbíztad az egyik beosztottadat, hogy bizonyos százalékért pörgesse fel az eladásokat, és hihetetlen, hogy ilyen igény mutatkozott ipari területekre és luxuslakásokra, s megint mi történt, hát áradt a pénz, amit te átutaltál azokra a számlákra, amelyekre korábban is mentetted a pénzed, s valójában senki nem tudott róla, csak az, aki egyelőre papíron a feleséged volt, s ha előreugranánk az időben, pontosan lehet tudni, hogy mi lett annak a pénznek a sorsa, s mi lett az egyéb vagyontárgyak sorsa. Azt gondoltad, annál rosszabbul válni, mint első alkalommal váltál, nem lehet, holott dehogynem. Csak rosszabbul lehet.

Felhívtad a volt feleségedet, hogy akkor most az van, hogy szívesen visszarendeznéd úgy a dolgokat, ahogy például 2005-ben még voltak, merthogy neki és neked is valójában az volt a jó. És már hallgatnál erre a nőre, és szívesen változtatnál az életeden, lennél olyan, amilyennek a volt feleséged mindig is látni akart, amilyen voltál, amikor még nem léptél rá a cégvezetés útjára, ami, most bevallod, teljesen eltérített attól az úttól, amit neked élned kell, amely út olyan egyértelmű volt, amikor a gimnáziumi lépcső alján vártalak, hogy magamhoz öleljelek.

De tudod, folytattad egy kicsi szünet után, mert megrendültél attól, amit mondtál, a pszichológia angol nyelven nagyon jót tett, s

persze nagyon fejlődött az angolom is, szóval ez egy pluszhaszon, s ha utazgatni akarunk, mert a megmaradt vagyon fele is elég volt arra, hogy bejárják a világot, valamint hogy százhúsz évig éljenek. Hogy csak azt kéred, tegyen ez a valahai feleség újra a szívére, mint pecsétet. Mert a mi szerelmünk, mondtad, erős, mint a halál, lángja tüzek lángja, és a vizek nem oltják el.

Ekkor derült ki, amit a volt feleséged korábban nem akart elmondani, mert nem akarta, hogy a betegséged alatt bárminemű rossz élmény érjen, és hogy épp őfelőle. Ekkor mondta el, hogy ő tulajdonképpen foglalt, hogy volt néhány melléfogás az életében, tényleg olyan férfiak, akikkel nem lehetett az utcán mutatkozni, annyira cikik voltak, de most végre talált egy megfelelőt, ez most olyan, hogy akár fiatalon is választhatta volna, ha épp ismeri, s nem a későbbi férjét választja, az a férfi meg nem a korábbi feleségét. Hallgattál. Érted, kérdezte tőled a feleséged. Értem, mondtad a telefonba, hogy akkor nem. Többet foglalkoznék a gyerekekkel, próbálkoztál újra, elmennék velük moziba, meg ilyesmi. Már nem kell, mondta a volt feleség.

Mással járnak. Esetleg, ha. Nem, mondta a volt feleség, s hogy egy ideig boldog lett volna, ha ez megtörténik, de az az idő már elmúlt, és semmi nem történhet máskor, csak akkor, amikor történhet. S most ez már nem történhet meg a jelenidőtől való teljes idegensége miatt. Nem lehet visszalépni abba a folyóba. Nem, mondtad erre, s hogy nem akarod az életet egy folyónak látni, mert mindig is utáltad a hasonlatokat. Akkor sem, sajnálom, mondta a volt feleség, és ez alatt a három szó alatt hallottad meg a korábban nem elmondott férfi hangját. Akkor megyünk, Ildi? Persze, csak befejezem ezt a telefont, mondta, meg hogy szia, és letette.

Ott álltál abban a kicsi lakásban, ami épp elég volt neked, minek is volna nagyobb. Nézted magadat a szekrény ajtajára szerelt tükörben. Ez a tükör kicsinyít, gondoltad, holott nem kicsinyített. Te pont ekkora voltál, amekkorának a tükör mutatott. Tükröm, tükröm, mondd meg nékem. A tükör hallgatott. Szomorúan néztél vissza magadra. Hát így, mondtad, így fogunk akkor élni, mert nincs másik élet, csak amit élünk, s te épp ezt éled. S egyik élet sem

különb a másiknál, mindegyik élet élet, s azért olyan, mert annak az életnek épp ilyennek kell lennie. Megvan az oka. Kinyitottad a bőröndödet, a tetején voltak az ajándékok, egy olcsó Calvin Klein bugyiszett, amiről persze itthon nem tudja senki, hogy olcsó, pedig, gondoltad, tényleg jól vettem. Mi lesz a dolgom, kérdezted magadtól. A jövőben mit fogok csinálni? A kicsi ember, aki lehettem volna én is, és lehetett volna más is, ha nem te lettél volna. A kicsi ember visszanézett a tükörből: Nem tudom.

Háy János: A cégvezető Európa Könyvkiadó, Budapest Felelős kiadó Kuczogi Szilvia igazgató Szerkesztette Papp Sándor Zsigmond A borító Háy János festményének felhasználásával készült Művészeti vezető Tabák Miklós Borítótervező Baranyai (b) András ISBN 978-963-504-356-9 (epub) ISBN 978-963-504-357-6 (mobi) www.europakiado.hu www.facebook.com/europakiado www.facebook.com/hayjanos